

Programmabegroting 2013

Programmabegroting 2013

Programmabegroting 2013

Provincie Zeeland

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 Hoofdpijnen programmabegroting 2013	7
1.2 Uitgangspunten financieel beleid	11
1.3 Begroting in één oogopslag	13
1.4 Leeswijzer	17
1.5 Overzicht Nieuw beleid	21
2. Beleidsbegroting	23
2.1 Beleid	25
2.2 Programmaplan	
Programma 01 – Leefbaarheid	31
Programma 02 – Jeugdzorg	36
Programma 03 – Cultuur	40
Programma 04 – Bestuur	45
Programma 05 – Milieu	52
Programma 06 – Ruimtelijke omgeving	58
Programma 07 – Watermanagement	65
Programma 08 – Natuur en landschap	69
Programma 09 – Economie	73
Programma 10 – Toerisme en recreatie	81
Programma 11 – Landbouw en visserij	83
Programma 12 – Onderwijs	86
Programma 13 – Mobiliteit	88
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	99
2.3 Paragrafen	107
2.3.1 Paragraaf Provinciale heffingen	111
2.3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen	115
2.3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	119
2.3.4 Paragraaf Financiering	127
2.3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering	133
2.3.6 Paragraaf Verbonden partijen	139
2.3.6.1 Overzicht van de belangrijkste verbonden partijen	147
2.3.7 Paragraaf Grondbeleid	157
3. Financiële begroting	161
3.1 Overzicht van baten en lasten per programma begrotingsjaar 2013	163
3.2 Overzicht baten en lasten per programma meerjarig	165
3.3 Toelichting mutatie reserves per programma	167
3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma	171
3.4 Staat van incidentele baten en lasten	173
3.5 Uiteenzetting van de financiële positie	179
4. Bijlagen	185
4.1 Staat van activa	186
4.1.1 Toelichting staat van activa	191
4.2 Staat van verloop investeringskredieten	192
4.2.1 Toelichting staat van verloop investeringskredieten	195
4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva	197
4.3.1 De toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva	203

Inleiding

Begroting 2013

1.1 Hoofdpijnen programmabegroting 2013

'Investeren en ontwikkelen'

Het 'Zeeuws Bestuurlijk Profiel' is de basis voor de uitvoering van de provinciale kerntaken. Dit profiel geeft een nadere invulling aan de inhoudelijke keuzes, positionering en rolomvatting zoals deze zijn aangegeven in 'Stuwende Krachten'. Overeenkomstig de uitkomsten van de kerntakendiscussie wordt met name ingezet op onze rol van ontwikkelaar en investeerder.

Kerntaken

De begroting 2013 staat in het teken van de uitwerking van de gevoerde kerntakendiscussie. De uitgangspunten zijn vastgesteld door Provinciale Staten. De uitwerking op de verschillende beleidsvelden vindt plaats bij de vaststelling van de verschillende beleidsprogramma's in de komende maanden. Dit betreft:

- Cultuurnota
- Omgevingsplan
- Economische agenda

Met name op de kernrol van de provincie als ontwikkelaar en investeerder wordt ingezet. Deze rol heeft betrekking op het selectief en krachtig (mee-)investeren in ontwikkelingen. Dit kan door zelf leiding te geven aan regionale investeringsopgaven of door mee te investeren in majeure projecten van regionaal belang van anderen, zoals gemeenten. Dit kan door middel van participatie, het geven van subsidies, maar ook door het beschikbaar stellen van kennis en kunde.

Het nieuwe profiel zorgt voor een focus in beleidsdoelstellingen en een andere wijze van uitvoering door een andere rolomvatting. Gevolg is ook een herverdeling van budgetten over de doelstellingen. Dit kost echter tijd. Het betekent in de komende jaren het stopzetten of verminderen van subsidies, een vermindering van de personeelsformatie van de provincie Zeeland en een verlaging van verschillende structurele materiële begrotingsposten. Ook de budgetten voor inhuur van externen worden verminderd.

Met betrekking tot het stopzetten en verminderen van subsidies wordt in de komende maanden overleg gepleegd met de gemeenten en de verschillende instellingen. Het stopzetten of het verminderen van de subsidies gaat per 2014 in. De concrete invulling wordt in de statenvergadering van december 2012 vastgesteld.

Met de beschikbaar komende middelen, kan de provincie de rol van ontwikkelaar en investeerder vorm geven. Deze middelen komen op termijn pas volledig beschikbaar. Vanaf 2017 is € 16 miljoen beschikbaar. Dit loopt op naar € 23 miljoen in 2021. Middels de prioriteitstelling in de begroting 2013 wordt € 6 miljoen bestemd voor het Omgevingsplan en voor de komst van de Marinierskazerne in Vlissingen.

Prioriteiten

Vanaf de begroting 2013 is jaarlijks tot en met 2018 € 5,4 miljoen aan middelen vrijgemaakt voor het Omgevingsplan 2012-2018. Hiermee wordt invulling gegeven aan:

- Programma Kust en Deltawateren
Dit programma is gericht op het vergroten van de veiligheid, aanpak van de achteruitgang van de natuurwaarden en het vergroten van de gebruiksmogelijkheden voor de schelpdiersector, recreatie en watersport. Samenwerking vindt plaats binnen de contouren van het Nationaal Deltaprogramma en de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta. De provincie Zeeland is trekker voor het proces in en rond de Oosterschelde.
- Impuls woningmarkt
De woningmarkt in Zeeland verkeert in zwaar weer en staat vanwege demografische

veranderingen voor een grote opgave. De provincie heeft daarin een duidelijke taak. Het investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing loopt in 2014 af. Met provinciale co-financiering wordt het met de gemeenten mogelijk te investeren in de kwaliteit van de woonomgeving in herstructurerings- en nieuwbouwprojecten.

- **Instrumenten Omgevingsplan**

Voor een effectieve uitvoering van het beleid is verbetering van een aantal instrumenten nodig. Betere monitoring van de omgevingskwaliteit rond haven- en industriegebieden en de geluidsbelasting langs de grote wegen is belangrijk. Hiervoor worden pilots mogelijk en worden acute situaties aangepakt. Voor een effectieve toepassing van de duurzaamheidsladder voor stedelijke ontwikkeling is een compleet en actueel inzicht nodig in de markt voor woningen en bedrijventerreinen in Zeeland. Verder wordt in het kader van het stimuleren van duurzame ontwikkeling projecten uitgevoerd voor afvoer en berging van oppervlaktewater, die tevens kansen bieden voor recreatie en natuur. Met een beperkte provinciale bijdrage wordt hiermee voldaan het de eis van het Rijk van regionale co-financiering.

Verder wordt in de komende jaren € 1 miljoen per jaar gereserveerd voor het dekken van de provinciale bijdrage voor de komst van de marinierskazerne naar onze provincie.

Financiële situatie en meerjarenperspectief

De lagere lasten door verlaging van de formatieomvang bij de provincie en de beëindiging of verlaging van subsidies levert pas op termijn de volledige besparing op.

Om toch te kunnen investeren op grond van Omgevingsplan 2012-2018 en in de komst van de Marinierskazerne, is vooruitlopend op de tweede ronde budgetbewaking 2012 nadrukkelijk gekeken naar de voortgang van enkele grote projecten. Verschillende projecten komen later tot uitvoering dan nu geraamd. In de tweede ronde budgetbewaking wordt stringent gekeken naar alle budgetten of er mogelijk ruimte ontstaat. Zijn de projecten nog in lijn met de nieuw vastgestelde kerntaken en zijn de projecten uitvoerbaar met de nieuwe organisatie binnen de collegeperiode. Bovendien is er door de reorganisatie van de provinciale organisatie onderuitputting van budgetten. Hiervoor wordt een incidentele taakstelling op van € 10 miljoen als stelpost opgenomen, die in de Najaarsnota concreet wordt ingevuld.

Met de invulling van deze incidentele taakstelling van € 10 miljoen kan de algemene reserve aangevuld worden met een gelijk bedrag. Na toekenning van de prioriteiten is per saldo een onttrekking van € 2 miljoen aan de algemene reserve nodig in de periode tot en met 2015.

De stand van de algemene reserve is in 2012 mede door de op grond van de voorschriften verplichte onttrekking van € 50 miljoen in verband met de vorming van de voorziening Non-activiteitsregeling (NAR) voor de werknemers ouder dan 57 jaar fors lager dan voorgaande jaren. De lasten met betrekking tot de personeelsleden die gebruik maken van de NAR komen niet meer ten laste van de budgetten 2013 en volgende jaren. Vanaf 2013 tot en met 2020 wordt deze ruimte door de vrijvallende salarislasteren gebruikt om de algemene reserve weer aan te vullen. Hiermee komt de stand van de algemene reserve uit op € 42 miljoen in 2020.

In de meerjarenraming is rekening gehouden met de huidige besluiten van het Rijk. Na de landelijke verkiezingen in september 2012 komt de nieuwe regering met nieuwe plannen. Met mogelijk hieruit voortvloeiende aanvullende bezuinigingen is geen rekening gehouden in onderstaand meerjarenperspectief. Verder is er nog grote onduidelijkheid over de consequenties voor de provincie Zeeland over de besluiten van het Rijk met betrekking tot de bezuinigingen op het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Ook is het aandeel van de provincie Zeeland in de korting op het provinciefonds vanaf 2016 in verband met de overheveling van de taken op het gebied van de jeugdzorg naar de gemeenten nog niet bekend en daarom niet meegenomen in onderstaand meerjarenperspectief.

Het meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

(Bedragen x 1 miljoen)					
Budgettaire ruimte	2012	2013	2014	2015	2016
Stand voorjaarsnota 2012	-0,3	-4,1	-3,0	-0,4	1,6
Cao-akkoord	-1,0	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Provinciefondsuitkering obv junicirculaire	0,5	-0,1	0,6	0,6	0,6
Verlaging subsidies minus afwegingsruimte	0,0	0,0	2,7	4,6	6,2
Verlaging kosten onderhoud wegen	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Kosten fast ferry onder BDU brengen	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4
Verlaging kosten water	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Verlaging materiële kosten ondersteuning bij nieuwe organisatie	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Verlaging kosten externe inhuur	0,0	0,9	0,9	0,9	0,9
Prioriteit omgevingsplan	0,0	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4
Marinierskazerne	0,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Verschuiving budgetten	16,3	1,9	-8,5	-5,4	-2,8
Mutaties algemene reserve wegens verschuiving budgetten	-16,3	-1,9	8,5	5,4	2,8
Subtotaal	-0,8	-8,7	-4,2	1,7	5,3
Onttrekking algemene reserve wegens sluitend maken meerjarenperspectief	0,8	8,7	4,2	0,0	0,0
Incidentele taakstelling	10,0				
Toevoeging algemene reserve	-10,0			-1,7	
Budgettaire ruimte	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3

De ontwikkeling van de algemene reserve ziet er als volgt uit:

(Bedragen x 1 miljoen)											
Algemene reserve	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beginstand	102,7	44,7	34,8	18,1	14,0	18,6	23,2	29,5	35,9	41,8	41,8
Onttrekkingen	-105,1	-29,4	-30,0	-20,1	-3,5	-1,9	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Toevoegingen	47,1	19,5	13,3	16,0	8,1	6,5	6,5	6,5	6,0	0,0	0,0
Eindstand algemene reserve	44,7	34,8	18,1	14,0	18,6	23,2	29,5	35,9	41,8	41,8	41,8

De programmabegroting 2013 voldoet meerjarig aan de criteria van duurzaam financieel evenwicht.

1.2 Uitgangspunten financieel beleid

Aan het begin van de nieuwe collegeperiode zijn de uitgangspunten van financieel beleid voor de komende vier jaar geactualiseerd en vastgesteld door Provinciale Staten in de voorjaarsnota 2011. Centraal uitgangspunt daarbij is het zorgen voor een situatie waarbij vanuit een gezonde financiële positie op een transparante en integrale wijze een goede afweging gemaakt kan worden voor het in stand houden van voorzieningen in een verdere ontwikkeling van de Provincie Zeeland.

De volgende uitgangspunten van financieel beleid worden gehanteerd:

1. De Provincie hanteert bij het opstellen van de begroting en meerjarenraming het criterium van een duurzaam financieel evenwicht. Dit houdt in dat de meerjarenbegroting geen structurele tekorten heeft en er voldoende middelen aanwezig zijn om risico's op te vangen.
2. Incidentele en structurele meevallers vloeien terug naar de algemene middelen; de zogenaamde 'budgettaire ruimte'.
3. Alleen in uiterste noodzaak nieuwe structurele verplichtingen aangaan, die de looptijd van het collegeprogramma en/of de beleidsnota's overschrijden. Bij het aangaan van deze verplichtingen zal de dekking voor de gehele looptijd geregeld moeten worden.
4. Het resultaat na bestemming (de budgettaire ruimte) wordt zoveel als mogelijk ingezet voor incidentele zaken dan wel voor de dekking van extra inzet gedurende de gebruikelijke looptijd van de beleidsnota's van vier jaar.
5. Bij het overnemen van taken van andere overheden zal de Provincie Zeeland alleen dan deze nieuwe taken op zich nemen, indien de kosten volledig worden vergoed. Bij het afstoten of verminderen van provinciale taken worden de betreffende budgetten verlaagd.
6. In verband met de beperking van langdurige risico's worden geen nieuwe garanties en geldleningen verstrekt.
7. Voor het realiseren van gewenste ontwikkelingen binnen de Provincie Zeeland, al dan niet met cofinanciering van provinciale middelen, zoveel mogelijk extra externe middelen aantrekken. De beschikbare externe middelen worden zoveel mogelijk eerst aangewend en daarna de provinciale middelen.
8. Jaarlijks wordt aan de hand van een analyse van risico's de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit vastgesteld en daarmee de minimaal vereiste hoogte van de algemene reserve. Dit is aanvullend op de eisen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zoals in *Stuwende krachten* is opgenomen willen wij de 'vrije' stand van de algemene reserve in de komende periode op tenminste € 25 miljoen houden voor het opvangen van risico's en het benutten van kansen.
9. De hoogte en de noodzaak van handhaving van de bestemmingsreserves zal jaarlijks worden beoordeeld.
10. Binnen de begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 0,25 miljoen. Voornemens tot bestedingen boven de € 25.000 ten laste van deze post dienen met een apart statenvoorstel aan Provinciale Staten voorgesteld te worden, voor deze opgenomen worden in een begrotingswijziging.
11. De uitgangspunten financieel beleid worden tenminste éénmaal per jaar geëvalueerd bij de analyse van de jaarrekening en zonodig aangepast.

De hierboven genoemde uitgangspunten worden gehanteerd in de uitvoering van het financiële handelen van de Provincie Zeeland. Dit sluit aan en is opgenomen in de interne en externe wet- en regelgeving, onder meer:

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
- Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten
- Wet Fido
- Financiële Verordening Provincie Zeeland
- Regeling budgetbeheer, inclusief de richtlijnen overboeken budgetten
- Treasurystatuut.

Zie ook 2.3.5 paragraaf bedrijfsvoering de onderdelen 2.2. Kaders en 2.4 Procesbeheersings- en meetinstrumenten.

1.3 Begroting in één oogopslag

Financiële positie

De financiële positie heeft te maken met de beoordeling van het provinciale vermogen op de balans in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de risico's. De financiële positie is een breder begrip dan het vermogen dat kan worden afgeleid van de balans. Voor inzicht in de financiële positie zijn alle onderdelen van de begroting van belang.

In deze programmabegroting zijn de financiële consequenties naar aanleiding van bestaand en nieuw beleid verwerkt. Dit reguliere principe is gelijk aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Hieronder worden beknopt de belangrijkste onderdelen die invloed hebben op de financiële positie opgesomd:

- De meerjarenbegroting is structureel sluitend (zie 3.2 overzicht baten en lasten meerjarig);
- Provinciale Staten hebben besloten dat het dividend van Delta vanaf 2012 wordt inzet voor het collegeprogramma en dat beiden als incidenteel beschouwd worden. Voor 2016 is tegenover deze incidentele bate een incidentele last van gelijke omvang als stelpost opgenomen voor het collegeprogramma van het nieuwe college;
- Er zijn voldoende reserves aanwezig om de risico's op te vangen. Voor de risico's en de weerstandscapaciteit en de relatie er tussen wordt verwezen naar 2.3.2 de paragraaf 'weerstandsvermogen';
- Het risico op onvoorzien achterstallig onderhoud is zeer klein. Alle vervangingsinvesteringen worden direct in de exploitatie meerjarig geraamd en onderhoud kapitaalgoederen wordt uitgevoerd en meerjarig geraamd conform de actuele beheersplannen (zie 2.3.3);
- Er worden geen structurele lasten gedekt met incidentele baten. Dit blijkt uit de meerjarige bijlage 3.4 staat van incidentele baten en lasten.

Conclusie

De provinciale begroting voldoet meerjarig aan de criteria van duurzaam financieel evenwicht of structureel en reëel evenwicht.

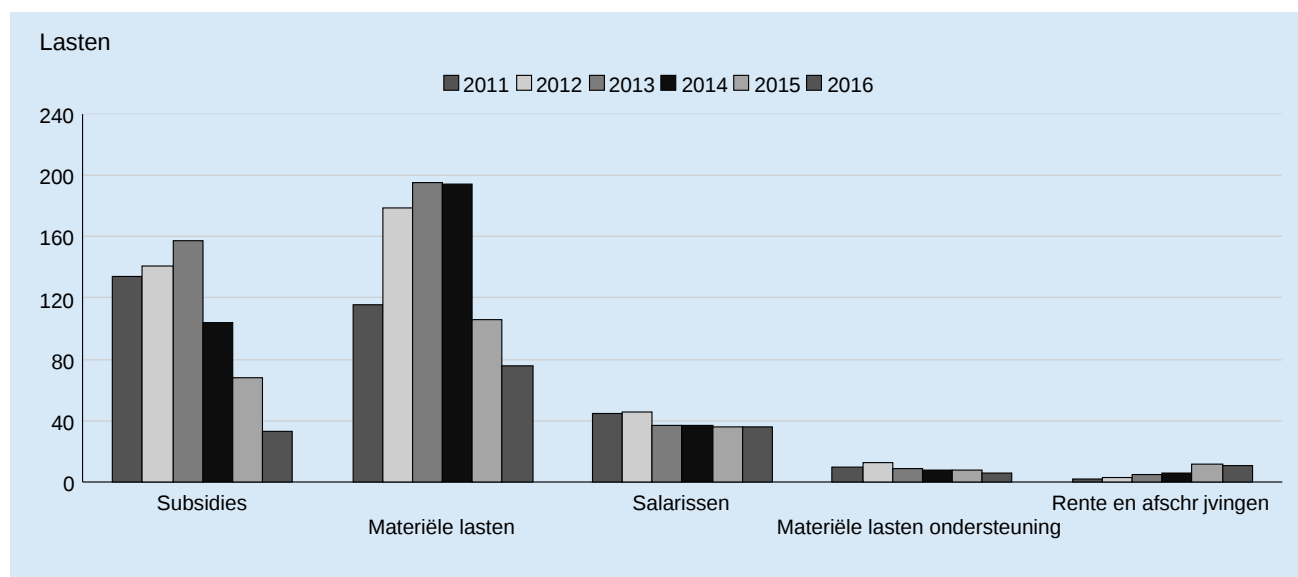
In het onderdeel 3.5 Uiteenzetting van de financiële positie wordt verder ingegaan op balanszaken.

Lasten

Van de lasten van de Provincie bestaan de subsidies uit twee onderdelen: subsidies waarvoor van het Rijk zogenaamde doeluitkeringen worden verkregen ten behoeve van specifieke beleidstaken, zoals openbaar vervoer via de brede doeluitkering, jeugdzorg en investering landelijk gebied.

Daarnaast worden op velerlei gebied subsidies verleend in het kader van onder andere natuurbescherming, economische en toeristische ontwikkeling, infrastructuur en gebiedsprojecten.

De provinciale lasten muteren als volgt:		(bedragen x €1 mln)
	2013	%
Subsidies	157	38,9
Materiële lasten	195	48,4
Salarissen	37	9,3
Materiële lasten ondersteuning	9	2,2
Rente en afschrijvingen	5	1,2
Totaal	403	100,0

- De subsidies lopen in de jaren 2011 tot en met 2013 op. In 2014 dalen de subsidies in verband met fasering in de Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)-projecten welke tot en met 2013 lopen en de Natuurschap Westerschelde (NPW) projecten afbouw in 2014.
- De materiële lasten laten een stijgende lijn zien in de jaren 2011 tot en met 2013. Deze worden met name veroorzaakt door de uitgaven van de aanleg van de N62 en de aanleg van de Sluiskiltunnel en de uitvoering van gebiedsprojecten zoals NPW en Waterdunen. In 2014 worden nagenoeg al deze projecten afgerond en vallen die uitgaven weg in 2015. De structurele bezuiniging is vanaf 2011 gerealiseerd, maar wordt niet zichtbaar in de grafiek door bovengenoemde projecten.
- De salarissen nemen af per 2013 in verband met de reorganisatie naar 500 formatieplaatsen. Daarna nemen ze jaarlijks iets af tot en met 2016 in verband met afloop tijdelijke formatie gedekt uit projecten.
- De materiële lasten ondersteuning lopen in 2013 af in verband met bezuinigingsstelposten en in 2016 door het wegvallen van de stelpost voor het reorganisatiebudget.
- De rente en afschrijvingslasten laten een oplopende lijn zien tot en met 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat de Provincie rentedragende lening aan moet trekken voor het project Sluiskiltunnel. Daarnaast wordt vanaf 2015 jaarlijks een bedrag van € 5 miljoen afgeschreven op investering in de Sluiskiltunnel.

Baten

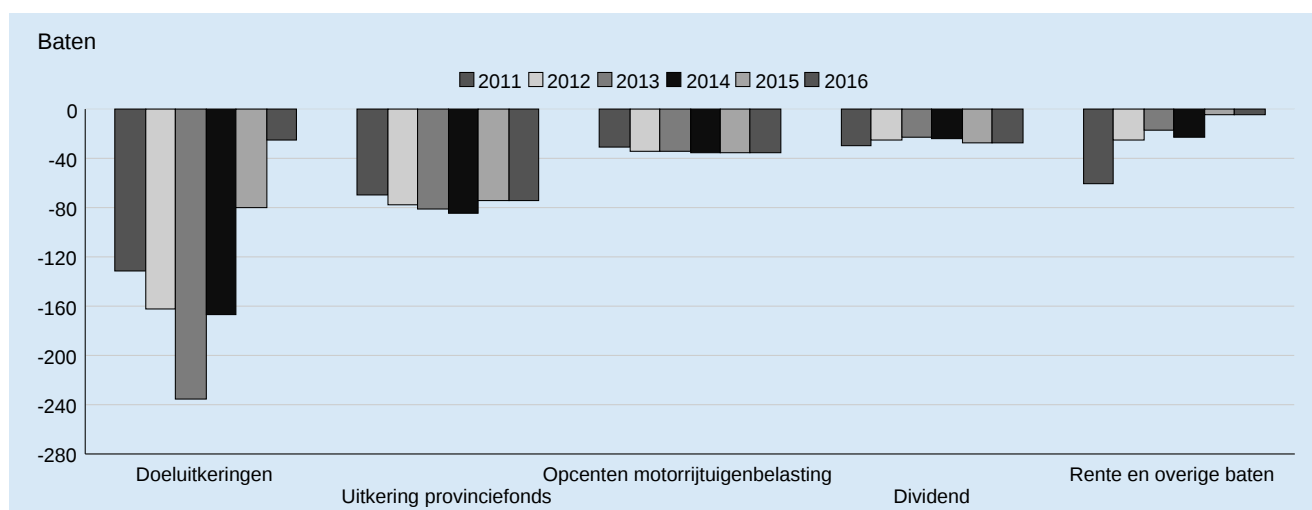
De baten van de Provincie bestaan uit twee onderdelen: de uitkering van het Rijk en eigen baten zoals opcenten op motorrijtuigenbelasting, dividend, rente en overige baten.

In de uitkeringen van het Rijk wordt een onderscheid gemaakt tussen de uitkering uit het provinciefonds, die vrij besteedbaar zijn en doeluitkeringen, die verkregen worden ter besteding aan een bepaalde beleidstaak, zoals openbaar vervoer & infrastructuur, jeugdhulpverlening en investering landelijk gebied. N.B. Bij de doeluitkeringen zijn er ook baten op projecten gesubsidieerd door de EU.

De provinciale baten muteren als volgt:

(bedragen x €1 mln)

	2013	%
Doeluitkeringen	-236	60,3
Uitkering provinciefonds	-81	20,7
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-34	8,8
Dividend	-23	5,8
Rente en overige baten	-17	4,4
Totaal	-392	100,0

- De baten uit doeluitkeringen in exploitatie stijgden vanaf 2011 tot en met 2013. Dit komt door de stijging van de overlopende passiva uitgaven, met name natuurcompensatie Westerschelde (NPW inclusief Waterdunen, ILG, de aanleg van de N62 en de Sluiskiltunnel).
- De uitkering provinciefonds fluctueert door de tijdelijke decentralisatieuitkeringen: deze worden toegelicht in Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.
- Opcenten motorrijtuigenbelasting deze stijgen vanaf 2012 structureel in verband met verhoging van het tarief met negen cent.
- De dividend opbrengsten betreffen met name het Delta-dividend en de dividenduitkering Westerscheldetunnel.
- Rente en overige baten: in de overige baten zitten ook incidentele baten in verband met verkoop gronden Perkpolder en Waterdunen en incidentele bijdragen derden op projecten die de Provincie uitvoert.

Begroting 2013 per programma

(bedragen in € 1.000.000)			
Programma	Lasten	Baten	Saldo
1 Leefbaarheid	11	0	11
2 Jeugdzorg	32	-31	1
3 Cultuur	28	-2	26
4 Bestuur	12	-1	11
5 Milieu	14	0	13
6 Ruimtelijke omgeving	29	-5	23
7 Watermanagement	4	-1	4
8 Natuur en landschap	114	-103	11
9 Economie	8	0	8
10 Toerisme en recreatie	8	-6	2
11 Landbouw en visserij	1	0	1
12 Onderwijs	2	0	2
13 Mobiliteit	133	-103	30
Totaal beleid programma's	396	-253	144
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	6	-139	-133
Totaal lasten en baten	403	-391	
Resultaat voor bestemming			11
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	29	-40	-11
Totaal generaal	431	-431	
Resultaat na bestemming			0

1.4 Leeswijzer

Inhoud en opbouw programmabegroting

De programmabegroting is gericht op de kaderstellende en controlerende taak van Provinciale Staten. Met de begroting vragen Gedeputeerde Staten om toestemming om conform deze planning uitvoering te geven aan de beleidsdoelstellingen uit de beleidsnota's in het begrotingsjaar. Provinciale Staten stellen de begroting vast.

Het zwaartepunt van de programmabegroting ligt bij de planning van beleidsrealisatie op korte termijn. Dertien beleidsprogramma's en zeven paragrafen zijn vooral inhoudelijk van aard en weerspiegelen een volledig beeld van het provinciaal beleid. De begroting uit de Planning & Control cyclus volgt de beleidscyclus. De beleidsnota's vormen de basis voor de programmabegroting. De beleidsnota's uit de beleidscyclus zijn aan het begin van hoofdstuk 2 Beleid aangegeven in schema's. Hier zijn de vaststellingsmomenten van de beleidsnota's vermeld met hun looptijd en de (tussentijdse) rapportage momenten.

Bij de doelstellingen wordt uitgegaan van de stand van zaken uit de laatste jaarrekening (2011). Hierin wordt de door Provinciale Staten vastgestelde actuele beleidsnota de SMART einddoelstelling vermeld (middellange termijn) en voor het begrotingsjaar worden door Gedeputeerde Staten de daarvan SMART afgeleide doelstelling voor 2013 voorgesteld (korte termijn).

De programmabegroting bevat ook de verdeling van de provinciale middelen over de diverse beleidsprogramma's. Provinciale Staten autoriseren voor ieder programma de budgetten. Dit houdt in dat Provinciale Staten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) via zesentwintig begrotingsposten (de baten en lasten van de dertien beleidsprogramma's) en daarbij behorende doelstellingen autorisatie aan Gedeputeerde Staten verlenen om uitvoering te geven aan de beleidsprogramma's.

In de meerjarenbegroting worden de cijfers steeds in een zesjarige periode getoond conform het BBV, zie toelichting bij onderdeel 2. 'Wat mag het kosten'.

Terminologie

De programmabegroting, bevat enkele termen die herhaaldelijk voorkomen. Hieronder staan enkele termen nader toegelicht.

BBV staat voor het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

Een beleidsprogramma is een samenhangend geheel van activiteiten.

Een maatschappelijk effect is datgene wat de Provincie Zeeland uiteindelijk wil bereiken in de (Zeeuwse) maatschappij, door het leveren van een positieve bijdrage (lange termijn).

Een doelstelling is een SMART formulering (Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden) van de bijdrage van de Provincie Zeeland aan een maatschappelijk effect (de eind doelstelling van de beleidsnota is middellange termijn, de doelstelling voor het begrotingsjaar is de korte termijn doelstelling).

Een indicator is een praktisch meetpunt, waaraan kun je zien of de uitvoering van het provinciale beleid succesvol bijdraagt aan de doelrealisatie.

Een activiteit is een grootboeknummer waarop een of meerdere projecten financieel geraamd worden om de doelstellingen te realiseren.

1. Inleiding

De programmabegroting begint met een korte inleiding van Gedeputeerde Staten. Daarna zijn de provinciale uitgangspunten financieel beleid (1.2) aangegeven die toegepast worden in deze meerjarenbegroting. Dan komt 1.3 de begroting in een oogopslag, waarin kerngegevens gebundeld en overzichtelijk worden weergegeven. Deze leeswijzer (1.4) is toegevoegd om inzicht te bieden in de opbouw van het boek en de plaats in de planning&controlcyclus en de relatie met de beleidscyclus. In

1.5 worden de ramingen van nieuw beleid per programma aangegeven en geplaatst in het perspectief van de uitvoering van het collegeprogramma Stuwende Krachten.

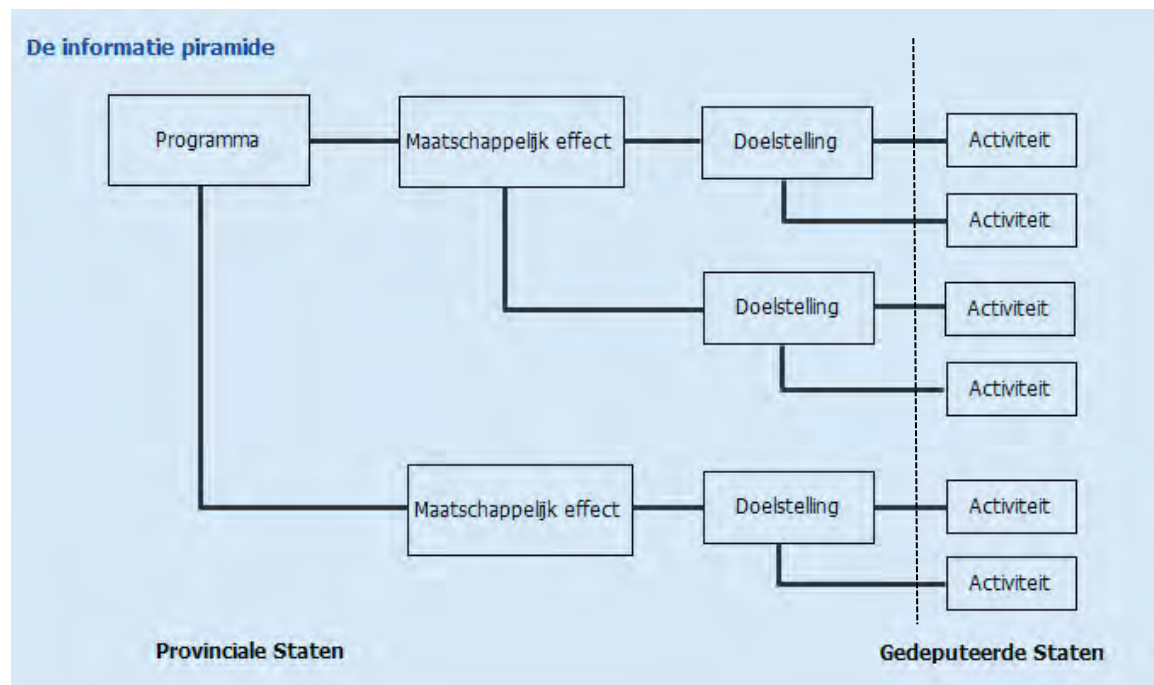
2. Beleidsbegroting

2.1 Beleid

Hier wordt de beleidscyclus toegelicht en in een schema de beleidsnota's (PS) en uitvoeringsnota's (GS) op een tijdbalk weergegeven.

2.2 Programmaplan

De programmabegroting is gebaseerd op de dertien beleidsprogramma's zoals Provinciale Staten deze in juli 2011 hebben vastgesteld, in principe voor de zittingsperiode van de Staten. Provinciale Staten stellen vast in welke mate de Provincie wat wil bereiken, in effecten en doelstellingen en welke baten en lasten zij daarvoor per programma beschikbaar stellen. De opbouw van de programma's is gebaseerd op de structuur uit de beleidsnota's in een jaar gebonden programmahiërarchie. De informatie piramide is hieronder schematisch weergegeven.

Programma verantwoording

Alle beleidsprogramma's hebben de volgende indeling:

- A. Inleiding
- B. Wat willen we bereiken?
- C. Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?
- D. Wat mag het kosten?

A. Inleiding

In de inleiding van ieder programma wordt gerefereerd aan het wettelijk kader en de vastgestelde provinciale beleidsnota('s) waarop het programma in de programmabegroting gebaseerd is. Van iedere beleidsnota wordt vastgelegd de periode waarop deze van toepassing is en het moment van de tussentijdse rapportage. De eindrapportage spreekt voor zich aan het eind van de nota voor het opstellen van een nieuwe beleidsnota. Voor beleidsnota's die nog tussentijds vastgesteld moeten worden

na het opstellen van deze programmabegroting is de praktische oplossing gekozen, dat er een tekstuele begrotingswijziging wordt voorgelegd. Hierdoor worden de teksten in de beleidsprogramma's geactualiseerd en wordt er in de jaarstukken gerapporteerd ten opzichte van het door Provinciale Staten geactualiseerde beleid.

B. Wat willen we bereiken?

In dit onderdeel worden de door de Provincie Zeeland beoogde **maatschappelijk effecten** voor de lange termijn SMART beschreven met de toelichting hierop.

C. Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

In dit onderdeel staan de **doelstellingen** voor de korte termijn centraal. Er wordt overzichtelijk weergegeven welke doelstellingen bijdragen aan een maatschappelijk effect.

Bij het formuleren van een provinciale doelstelling is de rol van de Provincie van belang en de mate waarin de Provincie invloed heeft met haar beleid op doelstellingsniveau om het gewenste maatschappelijk effect te bereiken. Aan de rol van de Provincie is de mate van invloed op de doelstelling af te meten. Deze rol kan verschillen per doelstelling. Zo heeft de Provincie een uitvoerende rol op het gebied van infrastructuur terwijl op het gebied van economie meer sprake is van een stimulerende rol. De rol van de Provincie wordt grotendeels expliciet opgenomen in de beleidsnota's.

Bij een doelstelling kunnen één of meer **indicatoren** genoemd worden om de doelstelling SMART-er te maken en in te spelen op de actualiteit in de beleidsperiode.

Een indicator is een praktisch meetpunt, dat tijdig en voor een groot deel (bijvoorbeeld 80%) aangeeft of de realisatie van de doelstelling op koers ligt (een soort dashboard sturing). Met andere woorden waaraan kun je zien of de uitvoering van het provinciale beleid succesvol bijdraagt aan de doelrealisatie. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande metingen die de Provincie zelf doet of via externen aangeleverd worden.

Bij een indicator dient altijd het vertrekpunt als referentie genoemd te worden met de dan geldende waarde (=nulpunt). Als de nulmeting er nog niet is, dient aangegeven te worden de datum dat de nulpuntmeting gereed is en in gebruik genomen kan worden. Daarna kan ook de streefwaarde bepaald worden. Er zijn twee streefwaarden aangeven; de streefwaarde voor het begrotingsjaar (korte termijn) en de streefwaarde uit de beleidsnota (middellange termijn).

D. Wat mag het kosten?

In dit onderdeel zijn lasten en baten en de mutaties op de reserves van een programma in het meerjarenperspectief opgenomen. Provinciale Staten stellen het financiële kader voor het begrotingsjaar vast op programmaniveau. De toelichting wordt gegeven op verschillen in de meerjarenraming in historisch perspectief en in toekomstperspectief ten opzichte van het begrotingsjaar.

De vergelijkbare cijfers 2011 zijn de cijfers uit de jaarrekening. De vergelijkbare cijfers van de begroting 2012 zijn de wijzigingen tot en met de door Provinciale Staten vastgestelde 3^e begrotingswijziging, aangevuld met enkele toevoegingen aan de algemene reserve in verband met het doorschuiven van een deel van de budgetten binnen de college periode; uit 2012 naar 2013, 2014 en 2015 (deze worden later in de 4^e begrotingswijziging 2012 in detail meegenomen). Het jaar 2013 is het begrotingsjaar, waarvoor wij u vragen deze vast te stellen. De jaren 2014 tot en met 2016 plaatsen 2013 en haar beleid in het toekomstperspectief.

Een programmabudget bevat directe lasten (materiële lasten (inclusief subsidies) en personele lasten) en indirecte lasten (materiële lasten en personele lasten). Alle ramingen zijn geactualiseerd en getoetst aan de meerjarige verplichtingen voor het opstellen van deze meerjarenbegroting. In de paragraaf bedrijfsvoering (2.3.5) worden de lasten van ondersteuning gespecificeerd weergegeven.

De Provincie gebruikt subsidies aan derden als middel om haar doel te bereiken. We schrijven dan alsof we het zelf doen. Er is een SMART doelomschrijving in de subsidiebeschikking opgenomen in lijn met het te bereiken Provinciale doel.

2.3 Paragrafen

In de voorgeschreven paragrafen worden thema's gebundeld die in de begroting in meerdere programma's vermeld staan. Het is een dwarsdoorsnede van de programma's. Doormiddel van onderlinge verwijzingen wordt herhaling van dezelfde tekst zoveel mogelijk voorkomen. Veel van de paragrafen zijn een belangrijke aanvulling op de informatie over de (meerjarige) financiële positie van de Provincie. Het gaat vooral om beleidslijnen van het beheersproces waarbij sprake kan zijn van een grote financiële impact, een grote politieke betekenis of een aanzienlijk belang voor de realisatie van de programma's.

Het EMU-saldo is in de paragraaf financiering (2.3.4) als bijlage opgenomen.

3. Financiële begroting

De financiële begroting omvat het overzicht van de baten en lasten van het begrotingsjaar en het begrotingsjaar in meerjarenperspectief. Daarna worden de mutaties op de reserves toegelicht per programma en daarbinnen per reserve (3.3).

Daarna volgt de uiteenzetting van de financiële positie (3.5), waarop de begroting gebaseerd is. Het BBV vereist geen volledige presentatie van de meerjarige balans mutaties, maar bij de uiteenzetting van de financiële positie komen wel balanszaken aan de orde die van belang zijn om het duurzaam financieel evenwicht te onderbouwen. Onder andere het eigen vermogen met de algemene reserve als "buffer" en het overgehouden "resultaat na bestemming" per jaar wat nog niet bestemd is.

De begroting is opgesteld met inachtneming van de boekhoudkundige principes zoals toegepast in de financiële administratie. In de weergave uit exploitatie zijn lasten een positief(+) en baten negatief(-) getal. Op de balans is een activa een positief(+) getal en een passiva een negatief(-) getal. Bijlage 4.1, 4.2 en 4.3 zijn balansoverzichten, de andere cijfers betreffen exploitatiecijfers.

4. Bijlagen

De bijlagen in de programmabegroting voldoen minimaal aan de eisen van het BBV en geven een toelichting op relevante balans informatie. De staat van activa (4.1) en de staat van verloop investeringskredieten (4.2) geven inzicht in het verloop van die activa van de balans. De staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva (4.3) geeft het verloop weer van die passiva van de balans. Deze overzichten geven inzicht in de financiële positie van de Provincie. De staat van incidentele baten en lasten (4.4) toont aan dat er geen structurele lasten gedekt worden door incidentele baten. Naast de mutaties op de reserves door verschuiving over de jaren, zijn het Delta dividend vanaf 2012 en de daaraan gerelateerde uitgaven voor het collegeprogramma als incidenteel aangemerkt. Incidentele lasten mogen wel structureel gedekt worden door structurele baten, andersom mag het niet structureel in verband met duurzaam financieel evenwicht.

1.5 Overzicht Nieuw beleid

1. Algemene toelichting

In dit overzicht Nieuw beleid worden de financiële gevolgen van de toegekende prioriteiten gepresenteerd, als een van de invulling van nieuw beleid dat in de programma's is opgenomen. Ombuigingen van 'bestaand beleid' zijn aangegeven in de voorjaarsnota en de kerntakendiscussie als afbouw van posten en de toekenning van die middelen geschied ook door prioriteiten met toekenning via de voorjaarsconferentie in de programmabegroting en via de najaarsconferentie in de najaarsnota. Kleinere mutaties worden in een begrotingswijziging aan Provinciale Staten voorgelegd.

De prioriteiten worden weergegeven in drie schema's;
Voorgestelde prioriteiten uit de voorjaarsconferentie 2012 voor de jaren 2012 tot en met 2016 in de huidige programmabegroting.

Prioriteiten cumulatief gereserveerd voor *Stuwende Krachten* in de collegeperiode 2011 tot en met 2015. Dit is gebaseerd op de actuele ramingen in deze programmabegroting en historische uitgaven in de vastgestelde jaarrekeningen.

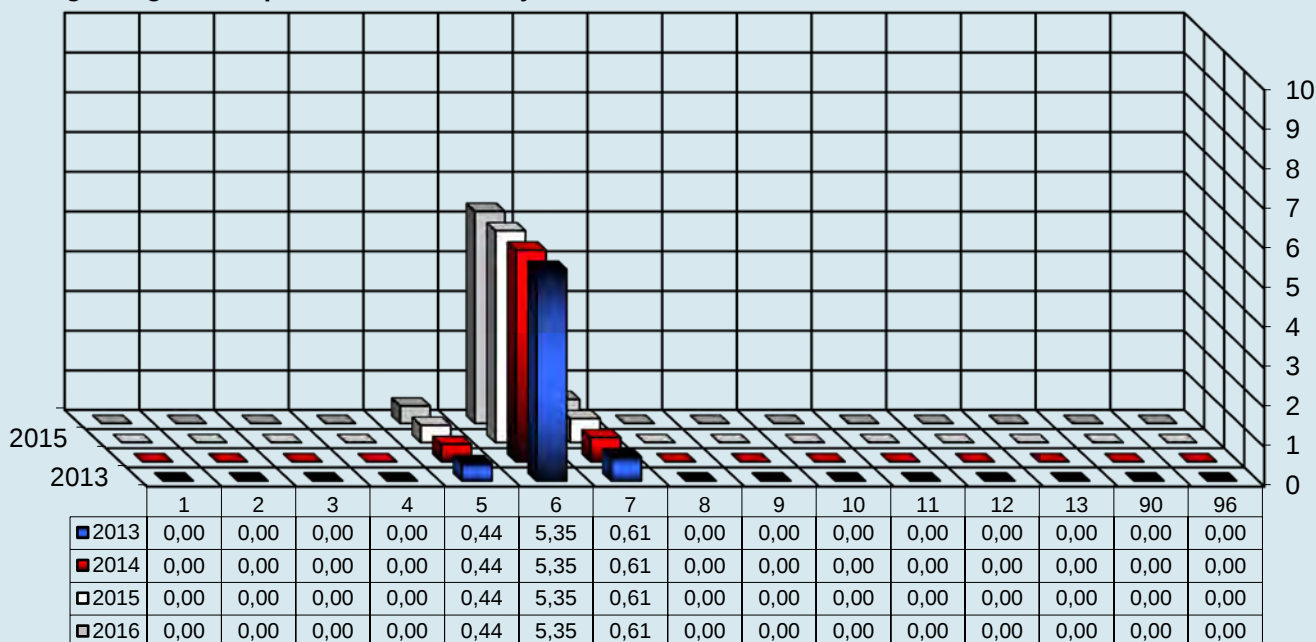
Prioriteiten cumulatief gereserveerd voor *Stuwende Krachten* met uitloop na de college periode en binnen het meerjarenperspectief van deze programmabegroting. Maar in deze programmabegroting zijn er geen verschuivingen naar het jaar 2016.

2. Prioriteiten in deze programmabegroting

De voorstellen voor de diverse prioriteiten 2012 – 2016 hebben een omvang van totaal € 25,6 miljoen.

Prioriteiten per programma

Begroting 2013 op basis van de voorjaarsconferentie 2012

Bovenstaande nummers zijn de programma nummers zie inhoudsopgave.

Programma 90 staat voor Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programma 96 staat voor de kostenplaats ondersteuning (zie 2.3.5 paragraaf bedrijfsvoering).

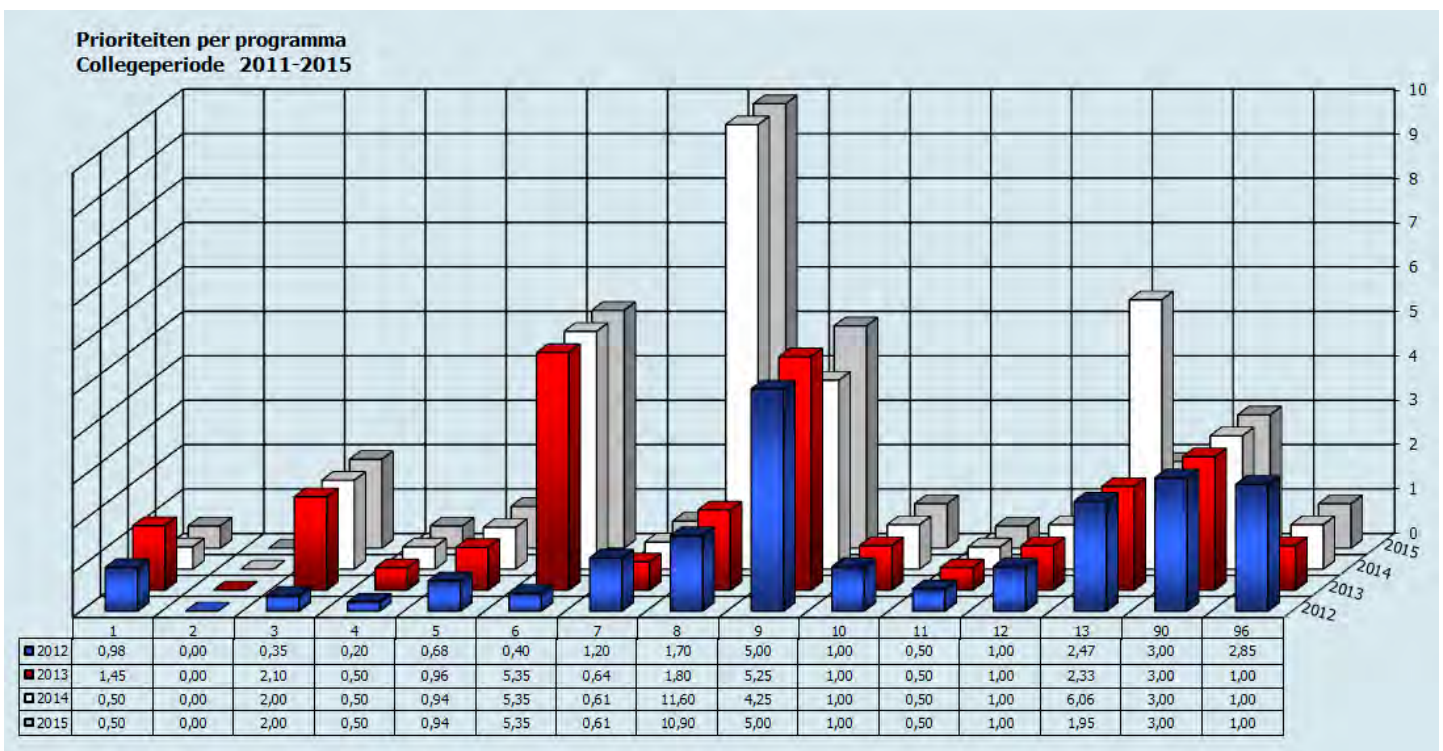
Detail prioriteiten per programma

(bedragen x € 1.000)

	05 Milieu	2012	2013	2014	2015	2016
Actie	Omschrijving					
05010115	Omgevingsplan 2013-2018	-	440	440	440	440
	Totaal programma	-	440	440	440	440
	06 Ruimtelijke Omgeving	2012	2013	2014	2015	2016
Actie	Omschrijving					
06010115	Omgevingsplan 2013-2018	-	4.345	4.345	4.345	4.345
06020103	Marinierskazerne	-	1.000	1.000	1.000	1.000
	Totaal programma	-	5.345	5.345	5.345	5.345
	07 Watermanagement	2012	2013	2014	2015	2016
Actie	Omschrijving					
07020103	Omgevingsplan 2013-2018	-	610	610	610	610
	Totaal programma	-	610	610	610	610
Totaal per jaar		-	6.400	6.400	6.400	6.400
Totaal toegekend op basis van de voorjaarsconferentie 2012						25.600

3. Prioriteiten in de collegeperiode

De diverse prioriteiten in de periode 2011 – 2015 hebben een totaal omvang van € 120 miljoen.

Bovenstaande nummers zijn de programma nummers zie inhoudsopgave.

Programma 90 staat voor Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programma 96 staat voor de kostenplaats ondersteuning (zie 2.3.5 paragraaf bedrijfsvoering).

Beleidsbegroting

Begroting 2013

2.1 Beleid

De politieke cyclus geeft een impuls om de beleidscyclus bij te sturen en te actualiseren op onder andere de politiek belangrijke zaken. De vastgestelde beleidsnota's zijn de basis voor het opstellen van de programmabegroting. De planning- en control-cyclus volgt de beleidscyclus. Het niveau van SMART-formulering in de programmabegroting en jaarrekening wordt bij het vaststellen van de beleidsnota's voor de looptijd van die beleidsnota's bepaald.

Huidig proces

Voor de meeste programma's is er ten tijde van het opstellen van het begrotingsboek voor dit begrotingsjaar 2013 nog geen beleid vastgesteld door Provinciale Staten. Het voornemen is om het nieuwe beleid slechts één keer te behandelen en wel bij het vaststellen van de beleidsnota of voortgangsrapportage hierop (de lange en middellange termijnen). De planning is dat alle beleidsnota's in het tweede halfjaar 2012 behandeld en vastgesteld worden door Provinciale Staten. De vastgestelde beleidsnota's en de hiervan afgeleide korte termijn doelstelling voor het begrotingsjaar zijn de input voor de teksten in de beleidsprogramma's van de programmabegroting 2013. De behandeling in Provinciale Staten vindt parallel plaats.

Door de diverse economische en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de gehanteerde provinciale kerntaken als uitgangspunten van het verdeelmodel provinciefonds en de focus van ons Collegeprogramma 2011-2015 *Stuwende krachten* in het tweede kwartaal 2011, was het streven om parallel aan het opstellen van de programmabegroting 2012 ook het provinciale beleid hierop te actualiseren voor eind 2012. Conform de *Begroting 2012* hebben de beleidsvaststellingen in 2012 veelal ook effect voor actualisatie beleidsteksten van de *Begroting 2012* ten behoeve van *Jaarrekening 2012*. Bij de behandeling van de *Begroting 2012* is aangegeven dat eerst een integraal beleidshoofdstuk geschreven wordt om de samenhang tussen de diverse beleidsvelden duidelijk af te stemmen. Dit heeft geresulteerd in het 'hoofdstuk nul' waar iedere beleidsnota vanuit begint. Mede daaruit is het marketingconcept Zeeland is LAND IN ZEE! opgesteld. Dit alles geplaatst in het proces van organisatieontwikkeling en het proces van de beleidscyclus met het opstellen van de startnota's, de kadernota's en beleidsnota's is de doorlooptijd verlengd om te komen tot geïntegreerde SMART-beleidsnota's voor de komende beleidsperiode.

Het actualiseren van Rijksbesluiten (zoals Kabinetsbesluiten; decentralisatie natuur- en landschapsbeheer, decentralisatie Brede Doel Uitkering, overheveling Jeugdzorg naar de gemeenten per 2016, en het Lente akkoord) en maatschappelijke ontwikkelingen (zoals effecten en herstel van economische crisis) zijn input voor de kerntakendiscussie en de nieuwe beleidsnota's. De inhoud van de beleidsnota's is uiteindelijk ook aangepast aan de besluiten naar aanleiding van de in Provinciale Staten gevoerde kerntakendiscussie in de vergadering van 21 juni 2012.

De toezending van de programmabegroting 2013 na het zomerreces is hierop afgestemd, zodat de uitkomst van de kerntakendiscussie meegenomen is in de nieuw opgestelde beleidsnota's die Provinciale Staten ook in september aangeboden zijn voor behandeling in het tweede halfjaar 2012. De SMART-teksten en doelen uit de beleidsnota's zijn overgenomen in de beleidsprogramma's van programmabegroting 2013 met daarin ook de afgeleide SMART-doelen voor 2013. Concretisering van beleid voor 2013 is op onderdelen nog een doorlopend proces.

Bij het vaststellen van de beleidsnota's voor 2013 parallel aan het vaststellen van de programma-begroting 2013 in het tweede halfjaar van 2012 worden eventueel ook een tekstuele begrotingswijziging 2013 en ook eventueel voor 2012 aan u voorgelegd voor de betreffende programma's. De SMART-beleidsteksten vormen de basis voor de rapportage in de jaarrekening.

SMART-formulering

Alle programma's hebben een uniforme presentatie van SMART-formulering en van doelstelling (met de streefwaarde uit de beleidsnota, eventueel ondersteund met indicatoren). Hierop wordt in de jaarrekening concreet gerapporteerd bij de stand van zaken en aangegeven of de doelstelling gerealiseerd is. Het SMART-formuleren van beleid is een gezamenlijk en continu proces bij Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie consistent geconsolideerd en geactualiseerd dient te worden. Het niveau van SMART-formulering van beleid stellen Provinciale Staten vast bij de vaststelling van de beleidsnota en wel voor de gehele beleidsperiode en daarmee ook voor alle programmabegrotingen en jaarrekeningen in deze periode. Zij doen dit door concrete duidelijke keuzes te maken vanuit de

beleidskaders (startnotitie en kadernotitie) bij het vaststellen van de beleidsnota's. Alle statenvoorstellen op het gebied van beleid worden vooraf ambtelijke getoetst op SMART formulering.

Koers voor Zeeland

In het Collegeprogramma 2011-2015 *Stuwende krachten* is in het onderdeel 2. 'Koers voor Zeeland' aangegeven, dat de centrale focus van dit college is: economische ontwikkeling, groei en innovatie.

Kerntakendiscussie.

Het college heeft in lijn met 'Koers voor Zeeland' het statenvoorstel Kerntakendiscussie aan Provinciale Staten aangeboden. Op 21 juni 2012 hebben Provinciale Staten de nota *Kerntakendiscussie* vastgesteld. De inrichting van de beleidsvoorstellen zijn daarmee in lijn aan u voorgelegd ter vaststelling in het tweede halfjaar 2012.

Beleidscyclus.

De doelstellingen die in de beleidsprogramma's worden genoemd zijn gebaseerd op vastgestelde beleidsnota's door Provinciale Staten.

In de schema's op de volgende bladzijden is aangegeven om welke beleidsnota's het gaat en op welke datum ze zijn vastgesteld, er voortgangsrapportages volgen en wanneer de nota's vernieuwd worden. Hiermee hebben de schema's een agenda bepalende rol.

Tevens zijn in de schema's opgenomen de uitvoeringsnota's van Gedeputeerde Staten als een van de sturingsinstrumenten om beleidsdoelen te halen.

Beleidsnota's voor Provinciale Staten.

In juni 2011 hebben Provinciale Staten bij de aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Zeeland *Sturen op afstand* het volgende amendement aangenomen:

1. In de beleidsnota's vanuit bestuursopdracht, één maal per twee jaar evaluatiemomenten op te nemen, om te kunnen beoordelen of de inzet van de gekozen beleidsinstrumenten effectief is, c.q. een aanpassing van het beleid nodig is; daartoe dienen Gedeputeerde Staten zorg te dragen voor een adequate monitoring.
2. Zoveel mogelijk meetbare en heldere doelen te formuleren, als dé basis om de kwaliteit van de prestatieafspraken te verbeteren en de geleverde prestaties beter te kunnen beoordelen.
3. Gedeputeerde Staten op te dragen Provinciale Staten bijtijds en actief te informeren, met name ook wanneer er sprake is van een breuk met het bestaande beleid.

Zoals in de programmabegroting 2012 is vastgesteld wordt hiervoor de onderstaande richtlijnen toegepast: de voortgangsrapportage aan Provinciale Staten is gepland in het 1^e kwartaal van het derde jaar (Integraal Omgevingsplan (IOP) ook 5^e jaar)* en de evaluatie uiterlijk het 4^e kwartaal van het laatste jaar van de beleidsperiode, zodat de leermomenten meegenomen kunnen worden in de nieuwe beleidsnota voor de vervolg periode.

* Doordat er momenteel veel beleidsnota's aanvangen per 2013 vindt de voortgangsrapportage op het beleid plaats in het 1^e kwartaal van 2015. Dit is tevens het laatste kwartaal van de zittingsperiode van dit college.

Voor kalenderjaar 2013 staat het *Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025* en de beleidsevaluatie van *Plattelands ontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP2)* ingepland.

Uitvoeringsnota's voor Gedeputeerde Staten.

Er zijn twee type nota's: De uitvoeringsnota als uitwerking van de beleidnota en beheersprogramma's. De uitvoeringsnota's hebben het karakter van enerzijds een jaarlijks actieprogramma voor het begrotingsjaar om beleidsdoelen te realiseren of beschrijven algemene meerjarige uitgangsprincipes om richting en consistente gedragslijn in beleidsuitvoering vast te leggen.

De meerjarige beheersprogramma's betreffen de beheersing en onderhoud van vaak activa gerelateerde zaken. De minimale tijdshorizon van een beheersprogramma is die van de meerjarige programmabegroting plus één jaar (bijv. 4e kwartaal actieprogramma 2013-2016 + 2017). Dan kan dat beheersplan ook direct gebruikt worden voor de planning van de volgende meerjarenbegroting (2014-2017). De actieprogramma's en de beheersplannen worden jaarlijks in het 4e kwartaal of het 1e kwartaal geactualiseerd en meerjarig doorgerekend en in de meerjaren begroting geraamd. Ze dienen ook voor het onderbouwen en beoordelen van de prioriteiten in de voorjaarsconferentie.

Beleidsnota's (PS) en Uitvoeringsnota's (GS)

Eventueel Startnotitie	PS	Vast- stelling	2011				2012				2013				2014				2015				2016			
Beleidskader	PS																									
Beleidsnota	PS		1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°	1°	2°	3°	4°
Uitvoeringsnota	GS																									
Programma 1 Leefbaarheid																										
Beleidsprogrammering Sociale zorg 2008-2009+2010+2011		jun-08				E																				
Jaarplan Sociale Zorg		Jaarlijks				V																				
Sportnota 2008-2009+2010+2011		dec-08				E																				
Jaarplan Sportnota		Jaarlijks				V																				
Nota integraal jeugdbeleid 2007-2011		feb-08				E																				
Jaarplan integraal jeugdbeleid		Jaarlijks				V																				
Uitvoeringsagenda demografische ontwikkeling 2012-2013		2012 ?																								
Interimbeleid leefbaarheid (incl. integraal jeugdbeleid en sport)		dec-11				PS																				
Beleidsnotitie Leefbaarheid Bevolkingsontwikkeling en Jeugd 2012-2016		dec-12								PS									V							E
Uitvoeringsnota Leefbaarheid Bevolkingsontwikkeling en Jeugd 2012-2016		Jaarlijks								V				V				V				V				V
Programma 2 Jeugdzorg																										
Beleidskader Jeugdzorg 2009-2012		dec-08	V							E																
Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg Zeeland 2009-2012		sept			V					V																
Beleidskader Jeugdzorg 2013-2015		dec-12								PS									V							E
Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg Zeeland 2013-2015		sept										V				V					V					
Programma 3 Cultuur																										
Cultuur continu nota II 2009-2012		dec-08								E																
Cultuurhistorie en monumenten 2007-2012		dec-06								E																
Museumbeleid 2006-2012		dec-08								E																
Nota Omroep Zeeland in een veranderend medialandschap 2009-2014		apr-10								V									E							
Immaterieel cultureel erfgoed en archieven 2009-2012		dec-08								E																
Archeologie 2006-2012		dec-08								E																
Provinciaal bibliotheekbeleid 2009-2012		4ekw/09								E																
Kunstnota 2009-2012		dec-08								E																
Decentralisatie uitkering cultuurparticipatie 2009-2012		2009				V				V																
Startnota cultuur 2013-2016		dec-11				PS																				
Kadernota cultuur 2013-2016		apr-12								PS																
Beleidsnota cultuurbeleid 2013-2016		nov-12								PS									V							E
Programma 4 Bestuur																										
Zeeuws bestuurlijk profiel		jun-12								PS																
Beleidsnota Kwaliteit lokaal bestuur vanaf 2013		feb-12								PS									V							
Interbestuurlijk toezicht		sep-12																								
Beleidsnota Europa provincie Zeeland (onbepaalde tijd)		dec-06																								
Beleidsnota Europese structuurfondsen vanaf 2013		nov-12								PS									V							
Afsprakenregeling Scheldemondfonds (onbepaalde tijd)		mei-08																								
Beleidsnota Promotie 2008-2012		mrt-08			V					E																
Beleidsplan Promotie 2013-2015		4ekw/12								PS								V								E
Beleidskader Integrale veiligheid 2009-2011+2012		apr-09								E																
Werkplan Openbare Orde & Veiligheid		Jaarlijks			V																					
Programma 5 Milieu, 6 Ruimtelijke omgeving, 7 Watermanagement en 8 Natuur en landschap																										
Nota omgevingsplan Zeeland 2006-2012		jun-06								E																
Bestuursovereenkomst ILG 2007-2013*		2007				V				V				V												
Provinciaal Meerjaren Programma Landelijke Gebied		2007												E												
Natuur Pakket Westerschelde Progr. Landelijke Gebied		2007												E												
Provinciaal jaarprogramma PMJP + NPW		Jaarlijks				V				V				E												
Nota omgevingsplan Zeeland 2012-2018		jun-12								PS								V								V

Eventueel Startnotitie	PS	Vast- stelling	2011				2012				2013				2014				2015				2016			
Beleidskader	PS		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e
Beleidsnota	PS																									
Uitvoeringsnota	GS																									
Programma 5 Milieu																										
Strategie Energie en Klimaatbeleid 2008-2011	jun-08					E																				
Strategie Energie en Klimaatbeleid 2012-2015	2012								PS						V					E						
Uitvoeringsprogramma Energie UPEK-1	Jaarlijks				V																					
Uitvoeringsprogramma Energie UPEK-2 (2012-2015)	Jaarlijks								V				V				V					E				
Actieplan fijnstof	Jaarlijks				V				E																	
Decentralisatie uitkering meerjarenprog externe veiligheid verantwoorde risico's 2011-2014	2010				V				V				V				E									
Meerjarenprogramma bodemsanering 2010-2014	2009				V				V				V				E									
't Zeeuws bodemvenster	2eHJ/09				V				V				E													
Handhavingsbeleid Oog op Zeeland (02/2007)	Jaarlijks				V				E																	
Programma 6 Ruimtelijke omgeving																										
Plattelands ontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP-2)	Begin 2008												E													
Leren voor Duurzame Ontwikkeling 2008-2011	2008				E																					
Decentralisatie uitkering investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2011-2014	2011				V				V				V				E									
Decentralisatie uitkering bedrijventerreinen 2010-2014	2010				V				V				V				E									
Decentralisatie uitkering FES gelden 2011-2015	2011				V				V				V				V					E				
Programma 7 Watermanagement																										
Zeeuws Kustbeleidsplan 2010-2015	4eKW/09				V				V				V				V					E				
Stroomgebiedbeheersplan Schelde 2009-2013	2009				V				V				E													
Regionale watersysteem rapportage (om 3 jaar)	2009								E																	
Klimaat agenda	4eKW/09				V				V				E													
Klimaatprogramma	4eKW/09				V				V				E													
Waterverordening	4eKW/09				V				V				E													
Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015 + "veilig, veerkrachtig, vitaal"	apr-11								V				V				V					E				
Programma 8 Natuur en landschap																										
Natuurbeheersplan Zeeland	2009				V				V				E													
Nota toegankelijkheid natuurgebieden	2009				V				V				E													
Nota wandelnetwerk Zeeland	2009								V				V				V					V				V
Nota fietsen "daarbij de waterkant"	2010								V				V				V					V				V
Faunabeleid Zeeland	feb-03								V				V				V					V				V
10 punten plan voor het Zeeuwse natuurbeleid	okt-00								V				V				V					V				V
Uitvoeringsprogramma beheerplan "Natura 2000" 2008-2014	jul-08				V				V				V				E									
Programma 9 Economie, 10 Toerisme en recreatie, 11 Landbouw en visserij en 12 Onderwijs																										
Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan 2009-2012	mei-09								E																	
Jaarplan PSEB 2009-2012	Jaarlijks				V				E																	
Economische agenda 2013-2016 (inclusief onderwijs)	dec-11								PS								V									E
Jaarplan economische agenda	Jaarlijks												V				V					V				E
Programma 12 Onderwijs																										
Onderwijs in de Provincie Zeeland: Dé Onderwijsagenda 2008-2011	dec-07				V																					
Verlenging Dé Onderwijsagenda tot opname in de economische	jan-12								PS	E																
Jaarplan Dé onderwijsagenda 2008-2011	Jaarlijks				V																					

Eventueel Startnotitie	PS	Vast- stelling	2011				2012				2013				2014				2015				2016			
Beleidskader	PS		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e
Beleidsnota	PS																									
Uitvoeringsnota	GS																									
Programma 13 Mobiliteit																										
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland 2009-2015	okt-08									V								V				E				
Actieplan PVVP (incl. MIZ)	Jaarlijks				V					V				V				V				V				
Beleidsplan Openbaar Vervoer 2006-2014	nov-05								E																	
Beleidsplan Openbaar Vervoer 2015-2025	2ekw/13										PS															
Beleidsplan Actieplan Fiets 2005-2015	dec-05								PS													E				
Kadernota Goederenvervoer 2012-2016	1stk/12			PS				PS																		
Beleidsplan Actieprogramma Goederenvervoer 2007-2011	2007			E																						
Beleidsplan Goederenvervoer 2012-2016	VJ/12								PS																	E
Beleidsplan Verkeersveiligheid 2010-2020	okt-10																									
Uitvoeringsprogramma en monitorplan Verkeersveiligheid	3ekw/11			GS						V				V				V				V				V
Werkplan ROVZ	Jaarlijks				V					V				V				V				V				V
Integraal Beheersplan Provinciale Infrastructuur	okt-10																V									
Beleidsplan categorisering wegennet 2010-2020	jun-10													V?												
Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan Zeeland 2016-20..	2015																				PS					
Actieplan PVVP (incl. MIZ)	Jaarlijks																									V

* Onder Provinciaal Meerjaren programma landelijk gebied en de bestuursovereenkomst ILG vallen de volgende kaders: Milieu, Natuur & Landschap, Recreatie, Landbouw, Water, Bodem en Lopende verplichtingen en grondzaken. Alle kaders hebben een looptijd van 2007 tot 2013.

Index

De kolommen per kalenderjaar zijn opgesplitst in kwartalen; de letters zijn ingevuld in de kwartalen indien vastgesteld.

V = Voortgangsrapportage.

E = Evaluatie.

PS = Vastgesteld in PS.

GS = Vastgesteld in GS.

Programma 1

Leefbaarheid

Inleiding

De primaire focus van het college ligt op economische ontwikkeling, groei en innovatie. Het college richt zich op concurrerende en duurzame economische ontwikkeling, met behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteiten en leefbaarheid. Het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving is belangrijk om burgers, bezoekers en bedrijven te binden aan een regio. Aandacht voor de leefbaarheid wordt door het college gezien als een investering in een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat en daarmee in de economische ontwikkeling van Zeeland.

De hoofdlijnen uit het collegeprogramma Stuwende krachten zijn ingegeven door een eigentijds profiel van de Provincie dat draait om ruimte en economie en de wisselwerking tussen beide. Het provinciebestuur heeft de taak van regisseur van het regionaal ruimtelijk economisch beleid inclusief cultuur. Daarmee kiest het college voor een taakinvulling die zich primair richt op de provinciale kerntaak. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het sociaal beleid. Dit betekent dat gemeenten de primaire taak hebben hun inwoners in staat te stellen deel te kunnen nemen aan de samenleving. De Provincie richt zich op het bevorderen van de aantrekkelijkheid van het gebied als geheel. In de Randstedelijke provincies is de taakverdeling 'ruimtelijk-economisch' enerzijds en 'sociaal beleid' anderzijds strikter uitvoerbaar dan in een perifere, meer landelijke provincie als Zeeland.

Zeeland is door haar schaal, lage bevolkingsdichtheid en (eilanden)structuur in bestuurlijk opzicht anders dan de meeste andere provincies. De dertien Zeeuwse gemeenten dan wel de regio's/eilanden zijn onderling zeer verschillend en door het water geografisch gescheiden, waarbij er geen sprake is van grote steden zoals andere provincies die wel kennen. Door deze specifieke kenmerken is er op bovenlokale sociaal-maatschappelijke thema's toch een rol voor het provinciebestuur weggelegd. Leefbaarheid in dit leefgebied vraagt nadrukkelijk om afstemming tussen gemeenten en Provincie. Zorg en welzijn behoort dus niet tot de kerntaken, maar de Provincie levert in het kader van bovengenoemde rol denkkraft, (kennis van het) netwerk en expertise, zodat de Zeeuwse bestuurskracht op deze terreinen wordt versterkt.

Zeeland kent een hoge ervaren leefbaarheid. Toch is behoud en versterking hiervan geen vanzelfsprekendheid. Uit het onderzoek van Scoop De sociale Staat van Zeeland 2009 is gebleken dat Zeeuwen in vergelijking met Nederland vaker vinden dat hun wijk of kern achteruit is gegaan. Dit duidt op een afnemende leefbaarheid. In gebieden die te maken hebben met een dalend inwonertal komt dit vaker voor dan in groeigebieden[1]. Het doel is het percentage inwoners dat een vooruitgang in leefbaarheid ervaart te vergroten.

Leefbaarheid is een samengesteld begrip. Uit de sociale staat van Zeeland blijkt dat er acht levensgebieden die hiermee allereerst in verband kunnen worden gebracht:

1. Inkomen
2. Mobiliteit
3. Gezondheid
4. Sociale integratie en collectieve redzaamheid
5. Veiligheid
6. Wonen
7. Woonomgeving
8. Kwaliteit van voorzieningen.

Het is de ambitie van het college om een meerjarig beleid te formuleren dat effectief is om de leefbaarheid te vergroten en dat dus met die verschillende factoren rekening houdt.

Daarom doorlopen we in 2012 de volgende stappen:

- We identificeren met gemeenten welke vraagstukken op het leefbaarheidsterrein op het bovenlokale niveau kunnen bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid;
- We formuleren een aanpak;
- We leggen deze vast in een meerjarige beleidsnota 2013-2016.

Op de langere termijn is het maatschappelijk effect dat we de ervaren leefbaarheid in Zeeland willen vergroten. Uit de sociale staat van Zeeland blijkt dat de leefbaarheid door 21% van de inwoners een achteruitgang in leefbaarheid ervaart. Dat percentage moet omlaag.

Op basis van een beleidsnota beleidsagenda Leefbaarheid, Bevolkingsontwikkeling en Jeugd 2013-2016 die 14 december 2012 aan Provinciale Staten wordt aangeboden, worden de doelstellingen aangepast en/of aangevuld met doelstellingen die het brede terrein van leefbaarheid beslaan.

[1]Sociale Staat van Zeeland, Scoop, 2009

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijk effect dat we met het beleid beogen is het vergroten van de ervaren leefbaarheid in Zeeland.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0101

Het vergroten van de ervaren leefbaarheid in Zeeland.

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

Zoals bij de inleiding staat is er op dit moment voor deze begrotingsperiode geen beleid vastgesteld voor dit programma.

Uitgangspunt is dat de beleidscyclus leidend is, de planning en control cyclus is hieraan volgend. Omdat op dit moment voor deze begrotingsperiode voor dit programma geen beleid is vastgesteld, wordt bij het vaststellen van een nieuwe beleidsnota een tekstuele begrotingswijziging aan Provinciale Staten voorgelegd.

Effect

Het vergroten van de ervaren leefbaarheid in Zeeland.

Doelstelling(en)

010101 Gezondheid: het vergroten van de ervaren gezondheid door inwoners van Zeeland.

Indicatoren:

1. Een toename van het percentage Zeeuwen dat de gezondheid tenminste als goed beoordeelt (79% in 2009);
2. Een toename van het aantal Zeeuwen dat de voldoet aan de norm voor sport en bewegen (68% in 2009).

010102 Voorzieningen: het vergroten van de kwaliteit van het voorzieningenniveau.

Indicatoren

1. Toename van de algemene waardering voor de voorzieningen (7,1 in 2009);
2. Toename van het percentage ambulanceritten dat binnen de normtijd van 15 minuten plaatsvindt (85% in 2010).

010103 Vergroten sociale integratie en collectieve redzaamheid.

Indicator

1. Toename van het aantal Zeeuwen met een hoge collectieve redzaamheid (23% in 2009).

010104 Vergroten participatie jeugd.

Indicator:

1. Het tenminste zes maal inzetten van jeugdparticipatie (jongerendenktank) bij de voorbereiding van provinciaal beleid.

010106 Innovatie, onderzoek en projectuitvoering.

Onder deze administratieve doelstelling valt de subsidieverlening aan Scoop die inhoudelijk onder de overige doelstellingen valt.

010107 Duurzame oplossing bevolkingsdaling

De definitieve doelstelling is nog niet vastgesteld. De beleidsagenda Leefbaarheid, Bevolkingsontwikkeling en Jeugd 2013-2016 wordt in de PS vergadering van 14 december 2012 aan u voorgelegd.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	12.568	11.106	10.938	6.914	5.629	4.258
baten	-225	-221	-32	-32	-22	-7
resultaat voor bestemming	12.343	10.885	10.907	6.882	5.607	4.251
toevoeging reserve	1.153	2.701	0	0	0	0
onttrekking reserve	-557	-1.037	-2.442	-448	-7	0
resultaat na bestemming	12.939	12.549	8.465	6.434	5.600	4.251

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Europees Jaar Vrijwilligerswerk 2011	-106				
Demonstratieprojecten Nieuwe Verbindingen	-200	-189			
Provinciaal Zeeuws armoedefonds t/m 2011	-61				
Jaar rond evenementen t/m 2011	-113				
WMO/zorg en welzijn	210				
Krimpexperiment Oostburg 2010-2011	-1.500				
Beleidsprogrammering Sociale Zorg tot en met 2011 plus uitloop	-693	-291	-273	-11	-8
Leefbaarheid tot en met 2011 met uitloop	163	163	-1	-1	-1
Bezuiniging gelieerde en gesubsidieerde instellingen 2011-2014	-282	-320	-362		
Prioriteit Samenwonen SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek 2012	480	-480			
Ombuigingen kerntaken gelieerde en gesubsidieerde instellingen 2014-2016			-1.596	-798	-798
Koploperschap tijdenbeleid/ bevolkingsontwikkeling 2012 - 2015	166	905	-770	-430	
Prioriteit Leefbaarheid incidenteel 2013		700	-700		
Integraal jeugdbeleid 2011/ Prio jongerenparticipatie 2013	13	49	-250		
Prio Provinciale topsportevenementen/ Olympisch plan 2012 t/m 2015	529	-49		-10	-515
Apparaatskosten	-16	-637	-62	-35	-50
Overige verschillen	-52	-19	-10		1
Totaal	-1.462	-168	-4.024	-1.285	-1.371

- Het verschil 2011-2012 wordt met name veroorzaakt door de afloop van het krimpexperiment Oostburg in 2011.
- Het verschil tussen 2013-2014 wordt met name veroorzaakt door de realisatie van de ombuigingen bij de gelieerde en gesubsidieerde instellingen.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Wegvallen huur achter de Houttuinen 8 i.v.m. Scoop naar bibliotheekgebouw		-189			
Overige verschillen	-4			-10	-15
Totaal	-4	-189	0	-10	-15

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 2

Jeugdzorg

Inleiding

Op dit moment is er voor deze begrotingsperiode geen beleid vastgesteld voor dit programma. Het nader te bepalen beleidskader 2013-2015 borduurt voort op het vorige beleidskader. Daarnaast staat het nieuwe beleidskader in het teken van de transitie van de jeugdzorg. Daarbij is het van belang de verworvenheden van de afgelopen beleidsperiode te borgen en af te ronden. Belangrijke nieuwe beleidswijzigingen worden alleen aangevat op verzoek van c.q. in overleg met de gemeenten: het nieuwe beleidskader is beleidsarm. De reeds ingezette weg in het huidige beleidskader Jeugdzorg Zeeland wordt gevolgd. Daarnaast houden we ons aan landelijke afspraken.

De uitvoering van de wettelijke taken tot aan de transitie past in beginsel structureel binnen de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde doeluitkering.

Tot op het moment van de overdracht van de wettelijke taak op de jeugdzorg, voeren wij onze taak kwalitatief goed uit.

Er is tot op heden nog geen landelijk kader voor de transitie van de jeugdzorg.

Het landelijk beleidskader 2013-2015 is in concept vorm gereed. Echter ontbreekt hierin nog de financiële paragraaf. Wel heeft Ministerie van VWS een korting aangekondigd van 2.65% met ingang van 2013. Hiertegen hebben GS een bezwaar ingediend. Het is nog niet in behandeling geweest. In deze begroting is deze korting nog niet verwerkt.

Het beleidskader Jeugdzorg 2013-2015 wordt voor de vergadering van Provinciale Staten van 14 december 2012 aan Provinciale Staten voorgelegd. De overheveling van het takenpakket van de provincies op het gebied van jeugdzorg naar de gemeenten gaat volgens het ontwerp bestuursakkoord gepaard met een korting op het provinciefonds in 2016. Bij programma 90, onderdeel Provinciefondsuitkering in de provinciale begroting 1e alinea onderdeel 1, staat het mogelijke effect van de korting.

Vanuit de herijking door het Rijk van het takenpakket van de provincies is bekend geworden dat de doeluitkering Jeugdzorg aan de provincies in 2016 stopt, derhalve zijn de inkomsten en uitgaven vanaf 2016 niet meer opgenomen in de begroting.

Wat willen we bereiken?

Het jeugdzorgbeleid van de Provincie Zeeland is er op gericht hulp te bieden in een zo licht mogelijke vorm, in een zo vroeg mogelijk stadium en zo dicht mogelijk bij huis. Het hulpaanbod moet er bovendien op gericht zijn om de eigen mogelijkheden van cliënten en mensen in hun naaste omgeving te benutten en zelf problemen het hoofd te bieden, te activeren en te versterken

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0201

Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Bij de jeugdzorg zijn we gebonden aan de kaders van de Wet op de Jeugdzorg en het daarbij behorende financiële kader.

Effect

Het voorkomen en wegnemen van opgroei- en opvoedingsproblemen.

Doelstelling(en)

020101 Cliënten in de jeugdzorg snel, effectief en efficient helpen

Indicatoren:

- Aantal kinderen / ouders op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg (Zeeland):

Referentiewaarde per 01/01/12	Streefwaarde per 01/01/13	Streefwaarde per eind 2013
0	0	0

Wachtlijsten voor geïndexeerde jeugdzorg: vanaf eind 2010 zijn in Zeeland de wachttijden teruggedrongen tot maximaal vier weken. Deze lijn wordt onverkort voortgezet. De landelijke norm is dat binnen negen weken de geïndexeerde jeugdzorg wordt verleend. Landelijk wordt overigens negen weken als streefnorm vastgehouden. De wachtlijst bestaat uit de kinderen /ouders die langer dan negen weken moeten wachten op zorg. Door het afschaffen van buitenprovinciale zorgverkeer wordt nu kritisch gekeken naar de houdbaarheid van de Zeeuwse streefnorm.

- Wachtlijst AMK voor onderzoek:

Referentiewaarde per 11/01/12	Streefwaarde per 01/01/13	Streefwaarde per eind 2013
0	0	0

Wachtlijsten Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van Bureau Jeugdzorg: De (landelijke) norm is dat er binnen vijf werkdagen na melding van het vermoeden van kindermishandeling een onderzoek start. De wachtlijst bij het AMK bestaat uit het aantal meldingen waarbij het onderzoek na vijf dagen nog niet is gestart.

020102 Het reguleren van de instroom van jongeren in de jeugdzorg.

Indicatoren:

- 24-uurs bereikbaar Bureau Jeugdzorg Zeeland (BJZ). BJZ is ook in 2013 24 uur bereikbaar via crisisdienst/Kindertelefoon;
- Doorlooptijd tussen instroom en vestiging eerste aanspraak(en) (vrijwillig kader) (Bron: Beleidsinformatie Bureau Jeugdzorg Zeeland, 1e kwartaal 2012)

spoedeisende zorg	Aantal jeugdigen (referentiewaarde)	cumulatief percentage
spoedeisende hulp	2	1%
doorlooptijd tot en met 4 weken	25	21%
doorlooptijd vanaf 4 tot en met 8 weken	34	48%
doorlooptijd vanaf 8 tot en met 12 weken	42	80%
Doorlooptijd langer dan 12 weken	25	100%
Totaal unieke jeugdigen	128	

Streefwaarde 2013: 85% binnen 12 weken.

- Er zijn in 2013 geen wachtlijsten bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling.

020103 Zorgen voor gestructureerd preventief jeugdbeleid

Indicatoren:

1. In 2013 werken in alle gemeenten de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) met (bewezen) effectieve methodieken bij het ondersteunen van en hulp aan opvoeders;
2. De door de Provincie Zeeland in 2012 geleverde transitie-manager (intern gericht) wordt in 2013 het proces van transitie in de jeugdzorg verder begeleid zodat zo dat de overdracht per (1/1/2015) af een feit is De feitelijke datum is afhankelijk van besluitvorming in de 2e kamer.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	31.166	32.485	31.730	31.619	31.585	480
baten	-30.214	-31.632	-31.106	-31.066	-31.063	0
resultaat voor bestemming	952	853	624	553	522	480
toevoeging reserve	82	0	0	0	0	0
onttrekking reserve	-128	-49	-33	0	0	0
resultaat na bestemming	906	804	591	553	522	480

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
LWI's Jeugdzorg	1.151	-32			
Bestrijding wachtlijsten	167				
Bureau Jeugdzorg Zeeland	54	-452			
Preventief Jeugdbeleid	-230	-16	-33		
Subsidievaststellingen vorige jaren	95				
Overdracht taken Jeugdzorg aan de gemeente					-31.090
Apparaatskosten	128	-193	-20	-13	-15
Overige verschillen	-46	-62	-58	-21	
Totaal	1.319	-755	-111	-34	-31.105

Vanaf 2016 worden de taken Jeugdzorg overgedragen aan de gemeenten.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
LWI's Jeugdzorg	1.151	-32			
Bestrijding wachtlijsten	167				
Bureau Jeugdzorg Zeeland	54	-452			
Subsidievaststellingen vorige jaren	95				
Overdracht taken Jeugdzorg aan de gemeente					-31.063
Overige verschillen	-49	-42	-39	-4	
Totaal	1.418	-526	-39	-4	-31.063

Vanaf 2016 worden de taken Jeugdzorg overgedragen aan de gemeenten.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 3

Cultuur

Inleiding

In de kerntakendiscussie is vastgesteld dat cultuur een kerntaak is van de Provincie. Cultuur is een van de beeldbepalende onderwerpen als het gaat om het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland. Het geheel van organisaties en activiteiten die het Zeeuwse cultuuraanbod verzorgen en/of ondersteunen en daardoor cultuurparticipatie mogelijk maken zien wij als de culturele infrastructuur.

In de afgelopen periode is zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht ingezet (menskracht én middelen) op een sterke(re) Zeeuwse culturele infrastructuur. Hierbij is met name de samenwerking met de Zeeuwse gemeenten steeds intensiever geworden. Duidelijk is dat er in de komende periode minder middelen zijn en we te maken hebben met demografische ontwikkelingen van vergrijzing, ontgroening en krimp. Wij zien dit evenwel als een uitdaging en hebben als ambitie dat er ook straks nog sprake is van een duurzame en kwalitatief sterke culturele basisinfrastructuur in Zeeland, die toegankelijk is voor een breed publiek.

Om dit doel te realiseren gaan wij duidelijke keuzes maken die er toe leiden dat wij een aantal zaken in mindere mate of zelfs helemaal niet meer doen. Afstemming en samenwerking met in ieder geval gemeenten is naar onze mening onontkoombaar om ook voor de langere termijn te zorgen voor een sterke culturele basisinfrastructuur. De Zeeuwse (culturele) organisaties en het bedrijfsleven in Zeeland hebben hierin eveneens een taak. Naast de samenwerking met externe partners wordt er ook meer tussen en met de verschillende provinciale beleidsterreinen afgestemd.

Het cultuurbeleid 2013-2016 richt zich dan ook op om samen met interne en externe partners te werken aan een breed toegankelijke en toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur passend bij de schaal van Zeeland en onze eigen verantwoordelijkheid, rol en inzet daarbij. Deze kaders zijn eerder door uw Staten vastgesteld via de Kadernotitie uitgangspunten provinciaal cultuurbeleid 2013-2016 en uitgewerkt in de Nota provinciaal cultuurbeleid 2013-2016. Deze beleidsnota wordt behandeld in Provinciale Staten op 9 november 2012.

Wat willen we bereiken?

Cultuur is een kernwaarde bij de bepaling en ervaring van de Zeeuwse identiteit.

In samenwerking met interne en externe partners realiseert de Provincie Zeeland een toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar is aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0301

Cultuur is een kernwaarde bij de bepaling en ervaring van de Zeeuwse identiteit.

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

De hierna genoemde doelstellingen dragen bij aan het maatschappelijk effect.

Effect

Cultuur is een kernwaarde bij de bepaling en ervaring van de Zeeuwse identiteit.

Doelstelling(en)

030101 Creëren van een duurzame culturele basisinfrastructuur in Zeeland:

In samenwerking met gemeenten en betrokken organisaties zorgen voor een duurzame culturele basisinfrastructuur in Zeeland, die toegankelijk is voor een breed publiek.

Indicator:

- In 2013 afsluiten van regioarrangementen cultuur 2013-2016 met gemeenten in de regio's Oosterschelde, Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen, waarbij het jaarprogramma 2013 op in ieder geval de onderdelen Kunsten, Bibliotheekwerk en cultuureducatie is uitgewerkt.

030102 Cultureel erfgoed:

Tot het cultureel erfgoed rekenen wij de deelgebieden aardkunde, archeologie, gebouwd erfgoed, immaterieel erfgoed, archieven en musea. De Provincie heeft binnen deze deelgebieden verschillende taken uit te voeren voortkomend uit wetgeving en (inter)nationale verdragen. Tegelijk passen we een meer integrale benadering toe, passend bij zowel het rijksbeleid als het ruimtelijk en economisch beleid van de provincie en gericht op verduurzaming van behoud, beheer en ontsluiting. Wij sluiten waar mogelijk aan bij het gebiedsgerichte erfgoedbeleid van het Rijk zoals verwoord in Kiezen voor karakter, beleidsvisie erfgoed en ruimte en inhoudelijke samenhang aanbrengen via realisering van de culturele biografie van Zeeland.

Indicatoren:

- In 2013 worden ten minste twee rijksmonumenten gerestaureerd;
- In 2013 in samenwerking met het Rijk bijdragen aan de voortzetting van het Restauratie Opleidingsproject (ROP) waaraan ten minste vijftien leerlingen deelnemen.

030103 Bibliotheekwerk:

Om uitvoering te geven aan onze wettelijke taak is samenwerking en afstemming met gemeenten noodzakelijk. Samen met gemeenten wordt ingezet op het verder vormgeven van bibliotheekwerk in Zeeland zodat burgers, bedrijven en onderwijs zo veel mogelijk kunnen profiteren van de bij bibliotheken aanwezige kennis en informatie. De provinciale rol is dan het zodanig ondersteunen van de openbare bibliotheekfunctie dat alle basisbibliotheken kunnen beschikken over alle informatie binnen het Zeeuwse bibliotheeknetwerk.

Indicator:

- In 2013 de ondersteuningstaken Provinciale Service Organisatie (PSO)-ZB omvormen tot een basispakket ondersteuning ten behoeve van alle basisbibliotheken in Zeeland in verband met nieuwe bibliotheekwetgeving per 1-1-2014.

030104 Cultuureducatie:

Wij zetten het cultuureducatiebeleid van de vorige periode voort. Dat houdt in dat wij inzetten op vergroten van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen en verankering van die samenwerking in netwerken (met gebruik van matching met rijksmiddelen) en de doorgaande leerlijn blijven stimuleren, zowel binnen als tussen de onderwijssoorten Primair Onderwijs (PO), Voortgezet Onderwijs (VO), Middelbaar BeroepsOnderwijs (MBO), Hoger Beroeps Onderwijs (HBO) en Roosevelt Academy (RA).

Indicatoren:

- In 2013 via gericht subsidiebeleid (prestatieafspraken Scoop, Zeeuwse Bibliotheek (ZB) en Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) en het jaarprogramma 2013 regioarrangementen met gemeenten) bevorderen dat culturele instellingen een op de kerndoelen afgestemd aanbod voor scholen PO verzorgen;
- In 2013 via ondersteuning Hogeschool Zeeland (HZ)-cult bijdragen aan een doorgaande culturele activiteitenlijn VO-MBO-HBO/RA.

030105 Media:

Het provinciaal beleid voor de Media is tot en met 2014 vastgelegd in de Medianota 2009-2014. Deze afwijkende periode heeft te maken met de periode van zendmachtiging van Omroep Zeeland (oktober 2009 t/m oktober 2014). In de nota wordt met name ingegaan op onze relatie met Omroep Zeeland. Gelet op de Mediawet betreft het hier louter een bekostigingsrelatie zonder dat wij hieraan inhoudelijke voorwaarden mogen stellen. Het niveau van bekostiging is vastgelegd via de zogenaamde Zorgplicht (art. 2.170). Deze voorwaarde bepaalt dat de Provincie de regionale omroep in staat moet stellen het activiteitenniveau 2004 kwalitatief en kwantitatief te handhaven.

Indicatoren:

- In 2013 handhaven van de kijk- en luistercijfers niveau 2011.

	Waarde 2011	Streefwaarde 2013-2014
Kijkcijfers gemiddeld dagbereik	22%	22%
Luistercijfers radiomarktaandeel	14,3%	14,3%

(in 2011 landelijk gemiddelde kijk- en luistercijfers regionale omroepen resp. 17,7% en 11,9%)

030106 Kunsten, inclusief grote culturele evenementen & festivals:

Tot de kunsten rekenen wij zowel de amateurkunsten als de professionele kunsten, inclusief de grote culturele evenementen en festivals. Meer dan voorheen kijken wij naar positie van kunsten in het geheel van het culturele veld en de maatschappelijke context. Wij brengen onze inspanningen op dit terrein terug tot een aantal zaken die binnen onze verantwoordelijkheid vallen en een belangrijke rol in de basisinfrastructuur spelen. Wij kiezen op het terrein van de professionele kunsten voor ondersteuning van de vier grote festivals en het Bevrijdingsfestival Zeeland en zetten in op totstandkoming van nieuwe organisaties voor 'serieuze' muziek en beeldende kunst. Bij de amateurkunsten beperkt de directe inzet zich tot trajecten voor (talent)ontwikkeling voor jongeren.

Indicatoren:

- In 2013 vinden het Zeeland Nazomerfestival, Film by the Sea, het Festival van Zeeuwsch-Vlaanderen Concert at Sea en het Bevrijdingsfestival Zeeland plaats;
- In 2013 worden de trajecten voor (talent)ontwikkeling op gebied van Pop en Film nader vormgegeven.

030108 Archeologiebeleid:

Deze doelstelling komt niet meer voor in de nieuwe cultuurnota 2013-2016.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	27.866	28.044	28.027	25.352	22.222	19.355
baten	-1.502	-2.465	-2.267	-3.289	-1.244	-1.244
resultaat voor bestemming	26.364	25.579	25.760	22.063	20.977	18.110
toevoeging reserve	493	1.452	39	39	39	39
onttrekking reserve	-1.711	-791	-1.907	-377	-343	-343
resultaat na bestemming	25.146	26.240	23.892	21.725	20.673	17.806

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Internetredactie Omroep Zeeland 2011	-150				
Instandhoudingssubsidies monumenten/kerken		-127			
Matchingsregeling restauratie rijksmonumenten t/m 2012	-1.376	-76			
Kwaliteitsimpuls cultureel erfgoed	100	-159	-100		
Nieuwe geschiedschrijving Zeeland t/m 2013			-171		
Restauratie monumenten 2012-2017	-35	2.369	-1.442		
Europese projecten	1.220	-494	1.022	-2.043	
Bezuiniging gelieerde en gesubsidieerde instellingen 2011-2014	-219	-508	-483		
Digitalisering krantencollectie Zeeuwse Bibliotheek 2011	-300				
Ombuigingen kerntaken gelieerde en gesubsidieerde instellingen 2014-2016			-1.716	-858	-824
Beschikbaar gestelde middelen cultuurnota 2009-2012		-2.131			
Prioriteit nieuwe cultuurnota 2013-2015		2.000			-2.000
Prioriteit frictiekosten heroriëntering muziek en beeldende kunst 2012	150	-150			
Prioriteit Sail de Ruyter 2012	200	-150	-50		
Prioriteit 200 jaar Zeeland 2014		50	150	-200	
Regionale Historische Centra 2012-2017	491				
Apparaatskosten	28	-227	-43	-24	-33
Overige verschillen	69	-414	158	-5	-10
Totaal	178	-17	-2.675	-3.130	-2.867

Versillen ontstaan met name door de matchingsregeling restauratie rijksmonumenten welke afloopt in 2012. De co-financiering op Europese projecten de realisatie van ombuigingen op gelieerde en gesubsidieerde instellingen. Het toekennen van de prioriteiten Cultuurnota 2013-2015 en de afloop van de Cultuurnota 2009-2012.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Europese projecten	961	-198	1.022	-2.044	
Overige verschillen	2				
Totaal	963	-198	1.022	-2.044	0

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 4

Bestuur

Inleiding

Het programma Bestuur ondersteunt het intern en extern functioneren van de eigen bestuursorganen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koningin (CvdK), het functioneren van de Zeeuwse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen, het inzichtelijk maken van het Zeeuwse provinciaal beleid voor burgers, belangengroepen en andere belangstellenden in interprovinciaal, nationaal en Europees verband. Het programma omvat de onderwerpen 'Provinciale Staten en overige bestuursorganen', 'Bestuurlijke samenwerking en Financieel toezicht', 'Promotie' en 'Openbare Orde en Veiligheid'.

Bestuurlijke samenwerking en Financieel toezicht

Relevante beleidsnota's en informatie:

- Bestuursafspraken VNG, IPO, UvW en Rijk d.d. 21 april 2011;
- Zeeuws Bestuurlijk Profiel, vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 22 juni 2012;
- Voor het financieel toezicht is het Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader 'Zichtbaar toezicht' relevant. Dit is een in februari 2008 vastgesteld beleidskader van alle provincies gezamenlijk en van BZK, looptijd: onbepaald;
- Uitvoeringsnota 'Verantwoordelijkheid kwaliteit lokaal bestuur' (GS) d.d. 7 februari 2012;
- Uitvoeringsnota 'Interbestuurlijk toezicht' (GS) Planning: september 2012. In deze nota worden de uitgangspunten voor de coördinatie van het interbestuurlijk toezicht van de provincie op de gemeenten vastgelegd;
- Beleidsnota Europa Provincie Zeeland, vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 12 december 2006, looptijd: onbepaald;
- Afsprakenregeling Scheldemondfonds, vastgesteld door Provinciale Staten op 16 mei 2008, looptijd: onbepaald. De evaluatie Scheldemondfonds heeft plaatsgevonden in 2010;
- Strategische nota structuurfondsen: het identificeren van strategische beleidsopties voor programma's en projecten na 2013, het positioneren van Zeeland voor de nieuwe periode structuurfondsen vanaf 2013.

Promotie

Mede in afwachting van het onderzoek 'Promotie van de Provincie Zeeland 2000-2012' van de Rekenkamer vindt er een nadere afweging plaats of en wanneer er een nieuwe beleidsnota Promotie aan u wordt voorgelegd.

Openbare Orde en Veiligheid

De CvdK en Gedeputeerde Staten hebben beide verschillende (wettelijke) taken op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid. Om deze taken goed te kunnen vervullen zijn hun bevoegdheden vastgelegd in wet- en regelgeving, zoals de Wet op de Veiligheidsregio's en de Ambtsinstructie CvdK, en protocollen die daaraan uitvoering geven. De taken die zijn omschreven in de Ambtsinstructie betreffen rijkstaken, waarover de CvdK verantwoording aflegt aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Wat willen we bereiken?

Provinciale Staten en overige bestuursorganen

We streven een grotere betrokkenheid na van de samenleving bij het provinciebestuur en provinciale politiek. Daarom functioneren wij als een goed, betrouwbaar en duaal Zeeuwse provinciaal bestuur. Dit vraagt om een heldere profilering van het provinciebestuur. Provinciale Staten hebben drie rollen: volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur. Gedeputeerde Staten richten zich op de beleidsvoorbereiding en- uitvoering. Ook de concentratie van de besturende en uitvoerende taken bij Gedeputeerde Staten zijn gericht op een grotere inbreng van Provinciale Staten. De CvdK heeft een eigenstandige rol als Rijksorgaan en is daarnaast de verbindende schakel tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Bestuurlijke samenwerking

Sterke gemeenten en een sterk waterschap, zowel bestuurlijk als financieel, zijn van essentieel belang voor het functioneren van de Zeeuwse samenleving. Tussen de verschillende overheidslagen is sprake van een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling. De steden hebben de taak om vanuit de eigen verantwoordelijkheid meer zelfstandig op te pakken. De gemeenten moeten dat vooral oplossen via onderlinge samenwerking. De Provincie draagt taken over als dat vanuit de focus op kerntaken en efficiency doelmatig is. Uitgangspunt is dat de belangen van de Zeeuwen door de Provincie Zeeland in gezamenlijkheid met de andere Zeeuwse overheden behartigd worden ook buiten de provinciegrenzen.

Openbare orde en veiligheid

Gedeputeerde Staten en de CvdK zijn, in hun onderscheidende rollen, schakels in de veiligheidsketen die erop gericht zijn om de kwaliteit van (de organisatie van) die keten te verhogen.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0401

Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief en transparant is.

0402

De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal met de juiste middelen en een duidelijke onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling.

0403

Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.

0404

Mede in afwachting van het onderzoek 'Promotie van de Provincie Zeeland 2000-2012' van de Rekenkamer vindt er een nadere afweging plaats of en wanneer er een nieuwe beleidsnota Promotie aan u wordt voorgelegd.

0405

Een veilige provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

Het programma Bestuur draagt bij aan een goed functionerend bestuurlijk bestel voor Zeeland (provincies, gemeenten, waterschappen) en is daarmee voorwaardenscheppend voor (de uitvoering van) andere programma's. Daarnaast faciliteert het programma de Haagse lobby en Brusselse lobby, grensoverschrijdende samenwerking en het benutten van Europese programma's en middelen.

Openbare orde en Veiligheid

Binnen hun bevoegdheden en met het (beperkte) hun ter beschikking staande instrumentarium, zoals toezicht, stimuleringsprogramma's en communicatie, beogen de CvdK en Gedeputeerde Staten de veiligheid(sbeleving) in Zeeland positief te beïnvloeden. Daarbij wordt nadrukkelijk beseft dat vele actoren en factoren op die veiligheid(sbeleving) van invloed zijn.

Effect

Een democratisch provinciaal bestuur dat effectief en transparant is.

Doelstelling(en)

040101 Een goed, betrouwbaar en duaal provinciaal bestuur

Dit vergt een heldere profilering van het provinciebestuur, haar producten en diensten en een deugdelijke toepassing van wetgeving.

Indicatoren:

1. Op basis van duidelijke meetbare doelen is het beleid te controleren (volgens het smart principe) Ook in 2013 worden voor Provinciale Staten alle nieuwe beleidsnota's en de voortgang- en eindrapportages hierop getoetst;
2. Het handhaven van de integrale uitzendingen van de vergaderingen van (de commissies van) Provinciale Staten in 2013;
3. Het via startnotities en oplegnotities Provinciale Staten faciliteren bij de uitvoering van het dualisme. Zo worden Provinciale Staten van meet af aan meer betrokken bij de planning en control cyclus.

Effect

De Zeeuwse maatschappelijke opgaven worden behartigd door overheden met een eigen regionale/lokale identiteit, op de juiste schaal met de juiste middelen en een duidelijke onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling.

Doelstelling(en)

040201 Continuering duurzaam financieel beleid waterschap - gemeenten

Financieel toezicht heeft tot doel een gezonde financiële situatie bij gemeenten en waterschappen te bevorderen. Door het uitoefenen van wettelijk toezicht door de Provincie Zeeland draagt zij zorg voor de continuering van een duurzaam financieel evenwicht in de meerjarenbegrotingen van de Zeeuwse gemeenten (13) het waterschap en gemeenschappelijke regelingen (20).

Indicator:

- In 2013 alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen onder repressief toezicht houden (in 2012 staan er geen gemeenten onder preventief toezicht).

040202 Inspectie archieven:

Wij dragen in 2013 zorg voor toegankelijk en kwalitatief goed (voldoet aan de wettelijke eisen) beheerde papieren en digitale archieven van provincie, gemeenten (13), het waterschap, politieregio en gemeenschappelijke regelingen (20). Uit de tweejaarlijkse rapportage (2010-2011) over de inspecties blijkt dat twee instellingen niet volledig voldoen aan de wettelijke vereisten. De archiefinspectie blijft deze verbeterpunten nauwlettend volgen.

Het in 2011 bij de gemeenten geïntroduceerde horizontaal toezicht wordt verder uitgewerkt.

Indicator:

- In 2013 is het horizontaal toezicht door gemeenten en waterschap geïmplementeerd en richt de provinciale toezichtstaak zich op een beperkt aantal (in de tweede helft van 2012 te bepalen) Kritische Prestatie Indicatoren (KPI). Deze informatie wordt gebruikt voor onze risicoanalyse en is bepalend voor de intensiteit van het archieftoezicht richting specifieke gemeenten.

040203 Samenhang Provincie, gemeenten en waterschap behouden

Kwaliteit lokaal bestuur.

Naast gemeenten hebben ook provincies een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale en bovenlokale bestuur. Bijvoorbeeld als sprake is van bestuurlijke en/of financiële problemen van gemeenten, kan de rol van het provinciebestuur gelegen zijn in het stimuleren en, waar nodig, het faciliteren van het versterken van de kwaliteit van het lokale bestuur. Jaarlijks worden in een beleidsnota de volgende ontwikkelingen geïnventariseerd met gevolgen voor de benodigde bestuurskracht van gemeenten: decentralisaties, lopende en nieuwe samenwerkingsinitiatieven, gemeentefonds, majeure projecten en het zogenaamde Interbestuurlijk toezicht (IBT)-totaalbeeld per gemeente (beeld vanuit toezichtstaak).

Uitgangspunt is de huidige combinatie van schaal en identiteit van de Provincie en 13 gemeenten in 2013 te behouden, zolang de gemeenten al dan niet via intergemeentelijke samenwerking in staat zijn het steeds groter wordende takenpakket uit te voeren.

Indicator

- Lokaal bestuur voldoet aan alle bestuurskrachtnormen.

Coördinatie Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Om een integrale afweging te kunnen maken over de intensiteit van de interventie is een totaalbeeld nodig van de uitvoering van medebewindstaken door de gemeenten. Er is besloten een coördinerend gedeputeerde te benoemen die de eventueel noodzakelijke contacten naar de gemeenten onderhoudt terwijl de uitvoering binnen de beleidsvelden/portefeuilles blijft liggen.

In 2012 zijn op basis van een risicoanalyse de volgende toezichtsvelden vastgesteld en is een systeem ontwikkeld voor de bepaling van een totaalbeeld:

- Ruimtelijke Ordening
- Vergunningverlening
- Handhaving
- Financieel toezicht gemeenten
- Archieven

Indicator:

- Jaarlijks wordt een integraal totaalbeeld van de gemeenten vastgesteld.

Het totaalbeeld is ook van belang voor het bepalen van de bestuurskracht van de gemeenten.

Effect

Een optimale algemene behartiging van de Zeeuwse belangen in interprovinciaal, nationaal en Europees verband.

Doelstelling(en)

040301 Handhaving bestaande netwerk:

Vanuit Zeeuws perspectief is vroegtijdige beïnvloeding en signalering van besluitvormingstrajecten over nieuwe Europese regelgeving en overig beleid cruciaal.

Wij dragen zorg voor een goede positionering van de Zeeuwse belangen ten opzichte van Rijk en Europa. Hiervoor is handhaving van het bestaande netwerk noodzakelijk. De Provincie Zeeland probeert daarbij nog meer gericht te participeren in overlegorganen.

Indicator:

Voor 2013 geldt handhaving van het bestaande netwerk op het niveau van 2012 door vertegenwoordigd te zijn in de volgende gremia of organisaties:

- Inter Provinciaal Overleg (IPO)
- Raad van Europa (CLRAE)
- Comité van de Regio's
- Scheldemondraad
- Conferentie van Perifere en Maritieme Regio's (CPMR)/North Sea Commission
- Huis Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel
- Werkgemeenschap van Europese grensgebieden (WVEG)

Het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming waarbij het belangrijk is om vroegtijdig op de hoogte te zijn van bepalende factoren in het proces, het krachtenveld en de planning.

Indicatoren:

- uitvoering lobbyplan Brusselse lobbyist;
- uitvoering lobbyplan Haagse lobbyist;
- uitvoering lobbydoelstellingen van de stuurgroep Ijzendijke.

040302 Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking

Het versterken van de transnationale en grensoverschrijdende samenwerking met andere regio's in Europa, maar vooral in Euregionaal verband (Euregio Scheldemond).

Indicatoren:

- Benutten (rest) budgetten Europese programma's met deelname van Zeeuwse partijen in projecten;
- Stimuleren van investeringen in Zeeland vanuit Europese middelen wijder dan alleen subsidies;
- Verbinden van gestelde Zeeuwse doelstellingen (College programma, Strategische Agenda) binnen de nieuwe Operationele Programma's;
- Uitvoering jaarplan 2013 Scheldemondraad;
- Consulteren en informeren van stakeholders voor de volgende programma periode;
- Binnenhalen van EU middelen naar Zeeland breder dan de tot nu toe aangeboorde subsidiebronnen zoals de bekende structuurfondsen;
- Het sluiten- en onderhouden van strategische (grensoverschrijdende) partnerschappen.

Effect

Mede in afwachting van het onderzoek 'Promotie van de Provincie Zeeland 2000-2012' van de Rekenkamer vindt er een nadere afweging plaats of en wanneer er een nieuwe beleidsnota Promotie aan u wordt voorgelegd.

Doelstelling(en)**040401 Vergroten van de promotiekracht van Zeeland.**

Mede in afwachting van het onderzoek 'Promotie van de Provincie Zeeland 2000-2012' van de Rekenkamer vindt er een nadere afweging plaats of en wanneer er een nieuwe beleidsnota Promotie aan u wordt voorgelegd.

Effect

Een veilige provincie waarin veiligheid als kernvoorwaarde voor het vestigingsklimaat en de woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) wordt beschouwd en het behoud en de ontwikkeling van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Doelstelling(en)

040501 Verbetering (integrale) veiligheid in Zeeland

Verbetering van de (integrale) veiligheid in de provincie Zeeland (als kernvoorwaarde voor economische ontwikkeling en leefbaarheid) met de partners in de veiligheidsketen door middel van toezicht werking en kennisuitwisseling en innovatie.

Als rijksorgaan houdt de commissaris van de Koningin (CvdK) toezicht op de Veiligheidsregio en de Politie en bevordert de bestuurlijke samenwerking in de provincie. De CvdK overlegt daarom regelmatig formeel en informeel met de burgemeesters en andere partijen binnen het veiligheidsspectrum, zowel in Zeeland als grensoverschrijdend. Jaarlijks brengt de CvdK ook rapport uit aan de Minister van Binnenlandse Zaken (BZK).

Gedeputeerde Staten werken binnen hun mogelijkheden en bevoegdheden mee aan de gezamenlijke en geïntegreerde criminaliteitsbestrijding. Gedeputeerde Staten ondersteunen medeoverheden bij de bewustwording van risico's en bij de uitvoering en regionale aanpak van en kennisuitwisseling over hun (integrale) veiligheidsbeleid.

Indicatoren:

- In 2013 continueert de provincie haar participatie in het Regionaal Informatie Expertise Centrum door vertegenwoordiging in de stuurgroep, maar ook in financiële en personele ondersteuning. Dit Centrum is gericht te voorkomen dat criminelen door de overheid worden gefaciliteerd en dat er vermenging van onder- en bovenwereld ontstaat. Daarnaast is het de bedoeling om economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal dat met criminele activiteiten is verdiend;
- In 2013 toetst de Provincie alle aanvragen die daarvoor in aanmerking komen aan de Wet BIBOB (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur);
- In 2013 wordt een jaarrapportage over 2012 opgesteld over het beheer en de kwaliteit van de Risicokaart. Op basis van dit rapport worden in 2013 verbeteracties ingezet.

Gedeputeerde Staten en de CvdK (als rijksorgaan) stimuleren informatie-uitwisseling en samenwerking, ook in grensoverschrijdend en Europees verband, tussen overheden op het gebied van (innovaties in) het veiligheidsbeleid, zodat ook het kennisniveau op het gebied van veiligheid bij de Provincie op peil blijft.

Indicatoren:

- Eind februari 2013 zijn alle onderdelen van het Europese project Flood Aware (Interregprogramma 2 Zeeën), inclusief het opzetten van een informatiecentrum kustoverstromingen gerealiseerd met de partners binnen de budgetten.
- Vanuit het project Samenwerken & Slagkracht, dat er op gericht is de veiligheid op de Westerschelde te vergroten, zijn de specialistische teams opgezet eind 2013, die bij incidenten op het water snel en adequaat op kunnen treden. Dit onderdeel wordt uitgevoerd door deelname aan het Europees project MIRG (Martime Respons Groups), ook in het Interregprogramma 2 Zeeën. In het voorjaar 2014 wordt MIRG afgerond met een grootschalige oefening.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	13.759	14.910	12.351	10.896	10.519	9.818
baten	-855	-996	-1.016	-238	-186	-186
resultaat voor bestemming	12.904	13.914	11.335	10.657	10.333	9.632
toevoeging reserve	449	1.545	53	86	0	0
onttrekking reserve	-1.006	-1.909	-420	-187	0	-53
resultaat na bestemming	12.346	13.550	10.967	10.555	10.333	9.578

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Flood Aware	320	371	-713		
Zeeland Promotie t/m 2015	106	-53	-75	75	-500
Up-safety	-390				
Stimuleren integrale veiligheid 2012	-28	-170	-100		
Technische bijstand INTERREG IV A 2012	125	-125			
Samenwerken & slagkracht	135	-855	-35	-165	
Toekomstvisie Zeeland 2040 in 2013		150	-150		
Apparaatskosten	567	-1.734	-319	-179	-258
Overige verschillen	316	-143	-63	-108	57
Totaal	1.151	-2.559	-1.455	-377	-701

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Flood aware	292		-682		
Up-safety	140				
Uitvoering Interreg IVa Vlaanderen - Nederland	118				
apparaatskosten bestuur	-226				
Overige verschillen	-183	20	-96	-52	
Totaal	141	20	-778	-52	0

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 5

Milieu

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen, maar het beleid en de financiering voor die onderwerpen worden ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen en beleidsagenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Europese en landelijke regelgeving en normen zijn de basis voor het provinciaal milieubeleid, dat primair door provincie en gemeenten wordt uitgevoerd. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Een aantal doelstellingen uit het omgevingsplan wordt nader uitgewerkt in specifieke uitvoerings- en actieplannen. Eind 2012 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma energie en klimaat vastgesteld, waarin de acties voor opwekking van duurzame energie en terugdringing van uitstoot van broeikasgassen worden uitgewerkt. In 2013 geeft een actieplan richting aan maatregelen om te voldoen aan de EU richtlijn omgevingslawaaï.

In de Omgevingsbalans 2012 wordt een eindevaluatie gegeven van het Omgevingsplan 2006-2012. Eind 2012 komt tevens de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 beschikbaar, waarbij ook de doelen voor 2018 en 2013 aangegeven worden. Waar nodig of gewenst worden de subdoelen en indicatoren in de Omgevingsbalans 2012 nader uitgewerkt en gespecificeerd. Dit wordt met een tekstuele begrotingswijziging voorgelegd eind 2012. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2014, 2016 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0501

Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijvigheid en transportactiviteiten optreedt.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Een gezonde en veilige leefomgeving waarin geen ernstige hinder vanwege bedrijvigheid en transportactiviteiten optreedt.

Doelstelling(en)

050101 Beperking van de risico's en hinder waaraan burgers worden blootgesteld.

De provincie is samen met gemeenten verantwoordelijk voor een goede milieukwaliteit. Bij de milieukwaliteit gaat het vooral om bewaken van een optimale scheiding van woningen en bedrijven die geluid produceren, veiligheidsrisico's geven of verontreinigingen uitstoten.

Indicatoren

Minimale milieuoverlast voor burgers

- Het aantal klachtensituaties over de milieusituatie is in 2018 lager dan in 2012.
- Het aantal geconstateerde overtredingen met overlast als gevolg is in 2018 afgenomen ten opzichte van 2012.

Vermindering milieubelasting in Kanaalzone en Sloegebied

- Milieubelasting van bestaande bedrijven is in 2018 verminderd ten opzichte van 2006 (waarden uit omgevingsbalans 2006).

Betere milieu-communicatie

- De communicatie met omwonenden van het Sloegebied en de Kanaalzone is in 2013 verbeterd en blijft in de periode tot 2018 goed.

Goede akoestische kwaliteit

- In 2013 wordt een geluidbelastingkaart gemaakt voor 120 km provinciale weg en een actieplan opgesteld voor de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 dBL.
- In 2013 zijn voor alle regionale industrieterreinen beleidsmaatregelen opgesteld, waardoor de geluidsruimte optimaal wordt verdeeld.
- Knelpunt geluidsoverlast (overschrijding geluidscontour) in de Kanaalzone is uiterlijk in 2018 opgelost.

Goede luchtkwaliteit

- Bedrijven voldoen in 2018 aan de wettelijke normen en streefwaarden voor luchtkwaliteit (o.a. fluoriden, zware metalen, fijn stof, ozon en koolmonoxide).

Minder ernstige geurhinder

- Gemeten en gemelde ernstige geurhinder (hedonische waarde gelijk aan -2 of negatiever) is in 2018 afgenomen ten opzichte van 2012.
- In 2018 zijn er geen nieuwe locaties met geuroverlast ten opzichte van 2012 (2012: 1).

Minder lichthinder

- Bij vergunningverlening worden de best beschikbare verlichtingstechnieken verplicht gesteld.

Minder risico's voor burgers

- In de periode 2012-2018 blijven de risico's door bedrijf- en transportactiviteiten waaraan de burgers zijn blootgesteld beperkt tot de maximaal vastgestelde wettelijke grenswaarde (PR 10-6).

Goede afvalverwerking en toename hergebruik

- Afvalverwerkers voldoen in de periode 2012-2018 aan de wettelijke eisen.
- Het percentage hergebruik van afval is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.

Veilige zwemlocaties

- Alle bad- en zwemgelegenheden voldoen in de periode 2012-2018 aan de veiligheidseisen.

Reguleren luchtvaartterreinen

- In 2013 zijn er beleidsregels voor gebruik van luchtvaartterreinen vastgesteld en is de handhaving geregeld.
- Gemeentelijke bestemmingsplannen geven in de periode 2012-2018 geen beperkingen voor vliegverkeer, zend- en ontvangststations en radiobakens.

Professionele vergunningverlening en handhaving

- Alle handhavingpartners voldoen in de hele periode aan de wettelijke kwaliteitscriteria.

Goed naleefgedrag bedrijven

- Bedrijven houden zich beter aan de milieuregels, waardoor het aantal geconstateerde overtredingen in 2018 is afgenomen ten opzichte van 2012.

Meer bedrijven ondernemen maatschappelijk verantwoord

- In 2018 zijn minimaal 1000 bedrijven actief met Maatschappelijk Verantwoord ondernemen (MVO) aan de slag

050102 Een gezonde bodem nastreven

De bodem en de diepere ondergrond moeten op duurzame (goede balans tussen beschermen, versterken en benutten) en integraal afgewogen wijze ingezet worden bij ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energiehuishouding, inrichting en functietoekenningen in landelijk en stedelijk gebied, de identiteit en herkenbaarheid van de leefomgeving en een schone en gezonde leefomgeving.

Indicatoren:

Saneren spoedlocaties en overige gevallen

- Uiterlijk in 2015 zijn alle spoedeisende locaties gesaneerd of beheersbaar gemaakt. Overige gevallen worden voor 2030 door eigenaren of initiatiefnemers aangepakt.

Oppakken kennis-, beleids- en uitvoeringsvragen naar aanleiding van de Bodemagenda

- Vanaf 2012 wordt actuele bodeminformatie beschikbaar gesteld via www.zeeuwsbodemvenster.nl.

Goede naleving bodemsanering

- De provincie ziet toe op juiste uitvoering van bodemsaneringen en nazorgverplichtingen.

Geen ongewenst gebruik diepe ondergrond

- Er vindt in de periode 2012-2018 geen ongewenst gebruik van de diepere ondergrond in Zeeland plaats voor permanente opslag van radioactief afval en CO2 en winning van schaliegas.

050103 Realiseren klimaatdoelstellingen

Benutten van kansen voor een duurzame energieproductie en een betrouwbare energievoorziening met efficiënt gebruik en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie. In de periode 2012-2018 wordt gestreefd naar 2% energiebesparing per jaar en een evenredige reductie van CO2-uitstoot.

Indicatoren

Meer duurzame energie

- In 2018 is zeker gesteld dat in 2020 in Zeeland ten minste 500 MW windenergie wordt geproduceerd (2012: 251 MW).

Reductie CO2 uitstoot

- In 2018 is de CO2 uitstoot gedaald ten opzichte van 2012.

Getijdencentrale

- Via het gebiedsproject Zuidwestelijke Delta zijn uiterlijk in 2018 de technische en economische mogelijkheden bekend voor de aanleg van een getijdencentrale in de Brouwersdam.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	16.120	15.521	13.670	12.893	9.759	8.968
baten	-3.247	-649	-317	-255	-255	-255
resultaat voor bestemming	12.874	14.872	13.353	12.637	9.504	8.712
toevoeging reserve	2.638	50	0	0	30	0
onttrekking reserve	-750	-840	-360	-469	0	0
resultaat na bestemming	14.762	14.082	12.993	12.168	9.534	8.712

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Prio Meerkosten aardgasbussen t/m 2014			100	-900	
Nazorgfonds voormalige stortplaatsen	-149				
Bodemsanering Kanaalpolder	250		299	-506	
Bodemsaneringsprogramma 2010-2014	-422	76	-106	-418	
Pilot gebruik bodeminformatie t/m 2013	-49	119	-137		
Pilots duurzaam ondernemen 2013		492	-492		
Duurzaam ondernemen t/m 2011 plus uitloop	138	-71	10	-50	
Duurzame ontwikkeling Zeeland (UPEK 1)	328	-524			
Strategienota Energie (UPEK 1 en 2)	-153	-434	100		
Energietransitie 2012-2015 (UPEK 2)		460	10		-470
Externe Veiligheid 2011 - 2014	50	4		-771	
Meer met minder t/m 2011 plus prio UPEK 2 2012		-500			
Regionale Milieukwaliteiten 2013	21	-134	-25		
Vorming Regionale Uitvoeringsdienst 2013	55	-196			
Onderzoeken Thermphos 2011/2012	-682	-130			
Prio Tidal Test Centre Grevelingen 2013 (UPEK2)		100	-100		
Bezuiniging gelieerde en gesubsidieerde instellingen 2011-2014	-34	-34	-34		
Ombuigingen kerntaken gelieerde en gesubsidieerde instellingen 2014-2016			-48	-24	-24
Prio omgevingsplan 2013-2018		435			
Apparaatskosten	-102	-1.364	-311	-183	-266
Overige verschillen	150	-150	-43	-282	-31
Totaal	-599	-1.851	-777	-3.134	-791

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Bodemsaneringsprogramma 2011	-2.257				
Duurzaam Ondernemen 2011	-290				
Duurzame ontwikkeling 2008-2011	70	-224			
Overige verschillen	-121	-108	-62		
Totaal	-2.598	-332	-62	0	0

De verschillen ontstaan met name door de afloop van het bodemsaneringsprogramma in 2011.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 6

Ruimtelijke omgeving

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen, maar het beleid en de financiering voor die onderwerpen worden ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen- en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Europese en landelijke regelgeving en normen zijn de basis voor het provinciaal milieubeleid, dat primair door Provincie en gemeenten wordt uitgevoerd. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Een aantal doelstellingen uit het Omgevingsplan wordt nader uitgewerkt in specifieke uitvoerings- en actieplannen. Eind 2012 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma energie en klimaat vastgesteld, waarin de acties voor opwekking van duurzame energie en terugdringing van uitstoot van broeikasgassen worden uitgewerkt. In 2013 geeft een actieplan richting aan maatregelen om te voldoen aan de EU richtlijn omgevingslawaaï.

In de Omgevingsbalans 2012 wordt een eindevaluatie worden gegeven van het Omgevingsplan 2006-2012. Eind 2012 zal tevens de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 beschikbaar komen. Waar nodig of gewenst worden de subdoelen en indicatoren in de Omgevingsbalans 2012 nader uitgewerkt en gespecificeerd. Dit wordt met een tekstuele begrotingswijziging eind 2012 aan u voorgelegd. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0601

Duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling

0602

Nieuw toekomstperspectief voor gebieden

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling

Doelstelling(en)

060101 Duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling

Het bevorderen van een gezonde regionale economie is een van de kerntaken van de Provincie. In de Economische Agenda zijn de door Zeeland gekozen topsectoren verder uitgewerkt. Het ruimtelijk beleid geeft voldoende ruimte aan economische ontwikkelingen en bevordert een duurzame groei.

Indicatoren:

Groei Biobased Economy

Zie ook de doelen in Programma 09 - Economie (businesscase Biobased Economy).

- In de jaren 2012-2018 is voldoende planologische ruimte aan haventerrein beschikbaar (meer dan honderd procent van de vraag).

Voldoende planologische ruimte voor havens en bedrijven

- Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door de duurzaamheidsladder (aantonen van behoefte, inbreiding voor uitbreiding, nieuwe locaties zijn goed bereikbaar) vanaf 2013 in alle bestemmingsplannen toe te passen.
- Alle regio's (Schouwen-Duiveland, Tholen, Bevelanden, Walcheren, Zeeuws-Vlaanderen) baseren hun planning vanaf 2013 op een actueel en realistisch regionaal bedrijventerreinprogramma.
- Er is voldoende kwantitatief aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's.

Verbetering van kwaliteit en concentratie van bedrijventerreinen

- Er is voldoende kwalitatief aanbod aan bedrijventerrein in alle regio's (op basis van jaarlijkse IBIS-enquête).
- In 2018 is ten minste 100 ha bedrijventerrein in herstructurering genomen (op basis van jaarlijkse IBIS-enquête).
- Ten minste tachtig procent van nieuwe oppervlakte aan bedrijventerrein wordt gerealiseerd op grootschalige bedrijventerreinen.

Versterken van de plattelandseconomie

- Alle gemeenten benutten in 2018 de ruimere mogelijkheden voor Nieuwe Economische Dragere (NED's) op de manier zoals beschreven in het Omgevingsplan. Daardoor worden meer initiatieven gerealiseerd.

Meer transport via buisleidingen

Zie ook de doelen in Programma 13 – Mobiliteit.

- Het aandeel transport van stoffen per buisleiding is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.

Benutten kansrijke locaties voor recreatie

Zie ook de doelen in Programma 10 – Toerisme en recreatie (businesscase Hotspots).

- De recreatiekansenkaart geeft kansrijke gebieden en ontwikkelingen aan. In 2018 is een zo groot mogelijk deel van deze kansen benut.
- Het aantal kampeereenheden in Zeeland mag in 2018 niet zijn toegenomen ten opzichte van 2012.
- Het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal wordt in 2016 afgerond, met als effect de realisatie van kavelruil, kwaliteitsverbetering van de verblijfsrecreatie, aanleg van recreatienatuur en landschapsverbetering.

Voldoende voorzieningen per regio

Zie ook de doelen in programma 01 – Leefbaarheid.

- In 2013 hebben alle regio's een regionaal Masterplan Voorzieningen. Daarin is een adequaat voorzieningenniveau vastgesteld en wordt beschreven hoe dat kan worden behouden.
- Voorzieningen voor de detailhandel worden vooral gerealiseerd in de kernwinkelgebieden. Detailhandel in volumineuze en gevaarlijke goederen wordt in de periode 2012-2018 geconcentreerd op de aangewezen Perifere Detailhandelsvestigingslocaties (PDV).

Groei van watersport binnen de kaders

Zie ook Programma 10 – Toerisme en recreatie (onderhoud sector recreatie- en toerisme).

- Het aantal ligplaatsen en watersportvoorzieningen is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.
- Watersportontwikkelingen hebben geen significant negatief effect op de natuur of de beroepsscheepvaart.

Ondersteuning van verbreding en schaalvergroting in de landbouw

Zie ook Programma 11 – Landbouw en visserij (onderhoud sector landbouw).

- De Provincie stelt in 2013 samen met de sector en andere betrokkenen een stimuleringskader op, dat inspeelt op het Gemeenschappelijk Landbouw-beleid (GLB). Daardoor wordt optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden van EU-middelen.
- De landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker en Oost-Zeeuws-Vlaanderen worden in de periode 2012-2018 voortgezet met als resultaat verbetering van de landbouwstructuur en realisatie van wateropgaven.

Stimuleren aquacultuur

Zie ook de doelen in Programma 11 – Landbouw en visserij (businesscase ontwikkeling binnendijkse aquacultuur).

- Alle gemeenten bieden in 2013 ruimte voor aquacultuur in de bestemmingsplannen, conform het provinciaal beleidskader.
- Het aantal en de oppervlakte aan bedrijven in de aquacultuur is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.

Verduurzaming van de intensieve veehouderij (IV)

- In de periode 2012-2018 is er geen nieuw vestiging van IV-bedrijven.
- Bestaande IV bedrijven voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van milieu en dierenwelzijn.

Concentreren glastuinbouw

- Het areaal glastuinbouw in het ontwikkelingsgebied Kanaalzone is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2012.
- Het areaal solitaire glastuinbouw in Zeeland is in 2018 niet toegenomen ten opzichte van 2012.

Vernieuwing visserijsectoren

Zie ook de doelen in programma 11 – Landbouw en visserij (onderhoud sector visserij).

- Uiterlijk in 2018 is het gebiedsproject Oosterschelde afgerond en wordt de uitvoering via een alliantie voortgezet, met als resultaat een effectiever gebruik van de Oosterschelde.

Evenwichtige ontwikkeling kwaliteit en aantal woningen

- In 2013 hebben alle regio's regionale woningbouwafspraken gemaakt over het aantal en de typen te bouwen woningen in de komende tien jaar.
- Alle gemeenten zorgen voor zorgvuldig ruimtegebruik door de duurzaamheidsladder vanaf 2013 in alle bestemmingsplannen toe te passen.

Effect

Nieuw toekomstperspectief voor gebieden

Doelstelling(en)

060201 Nieuwe projecten gebiedsontwikkeling.

Start en uitvoering van recente programma's en projecten.

Gebiedsontwikkeling is een integrale benadering waarbij binnen een gebied diverse opgaven van verschillende partijen met elkaar worden verbonden en gezamenlijk worden aangepakt. Gebiedsontwikkeling voorkomt het blijven hangen in plannen en geeft een impuls aan de uitvoering ervan. Binnen de gebiedsontwikkeling sprake van verschillende typen programma's en projecten. Bij een programma is er een samenhangend geheel van activiteiten en projecten met bijvoorbeeld het gebiedsprogramma Kanaalzone en een gebiedsprogramma als Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen. Bij projecten is er sprake van een op uitvoering gerichte oplossing zoals bij de projecten Waterdunen en Perkpolder. De meeste programma's en projecten beginnen met weinig structuur in verkenning en incubatietijd om vervolgens in een ordelijk proces te komen van planvorming naar uitvoering. Bij uitvoering is de Provincie Zeeland meestal niet zelf de trekker, maar zorgt zij voor toezicht op de uitvoering.

Het programma Integrale Gebiedsontwikkelingen wordt elk jaar bij de begrotingsbehandeling geactualiseerd op het gebied van bestuurlijke en ambtelijke inzet.

Indicatoren:

Kanaalzone

- In dit gebiedsprogramma werken Zeeland Seaports, gemeente Terneuzen en Provincie Zeeland samen. Het programma is gericht op de economische ontwikkeling en de leefbaarheid (waaronder ook de landschappelijke ontwikkeling) van de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone.

Gebiedsontwikkeling Sloegebied/Vlissingen

- De belangrijkste onderdelen van dit programma zijn de realisatie van een Westerschelde Containerterminal, de realisatie van een estuariën natuurgebied Welzinge- en Schorerpolder in combinatie met de functie van stedelijk uitbreidings- en uitloopgebied.

Stedelijke gebiedsontwikkeling Middelburg / Vlissingen

- In de stedelijke ontwikkelingszones van de gemeenten Middelburg en Vlissingen zijn twee ruimtelijke ontwikkelingen voorzien die van provinciaal belang worden geacht. De eerste is de inpassing van een marinierskazerneterrein vanwege het feit dat de Provincie de regionale initiatiefnemer en de uitvoerder is en grondaankopen doet. Daarnaast heeft het Admiraal de Ruyterziekenhuis van plan zich op een centrale plek op Walcheren te vestigen

Zuidwestelijke Delta en de daarbij behorende gebiedsallianties

- Binnen dit samenwerkingsverband van Rijk en de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland staat de driehoek vitaal, veerkrachtig, veilig centraal. Het doel hiervan is de integrale ontwikkeling van de economie, natuur- en waterkwaliteit, visserij en recreatie. Uitvoering vindt plaats conform het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015+.

Alliantie Oosterschelde

- Nationaal Park Oosterschelde, gebruikers van het gebied en overheden hebben samen de Alliantie Oosterschelde opgericht. Hierbinnen werken zij samen, met als kader de Oosterscheldevisie.

Landinrichting

- De belangrijkste opgaven in de Landinrichtingsprojecten Maelstede-Dekker en Oost Zeeuws-Vlaanderen zijn het verbeteren van de landbouwstructuur in combinatie met realiseren van wateropgaven.

Revitalisering en ontwikkeling van verblijfsrecreatie

- Gemeenten, Provincie, Economische Impuls Zeeland en Dienst Landelijk Gebied (DLG) werken samen aan de revitalisering en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie op Schouwen-Duiveland en van de Jachthaven van de Toekomst (Brouwersdam).

060202 Lopende projecten gebiedsontwikkeling afronden.

Door de lopende gebiedsontwikkelingen uit te voeren worden deze gerealiseerd en afgerond.

Indicatoren:**Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen**

- Bij Natuurlijk Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen wordt de natuuropgave beëindigd vanwege de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het accent verschuift enerzijds naar kavelruil, herstructurering van de verblijfsrecreatie, de aanleg van recreatienatuur en landschappelijke ontwikkelingen. Anderzijds moet er nadrukkelijker afstemming gezocht worden met het programma leefbaarheid/krimp in deze regio. Dit betekent dat de opgave voor het gebied moet worden aangepast. Het streven is het in 2016 af te ronden.

Waterdunen

- Binnen het gebiedsproject Natuurlijk Vitaal valt ook het project Waterdunen. Realisatie hiervan is voorzien in 2016.

Perkpolder

- Het project Perkpolder bestaat uit een buitendijks estuarien deel waarvoor Rijkswaterstaat verantwoordelijk is en een binnendijks recreatief deel waarvoor de Provincie verantwoordelijk is. Realisatie loopt tot 2024.

Landinrichting

- Een aantal landinrichtingsprojecten wordt afgerond. Het betreft Schouwen-West (2013), Schouwen-oost (2013) en Philippine (beperkte opgave en loopt door tot 2013).

Grensoverschrijdende gebiedsontwikkeling

- Linieland van Waas en Hulst is een grensoverschrijdend gebiedsontwikkelingsproject Provincie Zeeland participeert hierin. In 2014 wordt dit heroverwogen.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	21.299	34.126	28.617	36.208	17.355	12.556
baten	-12.454	-15.170	-5.178	-12.375	0	0
resultaat voor bestemming	8.845	18.956	23.440	23.833	17.355	12.556
toevoeging reserve	14.526	447	986	0	0	0
onttrekking reserve	-1.486	-3.896	0	-6.673	-2.905	-1.832
resultaat na bestemming	21.884	15.507	24.425	17.160	14.450	10.724

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Besluit Locatiegebonden Subsidie t/m 2011	-957				
Stads- en dorpsvernieuwing t/m 2012	-430	-353			
ISV 3 2011 - 2014	1.208	-372	1.467	-6.467	
Grondbank Zeeland (2011 incidenteel)	-216				
Green Deal tot en met 2011	130	-130			
Herstructurering stadhavens Vlissingen	-68	1.850	-475	-25	482
Herstructurering Sas Zierikzee	700	50	-750		
Herstructurering Cruise Port Vlissingen	200	-250			
Herstructurering bedrijventerreinen 2011 t/m 2014	98	107	-51	-156	
Herstructurering Arnestein	1.953	-1.953			
Veerse Dam t/m 2014	103	140	-200	-100	
Starterswoningen t/m 2013	15		-150		
Kwaliteitsteam t/m 2012	-88	-100			
Grenzeloze Kanaalzone t/m 2013	73	536	-609		
Zicht op de Grevelingen 2012	200	-200			
Deltawateren tot en met 2012	-252	-211			
Veiligheidsbuffer Oesterdam incidenteel 2013		125	-125		
Kust West Zeeuws Vlaanderen 2011	-216	-30			
Sanering groeve Nieuw Namen 2011	-1.412				
Vitaal Platteland/POP 2 t/m 2015	381	981	291	-202	-1.970
Waterdunen t/m 2014 (rode zone)	1.883	1.121	8.629	-12.375	
Perkpolder t/m 2012 (rode zone)	5.530	-8.053			
Glastuinbouw infrastructuur 2012	2.269	-2.269			
ILG t/m 2014	-12	1.012	-1.224	114	-572
Spoorlijn Goes 2014-2015	100	-100	1.900	100	-2.000
Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone 2012-2015	125				-125
Afscherming Sloegebied 2012 t/m 2016	425			425	-425
Prio Omgevingsplan 2013-2018		4.345			
Vorbereidingskosten Marinierskazerne Vlissingen	657	-657			
Marinierskazerne Vlissingen financieringskosten vanaf 2013		1.000			
Apparaatskosten	540	-1.815	-959	-115	-169
Overige verschillen	-113	-282	-153	-52	-20
Totaal	12.827	-5.509	7.591	-18.853	-4.799

De verschillen ontstaan met name door de projecten Waterdunen, Vitaal Platteland, spoorlijn Goes 2014-2015, Perkpolder, glastuinbouwproject infrastructuur 2012, Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) tot en met 2015, herstructurering bedrijfsterreinen en de toekenning van prioriteit aan het Omgevingsplan 2013-2018.

Baten

Omschrijving	Vershil 2012 t.o.v. 2011	Vershil 2013 t.o.v. 2012	Vershil 2014 t.o.v. 2013	Vershil 2015 t.o.v. 2014	Vershil 2016 t.o.v. 2015
Besluit Locatiegebonden Subsidie (BLS) t/m 2011	-957				
Stads- en dorpsvernieuwing t/m 2012	-430	-353			
ISV 3 2011 - 2014	-3.252	-911			
Grondbank Zeeland (2011 incidenteel)	-837				
Green Deal tot en met 2011	102	-102			
Grenzeloze Kanaalzone	109	485	-666		
Gebiedenbeleid Algemeen	-386				
Sanering Groeve Nieuw Namen	-1.152				
Waterdunen t/m 2014 (rode zone)	1.886	1.118	8.629	-12.375	
Perkpolder t/m 2012 (rode zone)	5.331	-7.983			
Glastuinbouw infrastructuur 2012	2.269	-2.269			
ILG t/m 2014	51	96	-766		
Overige verschillen	-18	-73			
Totaal	2.716	-9.992	7.197	-12.375	0

De verschillen ontstaan met name door de projecten BLS, ISV 3 glastuinbouwproject infrastructuur, Waterdunen en Perkpolder.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 7

Watermanagement

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen, maar het beleid en de financiering voor die onderwerpen worden ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen- en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Europese en landelijke regelgeving en normen zijn de basis voor het provinciaal milieubeleid, dat primair door Provincie en gemeenten wordt uitgevoerd. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Een aantal doelstellingen uit het Omgevingsplan wordt nader uitgewerkt in specifieke uitvoerings- en actieplannen. Eind 2012 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma energie en klimaat vastgesteld, waarin de acties voor opwekking van duurzame energie en terugdringing van uitstoot van broeikasgassen worden uitgewerkt. In 2013 geeft een actieplan richting aan maatregelen om te voldoen aan de EU richtlijn omgevingslawaaï.

In de Omgevingsbalans 2012 wordt een eindevaluatie worden gegeven van het Omgevingsplan 2006-2012. Eind 2012 zal tevens de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 beschikbaar komen. Waar nodig of gewenst worden de subdoelen en indicatoren in de Omgevingsbalans 2012 nader uitgewerkt en gespecificeerd. Dit wordt met een tekstuele begrotingswijziging eind 2012 aan u voorgelegd. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0701

Land duurzaam beveiligd tegen overstroming

0702

Ecologisch en economisch gezonde wateren

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Land duurzaam beveiligd tegen overstroming

Doelstelling(en)

070101 Land duurzaam beveiligd tegen overstromingen

Bescherming tegen overstromingen om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. Kans op schade en slachtoffers bij doorbraak van een waterkering zoveel mogelijk beperken

Indicatoren:

Bescherming tegen overstromingen

- Alle gemeenten beschermen de regionale waterkeringen via het bestemmingsplan.
- Het stelsel van regionale waterkeringen en de nieuwe normen worden uiterlijk in 2014 vastgelegd in de waterverordening. Het stelsel wordt ook vastgelegd in de verordening ruimte.
- Resultaten van de vierde ronde toetsing (2016) op veiligheid van de primaire waterkeringen.
- Afronding van het Project zeeweringen en Zwakke Schakels.
- Uiterlijk in 2014 wordt bepaald welke maatregelen op het gebied van de ruimtelijke inrichting een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan het beperken van de gevolgen van een overstroming.

Meer medegebruik waterkeringen

- Bij kustversterkingen in de periode 2012-2018 worden tegelijkertijd doelen op het gebied van recreatie, natuur, wonen, landschap en cultuurhistorie gediend.
- Het Nationaal Deltaprogramma zorgt voor veiligheid tegen overstromingen op lange termijn en biedt meer mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik van de waterkeringen.
- Zeeuwse bedrijven profiteren van de kennisontwikkeling in het Deltaprogramma.

Effect

Ecologisch en economisch gezonde wateren

Doelstelling(en)

070201 Ecologisch en economisch gezonde wateren

Een goede kwaliteit van het grondwater, oppervlaktewater en waterbodems, peilbeheer en een aanvaardbaar risico op wateroverlast dat is afgestemd op bestaande en toekomstige functies.

Indicatoren:

Goede ecologische en chemische kwaliteit oppervlaktewater en grondwater

- In 2018 is door het waterschap 50% van de maatregelen voor de kaderrichtlijn water uitgevoerd. In 2027 voldoet het grondwater en het binnendijkse oppervlaktewater aan de gestelde eisen voor de Europese Kaderrichtlijn Water.

Behoud zoete grondwatervoorraad

- De zoete grondwatervoorkomens zijn beschermd en nemen in omvang niet af.

070202 Uitvoering kaderrichtlijn water

Voor zowel de Kaderrichtlijn Water (KRW)-oppervlaktewaterlichamen als de overige binnendijkse oppervlaktewateren gelden specifieke inspanningsdoelen zoals vastgelegd in de planherziening Europese Kaderrichtlijn Water.

Indicatoren:

Kaderrichtlijn water

- Vanaf 2012 wordt op basis van een convenant de samenwerking met de partners in de waterketen verbeterd.
- Vanuit KRW-synergiegeld worden uiterlijk in 2018 uitgevoerd: project Veerse Kreek en vesten, projecten in het beheergebied Othene, projecten in beheergebied Dekker.
- In 2027 is 88 km natte ecologische verbindingen en 27,5 km brede natte ecologische verbindingen gerealiseerd. In 2018 is hiervan ten minste 20% gerealiseerd.

Minder wateroverlast

- In 2021 voldoen alle binnendijkse gebieden aan de waterbeheer 21ste eeuw normen en zijn de gebieden voorzien van geactualiseerde peilbesluiten.

Minder verdroging natuurgebieden

- Verdroging van natuurgebieden is gekoppeld aan de oude ILG-afspraken. De prestatieafpraak tussen het Rijk en de Provincie Zeeland, vastgelegd in de Impuls Landelijk Gebied (ILG)-overeenkomst, omvat een verdrogingsopgave van 1.549 ha. Natura 2000 gebied en 1.643 ha overige Ecologische Hoofdstructuur (EHS), in totaal 3.192 ha.
- Vanwege de rijksbezuinigingen op het ILG en de daaraan gerelateerde stop op het aangaan van nieuwe verplichtingen (brief van staatsecretaris Bleker, oktober 2011) zijn alleen lopende projecten tot uitvoering gekomen. Het gaat daarbij om de deelgebieden 8 en 9 in de Zuidkust Schouwen en een klein plagproject in de duinen bij Biggekerke. Sinds februari 2012 ligt er een nieuw Natuurakkoord. Op basis daarvan worden in 2012 de verdrogingsprestaties bijgesteld.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	5.350	5.857	4.270	4.392	4.477	4.082
baten	-1.648	-1.247	-574	-15	-182	-15
resultaat voor bestemming	3.702	4.609	3.696	4.377	4.295	4.067
toevoeging reserve	519	0	0	0	0	0
onttrekking reserve	45	-519	0	0	0	0
resultaat na bestemming	4.266	4.090	3.696	4.377	4.295	4.067

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Climate Proof Areas t/m 2011	-347				
Zwakke Schakels West Zeeuws Vlaanderen 2012	228	-232			
Grondwaterheffing t/m 2012 via exploitatie	-83	-128			
Peilgestuurde drainage t/m 2012	-68	-127			
Klimaat en kustveiligheid	25	-115			
Kwaliteitsimpuls Blauw t/m 2012	316	-466			
Prio Jaar van het water 2012	262	-237	-25		
ILG tot en met 2014	-143	-253	-529	167	-167
Ombuigingstaakstelling kerntaken vanaf 2013		-100			
Zwemwatercontrole 2013 t/m 2015		106			-106
Prio omgevingsplan 2012-2018		610			
Apparaatskosten	126	-315	705	-82	-122
Overige verschillen	191	-330	-29		
Totaal	507	-1.587	122	85	-395

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Climate Proof Areas t/m 2011	-218				
Grondwaterheffing t/m 2012 via exploitatie	-41	-170			
Peilgestuurde drainage t/m 2012	-91	-104			
ILG	-143	-253	-529	167	-167
Overige verschillen	92	-146	-30		
Totaal	-401	-673	-559	167	-167

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 8

Natuur en landschap

Inleiding

Voor een krachtig Zeeland zijn economische groei, ontwikkeling en innovatie nodig. De Provincie Zeeland draagt daar als regionaal bestuur met eigen taken en verantwoordelijkheden actief aan bij. De Provincie zet in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied.

Het Omgevingsplan is het provinciaal beleidsplan voor ruimte, milieu, water en natuur en heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2), Wet Milieubeheer (artikel 4.9) en Waterwet (artikel 4.4). Daarnaast ondersteunt het plan economische, sociale en mobiliteitsdoelen, maar het beleid en de financiering voor die onderwerpen worden ook uitgewerkt in de aparte beleidsplannen- en agenda's. Integrale doelstellingen op het gebied van milieu, de ruimtelijke omgeving, watermanagement en natuur en landschap komen daarom ook terug bij andere programma's zoals 01 leefbaarheid, 03 cultuur, 09 economie en 13 mobiliteit.

Ontwikkeling in beleid

Het milieubeleid is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Europese en landelijke regelgeving en normen zijn de basis voor het provinciaal milieubeleid, dat primair door Provincie en gemeenten wordt uitgevoerd. Het provinciaal beleid is gericht op het optimaal faciliteren van de economische ontwikkeling van Zeeland in combinatie met een gezonde en veilige leefomgeving. Behoud van de leefomgevingskwaliteiten vraagt met name aandacht rond de haven- en industriegebieden in de Kanaalzone en het Sloegebied.

Een aantal doelstellingen uit het Omgevingsplan wordt nader uitgewerkt in specifieke uitvoerings- en actieplannen. Eind 2012 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma energie en klimaat vastgesteld, waarin de acties voor opwekking van duurzame energie en terugdringing van uitstoot van broeikasgassen worden uitgewerkt. In 2013 geeft een actieplan richting aan maatregelen om te voldoen aan de EU richtlijn omgevingslawaaï.

In de Omgevingsbalans 2012 wordt een eindevaluatie worden gegeven van het Omgevingsplan 2006-2012. Eind 2012 zal tevens de nulmeting voor het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 beschikbaar komen. Waar nodig of gewenst worden de subdoelen en indicatoren in de Omgevingsbalans 2012 nader uitgewerkt en gespecificeerd. Dit wordt met een tekstuele begrotingswijziging eind 2012 aan u voorgelegd. De uitvoering van het omgevingsbeleid wordt gemonitord en in 2015 en 2018 wordt een actuele omgevingsbalans opgesteld.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

0801

Meer en betere natuur- en landschapswaarden

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Meer en betere natuur- en landschapswaarden

Doelstelling(en)

080101 Natuurontwikkeling herijkte Ecologische-Hoofdstructuur (EHS)

De herijking van het Ecologische-Hoofdstructuur (EHS)-beleid is medio 2013 afgerond en vastgelegd in een wijziging van het Natuurbeheerplan. De herijking is bepalend voor de doelstelling ontwikkeling EHS. Hieruit volgt ook de oppervlakte te verwerven en in te richten EHS (waarschijnlijk rond 75% van oorspronkelijke 6772 ha).

Afhankelijk van de landelijke besluitvorming wordt in de periode 2012-2018 het Natuurpakket Westerschelde gerealiseerd.

080102 Goed beheer natuurgebieden

Alle bestaande EHS-natuurgebieden worden in de periode 2012-2018 goed en efficiënt beheerd op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL).

Alle EHS-gebieden worden in de periode 2012-2018 bekeken op mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. Op basis daarvan wordt in 2013 een streefbeeld voor medegebruik opgesteld en via de SNL en inrichtingsmaatregelen uitgevoerd.

080103 Bescherming natuurgebieden

Alle bestaande EHS-natuurgebieden zijn planologisch via de provinciale verordening ruimte, gemeentelijke bestemmingsplannen en handhaving beschermd.

Indicatoren:

Zeeuwse Natura 2000-gebieden

Voor de Zeeuwse Natura 2000-gebieden geldt een aanvullende wettelijke bescherming. De Provincie werkt dit uiterlijk in 2013 uit door middel van afronding van de vijf provinciale beheerplannen Natura 2000 en bijbehorende handavingsplannen.

Minder overtreding wet- en regelgeving natuur

Alle bestaande EHS-natuurgebieden zijn in de periode 2012-2018 via handhaving beschermd.

080104 Bescherming en ontwikkeling landschap

Alle provinciale gebiedsprojecten besteden in de periode 2012-2018 aandacht aan verbetering van landschapskwaliteiten

Indicatoren:

Bescherming landschappelijke waarden

Alle gemeenten beschermen uiterlijk in 2016 de landschappelijke waarden van provinciaal belang conform de verordening ruimte.

Beheer en ontwikkeling landschappelijke waarden

In 2013 is bekend welke alternatieve financieringsmogelijkheden er zijn voor behoud en ontwikkeling van landschapskwaliteiten in Zeeland.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	41.888	56.419	114.344	66.833	22.739	4.755
baten	-35.386	-42.826	-103.033	-37.307	-6	-6
resultaat voor bestemming	6.502	13.593	11.311	29.526	22.732	4.749
toevoeging reserve	1.348	17.397	6.849	0	0	0
onttrekking reserve	-467	-10.474	0	-14.033	-14.490	0
resultaat na bestemming	7.384	20.516	18.160	15.493	8.242	4.749

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Life tot en met 2011	-1.142				
Staats Spaanse Linies (nationaal landschap) t/m 2011	-254				
Staats Spaanse Linies (forten en linies) t/m 2012	317	-429			
Aankoop natuurgebieden	112				
Natuurbeschermingswet	113	-76		-69	
Kwaliteitsimpuls groen 2	-92	-562			
Landschapsbeheer Zeeland	-296	-22	-22		
Landschapsuitvoering	107		107	-219	
Natuurcompensatie Westerschelde t/m 2014	718	-1.657	-473	-300	
Natuurpakket Westerschelde t/m 2014	9.070	46.140	-40.449	-28.340	
Waterdunen t/m 2015	2.729	5.758	3.400	-5.040	-6.560
Natura People Waterdunen t/m 2013	-35	-83	-100		
Waterpoort naar Waterdunen t/m 2014	521	2.278	3.437	-6.237	
ILG t/m 2014	1.149	7.059	-22.968	-3.000	-400
Prio ILG nieuw 2012-2015	1.200	100	9.800	-700	-10.400
Prio Natuur en Landschap 2012-2015		500			-500
Apparaatskosten	252	-897	-248	-73	-105
Overige verschillen	62	-184	5	-116	-19
Totaal	14.531	57.925	-47.511	-44.094	-17.984

De ramingen ILG zijn nog niet aangepast in afwachting van het accoord met staatssecretaris Bleeker over de decentralisatie natuur. Verdere verschillen ontstaan met name door de projecten Natuurpakket Westerschelde, Waterdunen inclusief Waterpoort en het Lifeproject.

Baten

Omschrijving	Vershil 2012 t.o.v. 2011	Vershil 2013 t.o.v. 2012	Vershil 2014 t.o.v. 2013	Vershil 2015 t.o.v. 2014	Vershil 2016 t.o.v. 2015
Life tot en met 2011	-1.114				
Staats Spaanse Linies (nationaal landschap) t/m 2011	-133				
Staats Spaanse Linies (forten en linies) t/m 2012	215	-283			
Natuurbeschermingswet	106	-76		-62	
ILG t/m 2014	-2.477	8.132	-21.028	-3.160	
Natuurcompensatie Westerschelde t/m 2014	718	-1.657	-473	-300	
Natuurpakket Westerschelde t/m 2014	9.070	46.028	-40.536	-28.340	
Waterdunen t/m 2015	533	7.430	-4.203	-3.571	
Waterpoort naar Waterdunen t/m 2014	530	770	470	-1.770	
Overige verschillen	8	-137	44	-98	
Totaal	7.456	60.207	-65.726	-37.301	0

De verschillen ontstaan met name door ILG met daarin het Natuurpakket Westerschelde, Waterdunen inclusief Waterpoort en het Lifeproject.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 9

Economie

Inleiding

Economische ontwikkeling, groei en innovatie zijn in deze collegeperiode de centrale focus. De strategische ligging van Zeeland in het Deltagebied, omringd door de Randstad, de Brabantse stedenrij en de Vlaamse Ruit, biedt de regio interessante kansen voor de toekomst. We ontwikkelen een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor wonen, bedrijvigheid en recreatie.

Om de gewenste economische groei te realiseren wil het college dat het Zeeuwse bedrijfsleven de ruimte krijgt om te ondernemen en te groeien. De provinciale rol is dan vooral te omschrijven als stuwende kracht: stimuleren en faciliteren van economische ontwikkelingen en ondernemerschap, deze planologisch mogelijk maken (Omgevingsplan), deze promoten en bestaande onnodige en ongewenste belemmeringen in de regelgeving waar mogelijk weg-nemen. Daarnaast zetten we in op een toekomstgerichte samenwerking tussen bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en de Zeeuwse overheden.

Economisch beleid is autonoom. Dit wil zeggen dat we op economisch terrein geen wettelijke taken hebben. De primaire focus van dit college op economische ontwikkeling, groei en innovatie past bij de provinciale kerntaak. Het provinciebestuur heeft de taak van regisseur van het regionaal ruimtelijk-economisch beleid inclusief cultuur en de gemeenten zijn verantwoordelijk voor het sociaal beleid inclusief voorzieningen.

Economie, waar gaan we naar toe?

De genoemde uitgangspunten tezamen met de focus LAND IN ZEE! geven richting aan de economische visie van de Provincie. We zijn een provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dit vereist een gezonde economie die werk biedt aan ieder die dat kan en wil. De Zeeuwse economie heeft van oudsher een aantal sterke sectoren (bijvoorbeeld de havens, industrie, recreatie, landbouw en visserij). Die bouwen we verder uit en versterken we. Hoe we dat gaan doen beschrijven we in de Economische Agenda 2013-2016 (EA).

Het beoogde maatschappelijke effect van het economisch beleid is:

Economische ontwikkeling, groei en innovatie.

Dit maatschappelijk effect realiseren we door:

Het gezamenlijk met medeoverheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen opstellen en uitvoeren van een ambitieuze Economische Agenda.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De Economische Agenda is een dynamisch document. De Economische Agenda geeft de gewenste richting aan en heeft oog en oor voor ontwikkelingen in de samenleving op alle niveaus. Van buiten naar binnen werken en van grof naar fijn werken.
- De Economische Agenda is extern én intern in samenspraak (integraal) opgesteld én wordt uitgevoerd door ondernemers, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen én inhoudelijk deskundigen/specialisten op de verschillende disciplines.
- Belangrijk uitgangspunt is dat het economisch beleid vraag gestuurd is: de vraag/behoefte van het bedrijfsleven/de sector is leidend voor de keuze welke concrete ambities (businesscases) worden opgepakt. Het voorziet in een behoefte van het bedrijfsleven of biedt een oplossing voor een maatschappelijk probleem.
- De Economische Agenda verhoudt zich in belangrijke mate tot de doelstellingen van de hogere overheden: de Rijksoverheid en Europa. Het Rijk heeft gekozen zich te concentreren op de sectoren waar Nederland in kan excelleren, 'de Topsectoren', en zet met haar investeringen met name in op de gebieden waar meerdere topsectoren samenkomen. Daaraan gerelateerd zijn in Zeeland de topsectoren Chemie, Logistiek, Water, AgroFood en Energie nadrukkelijk aanwezig. Anderzijds

zijn- minstens zo - bepalend de Europese doelstellingen uit de EU 2020 agenda. Europa zet in op een optimale mix van 'slim, groen en sociaal' om de concurrentiekracht in de lidstaten naar een hoger plan te brengen. Europa is meer dan alleen financieringsbron, het streeft inhoudelijke en thematische prioriteiten na op het gebied van innovatie en ondernemerschap die effect hebben op het regionale beleid. Andersom zijn regio's van wezenlijk belang voor het bereiken van de Europese doelen. De aanpak die thans in de Economische Agenda gekozen is is in synergie hiermee, bijvoorbeeld door de focus op onderscheidende sterktes (smart specialisation strategie) en de businesscase gerichte aanpak met daarin gekwantificeerde investeringsprioriteiten.

- De Economische Agenda kent beleidsmatige- en een uitvoerende componenten. In het beleidsmatig deel wordt een korte beschrijving gegeven van voor Zeeland belangrijkste economische thema's en –sectoren. Naast beschrijving wordt in de beleidsmatige delen aangegeven wat 'het onderhoud', datgene wat nodig is om een thema of sector 'up to date' te houden omvat en wat de extra, specifieke ambitie van een sector of thema is. Centraal staan echter de uitvoerende delen met als zwaarte punt de 'businesscases'. Een businesscase is 'een samenhangend publiek-privaat arrangement' met een duidelijke focus, die door diverse partijen gezamenlijk wordt geconcretiseerd door middel van een aantal (deels van te voren) benoemde concrete projecten. In ieder geval: private partijen investeren minimaal 50% (in de middelen dan wel personele inbreng) over de gehele periode (de periode kan opgedeeld worden in fasen, waarbij het mogelijk is dat in de eerste fase de overheid 80% in de kosten bijdraagt en in de laatste fase 20%-glijdende schaal). De businesscases worden vanuit de verschillende sectoren vastgesteld.
- De Economische Agenda draagt bij aan een duurzame ontwikkeling van Zeeland door aan te sluiten op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. De Provincie Zeeland vertaalt dit in een lange termijn perspectief door te kiezen voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van economie, vestigingsklimaat en ruimtelijke kwaliteit.
- De Economische Agenda is een integraal plan dat richting en uitvoering geeft aan de ambities van het College op economisch terrein. De EA omvat zowel het huidige economisch beleid als het arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid. Het opstellen van de Economische Agenda is gedeeltelijk synchroon gelopen met de voorbereiding van het Integraal Omgevingsplan 2012-2018, de nota Leefbaarheid, de voortgangsrapportage van het Provinciale Verkeers- en Vervoers Plan 2009-2015 en de herijking van het Uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat (UPEK). Hierdoor zijn de verschillende beleidsambities van de Provincie Zeeland van het begin af aan zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Wat willen we bereiken?

Het maatschappelijk effect van het economische beleid is lastig meetbaar (zoals ook geldt voor meerdere maatschappelijke effecten). De provinciale invloed op de regionale economie is dermate klein dat het effect op indicatoren, zoals werkgelegenheid klein is. De Zeeuwse economie is voor een groot deel afhankelijk van factoren die buiten de invloedssfeer van de Provincie Zeeland liggen, zoals de nationale en de wereldeconomie en de bereidheid van het bedrijfsleven om te investeren. De hoofdindicatoren zoals we die hieronder noemen zijn dan ook meer indicatief en geven een beeld van de regionale ontwikkeling. De onderliggende projecten en programma's worden op hun verwachte bijdrage aan deze doelstelling getoetst.

Werkgelegenheid:

De werkgelegenheid blijft gelijk in de beleidsperiode 2013-2016. Nulwaarde eind mei 2011: 173.230

Werkloosheid:

Het aantal werklozen neem niet toe in de periode 2013-2016. Nulwaarde ultimo 2011: 7793

De toegevoegde waarde:

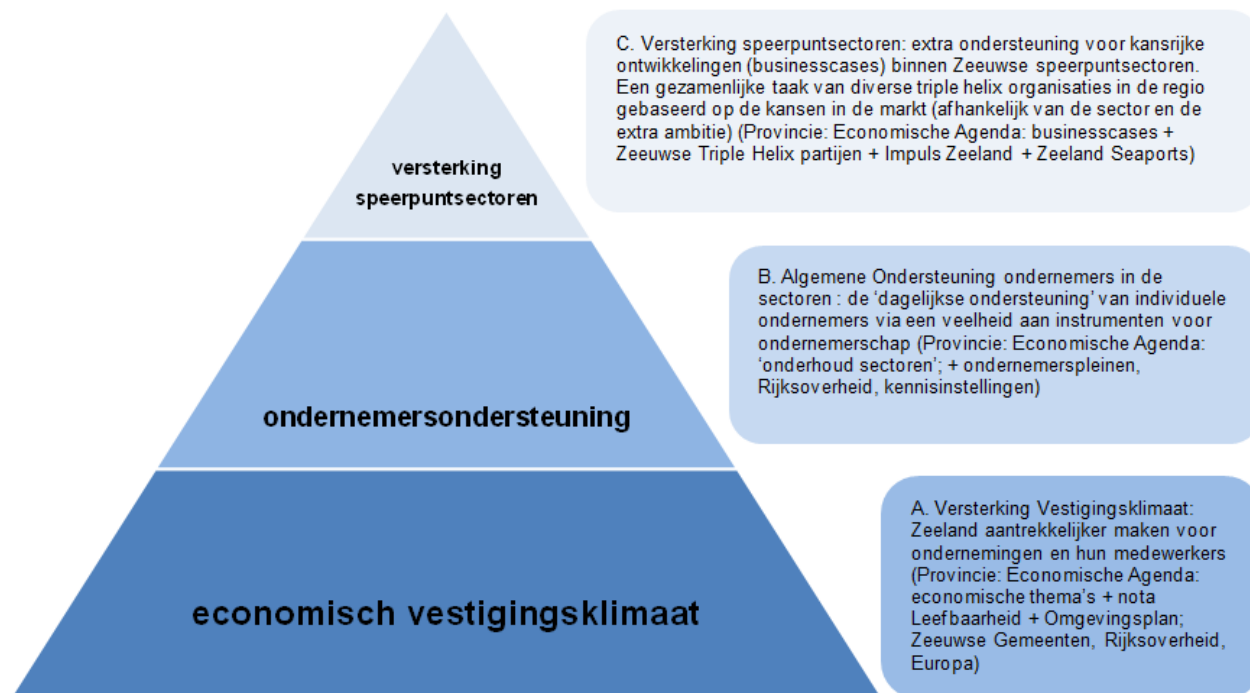
Blijft gelijk in de beleidsperiode 2013-2016. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meet jaarlijks de volumegroei. 2011: 0,2 %

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
0901

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

De Economische Agenda beschrijft hoe we de hoofddoelstelling en haar indicatoren zo goed mogelijk trachten te realiseren. Dit met inachtneming van het gestelde over onze invloed op de regionale economie. De Economische agenda is opgebouwd rondom een beleidspiramide, welke hieronder wordt weergegeven.

Toelichting:

Zeeland is LAND IN ZEE!. Dit unieke van Zeeland biedt ongekennde mogelijkheden voor wonen, werken én recreëren. Het Economisch beleid van de Provincie Zeeland is er op gericht om de Zeeuwse economische topsectoren die passen bij LAND IN ZEE! te versterken (onderhoud) én de specifieke economische kansen gezamenlijk op te pakken en te realiseren (businesscases). Zeeland is dé plek voor duurzame ontwikkeling van de economie en daarmee voor een duurzame ontwikkeling. Verbetering van het vestigingsklimaat en verbetering van de bereikbaarheid en mobiliteit zijn basisvoorwaarden om de gewenste economische ontwikkeling, groei en innovatie binnen de Zeeuwse economische topsectoren te realiseren. Het is belangrijk om de kracht van Zeeland te benutten, ambitieus in te spelen op toekomstige ontwikkelingen en de daaruit voortkomende kansen te benoemen en benutten.

Economisch vestigingsklimaat Laag A

Voor een stevige economische infrastructuur is het belangrijk dat de economische thema's 'staan'. Het gaat hier om de taken en onderwerpen waar de overheid een belangrijke verantwoordelijkheid heeft maar die niet specifiek voor één bepaalde sector of ondernemer benoemd zijn.

Topsectoren LAAG B

Het concreet, in de praktijk toepassen van de onder A genoemde economische thema's is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de ondernemers en sectoren zelf. De (provinciale) overheid speelt hierbij een beperkte rol (verbindingen leggen, expertise/netwerken/relaties - en in beperkte mate financiële middelen- beschikbaar stellen).

Businesscases LAAG C

Mede aan de hand van de lijst van landelijke topsectoren is, samen met externe partijen (ondernemers, overheden, onderwijsinstellingen en jongeren) vastgesteld welke economische sectoren het meest bij Zeeland, LAND IN ZEE! passen en (derhalve) het meest kansrijk zijn én het meest bijdragen aan de economische groei, ontwikkeling en innovatie in Zeeland. Voor iedere sector wordt aangegeven wat de substantiële, met vereende krachten te realiseren ambitie is (= businesscase). Dit is de top van de piramide. Voor een aantal sectoren is al aangegeven dat er in 2013 een businesscase gemaakt gaat worden. Dat staat dan ook hieronder verwerkt.

Samengevat werken we aan onze hoofddoelstelling door middel van de economische thema's, deze passen we toe in de Zeeuwse topsectoren. We zoeken daarbij naar ambitieuze, door meerdere partijen gezamenlijk op te pakken, programma's (de businesscases).

Hieronder beschrijven we bij de doelstellingen:

1. 5 van de 6 thema's uit de EA. Het thema onderwijs wordt beschreven in programma 12 en
2. 5 van de 8 de sectoren met businesscases waarbij opgemerkt wordt dat 3 sectoren nog in aparte programma's (10, recreatie en toerisme en 11, landbouw en visserij) als doelstelling worden vermeld.

Effect

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Doelstelling(en)

090101 Innovatie en Informatie- en Communicatietechnologie (ICT)

Doel is het vergroten van het innovatievermogen van het Zeeuwse bedrijfsleven.

Indicator:

- Innovatievermogen is lastig te meten. De meest duidelijke indicator is het aantal bedrijven dat actief betrokken is bij innovatieprojecten. Deze bedrijven zijn namelijk bovengemiddeld bezig met groei en vernieuwing en dragen daardoor bij aan de hoofddoelstelling.

nul waarde 2011: 544 bedrijven

voor 2013: minimaal 550 bedrijven zijn actief betrokken bij innovatieprojecten

090102 Ondernemerschap/Midden en Kleinbedrijf (MKB)

Doel is het bevorderen van ondernemerschap, er ontstaat meer economische bedrijvigheid, met name in de Zeeuwse speerpuntsectoren. Starters zijn vaak bovengemiddeld vernieuwend bezig en dragen daardoor meer dan gemiddeld bij aan groei en werkgelegenheid. Het aantal starters is een benadering voor het "ondernemerschapsgehalte" in de provincie.

Nulwaarde 2011: 2267 starters (bron Kamer van Koophandel (KvK))

Voor 2013: minimaal 2000 starters in Zeeland

090103 Arbeidsmarkt

Doel is in Zeeland is een goed functionerende arbeidsmarkt (aansluiting vraag-aanbod), er zijn voldoende gekwalificeerde krachten om de groei van de Zeeuwse economische sectoren te ondersteunen. Dit is een voorwaarde voor economische groei. Onderdeel van iedere businesscase is een 'Human Capital Paragraaf' waarin wordt aangegeven hoeveel arbeidskrachten met welke kwalificaties nodig zijn om de doelstelling van de businesscase te realiseren. Op basis hiervan wordt een plan van aanpak opgesteld om daadwerkelijk tot het beoogde aantal gekwalificeerde krachten te komen.

Indicator:

- Nulwaarde 2012: nog te bepalen per businesscase conform plan van aanpak gereed eerste kwartaal 2013
- Voor 2013: nog te bepalen per businesscase conform plan van aanpak gereed eerste kwartaal 2013

090104 Promotie en acquisitie

Doel is Zeeland op de beste wijze onder de aandacht brengen van potentiële investeerders en bezoekers; investeerders zijn bereid om zich in Zeeland te vestigen. Meer nieuwvestigers betekent meer werkgelegenheid en vernieuwing in de economie. Het aantal nieuwe bedrijven is dan ook een heldere indicator.

Nulwaarde 2011: 11 nieuwe bedrijven (bron: Impuls Zeeland)

Voor 2013: minimaal 11 nieuwe bedrijven

090105 Fysieke ruimte

Doel: het ruimtelijk optimaal faciliteren van economische ontwikkeling zonder dat dit ten koste gaat van het leefklimaat. Hierdoor wordt het voor bedrijven en hun werknemers aantrekkelijk zich hier te vestigen. Bedrijven kunnen makkelijk passende ruimte vinden. Het gaat dan zowel om fysieke ruimte als om milieuruimte. In het provinciale Omgevingsplan worden de kaders voor ruimtelijke ontwikkeling beschreven. In de Economische Agenda verwijzen we voor deze onderwerpen dan ook naar dit document. Zie hiervoor ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling.

090106 Zeeuwse economische sectoren

De economische thema's zoals hierboven benoemd vinden hun uitwerking in de economische sectoren. We zetten in op de sterke Zeeuwse sectoren, omdat zij het meest kunnen bijdragen aan het beoogde maatschappelijk effect. We onderscheiden de onderstaande sectoren. Zoals boven gesteld zoeken we naar ambitieuze plannen, de businesscase. Dit is dan ook de voornaamste doelstelling binnen elke sector.

Algemeen: de businesscases worden op dit moment vormgegeven. In het eerste kwartaal van 2013 worden ze met indicatoren SMART gemaakt. Om een indruk te geven van de omvang van de sector en de relatie tot de hoofdindicatoren geven we de werkgelegenheidscijfers en de toegevoegde waarde weer. Conform het maatschappelijk effect streven we naar stabiliteit in de beleidsperiode.

1. HAVENS EN INDUSTRIE (BIOBASED, MAINTENANCE EN LOGISTIEK).

De laatste jaren worden Biobased Economy, Maintenance (onderhoud en revisie van installaties) en logistiek steeds belangrijker voor de Zeeuwse havens en industrie. Doel van het economisch beleid is om deze ontwikkeling te versterken.

kengetallen havens en logistiek		In % Zeeuwse economie
werkgelegenheid RHV		
werkgelegenheid 2009	15.342	9%
werkgelegenheid 2010	15.043	9%
toegevoegde waarde (mln euro) RHV		
toegevoegde waarde 2009	2.597	24%
toegevoegde waarde 2010	3.119	nb

Businesscases

Doel: realiseren van een extra economische ontwikkeling binnen de Zeeuwse havens en industrie.

Indicator:

- Eén businesscase havens en logistiek, Plan van aanpak gereed eerste kwartaal 2013.
- Eén businesscase Biobased Economy. Plan van aanpak gereed eerste kwartaal 2013.

2. ENERGIE

Doel: de economische ambities ten aanzien van de sector Energie worden opgenomen in een aparte provinciale beleidsnotitie: Uitvoeringsplan Energie en Klimaat (UPEK-2). Na het vaststellen van de beleidsnota worden de ambities ook zoveel mogelijk volgens de businesscase methodiek uitgewerkt. Hiermee ontstaat synergie in beleid.

kengetallen energie	In % Zeeuwse economie	
werkgelegenheid 2011		
productie	795	
distributie en netwerk	924	
	1.719	1%
toegevoegde waarde 2009 (mln euro)	806	7%

3. ZORG

Doel: economische kansen zorgsector ten aanzien van toegevoegde waarde en werkgelegenheid optimaal te gaan benutten door betere samenwerking tussen de zorgsector en marktpartijen en cross sectorale samenwerking.

kengetallen zorgsector	In % Zeeuwse economie	
werkgelegenheid (RIBIZ) 2011		
gezondheidszorg	11.154	
verpleging/verzorging met overnachting	12.569	
thuiszorg, kinderopvang, welzijnswerk e.d.	5.212	
totaal	28.935	17%
toegevoegde waarde (CBS) 2008 (mln euro)	1.029	9%

Businesscases

Doel: realiseren van een extra economische ontwikkeling van de Zeeuwse zorgsector (zorgeconomie).

Indicator:

- Eén businesscase, Plan van aanpak gereed in eerste kwartaal 2013.

4. WATER

Doel: In goede afstemming met de UPEK-2 aanpak (energie) promoten van Zeeland als proeftuin en etalage, inclusief deel-businesscases.

kengetallen water (water- en deltatechnologie)	In % Zeeuwse economie	
werkgelegenheid (Ecorys)		
werkgelegenheid 2009	3.613	2%
toegevoegde waarde mln euro (ruwe schatting)		
toegevoegde waarde 2009	200	2%

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	9.469	10.449	8.049	6.445	7.197	3.646
baten	-25.596	-81	-81	-81	-123	0
resultaat voor bestemming	-16.128	10.368	7.968	6.363	7.074	3.646
toevoeging reserve	12.987	1.000	500	500	500	0
onttrekking reserve	-2.217	-7	-250	0	-1.000	-1.000
resultaat na bestemming	-5.357	11.361	8.217	6.863	6.574	2.646

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Loopbaanadviseurs tot en met 2011	-257				
Participatiefonds B.V. 2011 (incidenteel)	-200				
ECO3 duurzame industrie	-254				
Sociaal akkoord 2008-2011	-282	-38			
Laboratorium microsysteemtechnologie tot en met 2012	224	-347			
Ontwikkelingssamenwerking	-9	-6	-102		
Zeeuws ontwikkelbedrijf	-12	-145	-65		
Pieken in de Delta t/m 2013 inclusief prio Stuwende Krachten	-472	-163	-910		
OP-Zuid t/m 2015 inclusief prio Stuwende Krachten	153	-626	-723	-111	-201
Prio Seedfonds 2011	-1.935	-114			
Mobiliteitscentrum Zalco 2012	600	-600			
Prio Biobase 2012-2015	1.660	-110	-10		-1.540
Prio Grote projecten 2012-2015	1.364	261		792	-1.417
PSEB 2009-2012 plus prio economische agenda 2012-2015	123	47	254	98	-329
Apparaatskosten	289	-583	-48	-27	-40
Overige verschillen	-12	24			-24
Totaal	980	-2.400	-1.604	752	-3.551

De verschillen ontstaan met name door de projecten Biobase (t/m 2015) en de gereserveerde budgetten Stuwende Krachten voor de uitvoering van Grote projecten 2012-2015.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Zeeland Seaports	-13.000				
Beheer deelnemingen	-12.500				
Overige verschillen	-15			42	-123
Totaal	-25.515	0	0	42	-123

Het verschil ontstaat met name door de incidentele bijdragen verzelfstandiging Zeeland Seaports en het beheer van de deelnemingen (project Buren).

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 10

Toerisme en recreatie

Inleiding

De algemene inleiding op het programma vanuit de Economische Agenda (EA) staat in programma 9 Economie.

Voor de realisatie van de zes thema's (doelstellingen) van de EA wordt in dit programma de businesscase 'Recreatie en toerisme' behandeld als een van de businesscases zoals beschreven bij doelstelling 090106.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1001

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Doelstelling(en)

100101 Zeeuwse economische sectoren: Recreatie en Toerisme

De algemene toelichting op de businesscases Zeeuwse economische sectoren staat in programma 9 Economie bij doelstelling 090106 beschreven.

6. RECREATIE EN TOERISME

Doel: Vergroten van economisch toegevoegde waarde en werkgelegenheid door middel van kwaliteitsverbetering van de sector.

kengetallen recreatie en toerisme		In % Zeeuwse economie
werkgelegenheid 2011		
horeca	7.688	
logiesverstrekking	3.984	
overig	3.066	
totaal	14.738	9%
toegevoegde waarde (CBS) 2009 (mln euro)		
horeca en logiesverstrekking	400	3%

Businesscases

Doel: realiseren van een extra economische ontwikkeling in de Zeeuwse recreatie sector.

Indicator:

- Twee businesscases, Plannen van aanpak gereed eerste kwartaal 2013.

Zie hiervoor programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	3.607	4.312	8.168	2.370	2.351	1.324
baten	-1.376	-1.678	-5.740	-67	0	0
resultaat voor bestemming	2.231	2.634	2.428	2.302	2.351	1.324
toevoeging reserve	0	79	0	0	0	0
onttrekking reserve	85	-91	-72	0	0	0
resultaat na bestemming	2.316	2.622	2.356	2.302	2.351	1.324

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Vershil 2012 t.o.v. 2011	Vershil 2013 t.o.v. 2012	Vershil 2014 t.o.v. 2013	Vershil 2015 t.o.v. 2014	Vershil 2016 t.o.v. 2015
PSEB 2009-2012	-577	-167			
Toeristische ontwikkeling	-26	-50	129		
Transcoast tot en met 2013	646	4.403	-5.597		
Voordelta tot en met 2013	-376	-330	-75		
ILG t/m 2014	77	212	-248		
Prio De economische agenda 2012-2015	950	25	25		-1.000
Apparaatskosten	167	-139	-32	-19	-27
Overige verschillen	-156	-98			
Totaal	705	3.856	-5.798	-19	-1.027

Verschillen ontstaan met name door de prioriteit Economische Agenda 2012-2015 en de uitvoering van het Europese project Transcoast.

Baten

Omschrijving	Vershil 2012 t.o.v. 2011	Vershil 2013 t.o.v. 2012	Vershil 2014 t.o.v. 2013	Vershil 2015 t.o.v. 2014	Vershil 2016 t.o.v. 2015
Transcoast tot en met 2013	646	4.403	-5.597		
Voordelta tot en met 2013	-376	-330	-75		
ILG t/m 2014	127	-11			
Overige verschillen	-95			-68	
Totaal	302	4.062	-5.672	-68	0

Verschillen ontstaan met name door de uitvoering van het Europese project Transcoast.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 11

Landbouw en visserij

Inleiding

De algemene inleiding op het programma vanuit de Economische Agenda (EA) staat in programma 9 Economie. Voor de realisatie van de zes thema's (doelstellingen) en van de EA worden in dit programma de businesscases 'Foodport, Agro nieuwe teelten en technieken en Aquafood' behandeld als een van de businesscases zoals beschreven bij doelstelling 090106.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1101

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

De algemene inleiding op de doelstellingen vanuit de Economische Agenda staat in programma.

Effect

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Doelstelling(en)

110101 Zeeuwse economische sectoren: Landbouw

De algemene toelichting op de businesscases Zeeuwse economische sectoren staat in programma 9 Economie bij doelstelling 090106 beschreven.

7.AGRO & FOOD, LANDBOUW

Doel: De landbouw en food sector doorloopt de transitie van traditioneel naar innovatief en ontwikkelt zich als een gezonde economische sector met een hogere toegevoegde waarde.

kengetallen agro& food, landbouw		In % Zeeuwse economie
werkgelegenheid 2011		
landbouwbedrijven	8.482	
overige landbouw en bosbouw	1.376	
industrie	1.997	
groothandel	2.580	
overig	1.256	
totaal	15.691	9%
toegevoegde waarde (mln euro)		
landbouwbedrijven incl ov. landb- en bosbouw, incl visserij 2009 (cbs)	298	3%
hele agro en foodketen 2007 (Rijnconsult)	800	7%

Businesscases

Doel: realiseren van een extra economische ontwikkeling binnen de agro & food sector.

Indicator:

- Twee businesscases, Plannen van aanpak gereed eerste kwartaal 2013.

Zie ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling.

110102 Zeeuwse economische sectoren: Visserij

8. SEAFOOD, VISSERIJ EN AQUACULTUUR

Doel: de aquafood sector doorloopt de transitie van traditioneel naar innovatief en ontwikkelt zich als een gezonde economische sector met een hogere toegevoegde waarde.

kengetallen seafood, visserij en aquacultuur		In % Zeeuwse economie
werkgelegenheid 2011		
visserij	806	
industrie	297	
groothandel en handelsbemiddeling	729	
detailhandel en overig	146	
totaal	1.978	1%
omzet vismijnen (mln euro)		
2010	42,8	
2011	36,6	

Businesscases

Doel: realiseren van een extra economische ontwikkeling binnen de aquafood sector

Indicator:

- Eén businesscase, Plan van aanpak gereed eerste kwartaal 2013.

Zie ook programma 6, doelstelling 060101 Duurzame ruimtelijke-economische ontwikkeling.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	882	3.250	1.389	1.377	1.371	360
baten	0	-1.500	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	882	1.750	1.389	1.377	1.371	360
toevoeging reserve	0	0	0	0	0	0
onttrekking reserve	53	0	0	0	0	0
resultaat na bestemming	935	1.750	1.389	1.377	1.371	360

Financiële analyse.

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
PSEB 2009-2012	-140	-255			
Voordelta	1.500	-1.500			
Prio De economische agenda 2012-2015	986	14			-1.000
Apparaatskosten	72	-120	-12	-6	-11
Overige verschillen	-50				
Totaal	2.368	-1.861	-12	-6	-1.011

De verschillen ontstaan met name door het toekennen van de prioriteit Economische Agenda 2012-2015 en de uitvoering van het project Voordelta visserij welke in 2012 afgerond wordt.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Voordelta	1.500	-1.500			
Totaal	1.500	-1.500	0	0	0

De verschillen ontstaan met name door de uitvoering van het project Voordelta visserij welke in 2012 afgerond wordt.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 12

Onderwijs

Inleiding

De algemene inleiding op het programma vanuit de Economische Agenda (EA) staat in programma 9 Economie. Voor de realisatie van de zes thema's (doelstellingen) van de EA wordt in dit programma het thema als doelstelling 'Onderwijs' behandeld.

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:
1201

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Economische ontwikkeling, groei en innovatie

Doelstelling(en)

120101 Onderwijs

Doel: in Zeeland is kwalitatief goed en betaalbaar onderwijs; het Zeeuwse onderwijsaanbod ondersteunt de groei van de Zeeuwse economische sectoren. Onderwijs is een voorwaarde voor een goed opgeleide beroepsbevolking en daarmee voor groei en innovatie.

Onderdeel van iedere businesscase is een "Human Capital Paragraaf" waarin wordt aangegeven welke kwalificaties nodig zijn om de doelstelling van de businesscase te realiseren. Op basis hiervan wordt, in samenwerking met het (Zeeuwse) onderwijs, een scholings- trainingsplan opgesteld om daadwerkelijk tot het beoogde aantal gekwalificeerde krachten te komen.

Indicator:

- In iedere businesscase is een 'human capital paragraaf' opgenomen met daarin een scholings-trainingsplan voor nieuwe- en binnen de sector reeds werkzame arbeidskrachten.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	2.331	2.916	1.550	1.431	1.626	420
baten	-611	-281	-26	-26	-26	-26
resultaat voor bestemming	1.719	2.635	1.524	1.405	1.600	394
toevoeging reserve	0	200	0	0	0	0
onttrekking reserve	89	-39	-50	0	-200	0
resultaat na bestemming	1.808	2.796	1.474	1.405	1.400	394

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Hogeschool Zeeland 2008-2012		-1.000			
Onderwijsagenda 2008-2012	198	-400			
Onderwijs Kerend Tij 2011-2013	-293	-244	-50		
Prio Onderwijs- en kennisinfrastructuur 2012-2015	600	400		200	-1.200
Apparaatskosten	52	-111	-8	-5	-6
Overige verschillen	28	-11	-61		
Totaal	585	-1.366	-119	195	-1.206

Het verschil ontstaat met name door de afronding van de toegekende prioriteit Hogeschool Zeeland in 2012 en het toekennen van de prioriteit onderwijs- en kennisinfrastructuur 2012-2015.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Onderwijs Kerend Tij 2011-2013	-330	-255			
Totaal	-330	-255	0	0	0

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Programma 13

Mobiliteit

Inleiding

Mobiliteit hoort bij de samenleving. Mensen verplaatsen zich om uiteenlopende redenen en met verschillende vervoerswijzen. De kwaliteit van deze vervoerswijzen en de verbindingen zijn dan ook van groot belang voor de Zeeuwse economie en voor de participatie aan het sociaal-culturele leven binnen en buiten Zeeland.

Mobiliteit heeft echter ook een keerzijde. Met name de groei van het verkeer over de weg veroorzaakt problemen: files, waardoor steden en bedrijventerreinen minder goed bereikbaar zijn, uitstoot van schadelijke uitlaatgassen, versnippering van natuur en landschap door de aanleg van infrastructuur en een nog steeds te hoog aantal verkeersongevallen, te vaak met dodelijke afloop. Als wegbeheerder en als mobiliteitsregisseur probeert de Provincie zo goed mogelijk om te gaan met dit spanningsveld.

Het programma Mobiliteit richt zich op uitvoering van het provinciale mobiliteitsbeleid zoals vastgelegd in het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan Zeeland (PVVP) en het kwaliteitsbeleid voor de provinciale (vaar)wegen. Een huidige PVVP is in het najaar van 2008 door Provinciale Staten vastgesteld. De hoofddoelstelling van het PVVP is: 'Zeeland biedt een optimaal verkeer- en vervoersysteem, waarvan de kwaliteit voor de individuele gebruiker in goede verhouding staat tot de kwaliteit van de samenleving als geheel, en dat recht doet aan het evenwicht tussen sociale, economische en ecologische waarden'.

In het voorjaar van 2011 is het nieuwe collegeprogramma Stuwende Krachten vastgesteld. Een goede infrastructuur en een goede bereikbaarheid acht het college van groot belang. Daarnaast wil het college investeren in het onderhoud van wegen.

In 2012 wordt de voortgangsrapportage PVVP in Provinciale Staten besproken. Daarbij stellen we wijzigingen in de uitvoering voor, waarbij het PVVP als afwegings- en integratiekader wordt versterkt door naast de sectorale aanpak in te zetten op netwerken, gebiedsprofielen en gedrag.

De planstructuur op het gebied van verkeer en vervoer bestaat uit twee hoofdonderdelen, namelijk een beleidskader en een uitvoeringskader. Het beleidskader bestaat uit het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan Zeeland (PVVP) en de uitwerking daarvan in beleidsplannen: Wegencategoriseringsplan, Actieplan Fiets, Beleidsplan Openbaar Vervoer, Beleidsplan Goederenvervoer en Beleidsplan Verkeersveiligheid. Het Beleidsplan Goederenvervoer 2012-2018 en het Beleidsplan Verkeersveiligheid 2010-2020 zijn nieuw en op basis daarvan zijn de doelstellingen en indicatoren in de voortgangsrapportage PVVP en in deze begroting gewijzigd. In 2012 vindt ook de herijking van het Actieplan Fiets plaats, maar daarbij wordt de doelstelling niet aangepast. Voor het Openbaar Vervoer werken we toe naar een nieuw Beleidsplan Openbaar Vervoer voor de volgende concessieperiode. Hiervoor wordt eerst een kadernota in Provinciale Staten gebracht.

De instandhouding van de provinciale infrastructuur wordt in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen behandeld.

Wat willen we bereiken?

De uitvoering van het PVVP en de sectornota's gebeurt langs drie verschillende lijnen:

1. Actieprogramma PVVP Zeeland
2. Werkplan Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ)
3. Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur

1. Actieprogramma PVVP Zeeland

De uitvoering van het provinciale mobiliteitsbeleid vloeit voort uit het PVVP en de beleidsplannen; in de meeste gevallen via meerjarenprogramma's die aan deze beleidsplannen zijn gekoppeld. Het

Actieprogramma PVVP Zeeland geeft jaarlijks een totaaloverzicht van deze eigen provinciale activiteiten, met een onderscheid tussen meer beleidsmatige acties en infrastructurele projecten. Voor de infrastructurele projecten mondt dit uit in een Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland 2013 - 2017 (MIZ) .

1.1 Autobereikbaarheid

Het provinciale bereikbaarheidsbeleid is gericht op een vlotte en veilige doorstroming van het (vracht)verkeer op het hoofdwegennet. Knelpunten die deze doorstroming in de weg staan, worden opgelost. Bijzondere aandacht is er ook voor de bereikbaarheid van Zeeland voor verkeer van buiten de provincie en de provincie uit vanwege eventuele (toekomstige) bereikbaarheidsknelpunten die zich daar kunnen voordoen. Voorbeelden zijn de A4 bij Bergen op Zoom, de N59 richting Hellegatsplein en de aansluiting van de Tractaatweg op het Vlaamse hoofdwegennet. Uitgangspunt is en blijft dat de reistijd gelijk is aan de zogeheten "free flow"-reistijd (reistijd bij vrije doorstroming).

1.2 Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in Zeeland heeft vooral een functie voor de zogeheten 'basismobiliteit', voor mensen die niet over een auto of een ander vervoersalternatief beschikken. Daarvoor is nodig een kwalitatief goed OV-netwerk dat vraaggericht is ontwikkeld in afstemming met belangenorganisaties, gemeenten, instellingen en OV-aanbieders. Experimenten die hier aan bijdragen worden ondersteund. Blijvende aandacht is er voor het handhaven van de betrouwbaarheid van de fast ferry verbinding tussen Vlissingen en Breskens. Eind 2012 wordt de kadernota voor Openbaar Vervoer in Provinciale Staten behandeld om daarop volgend het nieuwe beleidsplan Openbaar Vervoer uit te werken.

1.3 Fiets

Het streven is om de vraag naar het fietsen te versterken of, anders gezegd, om de fiets beter te 'verkopen' en de gebruiker het fietsen te laten 'beleven'. Op verschillende manieren moet de consument (bezoekers en inwoners van Zeeland) in aanraking komen met de fiets en de mogelijkheid krijgen om gebruik te maken van de fiets. Dit vergt voldoende en adequate fietsvoorzieningen, waarbij met name de veiligheid van fietsers een belangrijk onderwerp is. In 2010, het Jaar van de Fiets, is flink ingezet op de promotie van de fiets en Zeeland als fietsprovincie. De resultaten van de evaluatie van de het Jaar van de Fiets en het tot nu toe gevoerde beleid zijn verwerkt in een herijking van het fietsbeleid in het najaar van 2012 en in de deze begroting.

1.4 Goederenvervoer

Met het nieuwe beleidsplan goederenvervoer wordt werken we 'Het leveren van een belangrijke bijdrage aan de realisatie van een duurzaam goederenvervoernetwerk in Zeeland, en daarbij de randvoorwaarden scheppen voor de verdere versterking van de Zeeuwse economie met inachtneming van de kwaliteit van het milieu en landschap'. Het goederenvervoerbeleid geeft daarbij invulling aan drie elementen:

- Met het (infrastructurele) goederenvervoernetwerk het mogelijk maken van een efficiënte afhandeling van goederenstromen
- Het versterken van het economische vestigingsklimaat
- Het beperken van negatieve effecten van goederenvervoer voor mens en milieu

Vanuit de Zeeuwse kwaliteiten en kansen om toegevoegde waarde te creëren richten wer ons op het versterken van drie ontwikkelingen:

1. Verbinden en Verknopen: de ontwikkeling van de zeehavens, de Kanaalzone en het Sloegebied, waarbij de verbindingen van en naar de zeehavens de belangrijkste voorwaarde vormen. Met daarnaast de kansen die het verknopen van de waterassen Rotterdam-Parijs en Antwerpen-Londen biedt.
2. Profileren en Samenwerken: het benutten van de eigen sterktes van bovengenoemde combinatie van zee- en binnenvaart, de waarde toevoegende combinatie in de havens van havenoverslag, industrie en logistieke bedrijvigheid en de agrologistieke stromen die verband houden met Foodport Zeeland.
3. Versterken en Verduurzamen: Zeeland als gebied om logistieke ontwikkelingen en innovaties in de praktijk toe te passen, waarbij betrokken partijen elkaar makkelijker kunnen versterken en door efficiënte logistiek de duurzaamheid toeneemt.

2. Verkeersveiligheid

Het verbeteren van de verkeersveiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partners in Zeeland. Het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid (ROVZ) stimuleert, coördineert en initieert deze samenwerking. In de praktijk krijgt de samenwerking vooral gestalte bij het uitvoeren van de programma's uit het werkplan van het ROVZ en bij de programma's die elke partner gaat opstellen.

In het PVVP 2009-2015 is de Zeeuwse ambitie: 'Op weg naar nul vermijdbare ernstige verkeersslachtoffers opgenomen', aangevuld met: 'in 2020 is Zeeland de meest verkeersveilige provincie'.

Vermijdbaar zijn die ongevallen waarvan wij met een grote mate van waarschijnlijkheid weten wat er aan gedaan moet worden om ze te voorkomen, aangevuld met een positieve maatschappelijke baten/kosten verhouding.

Het Provinciaal Overleg Verkeer en Vervoer (POVV) en het ROVZ Plenair zijn de bestuurlijke kaders waarbinnen de programma's worden besproken en goedgekeurd. In het POVV participeren de wegbeheerders; in het ROVZ participeren naast de wegbeheerders ook Politie Zeeland, Openbaar Ministerie en diverse verkeersorganisaties. Voor de infrastructuur ligt het primaat bij het POVV; voor gedragsbeïnvloeding en handhaving bij het ROVZ.

In het op 26 april 2012 door 28 Zeeuwse organisaties, waaronder de Provincie, ondertekende afspraken document 'Op weg naar 0 vermijdbare ernstige verkeersslachtoffers' is de basis gelegd voor de uitvoeringsprogramma's van alle Zeeuwse partnerorganisaties. De komende jaren staan de uitvoering van de voor de Provincie geldende afspraken en de monitoring van alle afspraken centraal.

2.1. Werkplan en monitorplan

De uitvoering van het Beleidsplan Verkeersveiligheid Zeeland 2011-2020 wordt jaarlijks vertaald in een werkplan en loopt via vier programma's: Duurzaam Veilige Infrastructuur (opvolger van Verkeersveiligheid op Maat), Verkeerseducatie en Voorlichting, Sensibilisering en Verkeershandhaving. Bij deze programma's gaat het om de beïnvloeding van onbedoeld en bedoeld onveilig verkeersgedrag. Kernbegrippen zijn doelmatigheid, effectiviteit, efficiëntie van maatregelen, integrale samenwerking met partners in de regio en een integrale benadering van infrastructuur en gedragsbeïnvloeding. Naast deze inhoudelijke programma's is er het programma Organisatie, dat zich bezig houdt met het opstellen van jaarlijkse werkplannen, vernieuwing, draagvlak voor het Zeeuwse verkeersveiligheidsbeleid en kennismanagement. Jaarlijkse monitorrapportages geven uitsluitsel over de uitvoering en effecten van werkplanactiviteiten.

3. Integraal beheerplan provinciale infrastructuur

In haar rol als wegbeheerder is de Provincie belast met het aanbieden, beheren en onderhouden van een functioneel (vaar)wegennet dat goed ingepast is in de omgeving. Beleidsthema's daarbij zijn: veiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Hieraan geven we invulling door onder meer het kwaliteitsbeleid infrastructuur. Op het gebied van de uitvoering van beheer en onderhoud met name op de beheerstaken 'groen' en 'klein onderhoud' wordt waar mogelijk de samenwerking gezocht met andere overheden. Als de nieuwe organisatie operationeel is in 2013 bekijken we worden in welke vorm de activiteiten met betrekking tot de samenwerkingsmogelijkheden zullen worden opgestart.

3.1 Kwaliteitsbeleid infrastructuur

Het kwaliteitsbeleid voor de (vaar)wegen onderscheidt de thema's bereikbaarheid, veiligheid, comfort, leefbaarheid, aanzien en milieu. Voor elk beleidsthema is een kwaliteitsniveau vastgesteld door Provinciale Staten. Er zijn positieve afwijkingen op het gebied van gladheidbestrijding en groenvoorzieningen (droge infra) en de positieve afwijking voor veiligheid en bereikbaarheid (natte infra). Het Beheerplan fungeert als vertaling van de gewenste kwaliteitsniveaus naar de daaraan te koppelen doelstellingen en de uit te voeren onderhoudsmaatregelen. Aan de hand daarvan kan een berekening worden uitgevoerd naar de kosten die gemoeid zijn om het gewenste kwaliteitsniveau in stand te houden. Eind 2010 is het Beheerplan met de daarin opgenomen bezuinigingstaakstelling vastgesteld. De voor het kwaliteitsniveau meest ingrijpende bezuinigingsmaatregelen zijn het beperken van het ecologisch bermbeheer en het up-to-date houden van primair de asmarkeringen van de wegen (kantmarkering geldt als sluitpost). Ultimo 2012 is de systematiek voor de monitoring van het Beheerplan beschikbaar, in 2013 wordt een pilot gestart van het monitoringsprogramma. Daarnaast willen wij voor medio 2013 een visie voor beheer en onderhoud van het kanaal door Walcheren en Zeelandbrug opstellen en het beheerplan voor de Fast Ferry actualiseren.

3.2 Gladheidbestrijding

Op 15 december 2011 hebben veertien wegbeheerders een overeenkomst gesloten over samenwerking op het gebied van de gladheidbestrijding. Het doel van deze overeenkomst is om gezamenlijk een uniforme en efficiënte gladheidbestrijding te realiseren. Deze overeenkomst voor is een opvolging van een eerder afgesloten overeenkomst uit 2007 waarbij zes wegbeheerders zich verbonden hebben tot een gezamenlijke aanbesteding van de gladheidbestrijding en inkoop van dooimiddel. Deze overeenkomst loopt tot en met 2020 met een evaluatiemoment in 2016. De gunnings- en opdrachtfase (2012 t/m 2016) wordt naar verwachting voor de start van het strooiseizoen in oktober 2012 afgerond. De gezamenlijke aanbesteding (excl Rijkswaterstaat) van de dooimiddelen gebeurt momenteel nog jaarlijks.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

1301

Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.

1302

Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.

1303

Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.

1304

Met het (infrastructurele) goederenvervoernetwerk het mogelijk maken van een efficiënte afhandeling van goederenstromen ter ondersteuning van het economische verstigingsklimaat met zo min mogelijk negatieve effecten voor mens en milieu.

1306

Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.

1307

Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk. Als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt. Hiervoor moeten wij komen tot een intrinsiek veilige infrastructuur en een duurzaam veilig systeem van educatie en gedragsprikkelers. Daarbij wordt ook gekeken of er specifiek Zeeuwse componenten zijn die van invloed zijn op het voorgaande.

1308

Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt.

1309

Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel:

- Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;
- Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de Provincie;
- Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

Er is in Zeeland een basis bereikbaarheidskwaliteit over de weg: het hoofdwegennet voorziet in een vlotte en veilige doorstroming, waardoor de belangrijkste functies en voorzieningen goed bereikbaar zijn met de (vracht)auto.

Doelstelling(en)

130101 Een optimaal bereikbaar wegennetwerk

De hoofddoelstelling is een optimaal bereikbaar netwerk waarbij:

- Vanuit héél Zeeland het hoofdwegennet binnen maximaal 10 kilometer te bereiken blijft
- Op het hoofdwegennet geen structurele vertraging optreedt. Indicator: de verhouding tussen intensiteit en capaciteit in de spits is niet hoger dan 0,8
- Uitvoering van diverse projecten om de belangrijkste knelpunten in de bereikbaarheid op te lossen, waarvan de belangrijkste zijn:
 - N62 Sloeweg: aanbesteding 1e halfjaar 2013, voltooiing 2015
 - N62 Sluiskiltunnel: in uitvoering, voltooiing 1e helft 2015
 - N62 Tractaatweg: aanbesteding 2e helft 2013, voltooiing 2016
 - N652 2e fase Recreatieverdeelweg: in uitvoering, voltooiing 2e helft 2013
 - N256 Deltaweg Goes – Bruinisse: start 2013, voltooiing 2014
 - N254, kruispunt A58 – Schroeweg, aanleg turbotronde aanleg in 2013
 - N251, rondweg Aardenburg voltooiing 2013

Effect

Er is in Zeeland een kwalitatief optimaal openbaar vervoer netwerk, dat georganiseerd is volgens een Zeeuws Model vanuit de wensen van de reiziger en bijdraagt aan meer sociaal-culturele en economische mobiliteit. De openbaar vervoer verbinding tussen Vlissingen en Breskens is betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig.

Doelstelling(en)

130201 Een voor iedereen toegankelijk openbaar vervoer

Er is in Zeeland 100 procent dekkingsgraad van Openbaar Vervoer in de kernen met minimaal oproepafhankelijk vervoer:

- Het streekvervoer is in 2016 integraal toegankelijk. De dienstverlening wordt wat betreft de grote bussen uitgevoerd door lagevloerbussen. De 8-persoons bussen zijn rolstoeltoegankelijk. De knooppunten en vitale halten van het streekvervoer worden zo snel mogelijk aangepast. In de periode daarna worden de overige halten uit het halteplan aangepast.

Indicator:

- Aandeel toegankelijke bussen volgens het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water-, en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW)-normen en klantwaardering toegankelijkheid OV. Doelstelling 2013: handhaven minimaal 8,0 (referentiewaarde laatste meting 2010: 8,4).
- Afvaarten van de Fast Ferry Vlissingen-Breskens vinden plaats conform de vastgestelde dienstregeling. De betrouwbaarheid van de dienstverlening over een geheel jaar gemeten bedraagt tenminste 97 procent.

Effect

Er is in Zeeland een integraal fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets, vooral ten opzichte van de auto, utilitair en recreatief versterkt.

Doelstelling(en)

130301 Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat

Het realiseren van een integraal Zeeuws fietsklimaat, dat de concurrentiepositie van de fiets - vooral ten opzichte van de auto - op korte afstanden (< 7,5 kilometer) en in de recreatieve gebieden versterkt, waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland méér gaan fietsen.

Het aandeel fiets in ritten korter dan 7,5 kilometer dient minimaal te worden gehandhaafd op 35%.

Verdere indicatoren:

- Realisering ontbrekende fietspaden bij provinciale 80 km/uur wegen terugbrengen in 2013 naar 0 kilometer: N665, restant Nisse tot N666 (2014), N 656, Oud Vossemeer - Broeksedijk (2014) en N286 St. Maartensdijk – Stavenisse, restant (2015)
- Reconstructie in beton kwalitatief onvoldoende provinciale fietspaden (2012 nog 39,3 kilometer), diverse trajecten
- Gerealiseerde fietsinfrastructuur bij andere wegbeheerders met behulp van BDU-subsidie;
- Gebruik fietshelmen door doelgroep (groep 1 t/m 4 basisschoolleerlingen)
- Het aantal fietsers (via een index getal) op het permanente fietsmeetnet dient, bij vergelijkbare weersomstandigheden, minimaal te worden gehandhaafd op het niveau van voorgaand jaar. (2010 Jaar van de Fiets is 0-meting)

	2006	2007	2008	2009	2010
Werkdagen	100,0	100,3	101,3	101,8	98,8
Zaterdagen	100,0	109,0	104,0	111,0	102,5
Zondagen	100,0	118,5	106,1	105,2	98,9

Effect

Met het (infrastructurele) goederenvervoernetwerk het mogelijk maken van een efficiënte afhandeling van goederenstromen ter ondersteuning van het economische vestigingsklimaat met zo min mogelijk negatieve effecten voor mens en milieu.

Doelstelling(en)

130401 Vergroten aandeel goederenvervoer per spoor, water en buis

Het realiseren van een duurzaam goederenvervoernetwerk in Zeeland, en daarbij de randvoorwaarden scheppen voor de verdere versterking van de Zeeuwse economie met inachtneming van de kwaliteit van het milieu en landschap.

Indicatoren:

1. Uitbreiding van de infrastructuurcapaciteit op ten minste twee van de vier modaliteiten (weg, water, spoor en buisleiding) voor 2018. De nulmeting is de in 2012 aanwezige infrastructuurcapaciteit).
2. Behoud van aandeel vervoer over water van zeehavenoverslag op minimaal 65% (gebaseerd op tonnage).
3. Een dagelijkse binnenvaartshuttle vanaf één multimodaal knooppunt van en naar Rotterdam en Antwerpen in 2018.
4. In 2018 is de overslag in de Zeeuwse binnenhavens (buiten de zeehavengebieden Sloegebied en Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone) met 20% gegroeid ten opzichte van de huidige situatie (2012, gebaseerd op tonnage).*
5. Versterking van de bekendheid van de Zeeuws havens en de Zeeuws agro/foodlogistiek in

Nederland en in Noordwest Europa.*

6. Vermindering van het percentage leeg rijden en varen (binnenvaart) met 3% ten opzichte van de uit te voeren nulmeting 2012.*
7. Groei van het aandeel schone schepen (green award binnenvaartschepen en zeeschepen met 20 of meer punten op de Environmental Ship Index) met 2% per jaar in de Zeeuwse havens.

* Toelichting: Voor indicatoren 4 en 6 wordt in de tweede helft van 2012 een nulmeting uitgevoerd. Indicator 5 wordt in 2012 en eerste helft van 2013 nader uitgewerkt.

Effect

Zeeland is 'verkeersleefbaar': de negatieve effecten van het autoverkeer en de infrastructuur worden zoveel mogelijk beperkt.

Doelstelling(en)

130601 Minimaliseren negatieve effecten autoverkeer & infrastructuur

De verkeersleefbaarheid is te vertalen in beleid gericht op luchtkwaliteit, geluid, duisternis, ontsnippering en landschappelijke inpassing.

Indicatoren:

- Concentraties fijn stof en NO₂ (stikstof) langs het hoofdwegennet in Zeeland
- Geluid: zie doelstelling 050101 in programma milieu
- Vervanging van alle armaturen langs provinciale wegen door dimbare energiezuinige exemplaren ter vermindering van 'lichtvervuiling', energiegebruik en CO₂ uitstoot 2009 – 2013: voltooiing meerjarig programma, besparing in kWh, CO₂ en euro's

Effect

Door een consequente inrichting van het wegennet en voldoende kennis, vaardigheden en een juiste houding bij de weggebruikers, zijn de kansen om in Zeeland betrokken te raken bij een verkeersongeval zo klein mogelijk. Als er sprake is van een verkeersongeval dan zijn de gevolgen beperkt. Hiervoor moeten wij komen tot een intrinsiek veilige infrastructuur en een duurzaam veilig systeem van educatie en gedragsprikkels. Daarbij wordt ook gekeken of er specifiek Zeeuwse componenten zijn die van invloed zijn op het voorgaande.

Doelstelling(en)

130701 Voorkomen & verminderen aantal verkeersslachtoffers & -doden

Streefwaarden voor 2020

Voor de vier inhoudelijke programma's van het verkeersveiligheidsbeleid worden de volgende streefwaarden voorgesteld.

1. Duurzaam Veilige Infrastructuur

Zeeland beschikt over een duurzaam veilige verkeersinfrastructuur: een uniforme en herkenbare categorisering en bijbehorende inrichting van wegen.

Indicatoren

- Uitvoering Kwaliteitstoets wegcategorisering van het totale netwerk binnen en buiten de bebouwde kom
 - Voor eind 2013 opstellen uniforme regionale en lokale verkeersplannen;
 - Voor eind 2013 een kwaliteitstoets per weg uitvoeren (duurzaam veilig scan)

2. Permanente verkeerseducatie en voorlichting

Iedere Zeeuw heeft mogelijkheden om basiskennis, basisvaardigheden en basisattitudes aan te leren die nodig zijn voor een veilige verkeersdeelname.

Indicatoren:

- Alle Zeeuwse basisscholen beschikken uiterlijk in 2020 over het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL) (2011 = 71 van de 230 scholen)
- Alle Zeeuwse middelbare scholen nemen deel aan het programma Verkeerseducatie Voortgezet Onderwijs (VEVO) (2011 = 24 van 25 scholen nemen deel)
- 30% (=5000) van de beginnende automobilisten volgt jaarlijks de terugkomcursus Trials

3. en 4. Sensibilisering en verkeershandhaving

Bewust en onbewust risicovol verkeersgedrag wordt gecorrigeerd door de inzet van verkeershandhaving en campagnes.

Indicatoren:

Rijden onder invloed van alcohol:

- Het aantal overtreders is met 50% gedaald tot maximaal 1,15% van alle automobilisten (2011 = 2,4%)

Snelheid:

- 90% van de automobilisten houdt zich aan de snelheidslimiet op onveilige wegvakken en kruispunten op alle typen wegen (Percentage van de automobilisten die zich houden aan de max. snelheid in 2011: 50 km wegen = 70%, 60 km wegen = 30%, 80 km wegen = 60% en 100 km wegen = 80%)
- Bij overschrijding van de maximum snelheid rijdt men niet meer dan tien km te hard. Zeeuwse nulmeting snelheid 30 km-wegen in 2013

Effect

Het aanbieden van een functioneel (vaar)wegennet wat goed is ingepast in zijn omgeving en voor die omgeving zo weinig mogelijk overlast veroorzaakt.

Doelstelling(en)**130801 Beheer en onderhoud conform beleids- en kwaliteitsprofiel**

Beheer en onderhoud uitvoeren conform het door Provinciale Staten gekozen beleid- of kwaliteitsprofiel.

Indicator:

- Eind 2012 is de systematiek voor de monitoring van het beheerplan beschikbaar, daarna worden de indicatoren bepaald. Dit is conform hetgeen onder 3.1 kwaliteitsbeleid infrastructuur is opgenomen

130802 Samenwerking diverse overheden optimaliseren met betrekking tot onderhoud

Het optimaliseren van het Zeeuwse wegbeheer met de verschillende wegbeheerders.

Naast het inmiddels gerealiseerde samenwerkingsverband op gebied van Gladheidsbestrijding en inkoop dooimiddelen, aanschaf Korte Afstand Radio (KAR), incidentmanagement (IM) en Verkeersmanagement met actieplannen bij calamiteiten.

Indicator:

- Implementatie herstructurering steunpunten
- Bijdragen leveren aan evaluatie Wet Herverdeling Wegen
- Tunnelveiligheid samen met de NV WST en RWS invulling geven

Effect

Er is sprake van een kostenneutrale ordening van het beheer van het landelijk en regionaal hoofdwegennet volgens het beginsel:

- Nationale stroomwegen in beheer bij het Rijk;
- Regionale stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de Provincie;
- Erftoegangswegen in beheer bij de waterschappen.

Doelstelling(en)

130901 Ordening van beheer van wegenstelsel met andere overheden

Alle regionale stroomwegen, uitgezonderd die het Rijk in beheer wil hebben, en gebiedsontsluitingswegen in beheer bij de Provincie. In principe geen erftoegangswegen in beheer bij de Provincie, met uitzondering van doorgaande parallelwegen behorend tot provinciale wegen. Hierdoor wordt het Zeeuwse wegennet op een dusdanige manier vormgegeven dat recht wordt gedaan aan zowel de bereikbaarheid als ook aan de verkeersveiligheid. In 2013 is er de landelijke evaluatie Wet herverdeling wegenbeheer, hierdoor kunnen er wijzigingen in de huidige ordening van het wegenstelsel ontstaan.

Indicator:

- 100% voldoen aan het Categoriseringsplan Wegen (2011; 95%)

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	109.630	120.322	133.212	132.484	82.239	61.141
baten	-75.402	-87.390	-103.278	-104.231	-51.327	-27.977
resultaat voor bestemming	34.228	32.932	29.934	28.252	30.912	33.164
toevoeging reserve	926	2.067	525	2.000	831	1.258
onttrekking reserve	-720	-2.893	-1.020	-1.992	-7.918	-8.838
resultaat na bestemming	34.434	32.106	29.439	28.260	23.824	25.584

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Vershil 2012 t.o.v. 2011	Vershil 2013 t.o.v. 2012	Vershil 2014 t.o.v. 2013	Vershil 2015 t.o.v. 2014	Vershil 2016 t.o.v. 2015
Bijdrage N57 Veers gedeelte 2011-2012	-1.450	-1.650			
Garantstelling N57 Middelburgs deel 2010-2011	-602				
Prioriteit openbaar vervoer	-606	-487			
Prio verkeersveiligheidsfonds 2008-2011	-313				
Prio actieplan goederenvervoer 2008-2011	-66				
Prio 2011 stimulering gebruik fietshelm	-68				
Gladheidsbestrijding	142				
Gladheidsbestrijding samenwerking derden	-1.347	-276			
Gladheidsbestrijding (vervanging materieel)		145	-230		145
Beheer wegsteunpunten	166	-648	1.429	-1.239	-290
Kanaal door Walcheren: fasering	394	2.110	-2.636	469	-558
Zeelandbrug: fasering	112	741	-940	255	-251
MIZ-projecten		-2.650	3.503	-4.573	3.600
BDU Halteplan	-2.072				
BDU werkbudget en overig	154	-75			
BDU OV-Chipkaart t/m 2014	-360	-434		-357	
BDU Openbaar Vervoer	1.005			-1.162	-309
BDU Fast-Ferry	-125			-87	
Bezuinigingstaakstelling Fast Ferry vanaf 2015				-1.443	
Fast Ferry: fasering	-375	51		-116	27
BDU MIZ-projecten	5.883	-2.114	-4.159	1.075	
BDU infrasubsidies	-3.325	-272	-10	-2	
BDU ROVZ	85				
Kanaalkruising Sluiskil 2009-2015: fasering	8.100	6.135	-27.946	-20.006	
Kanaalkruising Sluiskil afschrijving vanaf 2015				5.542	
Kanaalkruising Sluiskil onderhoudskosten en verzekeringen vanaf 2015				1.445	1.445
N62 Sloeweg-Tractaatweg t/m 2015	4.029	13.168	31.740	-31.485	-20.147
Prio 2011 winterschade provinciale wegen	-1.311				
Prio renovatie wegen		700		-100	-600
Onderhoud wegen kerntaken vanaf 2013		-388			
Prio verkeersveiligheid		150			-150
Prio Fietsbeleid 2012-2015	100				-100
Prio Infrastructuur en Goederenvervoer 2012-2015	1.150	800			-1.850
Apparaatskosten	619	-3.443	-472	-264	-385
Overige verschillen	773	1.327	449	1.803	-1.675
Totaal	10.692	12.890	728	-50.245	-21.098

Verschillen ontstaan met name door de uitvoering van projecten zoals de aanleg van de Sluiskiltunnel, N62 Sloeweg Tractaatweg.

Baten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Bijdrage N57 Veers gedeelte 2011-2012	-1.000				
Bijdragen MIZ-projecten	1.171	-1.705	-417	-348	
Gladheidsbestrijding samenwerking derden	-1.347	-276			-145
Gladheidsbestrijding samenwerking derden (onderhoudskosten etc)	185	65			
BDU Verkeer en Vervoer	1.243	-2.774	-4.182	-494	-268
Kanaalkruising Sluiskil 2009-2015: fasering	8.100	6.135	-27.946	-20.226	-2.180
N62 Sloeweg-Tractaatweg	4.086	13.153	31.740	-31.485	-20.404
N62 Sloeweg-Tractaatweg (rentetoevoeging)	119	-1.286	993	481	-339
Beheer wegsteunpunten	-186	-449	771	-811	
Overige verschillen	-383	27	-231	-21	-14
Totaal	11.988	12.890	728	-52.904	-23.350

Verschillen ontstaan met name door de uitvoering van projecten zoals de aanleg van de Sluiskiltunnel, N62 Sloeweg Tractaatweg.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Algemene dekkingsmiddelen

Begroting 2013

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien worden de provinciale baten verantwoord. De Provincie heeft de vrijheid om deze in te zetten voor ieder willekeurig beleidsprogramma. Deze baten zijn niet direct aan een beleidsprogramma toe te rekenen, ook niet als vergoeding voor een deel van de provinciale lasten. Uitzondering hierop zijn de decentralisatie-uitkeringen. Hieraan zijn beleidstaken en prestaties verbonden die wel toe te rekenen zijn aan een beleidsprogramma. Met de integratie in het provinciefonds van deze doeluitkeringen worden de administratieve lasten tussen Provincie en het Rijk verminderd. Er hoeft geen aparte financiële verantwoording afgelegd te worden.

Bij 'Wat willen we bereiken' lichten we de actuele ontwikkelingen van het provinciefonds toe.

De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn baten uit de autonome provinciale belastingheffing. Voor de actuele ontwikkelingen en verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Provinciale heffingen (2.3.1).

Provinciale Staten hebben besloten dat het DELTA dividend vanaf 2012 structureel bestedingsvrij is gemaakt per collegeperiode en beschouwd dient te worden als een incidentele bate. Deze incidentele bate wordt gebruikt voor dekking van de incidentele lasten voortvloeiend uit het collegeprogramma.

Het dividend van de N.V. Westerscheldetunnel is conform Statenbesluit niet vrij inzetbaar. Hierover hebben Provinciale Staten besloten om deze 100% toe te voegen aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel (zie 4.3.1. toelichting op de mutaties per reserve).

Het saldo van de financieringsfunctie is onderdeel van algemene dekkingsmiddelen. De afgelopen jaren is er steeds een liquiditeitsoverschot geweest met daar uit voortkomende rente opbrengsten. Vanaf 2012 moet er geleend worden. De omvang van de lening in verband met de financiering van de bouwkosten van de Sluiskiltunnel zal de komende jaren eerst oplopen en rentelasten geven. De rentelasten in verband met de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel worden in dit programma onttrokken aan de reserve KanaalKruising Sluiskil (KKS), zodat dit jaarlijks neutraal is voor de provinciale exploitatie.

Tenslotte ramen we in dit programma specifieke algemene lasten als onvoorzien en als stelpost, welke nog niet toegewezen zijn aan een beleidsprogramma.

Wat willen we bereiken?

Ontwikkelingen provinciefonds

Het provinciefonds is de belangrijkste inkomstenbron binnen de algemene dekkingsmiddelen. Op 29 maart 2011 is een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds gepresenteerd door het Rijk. Deze herijking was ingegeven door bezuinigingen en wijzigingen in het takenpakket van de provincies (aard en omvang). Het provinciefonds werd gekort met € 300 mln. Tevens veranderde de verdeling van de fondsmiddelen over de provincies. Voor Zeeland resulteert dit met ingang van 2012 in een structurele korting van € 11 miljoen op de uitkering van het provinciefonds. De methodiek van het provinciefonds is eveneens gewijzigd. Er wordt onderscheid gemaakt in ontwikkel en beheertaken. Die ontwikkeltaken passen goed binnen het provinciale profiel, waarin de provincies een rol krijgen als gebiedsregisseur in het ruimtelijke domein, zoals ook het regeerakkoord dat aangeeft. In het nieuwe verdeelmodel wordt daarom onderscheid gemaakt tussen beheer- en ontwikkeltaken. De genormeerde beheertaken sluiten aan bij het bestaande takenpakket van de provincies. Dit betreft het in stand houden/onderhouden of vervangen van bestaand 'areaal' (bijvoorbeeld het beheer en vervanging van wegen, natuurbeheer, beleid, inclusief de bijbehorende ambtelijke capaciteit).

Bij de genormeerde ontwikkeltaken is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het takenpakket afgestemd op het landelijk gewenste beleid zoals dat met de beheerders van het provinciefonds en de vakdepartementen is afgestemd. Dit betreft het aanleggen van nieuw areaal of het aanbrengen van structuurveranderingen in bestaand areaal (bijvoorbeeld: de aanleg van nieuwe wegen, aanleg rotondes/ongelijkvloerse kruisingen, het verwerven/inrichten van nieuwe natuur, bodemsaneringen, herstructureren bedrijventerreinen, inclusief de bijbehorende ambtelijke capaciteit). Beheer- en ontwikkeltaken vragen andere verdeelcriteria. Dit onderscheid zorgt ervoor dat beter kan worden aangesloten bij het uitgangspunt dat het verdeelmodel kosten georiënteerd moet zijn. Bij het honoreren van taken wordt uitgegaan van de kerntaken van de provincies zoals die beschreven zijn in het rapport van de commissie Ladders. Sociale taken horen niet langer tot de kerntaken van de provincies en worden daarom in het nieuwe verdeelmodel voor het provinciefonds niet of nauwelijks financieel gehonoreerd.

In het nieuwe verdeelmodel wordt daarbij rekening gehouden met de overige eigen middelen. Dit zijn met name de inkomstenmaatstaf opcenten motorrijtuigenbelasting en de dividendopbrengsten van de energiebedrijven dan wel de rentebaten van de vermogens die gevormd zijn met de verkoop van de aandelen van energiebedrijven. Het Rijk gaat ervan uit dat de provincies de inkomsten uit het eigen vermogen inzetten voor de ontwikkelopgaven in hun eigen gebied. De herijking is een doorlopend proces van een periodiek onderhoud op elementen. Het herijkingsmoment voor overige eigen middelen is in 2016 voorzien.

Provinciefondsuitkering in de provinciale begroting

Vanuit het stabiliteitsprogramma gaan de provincies meedelen in de bezuinigingen van het Rijk, door het effect van 'samen de trap af of samen de trap op' via het accres vanaf 2012. Op de effecten van de maatregelen van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën en verplicht schatkistbankieren wordt ingegaan in de paragraaf financiering (4.4). De totale uitkering uit het provinciefonds aan de gezamenlijke provincies bedraagt voor 2013 € 1.133 miljoen volgens de junicirculaire. Hiervan ontvangt de Provincie Zeeland ruim € 81 miljoen. Beiden zijn inclusief decentralisatie uitkeringen van het Rijk van € 236 miljoen, waarvan de Provincie Zeeland € 14 miljoen ontvangt in 2013.

De junicirculaire 2012 van het provinciefonds heeft geen nieuwe informatie omtrent de ontwikkelingen rondom het provinciefonds. In afwachting van besluitvorming zijn de onderstaande zaken niet in deze begroting verwerkt. Zoals in de voorjaarsnota 2012 vermeld betreft het:

1. De overheveling van het takenpakket van de provincies op het gebied van jeugdzorg gaat volgens het ontwerp Bestuursakkoord gepaard met een landelijke korting op het provinciefonds van € 90 miljoen in 2016. Indien voor de uitname de verdeelmaatstaf 'jongeren' wordt toegepast uit het ontwerp bestuursakkoord, betekent dit voor de Provincie Zeeland een uitname van € 2,5 miljoen structureel.
2. Het wetsvoorstel in voorbereiding voor de overheveling van de brede doeluitkering (BDU) in 2013 is van de lijst met controversiële onderwerpen gehaald juni 2012. Het wetsvoorstel wordt bestudeerd door de Raad van State sinds half maart en de Visie nota bestuur en bestuurlijke inrichting is niet voor het zomerreces behandeld in de Tweede Kamer.
3. De uitvoering van het deelakkoord Natuur (inclusief Investeringsbudget Landelijke Gebied (ILG) 2007-2013) is van start gegaan. Hierbij is besloten om de decentralisatie natuur en landelijkgebied vanaf 2014 structureel via het provinciefonds te laten verlopen en voor de jaren 2012 en 2013 de doeluitkering ILG voor dit onderdeel om te zetten in een decentralisatieuitkering.
4. In het jaar 2015 zal een uitname uit het provinciefonds plaatsvinden in verband met de vermindering van politieke ambtsdragers.

De maatschappelijke effecten waaraan de Provincie Zeeland positief wil bijdragen zijn:

9001

De algemene baten zo optimaal mogelijk managen voor de uitvoering van provinciaal beleid ten behoeve van de Zeeuwse burgers.

Waar aan kunnen we zien of alles bereikt is?

Effect

De algemene baten zo optimaal mogelijk managen voor de uitvoering van provinciaal beleid ten behoeve van de Zeeuwse burgers.

Doelstelling(en)

900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Doelstelling: In de voorjaarsnota 2011 hebben Provinciale Staten het voornemen vastgesteld om in de periode tot en met 2015 het tarief van de opcenten van 78,3 niet verder te verhogen.

De provincies hebben sinds 1981 de mogelijkheid opcenten te heffen op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. Het Rijk stelt jaarlijks het maximale niveau van opcenten vast. Voor 1 januari 2013 tot en met 31 december 2013 wordt nog vastgesteld, maar voor 2012 was het 105 opcenten. Voor de actuele ontwikkelingen en verdere toelichting zie de paragraaf Provinciale heffingen (2.3.1).

Het verschil tussen de werkelijke provinciale heffing en het wettelijk toegestane aantal opcenten is de vrije belastingcapaciteit. Dit is 25,2 opcenten. In de paragraaf Weerstandsvermogen (2.3.2) wordt de berekende vrije belastingcapaciteit genoemd als onderdeel van beschikbare provinciale weerstandscapaciteit.

900102 Provinciefonds

De uitkering is in lijn met de toebedeelde provinciale taken en in een juiste verhouding met de andere provincies.

Algemeen

In 1948 is het provinciefonds opgericht. De uitkeringen uit het provinciefonds zijn vrij besteedbaar door de Provincie (niet-geoordeelde middelen).

De verdeling van de middelen uit dit fonds over de provincies vindt plaats op basis van een wettelijk vastgestelde verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is al vaker gewijzigd. Per 1 januari 2012 is een nieuw verdeelmodel toegepast, zoals beschreven bij 'wat willen we bereiken'.

900103 Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Momenteel wordt rekening gehouden met dividendbaten van drie bedrijven; DELTA N.V., de N.V. Westerscheldetunnel (WST) en de N.V. Nederlandse Waterschapsbank.

DELTA NV.

Doelstelling: Het DELTA-dividend wordt evenals alle dividenden beschouwd als incidentele bate en wordt gebruikt voor dekking van de incidentele lasten voortvloeiend uit het collegeprogramma. Vanaf 2016 is er een stelpost voor het nieuwe college programma opgenomen die gelijk is aan de omvang van het geraamde Delta dividend.

In 2010 is het meerjaren-dividendbeleid van DELTA N.V. voor de jaren 2010-2012 formeel vastgesteld.

Het beleid luidt als volgt:

- Het uit te keren dividend zal bestaan uit de helft (50%) van het vrij beschikbare netto-resultaat van DELTA N.V., welk resultaat zal worden verminderd met de helft van de vrij beschikbare winst van Evides N.V. en voorts met het vrij beschikbare resultaat van Delta Netwerk bedrijf B.V. (DNWB BV) (met inachtneming van de toezeggingen dienaangaande zoals deze zijn gedaan aan de Minister van Economische Zaken).
- Voor de boekjaren 2011 en 2012 (uitbetaling 2012 en 2013) is een toezegging gedaan van € 40 miljoen dividend voor de aandeelhouders, waarvan het 50% deel conform het provinciale aandelen

bezit geraamd is in de meerjarenbegroting. Voor de volgende jaren zijn nog geen afspraken vastgelegd. In afwachting van nieuwe afspraken is op grond van het voorzichtigheids-principe conform de voorjaarsnota 2012 voorlopig € 20 miljoen opgenomen in de provinciale begroting voor de jaren 2014 tot en met 2016 (DELTA-boekjaren 2013 tot en met 2015).

N.V. Westerscheldetunnel.

Doelstelling: Het dividend van de Westerscheldetunnel wordt ingezet om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel financieel te kunnen dekken. Daarnaast wordt het dividend ingezet om de investering in de aandelen Westerscheldetunnel terug te kunnen verdienen. Tot slot worden uit het dividend eventuele financiële tegenvallers in de bouw van de Sluiskiltunnel opgevangen.

Voor de N.V. Westerscheldetunnel (WST) zijn de dividendbaten geraamd volgens de meerjarenbegroting 'Koers 2012'. In het vierde kwartaal van 2012 wordt de nieuwe meerjarenbegroting 2013 van de WST vastgesteld en dan met een begrotingswijziging geraamd. De dividendbaten worden vanaf 2009 volgens Statenbesluit van 29 mei 2009 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel. Daarmee worden de financieringslasten van de aankoop van 100% van de aandelen WST en het provinciaal aandeel voor de aanleg en exploitatielasten van de Sluiskiltunnel gedekt. Daarna dient de investering in het aandelenkapitaal WST hiermee volledig terugverdiend te worden voor de overdracht van de WST aan het Rijk in 2034.

De deelnemingen worden toegelicht in 2.3.6, de paragraaf 'verbonden partijen'.

900104 Saldo van de financieringsfunctie

Doelstelling; De financieringsfunctie van de provincie zo goed mogelijk sturen, beheersen en controleren.

In de paragraaf financiering (2.3.4) vindt u meer detailinformatie.

900106 Onvoorzien inclusief stelposten

Doelstelling: zo min mogelijk hier ramen, tenzij het tijdelijk even niet anders kan.

Onder deze post zijn standaard opgenomen:

- Een algemene begrotingspost voor onvoorzien van jaarlijks € 0,25 miljoen. Er wordt zo weinig mogelijk een beroep gedaan op de post onvoorzien. Onvoorziene tegenvallers worden bij de budgetbewaking in eerste instantie gedekt binnen bestaande budgetten. In de loop van het begrotingsjaar worden deze lasten toegewezen aan een beleidsprogramma of worden aan de budgettaire ruimte (rekeningsaldo) onttrokken. Onvoorziene baten worden volgens de uitgangspunten financieel beleid toegerekend aan de algemene middelen; de zogenaamde 'budgettaire ruimte'.
- Het saldo van de stelpost voor initiatiefvoorstellen uit de Provinciale Staten tot en met 2015. Voor de laatste begrotingswijziging in het lopende kalenderjaar besluiten de staten op basis van initiatiefvoorstellen naar welke beleidsprogramma's deze middelen geraamd moeten worden of dat ze aan de budgettaire ruimte toegevoegd worden.
- Vanaf 2014 een stelpost opgenomen als een voorlopige reservering voor de loon- en prijsstijging in die jaren, conform het indicatieve accres uit de recentste provinciefondscirculaire. Die in de praktijk vaak fluctueren voor het betreffende begrotingsjaar werkelijk aanvangt.
- De afschrijvingslasten op kostenplaatsen die gedekt worden uit een dekkingsreserve worden hier verantwoord.
- De rentetoevoeging aan de voorzieningen Provinciale Stoombootdiensten (PSD) en Non-activiteits Regeling (NAR), omdat die gebaseerd zijn op een contante waarde methode.

De onttrekking aan de algemene reserve en de toevoeging aan de algemene reserve vanuit de salarisbesparing in vergand met de NAR worden beiden ook in dit programma verantwoord. De stelposten gerelateerd aan salarissen en ondersteuning worden conform Besluit begroting en Verantwoording (BBV) bij de kostenplaatsen meegenomen en zijn doorbelast aan de beleidsprogramma's.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

(bedragen x €1000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
opcenten motorrijtuigenbelasting	-30.681	-34.400	-34.400	-35.300	-35.300	-35.300
provinciefonds	-58.086	-77.868	-81.161	-83.330	-70.973	-70.475
dividend	-30.294	-25.405	-22.629	-23.957	-27.224	-26.845
saldo van de financieringsfunctie	-2.662	198	1.880	3.073	3.470	3.409
onvoorzien inclusief stelposten	-1.978	41.330	3.728	4.201	3.463	23.493
resultaat voor bestemming	-123.701	-96.146	-132.581	-135.313	-126.564	-105.718
toevoeging reserve	11.667	25.525	19.569	18.626	23.796	15.627
onttrekking reserve	-31.792	-87.353	-33.052	-11.985	-6.400	-5.934
resultaat na bestemming	-143.825	-157.975	-146.065	-128.672	-109.168	-96.025

Financiële analyse

Lasten

Omschrijving	Verschil 2012 t.o.v. 2011	Verschil 2013 t.o.v. 2012	Verschil 2014 t.o.v. 2013	Verschil 2015 t.o.v. 2014	Verschil 2016 t.o.v. 2015
Motorrijtuigenbelasting	-3.719		-900		
Provinciefonds	-19.782	-3.293	-3.750	10.986	-418
Dividend	4.888	2.776	-1.328	-3.267	379
Saldo van de financieringsfunctie; toename rentelasten	2.857	1.687	1.193	396	-61
Stelpost initiatieven Provinciale Staten	1.000	-150	150		-1.000
Stelpost indexering materiële budgetten		930			
Stelpost accres Provinciefonds			2.019	1.074	2.356
Non-activiteitsregeling Zeeland	50.000	-48.265	-424	-399	-335
Wachtgelden PSD		497	-94	-84	-75
Structurele bezuiniging inhuur derden		-900			
Stelpost collegeprogramma 2016					20.000
Stelpost i.v.m. aframing budgetten 2012 (invulling najaarsnota 2012)	-10.000	10.000			
Afschrijvingslasten en saldo kostenplaatsen	1.068	1.369	-402	43	
Totaal	26.312	-35.349	-2.732	8.749	20.846

- De opcenten motorrijtuigenbelasting stijgen vanaf 2012 structureel in verband met verhoging van het tarief met negen opcenten. In 2014 stijgen ze nog iets door de afschaffing van de vrijstelling op de meeste energiezuinige auto's.
- De uitkering provinciefonds is lager in 2012 door de incidentele korting 2008-2011 en fluctueert daarna door het verloop van de tijdelijke decentralisatieuitkeringen en incidentele uitkeringen.

Belangrijkste decentralisatieuitkeringen	2011	2012	2013	2014	2015
Cultuurparticipatie 2009-2012	301	301			
Bodemsanering 2010-2014	471	479	478	484	
Externe veiligheid 2011-2014	904	904	904	904	
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2011-2014	4.981	3.685	3.797	3.464	
Fonds Economische Structuurverstrekking (FES)-gelden bedrijventerreinen 2011-2015	463	547	768	1.350	1.832
Nationale gebiedsontwikkeling (Waterdunen) BIRK gelden vanuit VROM 2011-2015	1.500	2.945	6.000	7.200	
Maintenance valuepark Terneuzen 2012-2012		1.200			
Topper geld bedrijventerreinen 2012-2014		934	957	456	
Zwemwaterrichtlijn 2012-2015		1.327	1.327	1.327	1.327

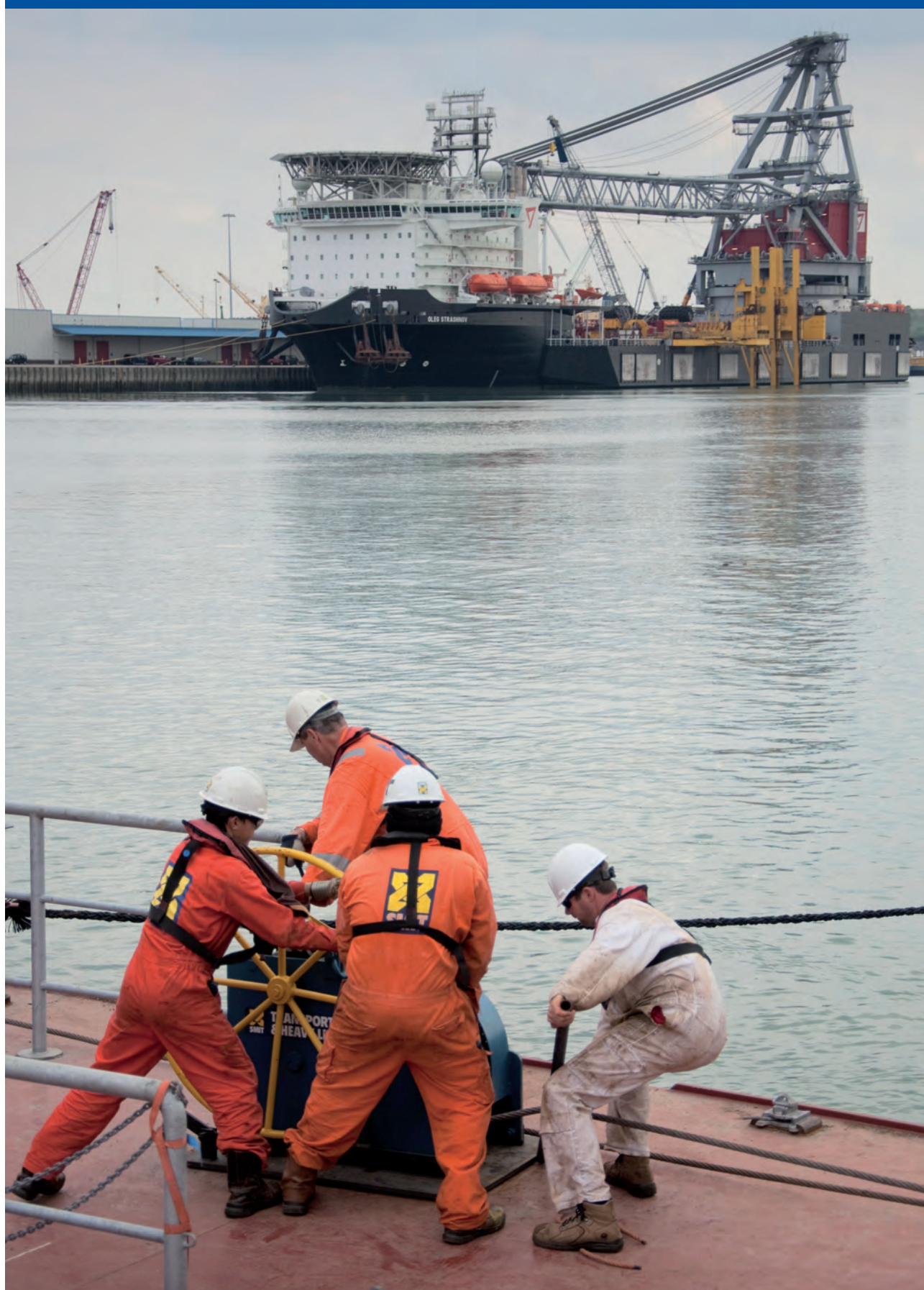
- Dividend van Delta N.V. is in 2012 € 25 miljoen en daarna € 20 miljoen per jaar, de overige fluctuaties komt door Dividend WST.
- De financieringsfunctie gaat van rente inkomsten in 2011 naar oplopende rentelasten in de jaren daarop volgend. Dit in verband met de investering van de investering in de Sluiskiltunnel en het uitgeven van de overlopende passiva gelden van € 87 naar circa € 2 miljoen.
- Initiatieven Provinciale Staten de stand van de nog niet bestede budgetten voor de huidige Staten periode.
- Stelpost indexerings materiële budgetten vanaf 2013: dit is het saldo van wat in de 1e begrotingswijziging 2013 toegewezen wordt aan de programmabudgetten.
- Stelpost accres provinciefonds: conform de vastgestelde indexeringsmethodiek wordt het nog definitief vast te stellen accres in de jaren na het begrotingsjaar op een stelpost gezet.
- Non-activiteitsregeling (NAR) 2013: betreft de vorming van de NAR voorziening in 2012 en daarna de jaarlijks afnemende rentetoevoeging, omdat de voorziening berekend is op contante waarde.
- Wachtgelden PSD: betreft de jaarlijks afnemende rentetoevoeging, omdat de voorziening berekend is op contante waarde.
- Ombuigingsbesluit vanuit de kerntakendiscussie om structureel € 900.000 te bezuinigen op inhuur derden.
- Voor collegeprogramma van het nieuwe college een stelpost vanaf 2016 welke gelijk is aan de raming Delta dividend in dat jaar.
- Afschrijvingslasten en saldo kostenplaatsen betreft voornamelijk fluctuaties op saldo kostenplaatsen uit de jaarrekening 2011 en uit 3e begrotingswijziging 2012. Vanaf 2013 de structurele stelpost voor de indexerings van de materiële lasten en subsidiebudgetten. De structurele stelposten uit het besluit kerntakendiscussie: structureel € 0,9 miljoen besparing op inhuur derden vanaf 2013, afwegingskader instellingen vanaf 2016 structureel € 6,2 miljoen.

Toelichting op mutaties reserves

Voor details zie Financiële begroting 3.3 Reserve mutatie per programma en 3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma.

Paragrafen

Begroting 2013

2.3 Paragrafen

Toelichting bij de schema's.

Zie de toelichting bij hoofdstuk 2.1 Beleid.

Eventueel Startnotitie	PS	Vaststelling																				
Beleidskader	PS																					
Beleidsnota	PS																					
Uitvoeringsnota	GS																					
PARAGRAFEN																						
			1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e
2.3.1 Provinciale heffingen																						
Belasting verordening Provincie Zeeland	3 ^e KW/11				PS																	
Leges verordening Zeeland	4 ^e KW/10																				V	
Grondwaterheffing verordening	4 ^e KW/10																				V	
2.3.3.2 Wegen & Water																						
Beheerplan (vaar)wegen, Groenbeheer, Bedrijfsvervoeringskosten	2009																					
Integraal Beheersplan Provinciale Infrastructuur	okt-10				V				V				V				V				V	
Beleidsplan openbare verlichting 2006-2010	jan-06																					
Beleidsplan openbare verlichting "Effe Dimmen" 2011-20xx	2009				V				V				V				V				V	
Onderhoudsplan SWATH-schepen	4 ^e KW/09				V				V				V				V				V	
2.3.3.4 Gebouwen																						
Onderhoudsbeleidsnota BOS 2011-2020	3 ^e KW/10				V				V				V				V				V	
2.3.3.5 ICT																						
Beleidskader digitale dienstverlening 2008-2011	sep-08				V																	
Beleidskader digitale dienstverlening 2012-2015	2011			GS					V				V				V				V	
2.3.4.1 Algemeen																						
Besluit financieringsstatuut	jan-06																					
Besluit financieringsstatuut 2010	sep-10				PS																	
2.3.5.2 Bedrijfsvoering																						
Financiële verordening 2009	jun-08																					
Controle protocol accountant 2007-2012	mei-07				E																	
Controle protocol accountant 2013-2016	nov-11				PS																E	
Verordening periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid door GS	sep-06																					
Gedragscode bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland	mrt-04																					
Onderzoeksprogramma Rekenkamer 2009-2011	2008				E																	
Onderzoeksprogramma Rekenkamer 2012-2014	2011				PS												E					
Onderzoeksprogramma Rekenkamer 2015-2017																	PS					
2.3.7 Grondbeleid																						
Kadernota Grondbeleid 2009-2018	dec-09	V							V								V					
Uitvoeringsnota Grondbeleid	dec-09	V				V			V				V				V			V		

Index

De kolommen per kalenderjaar zijn nog opgesplitst in kwartalen; de letters zijn ingevuld in de kwartalen indien vastgesteld.

V = Voortgangsrapportage.

E = Evaluatie.

PS = Vastgesteld in PS.

GS = Vastgesteld in GS.

2.3.1 Paragraaf Provinciale heffingen

1. Algemeen

De Provincie heft een beperkt aantal heffingen en leges. In onderstaande tabel is een meerjaren-overzicht weergegeven. De toelichting op verschillende onderdelen is te vinden in hoofdstuk 1.2.

1.1 Geraamde baten

Geraamde baten provinciale heffingen						(bedragen x € 1.000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Opcenten motorrijtuigenbelasting	30.681	34.400	34.400	35.300	35.300	35.300
Leges	138	137	132	132	132	132
Grondwaterheffing	211	170	170	170	170	170
Totaal	31.030	34.707	34.702	35.602	35.602	35.602

1.2 Toelichting op de tabel

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Aan de hand van aantallen en gewicht van de motorrijtuigen in Zeeland bepalen we de te verwachten opbrengst van de opcenten. De tariefstijging per 1 januari 2012 leidt voor het jaar 2012 en 2013 tot een geraamde opbrengst van € 34,4 miljoen.

Per 1 januari 2014 wordt de vrijstelling voor de motorrijtuigenbelasting voor de meeste energiezuinige auto's afgeschaft, hetgeen resulteert in een hogere opbrengst. Voor 2014 en volgende jaren wordt een opbrengst geraamd van € 35,3 miljoen.

Leges

Naar verwachting is de totale legesopbrengst, exclusief de grondwaterheffing voor het jaar 2013 ongeveer gelijk aan het jaar daarvoor. Die legesopbrengst voor 2013 wordt geschat op € 132.000.

Grondwaterheffing

In het jaar 2011 vonden enkele onverwachte grote bemalingen plaats, waaronder die voor het herstel van de Vlaketunnel, waardoor de opbrengst relatief hoog was. In de meerjarenraming gaan we uit van een opbrengst van € 170.000 per jaar.

2. Hoofdpijnen diverse provinciale heffingen

2.1 Opcenten motorrijtuigenbelasting

In de periode 2004 – 2011 zijn de opcenten in Zeeland niet verhoogd. Per 1 januari 2012 zijn de opcenten met 9 opcenten verhoogd tot 78,3 opcenten conform de vastgestelde voorjaarsnota 2011. Dit betekende een lastenverzwaring voor een gemiddelde auto van ongeveer € 25 per jaar. Hiermee wordt een structurele meeropbrengst gerealiseerd van ongeveer € 4 miljoen per kalenderjaar. Hiervan wordt voor de jaren 2013 – 2015 een bedrag van € 2 miljoen per jaar ingezet voor verbetering van de bereikbaarheid en infrastructuur in Zeeland. Verder wordt een bedrag van € 2 miljoen ingezet om de toltarieven voor de Westerscheldetunnel voor specifieke doelgroepen te verlagen gedurende de exploitatieperiode tot en met 2033. Wij hebben het voornemen in de periode tot en met 2015 het opcenten tarief van 78,3 niet verder te verhogen.

Het Rijk stelt jaarlijks het maximale niveau van de opcenten vast. Het belastingtarief is na een aanscherping in 2012 wettelijk gemaximeerd op 105 conform het Bestuursakkoord 2011-2015. De jaarlijkse verhoging van dit maximumtarief wordt met ingang van april 2013 beperkt tot de

tabelcorrectiefactor (= gemiddelde prijsindexcijfer). Het IPO heeft aangegeven dat het wettelijk maximum voor 2013 circa 107,3 is.

Ontwikkeling opcenten MRB	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Provincie Zeeland	69,3	78,3	78,3	78,3	78,3	n.n.b.
Landelijk gemiddelde	79,1	79,8	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Provincie Zeeland als % van landelijk gemiddelde	87,6	98,1	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Wettelijk maximum	119,4	105	107,3	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Provincie Zeeland als % van wettelijk maximum	58,0	74,6	73,0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

2.1.1 Nieuw belastinggebied

De wettelijke regeling van een eventuele nieuwe provinciale belasting is de expliciete verantwoordelijkheid van het Rijk. In het Bestuursakkoord 2011-2015 is vermeld dat het Rijk geen initiatief neemt om verdere veranderingen aan te brengen in het belastinggebied van provincies en gemeenten.

2.2 Leges

De Provincie legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2011 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We actualiseren de legesverordening elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats. Per 1 januari 2015 worden de tarieven opnieuw geïndexeerd.

2.2.1 Wabo

Voor de vergunningen die de Provincie Zeeland op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) verleent kunnen leges worden geheven. In bepaalde gevallen (met name bij aanvragen in verband met bouwen, slopen en afwijken van het bestemmingsplan) beoordeelt de betreffende gemeente de aanvraag en levert (een deel van) de vergunning. Met de Zeeuwse gemeenten is daarom afgesproken dat zij rechtstreeks hun leges in rekening brengen bij de aanvragers van een, bij de Provincie, aangevraagde omgevingsvergunning. In de gemeentelijke legesverordening zijn deze aanvragers als belastingplichtige aangewezen omdat zij van de gemeentelijke dienst profijt hebben.

In procedures, waarin de Provincie bevoegd gezag is voor een omgevingsvergunning, treedt zij op als procescoördinator. Het betreft dan taken als het aansturen van de adviesaanvragen, het optreden als loket, het organiseren van vooroverleg, het afstemmen en integreren van de adviezen in één omgevingsvergunning, etcetera. Daarnaast zorgt de Provincie voor publicatie van de omgevingsvergunning in de daarvoor bestemde media. Aan deze dienstverrichting door de Provincie zijn kosten verbonden die in aanmerking komen voor legesheffing. Met de gemeenten is overeenstemming bereikt over een kostendekkende verrekening van de provinciale coördinatie- en publicatiekosten. De kosten voor publicatie en coördinatie van omgevingsvergunningen worden geraamd op circa € 75.000 per jaar. Deze kosten worden volledig gedekt door de vergoeding die daarvoor van de gemeenten wordt ontvangen.

In de loop van 2013 wordt een Zeeuwse Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) opgericht voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van de Wabo (zie verder 2.3.6 paragraaf verbonden partijen). De met de betrokken partijen gemaakte afspraken over de heffing van leges en verrekening van kosten voor de bedrijven die door de RUD worden bediend, zullen worden opgenomen in de overkomst van de gemeenschappelijke regeling RUD.

2.3 Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale belasting geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om de kosten die we hiervoor maken te dekken. In de grondwaterheffingsverordening Provincie Zeeland 2010 zijn de belastbare feiten en de tarieven opgenomen. De grondwaterheffingsverordening wordt periodiek geactualiseerd. Het tarief bedraagt € 0,292 per kubieke meter onttrokken grondwater.

De opbrengst van de grondwaterheffing bestaat voor een groot deel (circa € 120.000) uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater 'permanent' is. Deze opbrengst blijft jaarlijks gelijk. Daarnaast is er jaarlijks een extra opbrengst van de grondwaterheffing uit inkomsten van belastingplichtigen waarbij de onttrekking van het grondwater "incidenteel" is. Dit bedrag varieert. In de meerjarenraming wordt uitgegaan van een totale opbrengst van € 170.000 per jaar.

2.3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen

1. Algemeen

Net als andere overheidsorganisaties hebben we te maken met risico's bij het uitvoeren van onze taken. Een risico zien we als een onzekere gebeurtenis met een negatieve invloed op het bereiken van de provinciale doelstellingen. In de paragraaf Weerstandsvermogen worden de substantiële financiële risico's en het vermogen om dergelijke risico's op te vangen in beeld gebracht. Daarmee verstrekken we meer informatie over de "kwaliteit" van onze financiële positie.

Om risico's op te kunnen vangen houden we een risicobuffer aan. Voor 2013 is berekend dat een risicobuffer van € 11 miljoen volstaat om de significante financiële risico's van de Provincie op te vangen.

2. Risicomanagement

Door de toepassing van risicomanagement wordt de basis gelegd voor de inhoud van deze paragraaf. Risicomanagement is een cyclisch proces met een aantal stappen. De basis van het proces bestaat uit het inventariseren, prioriteren en beheersen van risico's. Jaarlijks actualiseren en kwantificeren we op basis van deze cyclus de risico's voor het betreffende begrotingsjaar. Met risicomanagement richten we ons naast financiële risico's bijvoorbeeld ook op operationele risico's en imago-risico's.

3. Risico-inventarisatie

Risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn in eerste instantie risico's met een substantiële financiële impact. Deze risico's zijn in principe niet op te vangen binnen de reguliere budgetten en bestaande voorzieningen en niet te verzekeren. Voor deze risico's houden we dus een risicobuffer aan. Bij het opstellen van de begroting 2013 is het uitgangspunt dat een risico substantieel is als de financiële impact hoger wordt geschat dan € 0,5 miljoen per jaar of per gebeurtenis. Van "kleinere" risico's veronderstellen we dat deze afgedekt kunnen worden met middelen uit reguliere budgetten of de post onvoorzien.

Calamiteiten, zoals een watersnoodramp of een ontploffing in de kerncentrale nemen we niet op in deze paragraaf. De financiële, materiële en personele gevolgen van dergelijke omvangrijke gebeurtenissen zijn zo groot dat de Provincie hiervoor geen risicobuffer kan opbouwen. Doorgaans kunnen we dan aanspraak maken op een nationaal rampenfonds.

Bij de inventarisatie maken we ook onderscheid tussen budgettaire tekorten en risico's. Mogelijke tekorten in budgetten voor projecten of activiteiten pakken we via de reguliere begrotingssystematiek op. Daarnaast kunnen risico's uit het verleden wegvallen door het succesvol toepassen van beheersmaatregelen, het treffen van een voorziening of omdat de risico's als kosten zijn opgenomen in de begroting.

Onderdeel van de risico-inventarisatie is het kwantificeren van de risico's. Van ieder substantieel risico bepalen we de maximale, minimale en meest waarschijnlijke financiële gevolgen en de kans van optreden. Op basis van deze gegevens kunnen we vervolgens de benodigde risicobuffer berekenen.

4. Risico's voor de provincie

De organisatiebrede inventarisatie van substantiële financiële risico's heeft geleid tot het opnemen van onderstaande risico's in deze paragraaf.

4.1 Schadeclaims

De Provincie is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor handhaving van omgevingsvergunningen op het gebied van milieu, veiligheid, bouwen en indirecte lozingen. In het verleden heeft handhavend optreden

van de Provincie geleid tot substantiële schadeclaims van bedrijven. Door een zorgvuldige werkwijze proberen we het risico op schadeclaims te beperken. We kunnen ze echter niet uitsluiten.

Ook komen schadeclaims voor als gevolg van in opdracht van de Provincie uitgevoerde werken. Op een omvangrijke projectenportefeuille met diverse werken houden we rekening met enkele substantiële schadeclaims.

4.2 Terugbetalen van Rijksgelden en Europese gelden

De Provincie ontvangt subsidies uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Landbouwfonds Plattelands Ontwikkeling ter ondersteuning van diverse internationale projecten. Voor deze projecten zijn we altijd partner of leadpartner. Vanuit Europa kunnen met betrekking tot deze projecten (ook na afronding project) audits worden uitgevoerd. Uit de audit kan blijken dat kosten gedeeltelijk of niet zijn verantwoord in overeenstemming met de Europese wet- en regelgeving. Dit leidt tot terugvorderingen door de Europese Commissie. Als leadpartner van het project moeten we vervolgens de terugvordering verhalen op de partners die niet aan de verplichtingen hebben voldaan. Als partner lopen we dus een risico, maar als leadpartner is het risico soms groter. Het is namelijk niet zeker of een partner de terugvordering kan en zal terugbetalen. De Europese Commissie heeft de mogelijkheid om tot enkele jaren na het einde van de looptijd van de subsidieprogramma's audits uit te laten voeren op de projecten. Ook bij subsidiestromen vanuit het Rijk zit een risico in terugvorderingen wanneer niet is voldaan aan de verantwoordingsverplichtingen.

4.3 Uitvoering van de wettelijke taak jeugdzorg

Sinds 1 januari 2005 is de Wet op jeugdzorg van kracht waarbij de Provincie verantwoordelijk is voor voldoende en goede jeugdzorg en de toegang daartoe. Op basis van een indicatie, afgegeven door het onafhankelijke Bureau Jeugdzorg Zeeland, verkrijgen personen recht op zorg. De Provincie heeft voor het verlenen van provinciaal geïndiceerde jeugdzorg een subsidierelatie met één primaire regionale zorgaanbieder (Juvent) ter grootte van ongeveer € 18,5 miljoen. Met het beschikbaar gestelde budget voor Zeeland moet de Provincie aan de behoefte aan jeugdzorg voldoen. Bij een overschot op het budget is het saldo voor de Provincie maar blijft het geoormerkt voor jeugdzorg. Voor 2012 hebben Rijk en provincies (het IPO) geen overeenstemming bereikt over de financiering van de jeugdzorg. Dit betekent dat provincies zich niet gebonden voelen aan de te leveren prestaties. Provincies spannen zich echter wel in om hier desondanks aan te voldoen. Het ziet ernaar uit dat ook voor 2013 het budget op deze wijze zal worden vastgesteld.

4.4 Invoering Wet houdbare overheidsfinanciën

Het Rijk gaat Europese afspraken over de reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vastleggen in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF). De beoogde inwerkingtreding van de Wet HOF is 1 januari 2013. Uit het wetsvoorstel is op te maken dat het Rijk met de Wet HOF meer bevoegdheden krijgt om lagere overheden financiële sancties op te leggen als hun begrotingstekorten in strijd zijn met Europese begrotingsafspraken over het EMU-saldo van Nederland.

Het kasstelsel van het Rijk botst met het baten- en lastenstelsel van de provincies en gemeenten. De Provincie is gehouden aan de comptabiliteitsvoorschriften zoals vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording waarbij het baten-lastenstelsel wordt toegepast. De Provincie kent op basis van die voorschriften geen begrotingstekorten en voor de exploitatielast van een investering wordt van veelal direct een dekkingsreserve gevormd.

De Europese afspraken gaan echter uit van de normen voor de Europese Monetaire Unie bij het bepalen van het begrotingstekort, waarbij het EMU-saldo berekend wordt op transactiebasis(kasstelsel). Dit stelsel wijkt bij de boekhoudkundige verwerking van investeringsuitgaven en bij de aanwending van reserves af van het baten-lastenstelsel. Investeringsuitgaven door de Provincie kunnen daardoor negatief bijdragen aan het EMU-saldo van Nederland. Dit zou op grond van de Wet HOF kunnen leiden tot financiële sancties van het Rijk.

De Provincie Zeeland overschrijdt de EMU-norm in 2012, 2013 en 2014, zoals aangegeven in de bijlage 3 van de paragraaf financiering (2.3.4). Voor Zeeland is de belangrijkste reden van de overschrijding de bouw van de Sluiskiltunnel, N62 en NatuurPakketWesterschelde. Bij de invoering van de Wet Hof ontstaat dan ook de vreemde situatie dat de Provincie, mogelijk een sanctie opgelegd kan krijgen, als gevolg van het uitvoeren van met de Rijksbegroting gerelateerde projecten. Dit terwijl deze investeringen over de loop van de jaren exploitatie neutraal zijn conform andere wetgeving BBV. Het Rijks EMU probleem van deze projecten is nu naar de provincie verschoven. Dit zal er toe leiden dat provincies als gevolg van deze sancties zich extra gaan beraden voordat zij een financiële bijdrage leveren aan Rijksprojecten. Dit is juist in strijd met hetgeen het Rijk op dit moment beoogd.

5. De benodigde weerstandscapaciteit

Risico's kunnen zich plotseling manifesteren en het is ook mogelijk dat meerdere risico's zich tegelijkertijd laten gelden. Het is dus noodzakelijk dat we beschikken over een buffer om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze risicobuffer noemen we de weerstandscapaciteit. Voor 2013 is berekend dat met een zekerheid van 99% een weerstandscapaciteit van € 11 miljoen volstaat om de substantiële financiële risico's op te vangen.

6. De beschikbare weerstandscapaciteit

Zodra een risico zich voordoet kunnen we de weerstandscapaciteit aanspreken. Provinciale Staten besluiten uiteindelijk over de daadwerkelijke inzet van middelen. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de hieronder beschreven onderdelen.

6.1 Het vrije deel van de algemene reserve

De algemene reserve geeft na aftrek van reeds geraamde uitgaven het 'vrije deel'. De algemene reserve bestaat uit dekkingsmiddelen. Voor het vrije deel bestaat nog geen specifieke bestemming. De inzet van het vrije deel van de algemene reserve als risicobuffer vormt daarom geen belemmering voor het behalen van de huidige beleidsdoelstellingen. Voor de berekening zie 4.3.1 Toelichting op de balans mutaties per reserve.

6.2 Het vrije deel van bestemmingsreserves

We kunnen bestemmingsreserves gebruiken als risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Er is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen van dit vrije deel. Een bestemmingsreserve vormen we echter met het oog op de realisatie van specifieke beleidsdoelstellingen. Het aanwenden van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is.

6.3 De vrije belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting

De Provincie mag opcenten heffen en heeft invloed op de hoogte van de opcenten. Het verschil tussen het huidige tarief en de maximaal toegestane hoogte van het tarief is de vrije belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting. We kunnen de opcenten alleen op 1 januari in enig jaar verhogen. Daardoor is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer. De vrije belastingcapaciteit vinden we daarom het meest geschikt voor de dekking van structurele schade.

6.4 De ruimte in meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting kan in enig jaar een saldo laten zien op resultaat na bestemming. Deze middelen hebben nog geen bestemming en kunnen we gebruiken als risicobuffer. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit beschouwen we het saldo in de meerjarenbegroting als de budgettaire ruimte in het begrotingsjaar en de drie jaar daarna. We gaan daarbij uit van de gegevens zoals opgenomen in de begroting. Aangezien niet alle ramingen in de meerjarenbegroting ook al verplicht zijn, is er ook altijd de mogelijkheid de beleidsambities bij de stellen om onverwachte gevolgen op te vangen.

6.5 De stille reserves

Het verzilveren van stille reserves is ook een mogelijkheid om financiële schade te dekken. Van stille reserves is sprake bij activa die voor een lager bedrag op de balans zijn verantwoord dan dat zij naar verwachting bij verkoop zullen opbrengen. Stille reserves zijn meestal niet op korte termijn inzetbaar als risicobuffer.

7. Weerstandsvermogen

Door de omvang van onze substantiële financiële risico's af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit is een uitspraak over het weerstandsvermogen mogelijk. De omvang van de diverse onderdelen van de provinciale beschikbare weerstandscapaciteit is hieronder weergegeven.

Onderdelen weerstandscapaciteit	(bedragen x € 1 miljoen)		
In de vastgestelde programmabegrotingen	2011	2012	2013
Algemene reserve, vrije deel	18	35	42
Bestemmingsreserves, vrije deel	0	0	0
Vrije belastingcapaciteit, motorrijtuigenbelasting	22	12	13
Ruimte in meerjarenbegroting, volgens begroting	0	22	5
Stille reserves	onbekend	onbekend	onbekend
Totale omvang weerstandscapaciteit	40	69	60
Totale omvang financiële risico's	14	7	11
Verschil	26	62	49

Door de structurele toepassing van risicomanagement is er een meerjarig beeld van de weerstandscapaciteit en de omvang van de financiële risico's. Vanuit het oogpunt van risicomanagement is het positief dat het vrije deel van de algemene reserve de omvang van de risico's te boven gaat. Het vrije deel van de algemene reserve is namelijk het meest geschikt om in te zetten als primaire financiële buffer. Door besluiten en financieel beleid zijn de andere onderdelen van de weerstandscapaciteit minder eenvoudig inzetbaar.

Door de vorming van de voorziening voor de non-activiteitsregeling (NAR) ten laste van de algemene reserve in 2012 en het toevoegen van de vrijkomende salarisramingen in de periode 2013 tot en met 2020 is het zaak om het verloop van de toekomstige algemene reserve zo goed mogelijk te volgen. In de inleiding en in 4.3.1. de toelichting op de balansmutaties per reserve is bij de algemene reserve de meerjarige raming uitgebreid tot en met 2022. Daaruit blijkt dat de berekende eindstand op basis van de huidige ramingsbesluiten in de jaren 2014, 2015, 2016 en 2017 onder de € 25 miljoen komt. Daarna groeit de berekende eindstand door de toevoegingen tot en met 2020 uit de vrijvallende salarislaster van de deelnemers aan de NAR-voorziening. De stand van de algemene reserve is per einde van het jaar steeds hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit.

De omvang van de financiële risico's is gestegen ten opzichte van de begroting 2012. Dit komt door een toename van het aantal financiële risico's en de wijziging van bestaande risico's. Door de omvang van de significante financiële risico's van de Provincie af te zetten tegen de financiële buffer van de Provincie is een uitspraak over het weerstandsvermogen mogelijk. De benodigde weerstandscapaciteit voor 2013 bedraagt € 11 miljoen. De stand van de algemene reserve is per einde van het jaar steeds hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit. Het vrije deel van de algemene reserve bedraagt € 42 miljoen per 2020. Geconcludeerd mag worden dat het weerstandsvermogen van de Provincie voor de begroting 2013 voldoende is.

2.3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Algemeen

In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' gaan we in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende consequenties voor het beheer en onderhoud van onze grote kapitaalgoederen.

Het beleidskader moet inzicht geven in de huidige onderhoudssituatie van het object, het gewenste onderhoudsniveau en de daarmee gemoeide jaarlijkse kosten in meerjarenperspectief. Dat leggen we vast in onderhoudsplannen, nota's, managementsystemen en andere documenten en deze stukken actualiseren we frequent.

In artikel 12 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de volgende kapitaalgoederen voorgeschreven die ten minste opgenomen dienen te worden in de paragraaf kapitaalgoederen:

- Wegen
- Riolering
- Water
- Groen
- Gebouwen

Omdat bij de Provincie riolering niet van toepassing is, wordt hierover niet gerapporteerd. Het onderdeel water is uitgebreid met bruggen, sluizen en schepen, omdat die onder ons beheer vallen. Tot slot zijn de onderdelen ICT en wandtapijten en overig kunstbezit toegevoegd, die voor de Provincie grote kapitaalgoederen vormen.

2. Wegen & Water (infrastructuur)

2.1 Het beleidskader

Landelijke wet- en regelgeving en het provinciale verkeer- en vervoerbeleid met bijbehorende deelplannen vormen het beleid voor de bij ons in beheer zijnde infrastructuur. Ook beleid afkomstig van andere beleidsvelden kan invloed hebben op het gebruik en onderhoud van de infrastructuur, bijvoorbeeld ecologisch bermbeheer en gebruik milieuvriendelijke bouwstoffen. Daarnaast zijn er ook een aantal specifieke beleidsnota's voor de instandhouding van de infrastructuur opgesteld. De stand van zaken lichten we hieronder toe.

2.2 Beleidsplan wegen en vaarwegen

Het kwaliteitsbeleid voor de (vaar)wegen onderscheidt de thema's bereikbaarheid, veiligheid, comfort, leefbaarheid, aanzien en milieu. Voor elk beleidsthema is een kwaliteitsniveau vastgesteld door Provinciale Staten. In 2004 hebben Provinciale Staten de hoofdlijn van het gekozen kwaliteitsniveau 'goed is goed genoeg' vastgesteld. Voor de droge infrastructuur is het landelijk gemiddeld gangbare niveau (R) de norm, met positieve afwijkingen voor de gladheidbestrijding en groenvoorzieningen en bij de natte infrastructuur positieve afwijkingen voor veiligheid en bereikbaarheid. Dit kwaliteitsniveau kon als gevolg van de bezuinigingstaakstelling niet gehandhaafd blijven.

Op basis van het besluit van Provinciale Staten van 12 maart 2010 zijn de bezuinigingen uitgewerkt in het *Integrale Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. Met de bezuinigingen op het onderhoud zijn ook de normen bijgesteld voor het *Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. In 2012 tot en met 2015 worden voor de renovatie van de wegen extra middelen ingezet om de wegen weer 100% op CROW-norm te brengen (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Vanuit de recente kerntakendiscussie is besloten tot een structurele verlaging van de kosten onderhoud wegen van € 400.000 per jaar vanaf 2013.

2.2.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Investerings in infrastructuur zijn veelal investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimten. De infrastructurele projecten komen direct ten laste van de exploitatie, daardoor leggen ze geen beslag op middelen in de meerjarenraming. De bedragen aan investeringen zijn in detail opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland. Dit programma stelt het college jaarlijks vast en daarna wordt het ter informatie aan Provinciale Staten aangeboden.

Totaal onderhoud wegen		(bedragen x € 1.000)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Structureel onderhoud	3.297	4.197	3.812	3.809	3.805	3.798
Incidenteel onderhoud	1.311	700	700	700	600	
Totaal	4.608	4.897	4.912	4.909	4.805	4.198

Voor onderhoud zijn in de begroting voor de sector infrastructuur de volgende bedragen opgenomen: onderhoud wegen structureel € 4,2 miljoen.

In 2011 is incidenteel extra onderhoud uitgevoerd als gevolg van vorstschade. In 2012 tot en met 2015 worden voor de renovatie van de wegen extra middelen (€ 2,7 miljoen) ingezet om de wegen weer 100% op CROW-norm te brengen.

Totaal onderhoud vaarwegen		(bedragen x € 1.000)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Structureel onderhoud	1.003	1.030	1.078	1.021	1.052	993
Incidenteel onderhoud	631	1.065	3.968	449	1.142	393
Totaal	1.634	2.095	5.046	1.470	2.194	1.386

Betreft structureel onderhoud aan het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. Incidenteel onderhoud wordt volgens de meerjarenplanning uitgevoerd. In 2013 is 2,3 miljoen geraamd voor renovatie en conservering van de bruggen over het Kanaal door Walcheren.

2.3 Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen van het Kanaal door Walcheren en Zeelandbrug. Het onderhoud aan de gebouwen wordt verricht op basis van inspectie door eigen technisch personeel. Het reguliere beheer en onderhoud aan deze gebouwen maakt onderdeel uit van het Beheerplan (onderdeel bedrijfsvoeringskosten).

In mei 2012 is het uitvoeringsprogramma *Beleidsvisie steunpunten tot 2016* door het college van Gedeputeerde Staten vastgesteld. In deze periode wordt het aantal steunpunten teruggebracht van 18 naar 13 om tot een zo optimaal mogelijke regionale verdeling te komen. Door ook incidentele aanpassingen op de bestaande steunpunten door te voeren wordt als totaal effect een uniform en efficiënt steunpunten bestand verkregen, van waaruit het beheer van de provinciale infrastructuur toekomstbestendig uitgevoerd kan worden. Dit vergemakkelijkt een eenduidig beheer en is een voorwaarde om bijvoorbeeld diensten en onderhoudswerkzaamheden aan de steunpunten gebundeld aan te besteden.

Vanuit het samenwerkingsverband gladheidsbestrijding zijn de locaties ook afgestemd op die van de partners binnen Zeeland. Ook mogelijkheden om in de toekomst nauwer samen te werken met andere partijen passen binnen deze toekomstbestendigheid.

De effecten van dit plan worden weer geïntegreerd in het *Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur*.

2.3.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud bedrijfsgebouwen infrastructuur (bedragen x € 1.000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Structureel onderhoud	201	258	251	250	238	238
Incidenteel onderhoud	0	340	133	33	33	33
Totaal	201	598	384	283	271	271

Naast de incidentele aanpassingen van de steunpunten en de investering in steunpunt 's Heer Arendskerke is vanaf 2013 voor incidenteel onderhoud € 33.000 jaarlijks beschikbaar volgens het meerjarig *Integraal Beheerplan Provinciale Infrastructuur*.

2.4 SWATH-schepen, aanlandingsvoorzieningen en terminals fietsvoetveer

In 2004 zijn de twee SWATH-schepen, de aanlandingsvoorzieningen en de terminals voor het fietsvoetveer in gebruik genomen.

De Provincie Zeeland is eigenaar van deze SWATH-schepen en verhuurt ze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens. De uitvoering en de kosten van het door de Provincie vastgestelde onderhoudsplan van de schepen komen voor rekening van de exploitant. Provinciale Staten hebben in juni 2008 besloten maatregelen te nemen om de bedrijfszekerheid van de schepen te verhogen. Dit betrof onder andere maatregelen op gebied van preventief onderhoud (refitprogramma, onderdelen-voorraad en onderhoudskader) en doorvoeren van verbeteringen en modificaties. Uit de evaluatie in 2010 is gebleken dat de bedrijfszekerheid is verhoogd.

De aanlandingsvoorziening, gebouwen en terreinen zijn ook eigendom van de Provincie. De exploitant huurt deze. Het onderhoud van deze voorzieningen gebeurt door en voor rekening van de Provincie volgens een instandhoudingsplanning. Het toetsen van de uitvoering van de instandhoudingsplannen gebeurt door eigen personeel. De instandhoudingsplannen worden geïntegreerd in de beheervisie om vorm te kunnen geven aan de borging van het technische beheer ter optimalisatie van de bedrijfszekerheid van de fietsvoetveer-verbinding. Op 16 maart 2011 is de nieuwe exploitatie van het fietsvoetveer gestart, waarvan het actuele onderhoudsplan onderdeel uitmaakt. Tijdens de voorbereiding voor de nieuwe concessie verlening openbaarvervoer, die ingaat in 2015, wordt invulling gegeven aan de besluiten uit de kerntakendiscussie.

2.4.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud Fast Ferry (bedragen x € 1.000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
S; gebouwen en terreinen	49	101	76	76	70	70
S; schepen/configuratie/prov.refit	193	183	203	203	194	190
S; aanlandingsinrichting	76	68	77	73	73	73
I; update motoren	1	0	0	0	0	0
I; terminal gates	302	0	0	0	0	0
I; schepen casco	127	0	0	0	0	0
Totaal	748	352	356	352	337	333

2.5 Overige Vaartuigen

Voor het onderhoud van de Zeelandbrug en het Kanaal door Walcheren heeft de Provincie drie vaartuigen (Roggenplaat, Koolmees en Buizer) in eigendom.

2.5.1 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal overig vaartuigen							(bedragen x € 1.000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Structureel onderhoud	27	21	21	21	21	21	21
Incidenteel onderhoud	0	100	0	0	0	0	0
Totaal	27	121	21	21	21	21	21

Voor het planmatig onderhoud is structureel € 21.000 in de begroting opgenomen. Voor groot onderhoud aan het vaartuig de Roggenplaat is in 2012 € 100.000 geraamd.

3. Groen

3.1 Het beleidskader

Het 'beheerplan groen' maakt onderdeel uit van het *Integrale Beheerplan Provinciale Infrastructuur*. Het plan beschrijft hoe we vanuit een maatschappelijk verantwoorde benadering het beste met de provinciale beplantingen kunnen omgaan en waarom. De bomen die deel uitmaken van de huidige provinciale wegbeplanting zijn opgenomen in een Boombeheersysteem (BBS). In het BBS staat alle informatie (mutaties en resultaten jaarinspecties) die van belang is voor een effectieve zorgplicht en voor een systematische aanpak van het boomonderhoud. Het BBS verschaft dus inzicht in de behoefte aan periodiek boomonderhoud en de noodzaak om andere beheersmaatregelen aan de boombeplanting uit te voeren. Vanuit de invalshoek natuur en landschap is een groenstructuurvisie voor de provinciale beplantingen opgesteld. Duurzame veilige inrichting van de wegen stelt eveneens voorwaarden en eisen voor wat betreft de aanvaardbaarheid en plaats van bomen en struiken in wegbermen.

3.2 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal onderhoud groen							(bedragen x € 1.000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Structureel onderhoud	369	369	369	369	354	350	
Incidenteel onderhoud	0	0	0	0	0	0	
Totaal	369	369	369	369	354	350	

4. Gebouwen

In verband met organisatieontwikkeling en kerntaken vindt er momenteel een heroverweging plaats op het huisvestingsvraagstuk. Besluitvorming vindt in de loop van 2012/begin 2013 plaats.

4.1 Het beleidskader

Gedeputeerde Staten hebben besloten om de provinciale organisatie, inclusief de nog te vormen RUD, te huisvesten in en om het Abdijcomplex en de andere gebouwen af te stoten. De effecten van dit besluit op uitvoeringsgebied worden nog verder uitgewerkt en gepland in 2012 door de Stuurgroep Huisvesting. Dit besluit in samenhang met andere ontwikkelingen met betrekking tot de reorganisatie en ombuiging naar kerntaken (o.a. vrijkomen van het SCOOP-gebouw en eventueel andere gebouwen) zijn niet in detail in deze paragraaf en begroting verwerkt. Zodra er verdere (deel)besluitvorming is wordt deze meerjarig geraamd in de begroting.

Het doel is om de nieuwe huisvesting ondersteunend te laten zijn aan het "nieuwe werken". Het gaat praktisch om de inrichting van de ruimtes, de IT-voorzieningen en het meubilair. Het is niet mogelijk om het Abdijcomplex voor 1 januari 2013 klaar te hebben voor het nieuwe werken. De

monumentstatus maakt dat zorgvuldig gewerkt moet worden. De keuze is om iedereen per 1 januari 2013 te huisvesten in het Abdijcomplex zonder dat wordt voldaan aan de inrichtingsprincipes van het nieuwe werken. Wel wordt voor 1 januari een plan opgeleverd om in de juiste prioriteitsvolgorde de ruimtes aan te passen. Het Abdijcomplex heeft genoeg "wisselruimtes" om dit mogelijk te maken.

De uitgangspunten voor het onderhoud aan de provinciale gebouwen liggen vast in het onderhoudsbeleidsplan 2011-2020. Voor deze begroting is dit beheersplan de basis. Op basis van bovenstaande besluitvormingsproces wordt het beheersplan meerjarig geactualiseerd en geraamd. In het beheersplan zijn alle gebouwen en installaties geïnventariseerd, geïnspecteerd en meerjarig opgenomen. In 2011 is er een second opinion uitgevoerd naar de uitgangspunten van het bouwkundig deel. Het installatietechnisch deel is al eerder door een derde geïnspecteerd. Renovaties van gebouwen zijn opgenomen in dit beheers- en onderhoudsplan, maar de uit te voeren renovaties Abdijcomplex worden naar voren gehaald en aan de andere gebouwen geschrapt. De ontwikkelingen die invloed hebben op onderhoud gebouwen worden hierin jaarlijks meegenomen. Hieronder wordt per type onderhoud en complex de actualisering van het jaarlijks te actualiseren meerjarig onderhoudsplan beschreven.

4.1.1 Binnenonderhoud

Hiervoor is een meerjarige planning opgesteld door de eigen technische dienst gebaseerd op de te verwachten levensduur van voorzieningen en apparatuur. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en in de meerjarenbegroting meegenomen.

4.1.2 Buitenonderhoud

Basis voor het beleid voor het regulier onderhoud aan de buitenkant (leien daken, schilderwerk, goten, metselwerk) zijn de tweejaarlijkse inspectierapporten van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ). In deze inspectierapporten vindt een kwalificatie plaats van de onderhoudstoestand van voornoemde gebouwen verdeeld in: 'goed, redelijk, matig en slecht'. Het provinciaal beleid is erop gericht de onderdelen die de kwalificatie 'slecht' en 'matig' hebben op te nemen in de planning van het Beheers- en onderhoudssysteem (BOS) voor de daaropvolgende jaren.

4.2 Abdijcomplex inclusief Sint Jorisdoelen, gebouw De Burg en Gistpoortgebouw

Het Abdijcomplex valt binnen het beschermd stadsgezicht van de gemeente Middelburg en is aangewezen als beschermd monument. Voor onderhoud aan beschermde monumenten bestaat afzonderlijke wet- en regelgeving. Voor verbouwplannen vindt toetsing plaats bij de monumenten-/welstandcommissie van de gemeente Middelburg evenals door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de vroegere Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

4.3 Complex Groene Woud en overige gebouwen

Hiervoor is door de eigen technische dienst een meerjarig onderhoudsplan opgesteld gebaseerd op de technische levensduur van de voorzieningen en de staat van onderhoud van de objecten. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd in het BOS en in de meerjarenbegroting meegenomen. Het besluit tot afstoten van deze gebouwen geeft een invulling van de stelpost bezuiniging op ondersteuning van € 1 miljoen.

4.4 Renovatie, nieuwbouw en aankopen/afstoten

De Provincie onderhoudt de gebouwen conform het meerjarig onderhoudsplan. Grootchalige renovaties zijn voorlopig niet voorzien. Zoals in onderdeel 4.1 van deze paragraaf aangegeven is besloten de gebouwen die geen onderdeel vormen van gebouwen in en om het Abdijcomplex worden af gestoten. Groot onderhoud aan die gebouwen wordt opnieuw bezien. Dit wordt uitgewerkt.

4.5 Veiligheidsaspecten

Sinds 1 januari 2008 is de wet- en regelgeving op het gebied van gebruiksvergunningen aangepast. Voor alle provinciale gebouwen is een actuele gebruiksvergunning aanwezig. Volgens de huidige regelgeving blijft de veiligheid in de gebouwen een taak van de werkgever. Jaarlijks worden controles uitgevoerd om te zien of nog wordt voldaan aan de gebruiksvergunningen en worden de benodigde maatregelen uitgevoerd volgens het onderhoudsplan.

4.6 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal kapitaalgoederen gebouwen (bedragen x € 1.000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Structureel onderhoud	1.010	694	694	694	694	694
Incidenteel onderhoud	288	1165	425	425	425	425
Totaal	1.298	1.859	1.119	1.119	1.119	1.119

In de begroting is structureel € 425 gereserveerd voor incidenteel onderhoud. In 2012 is dit aan de diverse projecten toegedeeld. Voor 2012 is een aanvullende incidentele prioriteit toegekend van € 650.000.

5. Informatie en Communicatietechnologie (ICT)

5.1 Het beleidskader

Het effect van het besluit tot geconcentreerde huisvesting in het Abdijcomplex is ook niet in dit onderdeel verwerkt (zie 4.1 hierboven). Dit volgt ook na verdere besluitvorming.

De essentie van het omgaan met ICT-kapitaalgoederen is continuïteit. Dit is verwoord in een nota die het vigerende beleid beschrijft, te weten het *Beleidskader Digitale Dienstverlening 'Doorverbinden'* die in 2008 door het College van Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Jaarlijks worden de uit te voeren activiteiten opgenomen aan de hand van dit beleidskader in deze begroting en de ontwikkeljaarplannen, die onder meer leiden tot een nog betere borging van die continuïteit. Voor het project e-dienstverlening met aanschaf van het zaakstelsel.

In de begroting zijn structurele middelen opgenomen om de vervanging van de ICT-kapitaalgoederen te dekken. Tot deze kapitaalgoederen worden ook gerekend de investeringen voor de bekabeling van het netwerk, inclusief telefonie.

5.2 Financiële consequenties en de vertaling in de begroting

Totaal ICT hardware, software en onderhoudscontracten (bedragen x € 1.000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Structureel onderhoud	1.263	1.695	1.686	1.778	1.775	1.794
Incidenteel onderhoud	853	1.150	206	171	143	0
Totaal	2.116	2.845	1.892	1.949	1.918	1.794

Bovenstaande bedragen hebben betrekking op het onderhoud en de vervanging van hardware en software.

Toelichting:

In 2011 en 2015 is incidenteel € 143.000 beschikbaar voor de aanschaf van ICT-voorzieningen voor Statenleden.

Voor 2011 en 2012 zijn twee aanvullende incidentele prioriteiten toegekend van respectievelijk € 620.000 en € 350.000

Voor E-diensverlening zijn incidentele budgetten beschikbaar voor het Zaak-systeem van totaal 1.226.000(verdeeld over 2011 t/m 2014 respectievelijk € 90.000, € 800.000, € 206.000 en € 171.000).

In dit overzicht is geen rekening gehouden met de structurele afschrijvingslasten voor de ICT-investeringen in het zaakstelsel voor e-dienstverlening van € 246.000 per jaar.

In deze paragraaf zijn de incidentele ICT-kosten voor aanpassing aan de OV-chipkaart in de fast ferry gebouwen meegenomen bij punt 2.4.1.

6. Wandtapijten

6.1 Het beleidskader

De collectie wandtapijten van de Provincie Zeeland is in langdurig bruikleen gegeven aan het Zeeuws Museum. Het museum heeft een meerjarig plan voor beheer en onderhoud van de wandtapijten opgesteld. Voor de uitvoering daarvan is een meerjarig contract gesloten met Paswerk (de voormalige werkplaats tot herstel van antiek textiel) in Haarlem. In de structurele subsidie aan het Zeeuws Museum is een bedrag voor de uitvoering van dit plan opgenomen.

6.2 Overig kunstbezit

De Provincie Zeeland heeft diverse kunstvoorwerpen in haar eigen bezit. Daarnaast heeft de Provincie Zeeland van diverse instellingen kunstvoorwerpen in bruikleen (onder andere van het Instituut Collectie Nederland, het Zeeuws Genootschap, Rijksmuseum Amsterdam, Roosevelt Study Center). In 2012 heeft er een (her)waardering van de provinciale kunstcollectie plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een herselectie met mogelijk een kleinere collectie. Het beheer is hierop afgestemd. Ook is er een lijst aangemaakt van af te stoten werken. Een gedeelte van het beheer (onder andere beeldende kunst) van de provinciale kunstcollectie vindt in opdracht plaats door het Zeeuws Museum. Voor de overige kunstvoorwerpen wordt het beheer door de afdeling Facilitaire Dienstverlening geregeld.

7. Conclusie

Uit deze paragraaf blijkt enerzijds dat er voor het onderhoud planmatig gewerkt wordt op basis van beheerplannen, welke frequent geactualiseerd worden en anderzijds dat de onderhoudskosten op basis van de beheerplannen in de meerjaren begroting opgenomen zijn. Hierdoor wordt het onderhoud beheerst en het risico op achterstallig onderhoud op kapitaalgoederen geminimaliseerd.

2.3.4 Paragraaf Financiering

1. Inleiding

Deze paragraaf is samen met het Besluit financieringsstatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken van de financiering. Voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie is deze paragraaf de leidraad. Het geeft inzicht in de financierings- en treasuryplannen voor de programmabegroting 2013.

2. Algemeen

In de financiële verordening 2009 is in artikel 11 opgenomen dat Provinciale Staten nadere regels stellen ter zake van de uitvoering van taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening met betrekking tot de financierings- en treasuryfunctie.

Onder de toelichting van artikel 11 is opgenomen dat de financierings- en treasuryfunctie belangrijke onderdelen zijn van het middelenbeheer. Gezien de operationele kwetsbaarheid van deze functie bevat artikel 216 lid 2c van de Provinciewet het expliciete voorschrift dat deze verordening een bepaling over de financieringsfunctie bevat, waarmee de regels in acht worden genomen die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) en de regelgeving die op deze Wet FIDO is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving). Naast bovengenoemde wetgeving is de enige aanvullende provinciale uitvoeringsregel dat van het totaal aan belegde middelen niet meer dan 50% bij eenzelfde marktpartij wordt geplaatst.

In het in 2010 behandelde statenvoorstel *Beleggingen Provincie Zeeland* (FEZ-181A) is het Besluit financieringsstatuut 2010 vastgesteld. Hierin zijn de gewijzigde regels met betrekking tot de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO) aangepast. Onze deposito's zijn sinds 2010 via deze gewijzigde regels uitgezet. Vanaf 2012 zijn we in een leensituatie terechtgekomen. Het renterisico voor deze periode is voor het grootste deel (90%) afgedekt met een rente SWAP (zie 4.2 van deze paragraaf).

Het Kabinet heeft besloten dat in 2013 verplicht schatkistbankieren zonder leenfaciliteit wordt ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft een positief effect op de omvang van de staatsschuld. Decentrale overheden krijgen op de deposito's een rente vergoed krijgen die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Contracten en beleggingen die zijn aangegaan vóór 18.00 uur op 4 juni 2012 worden geëerbiedigd. In 2012 wordt dit Kabinetsbesluit verder uitgewerkt, waarbij de benodigde aanpassingen in wet- en regelgeving zo spoedig mogelijk in gang wordt gezet. Omdat door de provincie Zeeland geen geld wordt uitgezet, maar sprake is van een leensituatie, heeft dit naar verwachting de eerste 15 jaar geen financieel effect voor de Provincie Zeeland. Daarna heeft het mogelijk wel gevolgen.

3. Beheer

3.1 Risicobeheer vlottende schuld

De zogenaamde "kasgeldlimiet" stelt een grens (7% van het begrotingstotaal) aan de korte financiering. Dit betekent dat investeringen tot deze kasgeldlimiet gefinancierd mogen worden met kort geld (looptijd gemiddeld 1 jaar), waardoor het renterisico van korte financiering wordt beperkt.

Dit is van belang omdat juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten.

In de bijlage 1 bij deze paragraaf is het te verwachten verloop van de financieringspositie weergegeven. Vanaf 2012 is er sprake van een liquiditeitstekort. Dit tekort ontstaat met name door de uitgaven voor de investering in de Sluiskiltunnel. Het tekort is in 2012 al zo groot dat dit niet alleen met kort geld gefinancierd kan worden (het maximale kort geld is ongeveer € 28 miljoen (op basis van

7% van € 400 miljoen in 2012). De provincie heeft inmiddels een leenfaciliteit afgesloten. Vanaf circa 2030 is de leensituatie zijn beëindigd.

Bijlage 2 bij deze paragraaf geeft de kasgeldlimiet weer over 2013. De Provincie voldoet in 2013 ruimschoots aan de kasgeldlimiet.

3.2 Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet FIDO ook een norm beschreven, de zogenaamde "renterisiconorm". Deze norm geeft aan over welk deel van de vaste schuld renterisico gelopen mag worden. De renterisiconorm wordt berekend door het vastgestelde percentage van 20% te vermenigvuldigen met de totale vaste schuld. Hierbij geldt een minimumbedrag van € 2,5 miljoen.

Het renterisico op de vaste schuld kan bepaald worden door na te gaan:

- Welk deel van de vaste schuld in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen behorend tot de vaste schuld
- Welk deel van de vaste schuld door een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan worden beïnvloed

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (SWAP). 90% van de aan te trekken gelden zijn afgedekt door de SWAP. Er wordt dus over 10% rente risico gelopen, ruim binnen de norm van 20%.

4. Financiering

4.1 Financieringspositie

In bijlage 1 van deze paragraaf is het te verwachten verloop van de financieringspositie weergegeven. De liquiditeitsbehoefte wordt met name veroorzaakt door de bouw van de Sluiskiltunnel. De rente lasten in verband met de Sluiskiltunnel en aankoop tot 100% aandelen van de WST worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel. Deze financieringslasten zijn daardoor per saldo voor de overige exploitatieposten budgetneutraal.

4.2 Opgenomen leningen

In de bijlage 1 is een prognose gegeven van het gemiddeld aan te trekken kapitaal vanaf 2012. Zoals in de begroting 2012 aangegeven is de Provincie Zeeland vanaf 2012 in een leensituatie terechtgekomen. De Provincie Zeeland heeft in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het overrendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. In termen van geldstromen zit er verschil tussen de dividendontvangsten van de Westerscheldetunnel ieder jaar (op basis van het gerealiseerd resultaat) en de uitgaven die gedaan worden aan de B.V. KKS voor de bouw van de Sluiskiltunnel. Deze laatste uitgaven zijn fors van omvang en concentreren zich vooral in de periode 2012 tot en met 2015. Hiervoor is dus langdurig financiering benodigd. Deze benodigde financiering is aangetrokken in de vorm van kasgeld en het renterisico is (grotendeels) afgedekt middels een rente-instrument, een zogenaamde renteswap. Voor het aangaan van deze financiering is deskundig advies ingewonnen. Bij de keuze voor een specifieke financieringsstructuur speelt een aantal aspecten een rol. De voornaamste hiervan zijn enerzijds de zekerheid gepaard gaande met de financiering (zekerheid zowel met betrekking tot beschikbaarheid van de financiering als zekerheid over het te betalen rentetarief) en anderzijds de flexibiliteit die wordt behouden. Deze constructie voldoet aan de relevante wet- en regelgeving (waaronder het financieringsstatuut van de Provincie, de Wet Fido en de Ruddo).

Naast genoemde lening leent de provincie Zeeland de liquiditeitspositie van het fonds nazorg stortplaatsen Zeeland via een rekeningcourantverhouding, waarvoor een vast rendement verstrekt wordt van 5% op jaarbasis.

4.3 Uitzettingen/deposito's

Door de langdurige leensituatie van de provincie zijn naast de uitzettingen ten behoeve van de wachtgeldvoorziening PSD geen middelen uitgezet. De middelen van de wachtgeldvoorziening PSD zijn via een "cash-flow swap" op lange termijn belegd. Deze middelen kunnen daarom niet worden gebruikt voor financiering.

4.4 Relatiebeheer

In het treasurystatuut is de richtlijn opgenomen om bestaande bankrelaties en bancaire condities minimaal iedere drie jaar te analyseren en te beoordelen. De voorbereiding voor de onderhandse aanbesteding van bankdiensten (huisbankierschap) is gestart in mei 2012 en wordt circa oktober 2012 afgerond.

In enkele gevallen wordt een doeluitkering via een aparte bankrekening verstrekt. Dit betreft Natuurcompensatie Westerschelde, Investerings Landelijk Gebied en de Kanaal Kruising Sluiskil Rijk (mobiliteitsfonds). Eventuele renteontvangsten blijven op die rekening staan om ingezet te worden voor het betreffende doel.

5. Rente

5.1 Rentevisie

Voor de rentevisie laten we ons extern adviseren door financiële deskundigen.

Vanaf 2012 heeft de Provincie een meerjarige leenfaciliteit getroffen met daaraan gekoppeld een rente product (SWAP). Het totaal te betalen rentetarief van deze leenconstructie bedraagt maximaal 3,05% op jaarbasis. Deze 3,05% is inclusief een opslag van 0,7% welke 5 jaar vaststaat tot 2017. Na deze 5 jaar wordt opnieuw onderhandeld over het te betalen opslagpercentage. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een rente percentage van 3,05% op leningen.

5.1.1 Rente op kortlopende leningen

Bij kortlopende leningen, buitenom de huidige leenfaciliteit, gaan wij uit van het percentage van de eenjaars rente met een opslag van 0,25%. Voor de periode 2013-2016 gaan we uit van rentekostenpercentages van respectievelijk 1,4%, 1,75%, 2,05% en 2,5%

5.1.2 Rente op kortlopende uitzettingen/deposito's

Bij kortlopende uitzettingen gaan wij uit van het percentage van de eenjaars rente met een afslag van 0,25%.

5.2 Rente bij investeringsberekeningen

We wegen de rentelasten bij investeringsbeslissingen altijd mee en verwerken deze structureel in de begroting.

In investeringsberekeningen gaan we voor de financieringslasten altijd uit van de actuele rente op (meerjarige) leningen op de kapitaalmarkt (zie rentevisie) vermeerderd met een risico-opslag. De risico-opslag is afhankelijk van het project.

5.2.1 Rente bij grondexploitatieberekeningen

Het proces van kopen, bewerken en verkopen van grond noemen we het exploiteren van grond. Grondexploitatie is het proces van productie van bouw- en woonrijpe grond. Details zijn verder in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) na te lezen. Voor de realisatie van sommige projecten is het nodig om gronden te exploiteren. Grondexploitatie is outputgericht en vraag en aanbod spelen een belangrijke rol. We beschouwen het als een vorm van ondernemerschap of het ontplooiën van

een commerciële activiteit. Dit is wezenlijk anders dan inputgerichte activiteiten. Daar ligt de nadruk op de besteding van middelen teneinde een doel te bereiken.

De grondexploitatieberekening is het instrument om bij de productie van bouwrijpe grond een goed inzicht te houden in het meerjarige verloop van kosten en opbrengsten. Op basis van de vergelijking tussen kosten en opbrengsten wordt bepaald of een project financieel haalbaar is. In een grondexploitatieberekening is de rente een belangrijke variabele. Meestal is er sprake van meerjarige projecten en komen bij grondexploitaties de lasten in de tijd gezien voor de baten. Daardoor is de rentelast een belangrijke kostenpost van de grondexploitatie.

De hoogte van het rentepercentage in een grondexploitatieberekening is afhankelijk van meerdere factoren. Belangrijk is de manier waarop een project wordt gefinancierd. Met vreemd vermogen, eigen vermogen of beide. Iedere vorm van financiering eist namelijk een bepaald rendement op het ingebrachte vermogen, die door het project opgebracht moet worden. De basis van deze rendementeis is de risicovrije rentevoet. Vervolgens wordt deze risicovrije rentevoet verhoogd met diverse opslagen. Bijvoorbeeld een opslag door vergelijking met alternatieve beleggingen en een opslag ter afdekking van risico's in het project. Rentevoeten verschillen in de tijd en het bepalen van opslagen is gebaseerd op schattingen en subjectief. Met name de hoogte van rente opslagen verschillen hierdoor per financier.

Door het arbitraire karakter van rentebepaling beoordelen we per project met welk rentepercentage wordt gerekend in een grondexploitatieberekening. We hanteren dus niet één vast rentepercentage voor alle projecten.

Het uitgangspunt is dat bij verkoop van de grond de rente over rente wordt doorberekend aan de koper. Deze wordt conform het verkoopcontract geraamd.

5.3 Interne rente

Conform de Financiële verordening 2009 berekenen wij geen interne rente over de activa.

6. EMU Saldo

Op 16 december 2011 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) van het ministerie van Financiën het wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) ontvangen. Met het wetsvoorstel wil het kabinet op grond van Europese afspraken het principe van begrotingsevenwicht in EMU-termen en het aanscherpen van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) verankeren in nationale wetgeving met de decentrale overheden. In de Wet Hof wordt het budgettaire beleid van de provincies genormeerd aan het kasstelsel. Aan het begin van elke kabinetsperiode wordt voor elke decentrale overheid individueel en collectief, normen opgelegd voor het maximaal aandeel in het EMU-tekort en het aandeel in het terugbrengen van het totaal EMU-tekort. Indien een overschrijding plaats vindt van het EMU-tekort ten opzichte van de norm, is in de Wet Hof de Minister van Financiën bevoegd tot het opleggen van een korting op de algemene uitkering van het provinciefonds. Afgesproken is dat vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wet Hof reeds ten behoeve van de begroting 2013 langs de hoofdlijnen wordt "proefgedraaid".

De Provincie Zeeland overschrijdt de EMU-norm in 2013 en 2014, zoals aangegeven in de bijlage 3 van deze paragraaf. Voor Zeeland zijn de belangrijkste oorzaken van de overschrijding, de bouw van de Sluiskiltunnel, de verbreding van de N62 en de vertraging in de projecten bij NatuurPakketWesterschelde (zoals de Rijksbesluitvorming rondom de Hedwigepolder of alternatieven). Het kasstelsel van het Rijk botst met het baten-en lastenstelsel van de provincies en gemeenten. Zie verder paragraaf weerstandsvermogen 2.3.2 risico 4.4.

Bijlage 1: Financieringsparagraaf begroting 2013**(bedragen x € 1 miljoen)**

	2012	2013	2014	2015	2016
Te lenen financieringsmiddelen	72	107	120	119	108
Gemiddeld te lenen kapitaal, begin- en eindwaarde gedeeld door 2	35	90	114	120	114

Bijlage 2: Kasgeldlimiet**(bedragen x € 1 miljoen)**

	Kwartaal	1	2	3	4
Begrotingstotaal 2013		400	400	400	400
1 Toegestane kasgeldlimiet					
In % van de grondslag		7%	7%	7%	7%
In bedrag		28	28	28	28
2 Vlottende schuld (Nazorg)		9	9	9	9
3 Vlottende middelen		0	0	0	0
Toets Kasgeldlimiet					
4 Saldo vlottende middelen		-9	-9	-9	-9
Toegestane kasgeldlimiet		28	28	28	28
5 Ruimte (+)/overschrijding (-) (1-4)		19	19	19	19

		(Bedragen x € 1 miljoen)					
3 Berekening Economische en Monetaire Unie (EMU) saldo begroting 2013		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Het exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	16	-57	-11	-15	-8	4
2	+ De afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2	2	2	2	8	8
3	+ De bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	1	51	2	2	1	1
4	- De uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-34	-41	-27	-2	0	0
5	+ Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-20	23	-63	-32	0	0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:							
6	+ Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord						
7	- Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-5	-3	-4	-2	0	0
Baten bouwgrondexploitatie:							
8	+ Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	8	0	9	3	0
9	- Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-8	-4	-16	-15	-13	-10
10	- Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten						
Verkoop van effecten:							
Gaaf u effecten verkopen? (ja/nee)		nee	nee	nee	nee	nee	nee
11	- Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?						
Emu-saldo voor de Provincie		-48	-21	-117	-53	-9	3
Het maximaal toegestane tekort voor de Provincie		-20	-20	-20	-20	-20	-20
Verschil per jaar		-28	-1	-97	-33	11	23

2.3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

1. Algemeen

Bedrijfsvoering omvat het sturen en beheersen van processen en activiteiten om gestelde doelen te bereiken. De doelen die de Provincie Zeeland wil bereiken staan beschreven in de programma's van de programmabegroting. Het succesvol uitvoeren van de programma's is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit en adequaatheid van de bedrijfsvoering. Onder processen en activiteiten wordt alles verstaan wat gedaan moet worden om doelen te realiseren. Sturen betekent: initiëren van processen en activiteiten en plannen en organiseren van de inzet van mensen, middelen en (kapitaal)goederen die nodig zijn voor de uitvoering. Beheersen omvat het controleren van de uitvoering en zonodig bijsturen.

Deze paragraaf bevat informatie over de wijze waarop de Provincie een adequate bedrijfsvoering bereikt en waarborgt. Er wordt weergegeven welke kaders door Provinciale Staten zijn aangegeven en hoe de planning en controlcyclus eruit ziet voor 2013. Via deze cyclus wordt gerapporteerd over de kaders.

In deze paragraaf is niet getracht om uitputtend te zijn maar er is wel rekening gehouden met de wettelijke eis¹. Deze eis houdt in dat Provinciale Staten dienen te worden geïnformeerd over bestaand beleid en nieuwe beleidsontwikkelingen ten aanzien van de bedrijfsvoering.

2. Bedrijfsvoering

2.1 Organisatie

Bij aanvang van het begrotingsjaar is na een periode van reorganisatie de nieuwe organisatie van start gegaan. De wijze waarop de bedrijfsvoering is georganiseerd, verschilt van de "oude" organisatie doordat nu wordt gewerkt vanuit het principe van concentratie van bedrijfsvoeringsfuncties. Ook is de controlfunctie aanmerkelijk versterkt. Het organisatiemodel ondersteunt een vroegtijdige samenwerking tussen de verschillende disciplines, hetgeen de integraliteit van producten en diensten ten goede komt.

Rechtmatigheid

Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid bij de accountantscontrole zijn, naast zes criteria die worden getoetst in het kader van de getrouwheidsverklaring, drie aspecten van belang. Dit zijn:

- Het begrotingscriterium.
Dit betreft het tot stand komen van financiële handelingen binnen het kader van de geautoriseerde begroting (ex. Artikel 216 Provinciewet). Het college dient ervoor zorg te dragen dat de lasten van de programma's zoals geautoriseerd in de begroting na wijziging niet worden overschreden.
- Het voorwaarden criterium.
Bij het voorwaarden criterium is van belang welke regelgeving, zowel intern als extern, van toepassing is bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Deze regelgeving is geïnventariseerd en wordt jaarlijks geactualiseerd.
- Het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium).
Het gaat hierbij om misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale middelen. Basis van het voorkomen hiervan vormt een inventarisatie of alle risico's zijn afgedekt door wet- en regelgeving. In 2008 is een nota vastgesteld door Gedeputeerde Staten waarin is aangegeven wat de provinciale visie is op misbruik en oneigenlijk gebruik en op welke wijze hieraan invulling dient te worden gegeven.
 - o Misbruik: is het bewerkstelligen van geen of te geringe betaling van verplichte bijdragen aan de overheid en van het verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering door bewust niet, niet tijdig, niet juist of niet volledig verstrekken van gegevens en inlichtingen.

¹ Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2003, Hoofdstuk 2, Titel 2.3, artikel 14

- o Oneigenlijk gebruik: is het volgens de regels van de wet maar in strijd met de bedoelingen van de wettelijke bepalingen, geheel of ten dele ontgaan van een verplichte bijdrage aan de overheid en verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering.

De basis van het voorkomen van M&O is dat processen, waarbij M&O-gevoeligheden spelen, voldoende maatregelen en mogelijkheden bevatten. M&O-maatregelen zijn verankerd in de administratieve organisatie. Jaarlijks wordt de actualiteit gezien. Bij het maken van nieuwe regelingen en verordeningen wordt getoetst of het M&O beleid hierin voldoende is verankerd.

In 2011 is door Deloitte een rapportage opgesteld aangaande de interne beheersing van de controlemaatregelen. De overeenkomst met de belastingdienst voor het tax control framework is getekend in 2012 en de aanbevelingen hieruit worden overgenomen in de opzet van de nieuwe organisatie met de huidige beheersings- en controlemaatregelen aangepast aan de nieuwe organisatiestructuur.

2.2 Kaders

De door Provinciale Staten vast te stellen programmabegroting is gebaseerd op de dertien programma's zoals Provinciale Staten deze in juni 2011 hebben vastgesteld. In datzelfde Statenvoorstel is ook besloten om het aantal beleidsnota's onder een programma terug te brengen tot liefst één.

De vastgestelde beleidsnota's zijn leidend voor de begroting. De planning en controlcyclus volgt de beleidscyclus. Provinciale Staten leggen in de programmabegroting vast in welke mate de Provincie wat wil bereiken, in maatschappelijke effecten en doelstellingen en welke baten en lasten zij daarvoor per programma beschikbaar stellen voor het begrotingsjaar. Dit houdt in dat Provinciale Staten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) via zeventwintig begrotingsposten en daarbij behorende doelstellingen autorisatie verlenen om uitvoering te geven aan de beleidsprogramma's.

De kaders opgenomen in de Voorjaarsnota en de nota Kerntakendiscussie, zijn door Provinciale Staten vastgesteld in juni 2012. Waar in eerdere voorjaarsnota's de nodige beleidsonderwerpen met soms ook richting de invulling van prioriteitsgebieden werden voorgelegd is voor deze begroting en het opstellen van de beleidsnota's de uitkomsten van de kerntakendiscussie mede bepalend.

Tegelijkertijd met deze programmabegroting wordt de Najaarsnota 2012 behandeld.

Naast dit budgettaire kader zijn er nog een aantal kaders waarbinnen de uitvoering van de programma's moet worden verwezenlijkt.

Kader	Omschrijving	Vastgesteld
Financiële verordening 2009	Bevat uitgangspunten voor financieel beleid (zie 5.4), financieel beheer (onder andere regeling budgetbeheer oktober 2010 en de nota inzake het aanbestedingsbeleid Provincie Zeeland, juni 2008) en de financiële organisatie	PS 27 juni 2008
Controleprotocol accountant 2012-2015	Bestaat uit de regels voor de (accountants)controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. De verordening moet waarborgen dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.	PS 11 november 2011

Verordening periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid door Gedeputeerde Staten (artikel 217A)	Omvat regels over hoe de controle op en evaluatie van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en het beheer van het door Gedeputeerde Staten gevoerde bestuur worden uitgevoerd.	PS 29 september 2006
Gedragscode bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland 2004	Bevat gedragsregels in aanvulling op de wettelijke regels. De commissaris van de Koningin, gedeputeerden en leden van Provinciale Staten zijn op de naleving van gedragscodes aanspreekbaar.	PS 12 maart 2004

2.3 Planning en control

De cyclus van planning en control is bedoeld om de verschillende lagen in de organisatie in staat te stellen om verantwoordelijkheden te kunnen sturen en beheersen. Dit geldt zowel intern als extern. De verantwoordelijkheden betreffen de sturing (planning) en de beheersing (control) van de provinciale doelstellingen enerzijds en anderzijds ook de planning en control van de financiële middelen om deze doelstellingen te realiseren. De uitvoering is conform de financiële verordening door Gedeputeerde Staten vastgelegd in de regeling budgetbeheer.

Het schema voor de planning en controlcyclus voor 2013 ziet er als volgt uit:

Provinciale Staten		Gedeputeerde Staten	Directies	Werknemer
Januari				Planningsgesprek (in combinatie met evaluatiegesprek)
Maart/April		Mid Term Review		
Mei	Jaarrekening 2012 en 2 ^e begrotings- wijziging 2013	1 ^e ronde budgetbewaking		
Juni	Voorjaarsnota, 3 ^e begrotingswijziging 2013 en Algemene Beschouwingen	Voorjaarsconferentie	Managementrapportage	Voortgangsgesprek
Oktober		2 ^e ronde budgetbewaking Najaarsconferentie		
November	Begroting 2014 inclusief najaarsnota			
December	4 ^e begrotingswijziging 2013 en 1 ^e begrotings- wijziging 2014		Afdelingsontwikkel- Jaarplan	

2.3.1 Ontwikkeling van de programmabegroting

De begroting is gebaseerd op het beleid dat in de verschillende beleidsnota's is vastgesteld. De Planning en Controlcyclus volgt de beleidscyclus. In het hoofdstuk beleid (2.1) is het proces van de beleidscyclus toegelicht en zijn overzichten opgenomen van de verschillende beleidsnota's per programma. Deze overzichten geven ook inzicht in de momenten van actualisering van het provinciale beleid en zijn agendabepalend.

Jaarlijks wordt ingezet op een verbeterslag in de leesbaarheid van de begroting en de jaarstukken aan de hand van externe adviezen, opmerkingen en aanbevelingen op presentatie en inhoud. Omdat de begroting de basis is voor de jaarrekening hebben deze verbeteringen ook positief effect voor de jaarrekening.

Voor de opzet van begroting 2014 loopt een studie om eventueel met behulp van LEAN-technieken, het begrotingsproces, het beslissingsproces en de presentatie meer af te stemmen op de wensen van de klanten van de begroting en jaarrekening. Quick wins zijn waar mogelijk al ingeboekt voor deze programmabegroting 2013 en worden waar mogelijk ook bij de jaarrekening 2012 meegenomen. Wij benutten elke gelegenheid om verbetering van de planning en control instrumenten toe te passen.

2.4 Procesbeheersings- en meetinstrumenten

Of de middelen rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden ingezet en of de bijbehorende doelen worden bereikt binnen de kaders (zie 2.2 kaders) wordt gecontroleerd met behulp van een aantal instrumenten. Er is sprake van interne instrumenten als de uitvoering door ons zelf wordt verzorgd. Bij de externe instrumenten wordt een onafhankelijk oordeel door een derde partij gegeven.

2.4.1 Interne instrumenten

- **Verbijzonderde interne controle naar rechtmatigheid.**
De controles die nodig zijn voor de verbijzonderde interne controle worden centraal gecoördineerd door de afdeling Financieel Economische Zaken en worden in samenwerking met de bedrijfsvoeringsafdelingen uitgevoerd. De interne controle is waar mogelijk ingebed in de reguliere processen. De controles worden uitgevoerd volgens een controleplan en vormen de basis voor het oordeel van de accountant ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid.
- **Kwaliteitsmanagement.**
Het kwaliteitsmanagement en de daarbij behorende instrumenten krijgen een plek in nieuwe organisatie. Als onderdeel van de planning en controlcyclus worden afdelingsontwikkeljaarplannen opgesteld per afdeling en sector, waarin een meerjarige ontwikkelingsschets wordt gegeven met de mogelijke consequenties voor taken, organisatie, formatie en competenties. Hieruit vloeien concrete acties voort, die worden opgenomen in de ontwikkeljaarplannen en wordt het bedrijfsvoeringsbeleid geactualiseerd. De acties worden onder andere via de managementrapportage gemonitord. Ook worden werkprocessen beschreven en via het intranet inzichtelijk gemaakt. De ontwikkeljaarplannen vormen input om de organisatie doorlopend te blijven door ontwikkelen.
- **Audit.**
De auditfunctie is onder andere belast met de invulling van de taak om als sluitstuk te fungeren van het control-instrumentarium binnen de interne organisatie. Tevens voert zij interne doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken uit, zoals bedoeld in artikel 217a van de Provinciewet. Gezien de organisatieontwikkeling kan er op dit moment niets inhoudelijks gemeld worden over audits in 2013.

2.4.2 Externe instrumenten

- **Rekenkameronderzoek.**
De Rekenkamer Zeeland heeft een driejaarlijks onderzoeksprogramma vastgesteld voor 2012-2015. Het onderzoeksprogramma biedt daarnaast ruimte voor onderzoek dat inspeelt op de actualiteit. De rekenkamer maakt een jaarverslag waarin onder meer de uitgevoerde werkzaamheden worden weergegeven.
- **Accountantscontrole.**
De accountantscontrole verloopt volgens het controleprotocol. In 2012 zijn de voorwaarden voor de aanbesteding van de accountant geactualiseerd door de commissie BFW en is de accountantscontrole aanbesteed voor 2012-2015.
- **Controle door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.**
Het Ministerie van Binnenlandse Zaken controleert de provinciale begroting en jaarrekening die digitaal aan het Centraal Bureau voor de Statistiek ter beschikking worden gesteld en brengt verslag uit van de bevindingen aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. In de afgelopen jaren zijn er over de begroting en de jaarrekening door het Ministerie bijna geen opmerkingen gemaakt. Voor de begroting 2013 hebben zij, net zoals in 2012, aan Provinciale Staten vooraf een brief verzonden met de aandachtspunten financieel toezicht 2013.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lasten	28.597	32.722	20.969	19.314	18.938	17.961
baten	-28.597	-32.722	-20.969	-19.314	-18.938	-17.961
resultaat voor bestemming	0	0	0	0	0	0
toevoeging reserve	0	0	0	0	0	0
onttrekking reserve	0	0	0	0	0	0
resultaat na bestemming	0	0	0	0	0	0

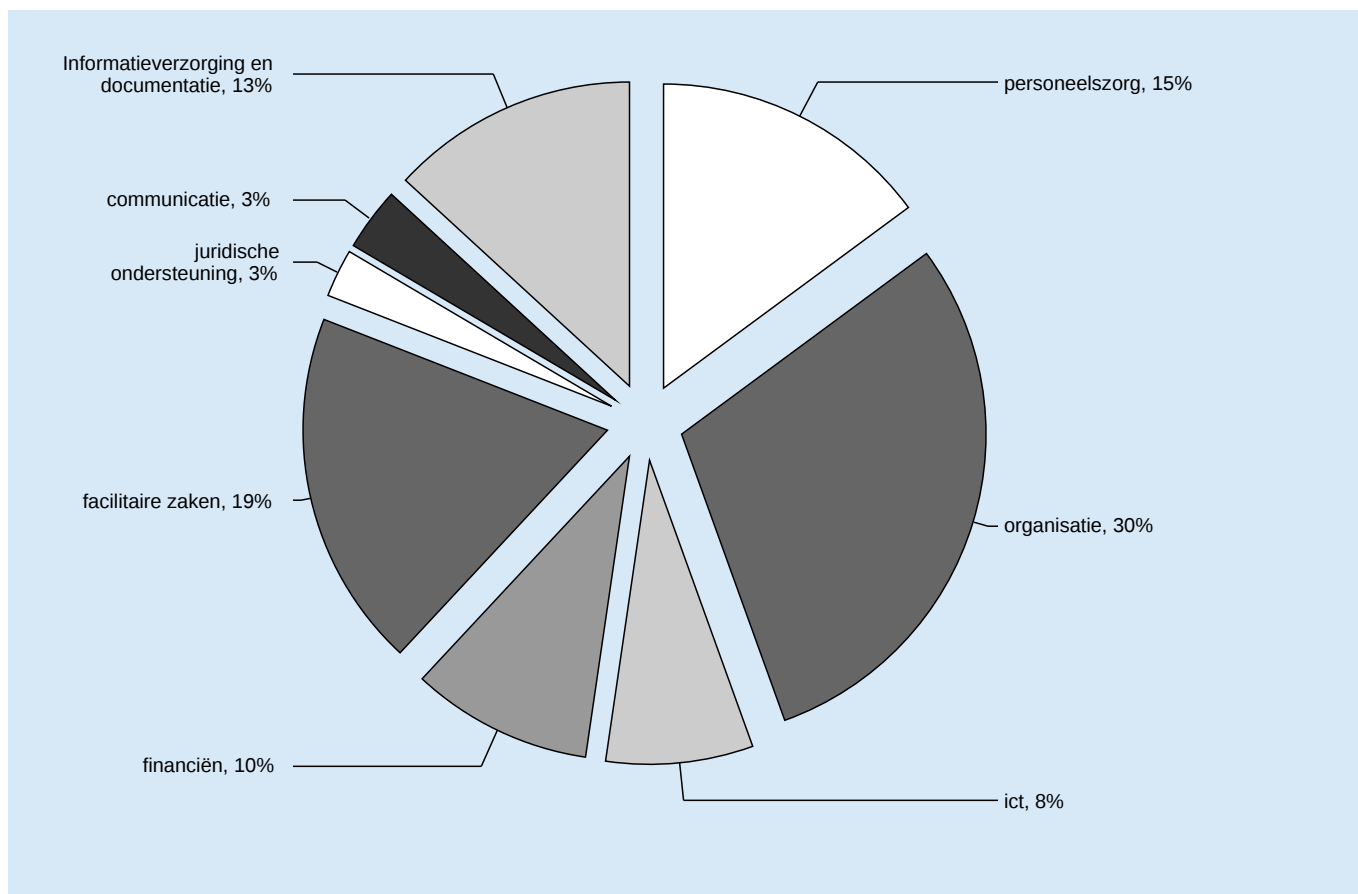
Financiële analyse

Het verschil van de baten is ieder jaar gelijk aan het verschil van de lasten. Dit komt omdat deze kostenplaats 100% doorbelast wordt naar de beleidsprogramma's. Hierdoor is het resultaat voor bestemming altijd nul bij dit programma.

Omschrijving	Vershil 2012 t.o.v. 2011	Vershil 2013 t.o.v. 2012	Vershil 2014 t.o.v. 2013	Vershil 2015 t.o.v. 2014	Vershil 2016 t.o.v. 2015
Personeelszorg:	480	-2.433	-423	-265	-29
diverse onderdelen zie toelichting					
Organisatie:	1.489	-700			-1.000
reorganisatiebudget 2011-2015					
ICT:	15	-427	70	141	-148
incidentele prioriteit 2011 en 2012					
Financiën	-191	-26			15
Informatievoorziening en documentatieverzorging:	903	-431	-480	-272	-10
project e-dienstverlening					
Facilitaire zaken:	254	-910	-63	-16	7
incidentele prioriteit 2011 en 2012					
Communicatie	-14	47		-1	
Juridische ondersteuning	27				
Apparaatskosten:	1.161	-6.871	-759	37	189
stelpost CAO akkoord 2012 en vanaf 2013 stelpost formatiebezuiniging					
Totaal	4.124	-11.751	-1.655	-376	-976

Toelichting Personeelszorg:

- Ombuiging op ondersteuning € -1.000, besluit kerntakendiscussie vanaf 2013
- FPU uitkering meerjarig aflopend
- Prio arbeidsmarktcommunicatie tot en met 2012
- Prio werkervaringsplaatsen tot en met 2012
- Inflatiecorrectie PSD naar programma 90 vanaf 2013

2.3.6 Paragraaf Verbonden Partijen

1. Algemeen

In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's wordt in de begroting respectievelijk jaarrekening een paragraaf verbonden partijen opgenomen.

2. Het begrip verbonden partijen

Het criterium 'verbonden partij' is door de wetgever gelegd bij die partijen waarin de Provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat de Provincie middelen ter beschikking heeft gesteld, die zij kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de Provincie.

De definitie houdt in dat participaties in NV's, BV's, VOF's, commanditaire vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen verbonden partijen zijn. Ook stichtingen en verenigingen kunnen onder de verbonden partijen vallen, als de Provincie een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt.

Uit de definitie blijkt ook dat er relaties met derde partijen kunnen zijn die niet onder de verbonden partijen vallen. Het gaat dan om derde partijen waarin of alleen een bestuurlijk, of alleen een financieel belang bestaat. Een goed voorbeeld is een door de Provincie Zeeland gesubsidieerde stichting waarin één van de bestuursfuncties namens de Provincie wordt bekleed (zoals de Roosevelt Stichting). In zo'n situatie is er wel een bestuurlijk belang, maar geen financieel belang. Een bijzondere positie nemen de zogenaamde 'B3-instellingen' in. Ten aanzien van deze instellingen kan soms wel een beperkt financieel belang bestaan (naast een al aanwezig bestuurlijk belang) vanwege de door de Provincie Zeeland afgegeven garantie voor de betaling van pensioenpremies. Uit de paragraaf weerstandsvermogen blijkt dat het risico niet noemenswaardig is.

3. Aan de Provincie Zeeland verbonden partijen

Privaatrechtelijke organisaties:

1. DELTA N.V.
2. N.V. Westerscheldetunnel
3. Zeeland Seaports N.V.
4. N.V. Economische Impuls Zeeland
5. B.V. Kanaalkruising Sluiskil
6. Perkpolder Beheer B.V. en grondexploitatiemaatschappij Perkpolder C.V.
7. Nederlandse Waterschapsbank N.V.
8. Zeeuws Participatiefonds B.V.
9. Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
10. Stichting Grootchalige BasisKaart Nederland voor Zeeland

Publiekrechtelijke organisaties:

11. Zeeland Seaports GR
12. Natuur- en recreatieschap De Grevelingen GR
13. Regionale uitvoeringsdienst (RUD) GR

Bovenstaande organisaties zijn verbonden partijen die volledig voldoen aan de gegeven definitie.

Voorbeelden van organisaties waarin alleen een bestuurlijk belang bestaat (eventueel in combinatie met een beperkt financieel belang als gevolg van de B3-status van de organisaties) zijn:

- Stichting Scoop
- Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
- Roosevelt Stichting
- Zeeuwse bibliotheek.

Organisaties waarin we alleen een financieel belang hebben zijn er naar verwachting gedurende het begrotingsjaar niet.

Voor Provinciale Staten zijn in eerste instantie de doelen van belang die worden nagestreefd met de verbonden partijen (zie verder bij paragraaf 4 tot en met 6). Naast deze meer beleidsmatige aspecten beschikt het College van Gedeputeerde Staten ook over een overzicht verbonden partijen. Dit overzicht bevat meer informatie over de genoemde verbonden partijen, waaronder ook beheersmatige informatie. Het overzicht hoeft niet door Provinciale Staten te worden vastgesteld. Voor een goede beeldvorming is een business sheet opgenomen van de belangrijkste verbonden partijen (zie 4.6.1). Informatie over de andere organisaties is uiteraard op verzoek beschikbaar.

4. Algemene visie op het aangaan en aanhouden van verbonden partijen

Kernvragen die de Provincie zichzelf regelmatig stelt ten aanzien van de bestaande verbonden partijen:

- Corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de Provincie?
- Worden de doelstellingen van de Provincie via de verbonden partij gerealiseerd?

Bij verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen. Bij het beantwoorden van de vraag of aan een samenwerking wordt deelgenomen speelt dit onderscheid een belangrijke rol. Ten aanzien van nieuwe verbonden partijen hanteert de Provincie Zeeland dan de volgende uitgangspunten.

4.1 Publiekrechtelijke samenwerking

In algemene zin kan worden gesteld dat wanneer er overwegingen zijn om een samenwerkingsverband aan te gaan, dit in de publiekrechtelijke vorm is. De hierbij horende grondhouding kan worden geduid als “ja, mits” aan een aantal voorwaarden op het terrein van aansturing, beheer en verantwoording is voldaan.

4.2 Privaatrechtelijke samenwerking

De benadering voor privaatrechtelijke samenwerkingsvormen is omgekeerd. In algemene zin kan worden gesteld dat dit een vorm is waaraan niet wordt deelgenomen, tenzij er bijzondere redenen zijn die een uitzondering op deze regel rechtvaardigen. De belangrijkste bijzondere reden om te besluiten tot een privaatrechtelijke samenwerking is wanneer het samenwerkingsverband zich bezighoudt met activiteiten die voornamelijk liggen op het commerciële vlak. Deze afweging is een zaak van Provinciale Staten en wordt van geval tot geval gezien. De grondhouding is: “nee, tenzij” er bijzondere redenen zijn om van de regel af te wijken. We kennen deelnemingen in:

- Vennootschappen, met een min of meer structureel karakter;
- Privaatrechtelijke Publiekrechtelijke Samenwerking (PPS) bij grote (infrastructurele) projecten. Hier wil de overheid samen met ondernemers (projectontwikkelaars) of bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties een concreet project realiseren en wordt de samenwerking veelal door middel van het participeren in commanditaire, besloten of naamloze vennootschappen gerealiseerd. Op die manier wordt zowel de verdeling van zeggenschap als van risico's vastgelegd. Doeleinden, belangen, zeggenschap, inbreng, risico's en verantwoording dienen door en voor alle partijen helder te zijn geformuleerd;
- Stichtingen en verenigingen.

5. Beleidsnota verbonden partijen

Het beleid van de Provincie Zeeland ten aanzien van verbonden partijen is niet vastgelegd in een aparte nota. Voorgestelde wijzigingen in de verbonden partijen zijn steeds afzonderlijk door Provinciale Staten beoordeeld.

6. Beleidsmatige doelstellingen en voornemens voor 2013

6.1 DELTA N.V.

De participatie door de Provincie Zeeland in het aandelenkapitaal dateert al van zeer lang geleden.

Aandeelhouderschap

Begin 2008 is in Provinciale Staten in een breed kader gesproken over het aandeelhouderschap in DELTA N.V. Naar aanleiding van deze discussie is geconstateerd dat het niet gewenst is om op korte termijn veranderingen aan te brengen in de bestaande situatie, dat wil zeggen Provinciale Staten wensen voorlopig aandeelhouder te blijven in DELTA N.V.

In februari 2012 is een motie aangenomen om te komen tot een nieuwe aandeelhoudersstrategie. Deze wordt in de loop van 2012 vastgesteld.

Dividendbeleid

In 2010 is het meerjaren-dividendbeleid van DELTA N.V. voor de jaren 2010-2012 formeel vastgesteld. Het beleid luidt als volgt:

Het uit te keren dividend bestaat uit de helft (50%) van het vrij beschikbare netto-resultaat van DELTA N.V., dat resultaat wordt verminderd met de helft van de vrij beschikbare winst van Evides N.V. en voorts met het vrij beschikbare resultaat van Delta Netwerk bedrijf B.V. (DNWB BV) (met inachtneming van de toezeggingen dienaangaande zoals deze zijn gedaan aan de Minister van Economische Zaken). Voor de boekjaren 2011 en 2012 (uitbetaling 2012 en 2013) is een toezegging gedaan van € 40 miljoen dividend voor de aandeelhouders, waarvan 50% voor de Provincie Zeeland geraamd wordt in de meerjarenbegroting. Voor de volgende jaren zijn nog geen afspraken vastgelegd.

Bedrijfsstrategie

Voor 2012 staat de Strategie DELTA onder leiding van de Raad van Commissarissen (RvC) op de agenda. DELTA heeft begin 2012 aangekondigd voorlopig geen aanvraag in te dienen voor een tweede kerncentrale.

Evides

Vanuit de aandeelhouders van DELTA, met name de Provincie Zeeland, is de wens geuit om de aandelen Evides rechtstreeks in handen van de publieke aandeelhouders te plaatsen. Hierbij is verwezen naar het publieke belang van drinkwater en de wettelijke eis dat drinkwateractiviteiten in publieke handen dienen te blijven.

In de aandeelhoudersvergadering van DELTA van eind juni 2010 is unaniem een voorstel aangenomen, dat ertoe leidt dat de verhangen van de aandelen Evides eind 2012 geëvalueerd wordt, met als doel om eind 2013 de aandelen te verhangen.

Over de governance na omhang van de aandelen is overleg opgestart met de andere 50% aandeelhouder, Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE).

6.2 Zeeland Seaports

Zeeland Seaports (ZSP) was tot 2011 alleen een gemeenschappelijke regeling (GR) waarin Provincie en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen samenwerkten. In het kader van een slagvaardig en toekomst gericht havenbedrijf is het Algemeen Bestuur van de GR ZSP in haar vergadering van 8 december 2010 overgegaan tot het oprichten van de Naamloze Vennootschap (N.V.) Zeeland Seaports per 1 januari 2011. Per 1 januari 2011 zijn daarop alle activiteiten en rechten en verplichtingen overgegaan van de GR ZSP naar de NV ZSP. De GR ZSP blijft alleen bestaan voor de uiteindelijk

aflopende garantstelling voor financieringsdoeleinden. De GR ZSP bezit 100% van de aandelen in de NV ZSP.

In financieel opzicht loopt de Provincie Zeeland een groter risico bij een gemeenschappelijke regeling dan bij een naamloze vennootschap. Bij deze laatste is het risico immers in principe beperkt tot de kapitaalinbreng en de eventuele overige garantstellingen. Bij een gemeenschappelijke regeling dienen ontstane tekorten, voor zover de reserves van Zeeland Seaports daartoe ontoereikend blijken, door de deelnemers te worden bijgepast. Tijdens het proces naar verzelfstandiging bleek echter dat het voor de NV ZSP welhaast onmogelijk zou zijn om vanaf 1 januari 2011 volledig financieel zelfstandig te opereren. Deze financiële zelfstandigheid per 1 januari 2011 zou tot gevolg hebben dat de kapitaallasten exorbitant zouden stijgen. Dit beschouwden de participanten als onwenselijk. Hierop hebben de participanten besloten om de komende jaren garant te staan voor de bestaande leningenportefeuille per einde van het boekjaar 2010 en de per die datum vastliggende harde investeringsbeslissingen. De maximale omvang van de garantiestelling is inzichtelijk gemaakt met daarbij de meest passende vorm van de garantiestelling. De totale omvang van de benodigde garantiestelling door de GR ZSP loopt op van € 450 miljoen per 1-1-2011 naar maximaal € 500 miljoen per 1-1-2013. In 2028 moet de NV ZSP volledig gefinancierd kunnen worden zonder garantstelling door de participanten. Het eerstvolgende evaluatiemoment is in 2014. Voor de leningenportefeuille van de NV ZSP staat de Provincie Zeeland gedurende de garantieperiode maximaal voor € 250 miljoen garant. Naast de garantie voor de leningenportefeuille staat de Provincie Zeeland via de GR ZSP nog garant voor € 65 miljoen in verband met WarmCO2. In het 3^e kwartaal 2011 is een addendum op de Garantie en Dienstverlening Overeenkomst (GDO) opgesteld, waarin geregeld is dat alle financiële gevolgen in verband met WarmCO2 voor rekening van de NV ZSP komen.

Daarnaast zijn er ondertekende overeenkomsten tussen de GR en verschillende banken over garantstelling om betere financieringscondities te krijgen voor NV ZSP door onder andere flexibiliteit in te bouwen. De totale garantstelling is opgeteld hoger dan € 500 miljoen, echter conform de GDO zal NV ZSP nooit boven de € 500 miljoen opnemen. Deze overeenkomsten met de banken zijn in 2011 getekend. De totale schulden van de NV ZSP uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg einde van het boekjaar 2011 € 424 miljoen.

Zeeland Seaports beschikt per einde van het boekjaar 2011 over een eigen vermogen van € 157 miljoen. Voordat derden een beroep op de door de GR ZSP afgegeven garantie kunnen doen wordt eerst het eigen vermogen van de NV ZSP aangesproken. Banken kunnen zich pas tot de GR ZSP wenden bij een faillissement van de NV ZSP.

Als vergoeding voor deze garantiestelling hebben de participanten van de GR ZSP per 1 mei 2011 eenmalig een bedrag van € 26 miljoen ontvangen. Voor de Provincie betekent dit € 13 miljoen. De afspraken omtrent deze garantiestelling tussen de GR ZSP en de NV ZSP zijn opgenomen in de door het AB vastgestelde Garantie- en Dienstverleningsovereenkomst conform haar vergadering van 8 december 2010.

6.3 N.V. Westerscheldetunnel

De Provincie is 100% aandeelhouder sinds 1 juli 2009 door de aankoop van de aandelen van het Rijk (95,4%). Het doel van deze aankoop is het mogelijk maken van de Sluiskiltunnel. Door de Tweede Kamer was toegezegd dat het overrendement van de Westerscheldetunnel ter beschikking gesteld wordt voor de Kanaalkruising Sluiskil. Gebaseerd op de aankoop is nu gerealiseerd dat het overrendement ingezet wordt ter dekking van de investering in de Sluiskiltunnel.

Ten aanzien van de Provincie Zeeland geldt op grond hiervan dat de ontvangen dividenden niet ter vrije besteding staan. Vanuit de resultaatbestemming vindt de komende jaren de toevoeging aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel plaats. De kosten van de nieuw te bouwen Sluiskiltunnel worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Provinciale Staten hebben besloten na de afbetaling van de Sluiskiltunnel het dividend, onder aftrek van exploitatielasten, te gebruiken om het totale aankoopbedrag van de N.V. Westerscheldetunnel terug te verdienen, want de tunnel gaat op 14 maart 2033 over naar het Rijk voor € 1.

In oktober 2009 is het tarievenbeleid van de Westerscheldetunnel vastgesteld en is door Provinciale Staten de interne bevoegdheidsverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten vastgesteld. In juni 2010 is door Provinciale Staten een veelgebruikerskorting vastgesteld en in 2012 een aanvullende verlaging van de toltarieven voor de Westerscheldetunnel voor specifieke doelgroepen (de t-taghouders, de veelgebruikers en de bestuurders van busjes, campers en motoren). Bovendien worden vier tolvrije dagen per jaar geïntroduceerd.

De N.V. Westerscheldetunnel heeft in 2007 een dochterbedrijf Movenience B.V. opgericht. De kernactiviteiten zijn het uitgeven van de t-tag, het afwikkelen van financiële transacties met de t-tag plus het debiteurenbeheer, het verzorgen van de klantenservice voor de WST en Movenience en het ontwikkelen van nieuwe autogerelateerde services via de t-tag. Het dochterbedrijf is voor 60% in handen van de N.V. Westerscheldetunnel.

6.4 N.V. Economische Impuls Zeeland

De N.V. Economische Impuls Zeeland (NV EIZ) is op 2 juli 2007 opgericht, met als doel het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders. NV EIZ heeft de volgende drie kerntaken:

1. Projectontwikkeling in Zeeuwse topsectoren
2. Vestigen
3. Financieren.

Deze drie taken zijn door de directie van de NV EIZ verder uitgewerkt in een jaarprogramma dat door de aandeelhouders wordt goedgekeurd. De provinciale doelstellingen, met name vanuit het Provinciaal Sociaal-economisch Beleid, komen duidelijk tot uiting in het jaarprogramma.

De oprichting van de NV EIZ is een gezamenlijk initiatief van gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs en Provincie Zeeland. Het gezamenlijke initiatief komt ook tot uiting in de aandeelhoudersstructuur en de financiële jaarlijkse bijdrage van de partners aan de NV EIZ. De Provincie Zeeland heeft per einde van het boekjaar 2011 een aandeel van 69% in NV EIZ. Gedurende 2013 is het doel om dit aandeel terug te brengen naar 49%. De gemeente Noord-Beveland en de gemeente Kapelle zijn aandeelhouder geworden in 2012.

6.5 B.V. Kanaalkruising Sluiskil

De B.V. Kanaalkruising Sluiskil (B.V. KKS) is opgericht per 1 juli 2009. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

De B.V. KKS heeft de opdracht om voor de Provincie Zeeland de Sluiskiltunnel te bouwen. Er is gekozen om voor dit project een B.V. op te richten omdat, omdat het gelet op de aard en omvang van het project, het raadzaam is om een organisatie op te zetten die slagvaardig kan handelen. Bij de voorbereiding en bouw van de Westerscheldetunnel waren eerder goede ervaringen opgedaan met de realisatie van de tunnel binnen een private rechtspersoon. Gebleken is dat op deze wijze het project voor de bouw van een tunnel beheersbaar kan worden gehouden. De B.V. KKS is aan de slag met een afgebakende opdracht en richt zich primair op praktische en technische aspecten rondom de bouw en realisatie van de tunnel.

In 2010 is de Europese aanbestedingsprocedure afgerond en is aan de aannemerscombinatie BAM – TBI de opdracht gegund tot het bouwen van de tunnel met toeleidende wegen.

Het projectbudget voor hele project is € 295,6 miljoen (prijsspeil 31 oktober 2010) en de oplevering van de tunnel is gepland medio 2015. De helft van deze kosten wordt betaald door het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de andere helft door de regio Zeeland. De bijdrage van de Provincie Zeeland bedraagt € 112,6 miljoen. Voor de dekking hiervan zie in deze paragraaf 6.3 N.V. Westerscheldetunnel. De bouw heeft een aanvang genomen begin 2011. De werkzaamheden zijn aan beide zijden van het kanaal al goed zichtbaar in het landschap. De tunnelboormachine wordt momenteel in Duitsland gebouwd en de planning is dat deze in januari 2013 start met boren.

6.6 PPS Perkpolder

In het (ontwerp) Omgevingsplan 2012 – 2018 is de gebiedsontwikkeling Perkpolder opgenomen. Voor de realisering van de gebiedsontwikkeling is door Provinciale Staten gekozen voor onderstaande opzet.

Ten behoeve van de grondexploitatie voor de gebiedsontwikkeling Perkpolder zijn in 2009 twee vennootschappen opgericht. Een commanditaire vennootschap en een besloten vennootschap als beherend vennoot. Het oprichten van de rechtspersonen is vooral een goed middel om inbreng en risico's op een goede manier te verdelen over de deelnemende partijen. Voor de gebiedsontwikkeling Perkpolder werkt de Provincie Zeeland samen met de gemeente Hulst en de projectontwikkelaars AM Grondbedrijf B.V. en Bouwfonds MAB Ontwikkeling B.V.. De vier genoemde partijen zijn een tijdelijke Publiek-Private Samenwerking (PPS) aangegaan voor de duur van dit project. In alle gevallen is een gelijke verdeling van de lusten en de lasten over de vier aandeelhouders voorzien.

De Grondexploitatie Maatschappij (GEM) Perkpolder Beheer B.V. en de Grondexploitatie Maatschappij Perkpolder C.V. zijn opgezet ten behoeve van de integrale ontwikkeling van het plangebied Perkpolder tot een gebied bestaande uit het Hart (permanente woningen en een hotel op het voormalige veerplein), deeltijdwoningen en recreatieve natuur in de westelijke Perkpolder, een jachthaven, een golfbaan, buitendijkse natuur met primaire waterkeringen en de aanpassing van de N689. De Raad van State heeft 29 juni 2011 definitief groen licht gegeven voor het plan Perkpolder. Het project loopt tot en met 2020.

In de B.V. neemt de Provincie voor 25% deel, in de C.V. voor 24% op directe wijze en voor 1% op indirecte wijze via de B.V.. Het doel van de C.V. is het verwerven van de voor de gebiedsontwikkeling benodigde gronden, deze bouw- en woonrijp te maken en vervolgens door te leveren aan de opstalontwikkelaar of andere realisator.

6.7 Regionale uitvoeringsdienst

Op 27 mei 2011 hebben de dertien Zeeuwse gemeenten, de provincie en het waterschap Scheldestromen afspraken vastgelegd in een bestuursovereenkomst om te komen tot de RUD Zeeland. Sindsdien is een traject gaande om te komen tot een Gemeenschappelijke Regeling (GR) en het opstellen van een bedrijfsplan voor een organisatie waar alle partijen mee kunnen leven. Maandag 18 juni j.l. zijn in het Plenair Bestuurlijk Overleg (PBO) over de RUD Zeeland de rapportage Financiële doorrekening modelvarianten RUD en het Stappenplan Groeimodel RUD Zeeland gepresenteerd. De RUD Stuurgroep van 27 juni heeft besloten dat het full service model van toepassing wordt.

Aangezien de RUD niet per 1 januari 2013 van start gaat maar in de loop van 2013, loopt het proces helaas niet synchroon met het eigen reorganisatietraject. Zie 2.3.5 Paragraaf bedrijfsvoering.

7. Risico's

Voor wat betreft de specifieke risico's vanuit de risico analyse wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen (2.3.2). Geen van de verbonden partijen wordt daar genoemd, omdat de risico's in beeld zijn en beheerst worden. Dit komt omdat we op bestuurlijk niveau betrokken zijn bij de bedrijfsontwikkelingen en we tijdig inzicht hebben in de risico's en rendementsontwikkelingen. Verder verwijzen we naar de bijlagen bij deze paragraaf, waarin van de belangrijkste zeven verbonden partijen de business sheets zijn weergegeven.

Ten aanzien van de verbonden partijen gelden de algemene uitgangspunten van verbonden partijen. Dat betekent een hogere mate van risico's voor gemeenschappelijke regelingen, dan voor vennootschappen. Voor vennootschappen is het risico beperkt tot de kapitaalbreng.

Aan de PPS Grondexploitatie Maatschappij Perkpolder Beheer B.V. in 6.6 is een garantieverklaring afgegeven. In juni 2009 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de financiering van de PPS Perkpolder. In januari 2010 is ingestemd met een garantieverklaring van € 15,5 miljoen voor kredietfaciliteiten bij de Rabobank Hulst voor een geldlening van € 10 miljoen en een krediet van

€ 5,5 miljoen aan de GEM Perkpolder Beheer C.V.. De partijen die betrokken zijn bij de garantstelling zijn: de Provincie Zeeland, AM Grondbedrijf BV en Bouwfonds MAB Ontwikkeling B.V.. De garantstelling geldt voor maximaal 135% van het uitstaande saldo. Door contragaranties is de gehele garantstelling gelijkmatig verdeeld over de vier partijen. De garantstelling is gekoppeld aan de looptijd van het project.

2.3.6.1 Overzicht van de belangrijkste verbonden partijen

Statutaire naam deelneming 1

DELTA N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)
20.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 454	
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve		€ 9.080
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:		
15.280 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 454	
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve		€ 6.937

50% van het geplaatste aandelenkapitaal is in bezit van de Provincie Zeeland.

DELTA N.V. Doelstelling

DELTA N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, internet en de inzameling, be- en verwerking van afval en water.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De Provincie Zeeland participeert reeds vele jaren in DELTA N.V. Op dit moment worden geen specifieke beleidsdoelstellingen nagestreefd met het aandelenbezit. Een maatschappelijk aanvaardbaar dividend wordt wel gewenst door de aandeelhouders. In februari 2012 is een motie aangenomen om te komen tot een nieuwe aandeelhoudersstrategie. Deze wordt in de loop van 2012 vastgesteld.

DELTA N.V. wordt in Zeeland heel belangrijk gevonden in het kader van de hoogwaardige, Zeeuwse werkgelegenheid. Verder valt onder DELTA N.V. het waterbedrijf Evides, het Netwerkbedrijf DNWB en de kerncentrale binnen EPZ. Deze bedrijven zijn van groot publiek belang.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij DELTA N.V. gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011		(bedragen x € 1.000)
De voor winstverdeling beschikbare winst over 2011 bedroeg	€	90.705
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld	€	40.000
Hiervan is door de Provincie Zeeland ontvangen	€	20.000
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar bedroeg	€	1.179.820
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar bedroeg	€	1.183.084
Het balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€	3.212.743
Het balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€	2.800.473
Het aantal formatieplaatsen (fte) per 31 december 2011 bedroeg		2.977

Overige bijzonderheden

Op dit moment staat de wetgeving niet toe dat de waterdivisie van DELTA N.V., na de fusie met Waterbedrijf Europoort ondergebracht in Evides, wordt geprivatiseerd.

De energienetten, ondergebracht bij DELTA Netwerkbedrijf, zijn niet vrij verkoopbaar (in ieder geval niet aan niet-overheden of buitenlandse investeerders).

DELTA N.V. is niet gesplitst per 1 januari 2011. Over de splitsing lopen nog gerechtelijke procedures met de Staat. Wanneer de Provincie Zeeland of één van de andere aandeelhouders de aandelen wenst te verkopen, dan moeten deze op statutaire gronden eerst worden aangeboden aan de overige aandeelhouders.

Statutaire naam deelneming 2

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borssele

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit een vast aantal leden (vijf personen). De leden van de RvC worden weer benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:		(bedragen x € 1.000)
2.000.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 45	
Totaal maatschappelijk kapitaal is		€ 90.000
Van het maatschappelijk kapitaal is geplaatst en volgestort:		
1.692.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 45	
Totaal geplaatst kapitaal is		€ 76.140
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland		

Sinds 1 juli 2009 heeft de Provincie Zeeland 100% van de aandelen in bezit, na de aankoop van alle aandelen van het Rijk. De Provincie Zeeland had tot 30 juni 2009 4,6% van de aandelen in bezit.

Doelstelling van de vennootschap

Het doel van de vennootschap is omschreven in artikel 3 van de statuten: 'De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde -met aansluitende wegen en bijbehorende werken- tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord'.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De doelstelling is niet zozeer gelegen in het aanhouden van de verbonden partij. Doel was immers de realisatie van een vaste oeververbinding. De daaruit voortvloeiende verbondenheid met de WST is een gegeven waarmee tenminste dertig jaar rekening dient te worden gehouden (dit is tot en met 13 maart 2033, te rekenen vanaf de ingebruikname op 14 maart 2003).

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij de N.V. Westerscheldetunnel gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

De voor winstverdeling beschikbare winst over 2011 bedroeg	€	5.389
Hiervan is aan dividend beschikbaar gesteld in 2012	€	5.389
Door de Provincie Zeeland is over het boekjaar 2012 aan dividend ontvangen	€	5.389
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar bedroeg	€	82.361
Het totale eigen vermogen per primo boekjaar bedroeg	€	82.196
Het balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€	588.617
Het balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€	579.853
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2011 bedroeg		56

Statutaire naam deelneming 3

Zeeland Seaports

Vestigingsplaats

Terneuzen

Bestuurlijk belang

De GR ZSP is een openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland (50%), de gemeente Terneuzen (25%), de gemeente Vlissingen (12,5%) en de gemeente Borsele (12,5%). Het algemeen bestuur van Zeeland Seaports bestaat uit acht personen, waarvan er twee worden benoemd door Provinciale Staten uit het college van Gedeputeerde Staten. Eén van de twee door de Provincie Zeeland aangewezen leden van het Algemeen Bestuur wordt tevens benoemd als voorzitter van het Algemeen Bestuur. Er is ook een Dagelijks Bestuur. Dit bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het Algemeen Bestuur (iedere deelnemer levert één DB-lid). De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het Dagelijks Bestuur.

Per 1 januari 2011 zijn alle activiteiten en rechten en verplichtingen overgegaan van de GR ZSP naar de NV ZSP. De GR ZSP blijft alleen bestaan voor de aflopende garantstelling voor financieringsdoeleinden. De GR ZSP bezit 100% van de aandelen in de NV ZSP. Zodra de GR ZSP de aandelen van de NV ZSP overdraagt aan de participanten van de GR ZSP en desgewenst de GR ZSP als entiteit kan worden opgeheven zijn de individuele toekomstige aandeelhouders als volgt gerechtigd in het aandelenkapitaal van de Vennootschap; Provincie Zeeland 50%, gemeente Terneuzen 16 ²/3%, gemeente Borsele 16 ²/3% en de gemeente Vlissingen eveneens 16 ²/3%.

Financieel belang

Zoals hiervoor aangegeven bij het bestuurlijk belang is de Provincie Zeeland voor 50% deelnemer in de GR Zeeland Seaports en ook 50% aandeelhouder van NV ZSP.

Doelstelling rechtspersoon

De vennootschap heeft het volgende doel: 'het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken'. Deze doelstelling is opgenomen in artikel 2 van de statuten van de naamloze vennootschap.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De reden van deelname aan de gemeenschappelijke regeling / naamloze vennootschap is met name gericht op het provinciale belang van het ontwikkelen, beheren en exploiteren van het haven- en industriegebied in Zeeland. Zeeland Seaports is één van de organisaties die ingezet wordt om uitvoering te geven aan de provinciale beleidsdoelstellingen.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij Zeeland Seaports N.V. gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

Totaal negatief resultaat over 2011 voor resultaatbestemming	€	3.659
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar bedroeg	€	156.978
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar bedroeg	€	160.637
Het balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€	693.666
Het balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€	587.458
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) in 2011 in vaste dienst		74

Overige bijzonderheden

Zeeland Seaports werkt samen met DOW Chemical N.V. in de joint venture Valuepark Terneuzen. In 2008 is er door de oprichting van WarmCO2 een samenwerkingsverband aangegaan met Volker Wessel en Yara Sluiskil.

Statutaire naam deelneming 4

Economische Impuls Zeeland N.V. (NV EIZ)

Vestigingsplaats

Middelburg

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. In maart 2011 is een nieuwe directeur benoemd. Het toezicht wordt uitgevoerd door een Raad van Commissarissen van 4 leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. In 2012 is het aantal commissarissen verminderd tot drie leden. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
750.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal maatschappelijk kapitaal is	€ 750
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het boekjaar 2006 geplaatst en volgestort:	
150.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1
Totaal geplaatst kapitaal is	€ 150
Hiervan is 69% (103.500 aandelen) in bezit van de Provincie Zeeland	

Doelstelling vennootschap

De voornaamste doelstelling betreft het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis) economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders. Daarnaast is onder andere het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm ook een belangrijke doelstelling.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

NV EIZ dient het gat tussen enerzijds ideeën en eerste planontwikkeling en anderzijds de daadwerkelijke uitvoering van projecten te dichten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor de oprichting van de vennootschap zijn in detail opgenomen in het Provinciaal Economisch Beleidsplan 2009-2012. De NV EIZ is voor Provincie Zeeland de belangrijkste partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie.

Enige financiële cijfers

Het boekjaar is bij de NV EIZ gelijk aan het kalenderjaar.

Het laatste boekjaar waarover cijfers beschikbaar zijn, is het jaar 2011 (bedragen x € 1.000)

Het verlies over 2011 bedroeg	€	62
Het negatieve resultaat is onttrokken aan het eigen vermogen		
Het totale eigen vermogen per einde van het boekjaar bedroeg	€	306
Het totale eigen vermogen per begin van het boekjaar bedroeg	€	367
Het balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€	1.369
Het balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€	957
Het gemiddeld aantal formatieplaatsen (fte) bedraagt einde van het boekjaar 2011.		11

Statutaire naam deelneming 5

BV Kanaalkruising Sluiskil (BV KKS)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Bestuurlijk belang

De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één lid, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC zelf bestaat uit 5 onafhankelijke leden. De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit:	(bedragen x € 1.000)
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1.000
Totaal maatschappelijk kapitaal is derhalve	€ 1.000
Van het maatschappelijk kapitaal is per einde van het 2008 geplaatst en volgestort:	
1.000 aandelen, met een nominale waarde elk van	€ 1.000
Totaal geplaatst kapitaal is derhalve	€ 1.000
Hiervan is 100% in bezit van de Provincie Zeeland.	

Doelstelling van de vennootschap

De vennootschap heeft ten doel: het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) bouwen van de Sluiskiltunnel met aansluitende wegen en het er voor zorgen, dat het beheer, onderhoud en verkeers- en incidentmanagement voor een nog nader door de Provincie te bepalen periode op verantwoorde wijze wordt verzorgd door een derde partij; en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Doelstelling van het aanhouden van de verbonden partij

De B.V. KKS werkt met een afgebakende opdracht en kan zich primair richten op praktische en technische aspecten rondom de bouw en realisatie van de Sluiskiltunnel.

Enige financiële cijfers

Het totale budget voor de bouw van de Sluiskiltunnel is € 295,6 miljoen (prijspeil oktober 2010).

Het boekjaar bij de BV KKS is gelijk aan het kalenderjaar	(bedragen x € 1.000)
Winstsaldo 2011	€ 0
Doorberekende kosten aan Provincie Zeeland 2011	€ 50.342
Balanstotaal per einde van het boekjaar bedroeg	€ 51.537
Balanstotaal per begin van het boekjaar bedroeg	€ 12.389

De BV KKS maakt kosten voor de bouw en aanleg van de tunnel en berekent deze gedurende het jaar door aan de Provincie Zeeland. Hierdoor is gedurende de bouw het winstsaldo van de B.V. KKS nul.

De jaarcijfers van de B.V. KKS geven daardoor niet zoveel nuttige informatie. Mutaties inzake de bouwkosten kunnen gevolgd worden op de bijlage 4.2 Staat van restant investeringskredieten en in de 'bestemmingsreserve Sluiskiltunnel' van de Provincie Zeeland. Zie hiervoor de bijlage 4.3.1 De toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva. Vanwege het tijdelijke karakter van de B.V. KKS wordt gewerkt met ingeleend personeel. Het aantal fte op de loonlijst is daardoor nul.

2.3.7 Paragraaf Grondbeleid

1. Visie grondbeleid

De Provincie Zeeland is al jaren in het landelijk gebied actief om provinciale beleidsdoelen te realiseren. Grondbezit is daarbij een belangrijke ondersteunende factor. Grond is veelzijdig en inzetbaar voor bijvoorbeeld infrastructuur, landbouwstructuurverbetering, landbouwroutes, aquacultuur, landschap en recreatie. We proberen gronden tegen een redelijke prijs en binnen een acceptabele termijn met het meest geschikte instrumentarium te verkrijgen.

Op 18 december 2009 hebben Provinciale Staten de *Nota Grondbeleid* vastgesteld. Hierin zijn criteria en kaders opgenomen voor de te hanteren grondpolitiek, wijze van verwerving en inzet van instrumentarium.

2. Beleidsuitgangspunten

2.1 Een actieve of faciliterende grondpolitiek

Voorafgaand aan het realiseren van een project maken we een keuze over het voeren van een actieve dan wel faciliterende grondpolitiek.

Bij het maken van een keuze houden we rekening met het inzetten van het gepaste instrumentarium en de financiële risico's. Bij actieve grondpolitiek lopen we als actieve partij meestal een financieel risico. Dit risico dekken we af. Bij faciliterend grondbeleid lopen we niet of nauwelijks een financieel risico. De keuze tussen een actieve of faciliterende grondpolitiek is een bewuste afweging. Bij het maken van een keuze hanteren we daarom enkele vastgestelde criteria. De criteria zijn vooral gericht op noodzakelijkheid, rechtmatigheid en risicobeheersing.

Voor de projecten Waterdunen en Perkpolder voeren we een actieve grondpolitiek. Er is in deze gevallen sprake van een minimale bewerking en (verwachte) waardevermeerdering van de gronden en er is sprake van doorlevering van gronden. De projecten zijn gericht op het realiseren van de beleidsdoelen en niet op het maken van winst. Bij deze projecten gaan we uit van kostendekkende grondexploitaties. Dit betekent dat de kosten van de gronden worden gedekt met de opbrengsten uit de verkoop van de gronden. De eventuele risico's met betrekking tot de gronden dekken we af binnen de grenzen van de afzonderlijke grondexploitaties. Wij vinden het daarom niet nodig om een aparte reserve voor grondzaken te vormen.

2.2 Besluitvorming

Bij de besluitvorming over te realiseren gebiedsdoelen maken we ten minste gebruik van een beleidsvisie, een quick scan of aankoopstrategieplan en een financiële onderbouwing. In het aankoopstrategieplan geven we voor de start van een project aan hoe we gronden gaan verwerven.

2.3 Samenwerking

Op de grondmarkt zijn diverse partijen actief met ieder hun eigen doelstellingen en opgaven. Voor de realisatie van onze doelstellingen kan een samenwerking met andere partijen nodig zijn. Bij een samenwerking in het landelijk gebied met andere overheden nemen wij de regierol. Bij een samenwerking met private partijen worden partijen geselecteerd op grond van vastgestelde criteria.

2.4 Inzet gronden

Het komt voor dat in een gebied meerdere doelen gerealiseerd moeten worden. Een perceel kan dan voor meerdere projecten ingezet worden. In dat geval maken we een keuze en daarbij streven we naar een optimale doelrealisatie.

2.5 Ruilinstrumentarium

Ruilen met grond is vaak een essentieel instrument voor gebiedsgerichte projecten. We hechten daarom belang aan het bezitten van ruilgronden op alternatieve locaties buiten de projectgebieden. De kans op het verwerven van gronden op de gewenste locatie is groter als we aan grondeigenaren een perceel op een alternatieve locatie kunnen aanbieden. We kennen verschillende manieren van ruil. Op basis van een quick scan bepalen we per project welke vorm van kavelruil wordt ingezet.

2.6 Prijsbeleid

Bij de verwerving van gronden bieden we niet boven de marktprijs of bieden we op basis van volledige schadeloosstelling, tenzij er sprake is van zeer uitzonderlijke omstandigheden. De wettelijke regelingen op het gebied van staatssteun blijven bij de verwerving onverkort van kracht.

2.7 Waardering

De waarde van provinciale gronden is terug te vinden op de balans. De meeste gronden waarderen we tegen verkrijgingsprijs met aftrek van een eventuele bijdrage van derden. Het komt voor dat gronden onderdeel zijn van een grondexploitatie. Deze gronden worden gewaardeerd op de vervaardigingsprijs inclusief transactiekosten, notaris- en kadasterkosten, zolang deze onder de verwachte verkoopprijs ligt.

Op de balans staan niet alle gronden van de Provincie. De kosten voor verwerving van gronden voor de realisatie van wegen nemen we direct ten laste van de exploitatie. Deze gronden staan daarom niet op de balans.

2.8 Risicomanagement

Het aanhouden van grondvoorraden brengt risico's en kosten met zich mee. Er zijn kosten verbonden aan de tijdelijke investeringen in de gronden zoals transactiekosten en rentekosten. Daarnaast zijn er de uitvoeringskosten als gevolg van het ruilen en verwerven van gronden. Het aanhouden van een strategische grondvoorraad brengt risico's van waardedaling van de aangekochte gronden met zich mee.

Bij grondaankopen voor meer risicovolle projecten voeren we een risicoanalyse op basis van een businesscase uit. Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's omtrent grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen (2.3.2).

2.9 Grondbank Zeeland

Per 1 januari 2010 is de Grondbank Zeeland ingesteld. De bedoeling van de grondbank is om te beschikken over voldoende ruilgronden. Met die gronden kunnen we snel en flexibel inspelen op strategische kansen en mogelijkheden voor gebiedsprojecten. Voorop staat dat we tijdelijk eigenaar zijn van de ruilgronden. Uiteindelijk verkopen we de gronden aan de eindbeheerder.

Door Provinciale Staten is het plafond van de grondbank voor de periode 2009-2018 vastgesteld op € 13 miljoen.

3. De verwerving en uitgifte van gronden

De afgelopen jaren hebben we op grote schaal gronden aangekocht. Dit was vooral in het kader van doelen uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Verder hebben we gronden verworven voor de projecten Waterdunen en Perkpolder. Daarnaast bezitten we ook gronden voor de aanleg van wegen, restpercelen en ruilgronden met betrekking tot specifieke projecten zoals Duurzaam Veilig West Zeeuwsch-Vlaanderen.

3.1 Gronden voor infrastructurele doelen

De Provincie heeft nog een voorraad gronden die voor het project Duurzaam Veilig zijn aangekocht. Deze voorraad bouwen we af. Daarnaast zijn percelen aangekocht voor infrastructurele projecten zoals de Kanaalkruising Sluiskil, reconstructie, aanleg en verbreding van wegen (bijvoorbeeld N62) en fietspaden.

3.2 Gronden voor doelen in het landelijk gebied

Met de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG 2007) en de decentralisatie van de taken via het 'Deelakkoord Natuur en Landelijk Gebied' (2011) tussen het Rijk en Provincies is de Provincie regisseur geworden voor de ontwikkeling in het landelijk gebied. De Provincie is verantwoordelijk voor het integrale beleid in het landelijk gebied en de plattelandsontwikkeling. Op het gebied van grondbeleid wordt de Provincie verantwoordelijk voor de grondverwerving, het kavelruilen en de aansturing van Dienst Landelijk Gebied (DLG).

In 2005 is besloten tot een derde verdieping van de Westerschelde. In dat kader zijn ook afspraken met het Rijk gemaakt over de aanleg van 600 hectare nieuwe natuur. Wij hebben de regierol bij de verwerving van gronden voor de 600 hectare estuariene natuurontwikkeling.

3.3 Gronden voor doelen uit het Omgevingsplan en andere beleidsplannen

In de provinciale Nota Grondbeleid (2009) is aangegeven dat we met een gezamenlijke aanpak niet alleen provinciale doelstellingen uit het omgevingsplan en andere beleidsplannen willen realiseren, maar vooral de combinatie zoeken met andere regionale doelstellingen van bijvoorbeeld het Waterschap, Rijkswaterstaat en gemeenten. De autonome bevoegdheid van partijen verschuiven daarmee niet.

De Provincie vervult een regierol door partijen en belanghebbenden in een gebied bij elkaar te brengen, waarbij elkaars belangen worden besproken en ingezet wordt op een meer integrale realisatie van doelen. We nemen daarbij een brede verantwoordelijkheid voor het realiseren van publieke doelen.

Het grondinstrumentarium neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van projecten. Met andere woorden, niet 'uitvoeringsgericht' maar 'ontwikkelingsgericht' staat centraal. Hierdoor ontstaat een dynamische werkwijze waarbij het grondinstrumentarium continu breed ingezet wordt en dienstbaar is aan diverse projecten. Daarnaast kan via aanpassingen en toepassingen van het instrumentarium tijdig ingespeeld worden op (toekomstige) ontwikkelingen.

3.4 Omvang grondvoorraden

De omvang en het verloop van de provinciale grondvoorraden is opgenomen in de staat van activa (4.1) en de staat van restant investeringskredieten (4.2) en in de jaarrekening ook op de balans. In de toelichting op de balans op deze onderdelen wordt de samenstelling en de financiële waardering van de voorraad opgenomen.

De totale voorraad grond in ons eigendom per 31 december 2011 was circa 1.298 hectare. Bij de waardering van de gronden zijn de bijdragen van derden, conform het Besluit Begroting en Verantwoording, in mindering gebracht op de balanswaarde. Hierdoor is het werkelijk betaalde bedrag per hectare niet gelijk aan de balanswaarde per hectare.

Financiële begroting

Begroting 2013

3.1 Overzicht baten en en lasten per programma begrotingsjaar 2013

(bedragen in € 1.000)			
Programma	Lasten	Baten	Saldo
1 Leefbaarheid	10.938	-32	10.907
2 Jeugdzorg	31.730	-31.106	624
3 Cultuur	28.027	-2.267	25.760
4 Bestuur	12.351	-1.016	11.335
5 Milieu	13.670	-317	13.353
6 Ruimtelijke omgeving	28.617	-5.178	23.440
7 Watermanagement	4.270	-574	3.696
8 Natuur en landschap	114.344	-103.033	11.311
9 Economie	8.049	-81	7.968
10 Toerisme en recreatie	8.168	-5.740	2.428
11 Landbouw en visserij	1.389	0	1.389
12 Onderwijs	1.550	-26	1.524
13 Mobiliteit	133.212	-103.278	29.934
Totaal beleid programma's	396.316	-252.649	143.667
90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	6.267	-138.849	-132.581
Totaal lasten en baten	402.584	-391.498	
Resultaat voor bestemming			11.086
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	28.520	-39.606	-11.086
Totaal generaal	431.104	-431.104	
Resultaat na bestemming			0

3.2 Overzicht baten en lasten meerjarig

Totaal (bedragen x € 1.000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten	295.935	339.716	396.316	339.211	219.068	131.163
Baten	-188.516	-186.136	-252.649	-188.984	-84.436	-29.717
Subtotaal programma's	107.419	153.581	143.667	150.228	134.633	101.446
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-123.701	-96.146	-132.581	-135.313	-126.564	-105.718
Resultaat voor bestemming	-16.282	57.435	11.086	14.914	8.069	-4.272
Toevoeging reserve	46.789	52.463	28.520	21.251	25.195	16.924
Onttrekking reserve	-40.563	-109.898	-39.606	-36.165	-33.264	-18.001
Resultaat na bestemming	-10.056	0	0	0	0	-5.348

Toelichting op resultaat na bestemming;

Een positief cijfer wil zeggen een tekort op de budgettaire ruimte en een negatief cijfer wil zeggen dat er nog budgettaire ruimte is.

Het saldo van de jaarrekening is tijdelijk toegevoegd aan de reserve 00110 algemene reserve rekeningresultaat. In het huidige boekjaar is bij de behandeling van de jaarrekening hieraan bestemming gegeven. Hierop is de genoemde reserve 00110 in het huidige dienstjaar leeggeboekt. Zie bijlage 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

De toelichting op het verloop van de baten en lasten per jaar is in de beleidsbegroting per programma in subparagraaf 3 weergegeven, gesplitst in toekomst perspectief en in historisch perspectief ten opzichte van het begrotingsjaar.

3.3 Toelichting mutatie reserves per programma

Totaal (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal Toevoeging	46.789	52.463	28.520	21.251	25.195	16.924
Totaal Onttrekking	-40.563	-109.898	-39.606	-36.165	-33.264	-18.001

01 Leefbaarheid (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P01 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	1.153	2.701				
Totaal Onttrekking	-557	-1.037	-2.442	-448	-7	

02 Jeugdzorg (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P02 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	82					
Totaal Onttrekking	-128	-49	-33			

03 Cultuur (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P03 reserve verbouwing zeeuw museum						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-199	-199	-200	-200	-200	-200
P03 reserve pand schuytvlot						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-143	-143	-143	-143	-143	-143
P03 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	493	1.452	39	39	39	39
Totaal Onttrekking	-1.369	-449	-1.563	-34		
Totalen 03 Cultuur						
Toevoeging	493	1.452	39	39	39	39
Onttrekking	-1.711	-791	-1.907	-377	-343	-343

04 Bestuur (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P04 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	449	1.545	53	86		
Totaal Onttrekking	-1.006	-1.909	-420	-187		-53

05 Milieu (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P05 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	2.638	50			30	
Totaal Onttrekking	-750	-840	-360	-469		

06 Ruimtelijke omgeving						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P06 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	14.526	447	986			
Totaal Onttrekking	-1.486	-3.896		-6.673	-2.905	-1.832
07 Watermanagement						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P07 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	519					
Totaal Onttrekking	45	-519				
08 Natuur en landschap						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P08 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	1.348	17.397	6.849			
Totaal Onttrekking	-467	-10.474		-14.033	-14.490	
09 Economie						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P09 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	12.987	1.000	500	500	500	
Totaal Onttrekking	-2.217	-7	-250		-1.000	-1.000
10 Toerisme en recreatie						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P10 algemene reserve						
Totaal Toevoeging		79				
Totaal Onttrekking	85	-91	-72			
11 Landbouw en visserij						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P11 algemene reserve						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	53					
12 Onderwijs						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P12 algemene reserve						
Totaal Toevoeging		200				
Totaal Onttrekking	89	-39	-50		-200	
13 Mobiliteit						(bedragen x €1000)
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P13 reserve sluiskiltunnel						
Totaal Toevoeging	926	2.067				
Totaal Onttrekking					-6.987	-8.432

13 Mobiliteit (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P13 reserve wegsteunpunt mauritsfort						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-95	-95	-95	-95	-95	-95
P13 reserve ff aanlandingsvoorzieningen						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-152	-152	-152	-152	-152	-152
P13 reserve ff gebouwen en terrein						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-92	-92	-92	-92	-92	-92
P13 reserve wegsteunpunt 's Heer Arendskerke						
Totaal Toevoeging				2.000		
Totaal Onttrekking					-67	-67
P13 algemene reserve						
Totaal Toevoeging			525		831	1.258
Totaal Onttrekking	-381	-2.553	-680	-1.652	-525	
Totalen 13 Mobiliteit						
Toevoeging	926	2.067	525	2.000	831	1.258
Onttrekking	-720	-2.893	-1.020	-1.992	-7.918	-8.838

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (bedragen x €1000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P90 reserve sluiskiltunnel						
Totaal Toevoeging	4.354	3.322	4.612	5.940	9.207	8.828
Totaal Onttrekking	-1.383	-3.780	-4.791	-5.230	-5.181	-5.130
P90 reserve vervangende nieuwbouw groene woud						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-111	-111	-111	-111	-111	-111
P90 reserve gistpoortgebouw						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-102	-102	-102	-102	-102	-102
P90 reserve duurzaam archiveren						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-143	-143	-143			
P90 alg reserve rekeningresultaat						
Totaal Toevoeging						
Totaal Onttrekking	-1.136	-10.056				
P90 algemene reserve						
Totaal Toevoeging	7.313	22.203	14.957	12.686	14.589	6.799
Totaal Onttrekking	-28.917	-73.162	-27.905	-6.542	-1.006	-591
Totalen 90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Toevoeging	11.667	25.525	19.569	18.626	23.796	15.627
Onttrekking	-31.792	-87.353	-33.052	-11.985	-6.400	-5.934

3.3.1 Toelichting op de reserve mutaties per programma

Algemene reserve

De mutaties op de algemene reserve per programma betreffen voornamelijk het overboeken van budgetramingen tussen de verschillende begrotingsjaren in verband met fasering van projecten. Ramingen met een andere oorzaak worden toegelicht:

Dekkingsreserves

De werkwijze rondom investeringen en dekkingsreserves is beschreven in Bijlage 4.3.1, onderdeel 4.3.1.2 Algemene toelichting; Reserves. De mutaties betreffen de dekking van de afschrijving waarvoor de dekkingsreserve gevormd is.

Programma 06 Ruimtelijke omgeving

Mutaties op de algemene reserve betreft voornamelijk de fasering in de uitvoering van projecten van ISV3, grote projecten fysieke leefomgeving (inclusief Waterdunen) en provinciale bijdrage aan de spoorbak in Goes. De initiële besluitvorming en dekking van deze projecten heeft voor een belangrijk deel plaatsgevonden voor 2011.

Programma 08 Natuur en landschap

Mutaties op de algemene reserve betreft voornamelijk de fasering van de cofinanciering voor de uitvoering van projecten van POP2 en ILG, de cofinanciering op Waterdunen en reserveringen voor decentralisatie natuur- en landschapsbeheer.

Programma 09 Economie

Mutaties op de algemene reserve betreft de toevoeging van € 0,5 miljoen per jaar gedurende vier jaren voor de vorming van het Seedfonds in 2011. Dit in verband met het verkrijgen van een nationale subsidie hiervoor. De onttrekking 2015 betreft het doorschuiven van gereserveerde budgetten voor investeringen in de Kanaalzone uit het college programma. De onttrekking 2016 (en 2017) betreft de provinciale bijdrage aan het rijksproject de Zeesluis te Terneuzen.

Programma 13 Mobiliteit

De mutaties op de Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel (00200)* na 2015 betreft het de provinciale afschrijvings- en onderhoudslasten na ingebruikname van de Sluiskiltunnel vanaf 2015. Het verloop van deze reserve is terug te vinden in Bijlage 4.3 en de toelichting in Bijlage 4.3.1, onderdeel B. Bestemmingsreserve.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De mutaties op de Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel (00200)* betreft de toevoeging de dividend inkomsten Westerscheldetunnel en vanaf 2012 wordt er tot en met 2033 € 2 miljoen toegevoegd uit de verhoging van de motorrijtuigenbelasting. De onttrekking houdt verband met de exploitatieneutrale dekking van de extra financieringslasten in verband met Sluiskiltunnel en Westerscheldetunnel tot de overdracht aan het Rijk in 2033.

*Het verloop van deze reserve is terug te vinden in Bijlage 4.3 en de toelichting in Bijlage 4.3.1, onderdeel B. Bestemmingsreserve.

In Bijlage 4.3.1, onderdeel A. Algemene reserve (00100) staat een nadere toelichting op de mutaties op de Algemene reserve (naast de overboeking budgetramingen). Ook de raming van het Rekeningresultaat (00110) wordt daar toegelicht en loopt via dit programma.

3.4 Staat van incidentele baten en lasten

	(bedragen x 1.000)					
TOTAAL	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal incidentele Lasten	49.158	143.662	71.674	77.803	74.253	51.261
Totaal incidentele Baten	-43.788	-131.064	-61.034	-59.208	-59.508	-43.866
Per saldo	5.370	12.598	10.640	18.595	14.745	7.395
Nog niet ingevulde incidentele lasten, gedekt uit budgettaire ruimte, inclusief incidentele baten Delta dividend.	0	0	0	0	0	2.566
	5.370	12.598	10.640	18.595	14.745	9.961

In deze staat van incidentele baten en lasten zijn de reserve mutaties conform 3.3 Toelichting mutatie reserves per programma verwerkt met uitzondering van de onttrekkingen van de afschrijving, welke jaarlijks onttrokken wordt aan de daarvoor gevormde dekkingsreserves.

01 Leefbaarheid	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Leefbaarheid 2012-2015			700			
Samenwonen Scoop en ZB		480				
Jongerenparticipatie			250			
Topsportevenementen		500	500	500	500	
Toevoeging algemene reserve	1.153	2.701				
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-1.153	-2.701				
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	557	1.037	2.442	448	7	
Subtotaal Lasten	557	2.017	3.892	948	507	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-557	-1.037	-2.442	-448	-7	
Subtotaal Baten	-557	-1.037	-2.442	-448	-7	0
Saldo Leefbaarheid	0	980	1.450	500	500	0

02 Jeugdzorg	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Preventief jeugdbeleid	68					
Toevoeging algemene reserve	82					
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-82					
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	128	49	33			
Subtotaal Lasten	196	49	33	0	0	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-128	-49	-33			
Subtotaal Baten	-128	-49	-33	0	0	0
Saldo Jeugdzorg	68	0	0	0	0	0

03 Cultuur	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Cultureel Erfgoed	25					
Cultuur continu plus kunstnota 2009-2012		1.851				
Afkoop meerkosten Zeeuwse Bibliotheek bij omvorming		112				
Frictiekosten heroriëntering muziek en beeldende kunst		150				
Cultuur			2.000	2.000	2.000	
Toevoeging algemene reserve	493	1.452	39	39	39	39
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-493	-1.452	-39	-39	-39	-39
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	1.369	449	1.563	34		
Subtotaal Lasten	1.394	2.562	3.563	2.034	2.000	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-1.369	-449	-1.563	-34		
Subtotaal Baten	-1.369	-449	-1.563	-34	0	0
Saldo Cultuur	25	2.113	2.000	2.000	2.000	0

04 Bestuur	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Uitvoeringsprogramma bestuursakkoord	15					
Archiefsamenwerking Zeeuws Vlaanderen	45					
Demografische ontwikkelingen	103					
Stimulering integrale veiligheidsprojecten		400				
Promotie beleid		500	500	500	500	
Toevoeging algemene reserve	449	1.545	53	86		
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-449	-1.545	-53	-86		
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	1.006	1.909	420	187		53
Subtotaal Lasten	1.169	2.809	920	687	500	53
Baten						
Onttrekking algemene reserve						
Onttrekking algemene reserve	-1.006	-1.909	-420	-187		-53
Subtotaal Baten	-1.006	-1.909	-420	-187	0	-53
Saldo Bestuur	163	900	500	500	500	0

05 Milieu	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Regionale milieukwaliteiten	70					
Vorming Zeeuwse Omgevingsdienst	50					
Toevoeging algemene reserve	2.638	50			30	
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-2.638	-50			-30	
Bussen op aardgas		800	800	800		
Uitvoering energienota 2009-2012		250				
Strategienota energie		500	500	500	500	
Prioriteit omgevingsplan 2013-2018			435	435	435	435
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	750	840	360	469		
Prioriteit Meer met Minder in verband met kredietcrisis uit AR	500					
Subtotaal Lasten	1.370	2.390	2.095	2.204	935	435
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-750	-840	-360	-469		
Subtotaal Baten	-750	-840	-360	-469	0	0
Saldo Milieu	620	1.550	1.735	1.735	935	435

06 Ruimtelijke omgeving	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Omgevingsplan 2012-2018	180	60				
Ontwikkeling Zeeuws passage	193					
Herstructureringsimpuls bedrijventerreinen 2008-2012		355				
Kwaliteitsteam		100				
Prioriteit omgevingsplan 2013-2018			4350	4350	4350	4350
Toevoeging algemene reserve	14.526	447	986			
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-14.526	-447	-986			
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	1.486	3.238		6.673	2.905	1.832
Subtotaal Lasten	1.859	3.753	4.350	11.023	7.255	6.182
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-1.486	-3.238		-6.673	-2.905	-1.832
Subtotaal Baten	-1.486	-3.238	0	-6.673	-2.905	-1.832
Saldo Ruimtelijke omgeving	373	515	4.350	4.350	4.350	4.350

07 Watermanagement	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Deltawateren	301					
Duurzame delta 2009-2011	100					
Kust en kustveiligheid		100				
Kwaliteitsimpuls blauw		400				
Stuurgroep zuidwestelijke Delta		225				
Deelname in natuur en recreatieschap De Grevelingen		200				
Prioriteit omgevingsplan 2013-2018			610	610	610	610
Toevoeging algemene reserve	519					
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-519					
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	45	519				
Subtotaal Lasten	446	1.444	610	610	610	610
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-45	-519				
Subtotaal Baten	-45	-519	0	0	0	0
Saldo Watermanagement	401	925	610	610	610	610

08 Natuur en Landschap	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Toegankelijkheid natuurgebieden	100	50				
Natuur en landschap		500	500	500	500	
Provinciale cofinanciering ILG 2007-2013		3.345	3.345			
Prio provinciale cofinanciering ILG		1.200	1.300	11.100	10.400	
Toevoeging algemene reserve	1.348	17.397	6.849			
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-1.348	-17.397	-6.849			
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	467	10.474		14.033	14.490	
Subtotaal Lasten	567	15.569	5.145	25.633	25.390	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-467	-10.474		-14.033	-14.490	
Subtotaal Baten	-467	-10.474	0	-14.033	-14.490	0
Saldo Natuur en Landschap	100	5.095	5.145	11.600	10.900	0

09 Economie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Prio ECO3 Biobased Economy	500					
PSEB 2009-2012		300				
Labaratorium mircosysteemtechnologie		347				
OP-Zuid en Pieken in de Delta		1.500	1.000			
Dé Economische Agenda 2012-2015		1.000	1.000	1.000	1.000	
Investerings Kanaalzone 2012-2015		1.000	1.750	1.750	3.500	
Biobase economy		1.500	1.500	1.500	1.500	
Toevoeging algemene reserve	12.987	1.000	500	500	500	
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	-12.987	-1.000	-500	-500	-500	
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	2.217	7	250		1.000	1.000
Subtotaal Lasten	2.717	5.654	5.500	4.250	7.000	1.000
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-2.217	-7	-250		-1.000	-1.000
Subtotaal Baten	-2.217	-7	-250	0	-1.000	-1.000
Saldo Economie	500	5.647	5.250	4.250	6.000	0

10 Toerisme en Recreatie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
PSEB 2009-2012		400				
Dé Economische Agenda 2012-2015		1.000	1.000	1.000	1.000	
Toevoeging algemene reserve		79				
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve		-79				
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	85	-91	-72			
Subtotaal Lasten	85	1.309	928	1.000	1.000	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-85	91	72			
Subtotaal Baten	-85	91	72	0	0	0
Saldo Toerisme en Recreatie	0	1.400	1.000	1.000	1.000	0

11 Landbouw en Visserij	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
PSEB 2009-2012		300				
Dé Economische Agenda 2012-2015		1.000	1.000	1.000	1.000	
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	53					
Subtotaal Lasten	53	1.300	1.000	1.000	1.000	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-53					
Subtotaal Baten	-53	0	0	0	0	0
Saldo Landbouw en Visserij	0	1.300	1.000	1.000	1.000	0

12 Onderwijs	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Onderwijs kerend tij	50	50	50			
Bijdrage Hogeschool Zeeland		1.000				
Onderwijsnota 2009-2012		400				
Toevoeging algemene reserve		200				
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve		-200				
Onderwijs en kennisinfrastructuur		1.000	1.000	1.000	1.000	
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	-89	39	50		200	
Subtotaal Lasten	-39	2.489	1.100	1.000	1.200	0
Baten						
Onttrekking algemene reserve	89	-39	-50		-200	
Subtotaal Baten	89	-39	-50	0	-200	0
Saldo Onderwijs	50	2.450	1.050	1.000	1.000	0

13 Mobiliteit	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Garantie N 57	602					
Stimulering gebruik fietshelm	68					
Verkeersveiligheid		150	150	150	150	
Renovatie wegen		700	700	700	600	
Goederenvervoer		300	1.100	1.100	1.100	
Werkbudget fietsbeleid		100	100	100	100	
Landbouwrouten N286		1.200				
Landbouwrouten langs rondweg Poortvliet			500			
N256 deltaweg Goes				2.500		
N290 Hulst Kapellebrug				1.200		
Landbouwrouten N290				300		
Winterschade wegen	1.300					
Toevoeging algemene reserve			525		831	1.258
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve			-525		-831	-1.258
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	381	2.553	680	1.652	525	
Lasten gedekt door onttrekking bestemmingsreserve Sluiskiltunne					6.987	8.432
Subtotaal Lasten	2.351	5.003	3.230	7.702	9.462	8.432
Baten						
Onttrekking algemene reserve	-381	-2.553	-680	-1.652	-525	
Onttrekking bestemmingsreserve Sluiskiltunnel					-6.987	-8.432
Subtotaal Baten	-381	-2.553	-680	-1.652	-7.512	-8.432
Saldo Mobiliteit	1.970	2.450	2.550	6.050	1.950	0

90 Algemene dekkingsmiddelen	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lasten						
Incidentele lasten ivm bezuiniging onttrekking alg. res.	9.338					
Digitale toegankelijkheid en e-dienstverlening		1.423				
Werkervaringsplaatsen		150				
ICT-beheer		50				
ICT infrastructuur intern		300				
Onderhoud gebouwen		650				
Reorganisatie	300	1.700	1.000	1.000	1.000	
Stelpost initiatieven provinciale staten		1.000	1.000	1.000	1.000	
Toevoeging bestemmingsreserve Sluiskiltunnel	5.280	5.322	4.612	5.940	9.207	8.828
Lasten gedekt door onttrekking bestemmingsreserve Sluiskiltunne		3.501	4.791	5.230	5.181	5.130
Stelpost besteding dividend Westerscheldetunnel						20.000
Toevoeging algemene reserve	-6.177	-99	6.984	866	-213	
Aframing lasten als toevoeging algemene reserve	6.177	99	-6.984	-866	213	
Toevoeging bestemming rekeningsresultaat 2010	1.136	10.056				
Lasten gedekt door onttrekking algemene reserve	7.579	73.162	27.905	6.542	1.006	591
Terugbetaling provinciefonds aan rijk uit algemene reserve	12.000					
Doorbetaling Provinciefonds Flevoland	800					
Subtotaal Lasten	36.433	97.314	39.308	19.712	17.394	34.549
Baten						
Dividend Delta incidenteel		-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Dividend en rente Westerscheldetunnel	-5.280	-3.322	-2.612	-3.940	-7.207	-6.828
Onttrekking bestemmingsreserve Sluiskiltunnel		-3.501	-4.791	-5.230	-5.181	-5.130
Overboeken rekeningresultaat naar alg. reserve	-1.136	-10.056				
Onttrekking algemene reserve	-7.579	-73.162	-27.905	-6.542	-1.006	-591
Onttrekking alg. res. Incidentele lasten ivm uiteindelijke bezuiniging	-9.338					
Onttrekking alg. reserve afoming provinciaal vermogen	-12.000					
Subtotaal Baten	-35.333	-110.041	-55.308	-35.712	-33.394	-32.549
Saldo programma 90	1.100	-12.727	-16.000	-16.000	-16.000	2.000

3.5 Uiteenzetting van de financiële positie

1. Financiële positie

De financiële positie heeft te maken met de beoordeling van het provinciale vermogen op de balans in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de risico's. De financiële positie is een breder begrip dan het vermogen dat kan worden afgeleid van de balans. Voor inzicht in de financiële positie zijn alle onderdelen van de begroting van belang.

In deze meerjarenbegroting zijn de financiële consequenties naar aanleiding van bestaand en nieuw beleid verwerkt. Dit reguliere principe is gelijk aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Vanuit het BBV is het in de begroting niet verplicht om ook de volledige balans meerjarig op te stellen.

Hieronder worden beknopt de belangrijkste onderdelen die invloed hebben op de financiële positie opgesomd:

- De meerjarenbegroting is structureel sluitend (zie 3.2 overzicht baten en lasten meerjarig);
- Provinciale Staten hebben besloten dat het dividend van Delta vanaf 2012 wordt inzet voor het college programma vanaf 2012 en dat beiden als incidenteel beschouwd worden. Indien deze baten tot en met 2015 nog niet direct door het college bestemd worden voor incidentele lasten loopt het saldo per jaar in het resultaat na bestemming (de budgettaire ruimte). Vanaf 2016 staan de Delta dividend inkomsten gereserveerd op een lastenstelpost voor het volgende college;
- Er zijn ruim voldoende reserves aanwezig om de risico's op te vangen. Voor de risico's en de weerstandscapaciteit en de relatie er tussen wordt verwezen naar 2.3.2 de paragraaf weerstandsvermogen;
- Het risico op onvoorzien achterstallig onderhoud is zeer klein. Alle vervangingsinvesteringen worden direct in de exploitatie meerjarig geraamd en onderhoud kapitaalgoederen wordt uitgevoerd en meerjarig geraamd conform de actuele beheersplannen (zie 2.3.3);
- Er worden geen structurele lasten gedekt met incidentele baten. Dit blijkt uit de meerjarige bijlage 3.4 staat van incidentele baten en lasten.

Conclusie:

De provinciale begroting voldoet meerjarig aan de criteria van duurzaam financieel evenwicht of het nieuwe begrip 'structureel en reëel evenwicht'.

Ontwikkelingen regeerakkoord.

Nadat het Kabinet Rutte is aangetreden, zijn er de nodige ontwikkelingen op de provincies afgekomen. Genoemd kan worden:

- Overheveling van taken naar gemeenten (sociaal domein, met name jeugdzorg in 2015);
- Financiële kortingen (ook op doeluitkeringen en decentralisatie uitkeringen);
- Aanpassingen en bezuinigingen op ILG bij de decentralisatie van de taken voor natuur- en landschapsbeheer).

Een aantal van deze maatregelen moet nog zijn beslag krijgen. Duidelijk is wel geworden dat in verschillende opzichten de provincies flink geraakt zijn en daarbij ook Provincie Zeeland.

Ontwikkelingen ombuiging van beleid naar kerntaken conform besluit 21 juni 2012.

De besluiten tot ombuiging zijn tijdens deze begrotingsperiode in gang gezet en worden verder uitgewerkt, maar het volledige effect hiervan komt tot uiting in de jaren erna. Het effect van de besluiten geleidelijke ombuiging bij gesubsidieerde instellingen komt pas in 2017 volledig beschikbaar in de budgettaire ruimte. Na 2020 gaat de vrijval van de salarislasteren in verband met de non activiteitsregeling 2013 naar de budgettaire ruimte. Deze 'omgebogen middelen' worden ingezet voor de provinciale kerntaken, waarbij ook de uitdaging daar is om bovengenoemde 'ombuigingen regeerakkoord' voor een belangrijkdeel hirmee op te vangen.

Vanuit het BBV is het in de begroting niet verplicht om ook de volledige balans meerjarig op te stellen. Er worden wel balans gerelateerde posten toegelicht bij de onderdelen 3, 4, 6 en 7.

2. Uitgangspunten voor de programmabegroting 2013 en de meerjarenbegroting 2014 – 2016.

De provinciale wettelijke taken en beleidsnotities worden meerjarig in de begroting verwerkt volgens de wettelijke regelgeving (het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)), de provinciale financiële verordening en de provinciale uitgangspunten financieel beleid (1.2).

In de voorjaarsnota zijn de uitgangspunten voor de begroting 2013 vastgesteld in de statenvergadering van 22 juni 2012. Een samenvatting van de uitgangspunten volgt hieronder:

Inkomsten:

- De provinciefondsuitkering 2013 is berekend op basis van de juni circulaire 2012. Vanaf 2013 wordt er weer een accres aangegeven gebaseerd op de systematiek van 'samen de trap op en af'. Na het begrotingsjaar is dit meerjarig accres geraamd en is het ook aan de lastenzijde als stelpost geraamd, omdat dit conform de systematiek van indexeren pas geboekt wordt als dat jaar het begrotingsjaar wordt, ter dekking van de indexering van de lasten;
- Voor de provinciale heffingen wordt uitgegaan van opbrengsten in de laatste jaarrekening (2011), de actuele gegevens over het lopende jaar en de inschatting van de nieuwe ontwikkelingen, om de budgetten van het lopende jaar en meerjarig te berekenen. (zie 2.3.1 paragraaf provinciale heffingen);
- Bij de dividenduitkeringen wordt uitgegaan van de actuele resultaatverwachtingen van de deelnemingen (met eventueel extrapolatie naar 2016). Hierop is voor Delta een uitzonderingssituatie. Voor 2012 en 2013 heeft Delta over de hoogte van het dividend een toezegging gedaan op € 20 miljoen per jaar. Voor de andere jaren uit de meerjarenbegroting in de voorjaarsnota besloten om voorlopig ook € 20 miljoen per jaar te ramen als incidentele baten. Provinciale Staten hebben besloten dat het dividend van Delta vanaf 2012 wordt inzet voor het college programma vanaf 2012. Het bedrag voor het nieuwe college in 2016 staat op een stelpost.

Uitgaven:

- Voor de salarissen en sociale lasten wordt in 2013 uitgegaan van de berekende salarissen per 01-01-2013 (inclusief CAO tot en met 31 mei 2012 en sociale lasten). Het huidige arbeidsvoorwaarden-akkoord loopt tot 01-06-2012;
- Voor een jaarlijkse stijging van de salarissen door incidentele loonsverhoging is er een stelpost gevormd geprognoseerd op basis van de huidige personele bezetting die nog kunnen doorgroeien naar de 100% eindschaal van de functie;
- De inkomsten- en uitgavenbudgetten zijn vanaf het begrotingsjaar verhoogd met 2%. Dit is conform de uniforme en transparante methodiek van indexeren zoals in de voorjaarsnota 2012 door Provinciale staten is vastgelegd.

3. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

3.1 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden van Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is geen voorziening aangelegd. Het Besluit Begroting en Verantwoording geeft aan, dat voor arbeidskosten met een vergelijkbaar volume geen voorziening dient te worden aangelegd. Er zijn in IPO verband besprekingen om deze pensioenverplichtingen onder te brengen bij het ABP. Nu zijn de jaarlijkse lasten meerjarig in de exploitatie opgenomen. Wij gaan er alsnog vanuit dat de eenmalige afkoopsom gedekt kan worden uit de vrijval van de jaarlijkse lasten uit de exploitatie.

In de (meerjaren)begroting zijn navolgende posten opgenomen:

Wachtgeldverplichtingen en pensioenuitkering	(bedragen x € 1.000)
Voormalig personeel	€ 300
Vakantiegelden	€ 1.900

Voor verplichtingen met een niet-jaarlijks gelijk volume zoals de wachtgeldverplichtingen aan voormalig personeel van de Provinciale Stoombootdiensten (PSD) en de Non-Activiteit regeling (NAR) is een voorziening opgenomen.

3.2 Garantieverplichtingen

Bij de jaarlijkse risico-inventarisatie worden de garantieverplichtingen en gewaarborgde geldleningen aan deelnemingen en overigen meegenomen. Zoals in de 2.3.2 paragraaf Weerstandsvermogen aangegeven leiden ze niet tot risico's van materiële omvang door indekking van risico's en provinciale (in)directe bestuurlijke invloed bij betrokken bedrijven en instellingen.

In hoofdstuk 1.2 punt 6 is als uitgangspunt van financieel beleid aangegeven: 'In verband met beperking langdurige risico's worden geen nieuwe garanties en geldleningen verstrekt'.

De gewaarborgde geldleningen hebben in de jaarrekening 2011 een omvang van € 9.4 miljoen. In 2012 zijn gewaarborgde geldleningen in de gezondheidszorg afgekocht. De geprognostiseerde stand per eind 2016 is ongeveer € 3 miljoen. Van de overige posten van 'niet uit de balans blijvende verplichtingen uit de jaarrekening 2011 blijft nog een bedrag over van ongeveer € 2 miljoen eind 2016 aan de Stichting Roosevelt Academy.

Per eind 2016 zijn er nog garantstellingen bij drie deelnemingen; Zeeland Seaports N.V. en PPS Perkpolder beheer B.V. en een tweejarige garantstelling na de oplevering van de bouw van de Sluiskiltunnel. Deze zijn toegelicht in de paragraaf verbonden partijen (2.3.6).

4. Investerings

De investeringen van de Provincie die geactiveerd worden beperken zich in principe tot materiële vaste activa met economisch nut, omdat dit volgens BBV zo verplicht is, en financiële vaste activa.

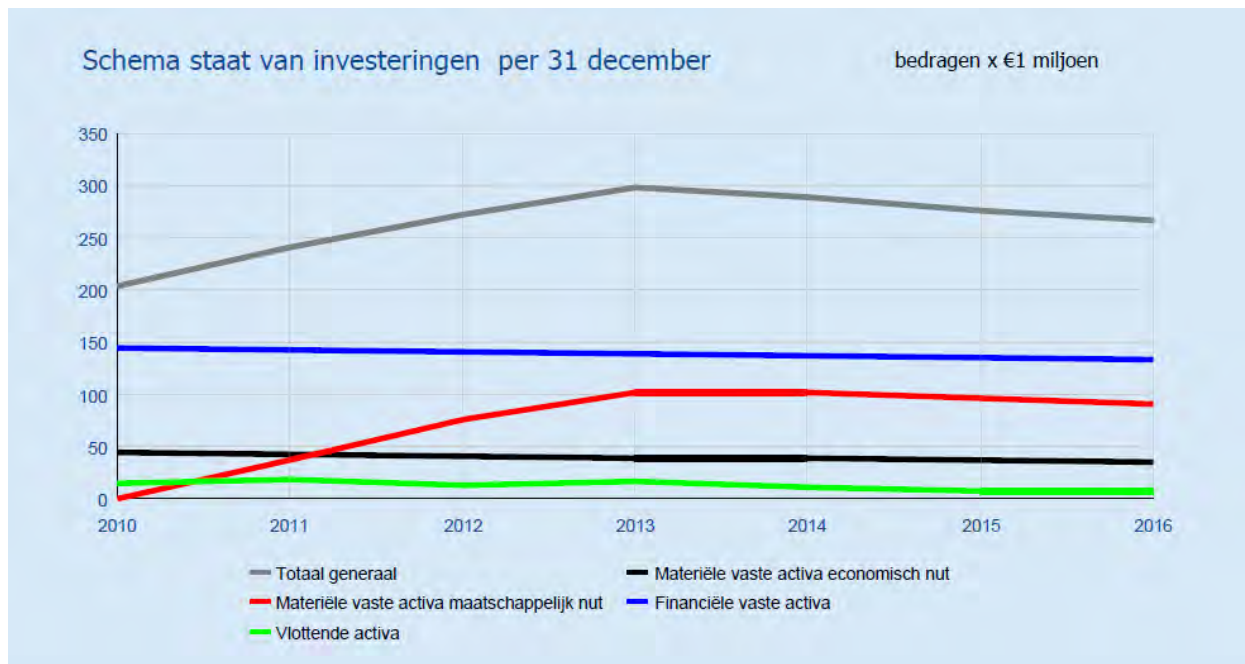
Wanneer geïnvesteerd wordt in materiële vaste activa met economisch nut, wordt indien mogelijk direct een bestemmingsreserve gevormd voor de toekomstige afschrijvingslasten, zodat ook hier geen sprake is van langdurig beslag op middelen.

Investerings in materiële vaste activa met maatschappelijk nut in openbare ruimten, zoals wegen komen direct ten laste van de exploitatie als uitgaven, zodat geen meerjarig beslag op middelen in de meerjarenraming wordt gelegd. De uitzondering vormt de activering van de investering in de Sluiskiltunnel, maar hiervoor is een bestemmingsreserve aangelegd, zodat de afschrijvingslasten hieruit onttrokken kunnen worden. Het gedetailleerde meerjarig actieprogramma Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan (PVVP) wordt door ons college jaarlijks vooraf vastgesteld en ter informatie aan uw staten overlegd en is integraal in de begroting verwerkt (zie bijlage 4.1.1 Toelichting staat van activa).

De financiële vaste activa bevat de geactiveerde aandelen kapitalen van de deelnemingen en verstrekte langlopende leningen.

Met de vaststelling van de nota grondbeleid door Provinciale Staten worden de investeringen in vlottende activa hier ook aangegeven, inclusief grondexploitaties Perkpolder en Waterdunen.

Voor de financiering wordt bij de investeringsberekening ten tijde van de besluitvorming uitgegaan van de actuele rente van (meerjarige) leningen op de kapitaalmarkt eventueel verhoogd met een risico opslag (zie 2.3.4 paragraaf financiering).

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage 4.1 Staat van activa en 4.2 Staat van verloop van de investeringskredieten.

5. Financiering

Voor de uitvoering van de provinciale taken zijn er in de loop van 2012 niet meer voldoende liquide middelen aanwezig. Dit wordt met name veroorzaakt door met name twee onderdelen.

- Enerzijds de investering in de bouw van de Sluiskiltunnel,
- Anderzijds de uitgaven in 2012 tot en met 2016 van reeds ontvangen doeluitkeringen in jaarrekening 2011.

Voor de investering in de bouw van de Sluiskiltunnel is de provinciale bijdrage € 114 miljoen op het totaal van € 296 miljoen. De dekking is 100% uit dividend Westerscheldetunnel (WST), maar het kas ritme van de uitgaven is eerder dan de ontvangsten. De rente over de middelen die hiervoor aangetrokken worden, worden cumulatief ten laste gebracht van het project KKS/WST. Hierdoor zijn deze investering en rentelasten exploitatieneutraal. Volgens die projectplanning op basis van het huidige beleid komen de geïnvesteerde liquide middelen weer terug naar de Provincie vanuit het dividend van WST vóór de overdracht van de WST aan het Rijk.

De reeds ontvangen doeluitkeringen zijn tijdelijk geboekt op een overlopende passiva, omdat de ontvangsten voor lopen op de uitgaven. De stand van de overlopende passiva van ruim € 87 miljoen in de jaarrekening 2011 worden uitgegeven in 2012 tot en met 2016. Zie de staat 4.3 de totaal regel overlopende passiva.

Er zijn niet voldoende liquide middelen voor deze uitgaven, daarom is er een lening aangegaan. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf financiering (2.3.4 bijlage 1).

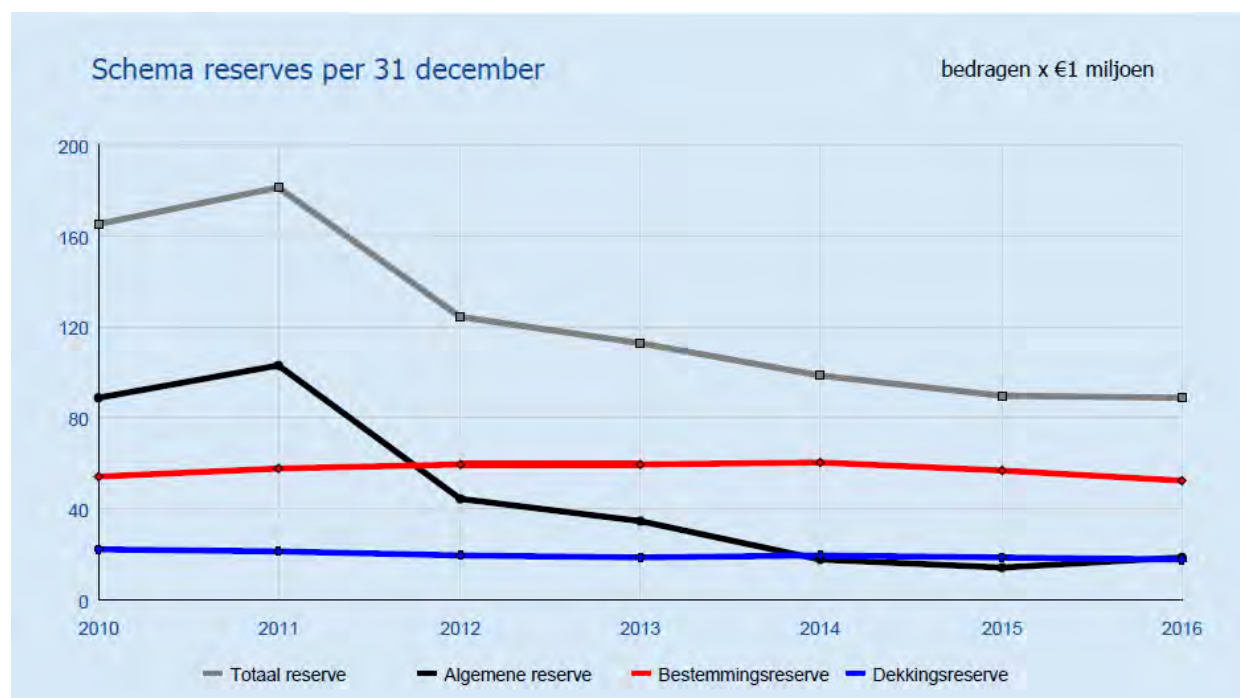
6. Stand en het verloop van de reserves

De reserves vormen het eigen vermogen. Voor besteding van de reserves is een besluit van Provinciale Staten noodzakelijk.

In 4.3 de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva is het verloop weergegeven. In 4.3.1 de 'toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva' wordt het verloop van het eigen vermogen (lees; de reserves) uiteengezet. Hieruit blijkt dat het eigen vermogen in de reserves voldoende is om de omvang van de financiële risico's in eerste instantie mee op te vangen. De bestemmingsreserve Sluiskiltunnel wordt volledig aangevuld na 2015 uit dividend van de

Westerscheldetunnel tot de Sluiskiltunnel is afbetaald. De omvang van het 'vrije deel' van de algemene reserve is de laatste jaren sterk afgenomen in verband met besluit om de algemene reserve in te zetten voor het opvangen van de incidentele kortingen voor de jaren 2008 tot en met 2011 en het opvangen van de structurele kortingen op het provinciefonds vanaf 2011 in de overgangsjaren. Het vrije deel van de algemene reserve positie komt uit op € 42 miljoen per 2020. (zie 4.3.1. Algemene reserve) In de voorjaarsnota 2011 is besloten bij uitgangspunten financieel beleid (1.2) dat het uitgangspunt van het college is om een vrij deel van de algemene reserve positie aan te houden van minimaal € 25 miljoen.

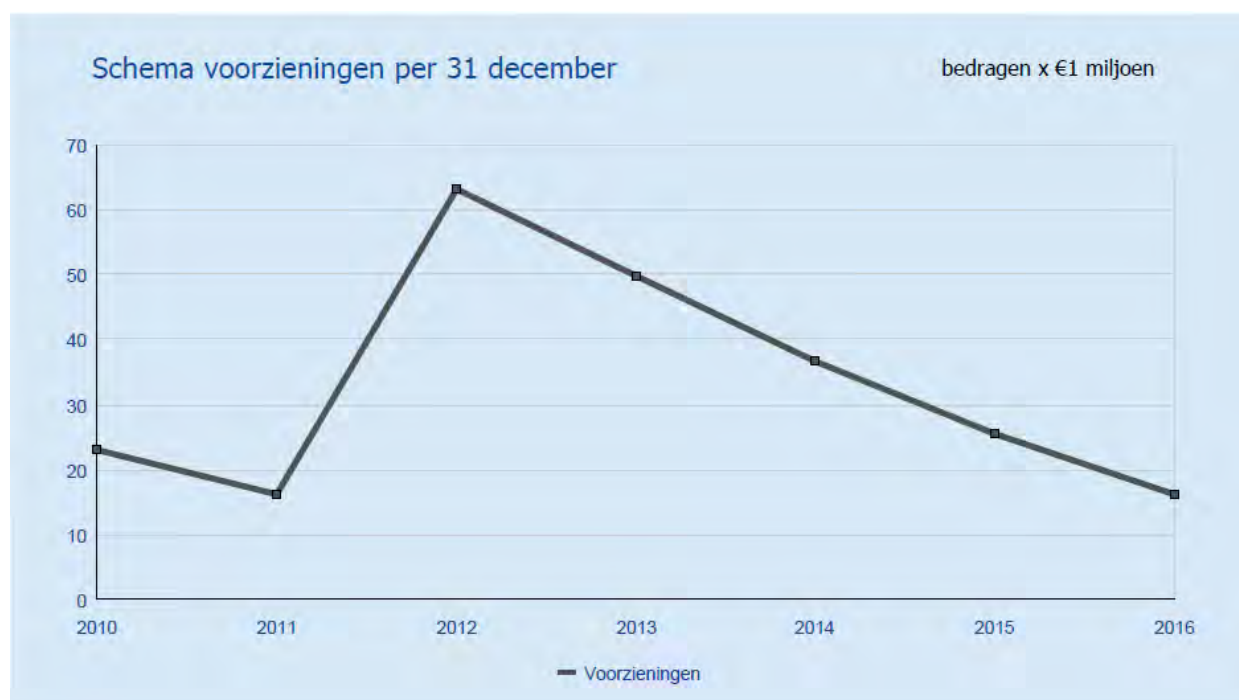
De conclusie in de paragraaf Weerstandsvermogen (2.3.2) is, dat het weerstandsvermogen van de provincie voor deze meerjaren begroting voldoende is. Hierbij dient ook opgemerkt te worden dat de Provincie hierin de buffer stille reserves niet heeft meegerekend. Stille reserves zitten bijvoorbeeld in gebouwen, gronden en deelnemingen.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

7. Stand en het verloop van voorzieningen

De voorzieningen vormen een onderdeel van het vreemde vermogen, waarvoor de besteding volledig is vastgelegd. De bestedingsverplichtingen zijn actueel geraamd per voorziening in de komende jaren.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlage 6.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

8. Nieuw beleid en bestaand beleid

In overleg met de toezichthouder wordt het nieuwe beleid aangegeven in het overzicht Nieuw beleid (1.5) in deze begroting. Dit wordt later aangevuld met de toegekende prioriteiten, vastgelegd in de najaarsnota. De najaarsnota wordt gelijktijdig met de begroting vastgesteld door Provinciale Staten. De ramingen worden in de eerste begrotingswijziging op deze begroting verwerkt.

Bijlagen

Begroting 2013

4.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)

Activiteit code	Omschrijving van de investering	Oorspronkelijke investering per 1-1-2011	Wijze van afschrijving	Boekwaarde per 01-01-2011
materiële vaste activa economisch nut				
gronden en terreinen				
00004	herinrichting abdijplein	677	30 jr	225
bedrijfsgebouwen				
00008	pand achter de houttuinen 8	1.650	30 jr	990
00034	vervangende nieuwbouw groene woud	3.334	30 jr	2.778
00036	gistpoortgebouw	3.053	30 jr	2.750
00037	verbouwing zeeuws museum	5.977	30 jr	5.202
00038	verbouwing pand schuytvlot	4.295	30 jr	4.151
00048	wegsteunpunt mauritsfort	1.235	30 jr	950
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke			
grond- weg- en waterbouwkundige werken				
00001	aanlandingsinrichtingen	4.401	30 jr	3.501
00002	infrastructurale voorzien fast ferry	2.766	30 jr	2.207
vervoermiddelen				
00018	swath boten	26.575	30 jr	20.633
machines apparaten installaties				
00014	nieuwe telefooncentrale	475	10 jr	380
00049	duurzaam archiveren	716	5 jr	429
00056	investering e-dienstverl ecm	367	5 jr	367
00057	investering e-dienstverlening crm			
totaal materiële vaste activa economisch nut		55.521		44.565
materiële vaste activa maatschappelijk nut				
grond-weg en waterbouwkundige werken mn				
00059	sluiskiltunnel			
totaal materiële vaste activa maatschappelijk nut				
financiële vaste activa				
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen				
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel	131.421		125.257
00020	aandelenkapitaal delta nv	568		568
00046	aandelenkap. economische impuls zld	103		103
00050	aandelenkapitaal bv kks	1.000		1.000
00051	perkpolder beheer bv	5		5
00052	perkpolder beheer cv	19		19
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds			
00064	risicodekking zws participatiefonds			
overige langlopende leningen				
00023	geldleningen zws studiefonds			16
00025	hypothecaire geldleningen			21
00027	leningen werkgelegenheidsfonds			44
00031	risicodekking lening werkgeelh.fonds			-44
00044	duurzaamheidlening woningverbetering			
overige uitzettingen > 1 jaar				
10016	fortis 241878918 belegging	36.428		18.259
totaal financiële vaste activa		169.545		145.250
totaal vaste activa		225.066		189.815
vlottende activa				
voorraden				
00035	grondbank zeeland	7.325		7.325
00053	grondexpl perkpolder rode zone	6.400		6.400
00055	grondexpl waterdunen rode zone	233		233
00061	grondbank landb flankerend beleid			
totaal vlottende activa		13.958		13.958
totaal generaal		239.024		203.773

(bedragen x €1000)

Mutaties 2011	Afschrijving of aflossing in 2011	Boekwaarde per 31-12-2011	Mutaties 2012	Afschrijving of aflossing in 2012	Boekwaarde per 31-12-2012
	22	202		22	180
	55	935		55	880
	111	2.666		111	2.555
	102	2.649		102	2.547
	199	5.003		200	4.803
	143	4.008		143	3.865
	95	855		95	760
					0
	152	3.349		152	3.197
	92	2.115		92	2.023
	897	19.736		897	18.839
	48	332		48	285
	143	286		143	143
12		380	577		957
			275		275
12	2.060	42.517	852	2.061	41.309
36.668		36.668	39.069		75.737
36.668		36.668	39.069		75.737
		125.257			125.257
		568			568
		103			103
		1.000			1.000
		5			5
		19			19
			200		200
			-200		-200
	2	14		2	12
	4	17		4	13
		44			44
		-44			-44
1.000		1.000	1.000	50	1.950
-3.440		14.820		2.822	11.998
-2.440	6	142.804	1.000	2.878	140.926
34.241	2.066	221.990	40.921	4.939	257.972
94		7.419	81		7.500
1.584		7.983	-7.983		
738		970	2.627		3.597
2.743		2.743			2.743
5.158		19.116	-5.275		13.841
39.399	2.066	241.106	35.646	4.939	271.813

Vervolg 4.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)

Activiteit code	Omschrijving van de investering	Mutaties 2013	Afschrijving of aflossing in 2013	Boekwaarde per 31-12-2013
materiële vaste activa economisch nut				
gronden en terreinen				
00004	herinrichting abdijplein		22	158
bedrijfsgebouwen				
00008	pand achter de houttuinen 8		55	825
00034	vervangende nieuwbouw groene woud		111	2.444
00036	gistpoortgebouw		102	2.445
00037	verbouwing zeeuws museum		200	4.603
00038	verbouwing pand schuytvlot		143	3.722
00048	wegsteunpunt mauritsfort		95	665
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke			
grond- weg- en waterbouwkundige werken				
00001	aanlandingsinrichtingen		152	3.044
00002	infrastructuurle voorzien fast ferry		92	1.930
vervoermiddelen				
00018	swath boten		897	17.942
machines apparaten installaties				
00014	nieuwe telefooncentrale		48	237
00049	duurzaam archiveren		143	
00056	investering e-dienstverl ecm		191	766
00057	investering e-dienstverlening crm		55	220
Totaal materiële vaste activa economisch nut			2.307	39.002
materiële vaste activa maatschappelijk nut				
grond-weg en waterbouwkundige werken mn				
00059	sluiskiltunnel	26.341		102.078
Totaal materiële vaste activa maatschappelijk nut			26.341	102.078
financiële vaste activa				
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen				
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel			125.257
00020	aandelenkapitaal delta nv			568
00046	aandelenkap. economische impuls zld			103
00050	aandelenkapitaal bv kks			1.000
00051	perkpolder beheer bv			5
00052	perkpolder beheer cv			19
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds			200
00064	risicodekking zws participatiefonds			-200
overige langlopende leningen				
00023	geldleningen zws studiefonds		2	10
00025	hypothecaire geldleningen		5	8
00027	leningen werkgelegenheidsfonds			44
00031	risicodekking lening werkgeelh.fonds			-44
00044	duurzaamheidlening woningverbetering	1.000	100	2.850
overige uitzettingen > 1 jaar				
10016	fortis 241878918 belegging		2.375	9.623
Totaal financiële vaste activa			1.000	139.444
totaal vaste activa			27.341	280.524
vlottende activa				
voorraden				
00035	grondbank zeeland			7.500
00053	grondexpl perkpolder rode zone			
00055	grondexpl waterdunen rode zone	3.746		7.343
00061	grondbank landb flankerend beleid			2.743
totaal vlottende activa			3.746	17.586
totaal generaal			31.086	298.110

bedragen x €1000)

Mutaties 2014	Afschrijving of aflossing in 2014	Boekwaarde per 31-12-2014	Mutaties 2015	Afschrijving of aflossing in 2015	Boekwaarde per 31-12-2015
	22	135		22	112
	55	770		55	715
	111	2.333		111	2.222
	102	2.343		102	2.241
	200	4.403		200	4.203
	143	3.579		143	3.435
	95	570		95	475
2.000		2.000		67	1.933
	152	2.892		152	2.740
	92	1.838		92	1.746
	897	17.045		897	16.148
	48	190		48	142
	191	574		191	383
	55	165		55	110
2.000	2.164	38.838		2.231	36.607
		102.078		5.542	96.536
		102.078		5.542	96.536
		125.257			125.257
		568			568
		103			103
		1.000			1.000
		5			5
		19			19
		200			200
		-200			-200
	2	8		2	6
	5	3		3	
		44			44
		-44			-44
	150	2.700		150	2.550
	1.951	7.672		1.780	5.892
	2.108	137.336		1.935	135.401
2.000	4.272	278.252		9.708	268.544
		7.500			7.500
	-7.343				
		2.743	-2.743		
	-7.343	10.243	-2.743		7.500
-5.343	4.272	288.495	-2.743	9.708	276.044

Vervolg 4.1 Staat van activa

(bedragen x €1000)

Activiteit code	Omschrijving van de investering	Mutaties 2016	Afschrijving of aflossing in 2016	Boekwaarde per 31-12-2016
materiële vaste activa economisch nut				
gronden en terreinen				
00004	herinrichting abdijplein		22	90
bedrijfsgebouwen				
00008	pand achter de houttuinen 8		55	660
00034	vervangende nieuwbouw groene woud		111	2.111
00036	gistpoortgebouw		102	2.140
00037	verbouwing zeeuws museum		200	4.003
00038	verbouwing pand schuytvlot		143	3.292
00048	wegsteunpunt mauritsfort		95	380
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke		67	1.867
grond- weg- en waterbouwkundige werken				
00001	aanlandingsinrichtingen		152	2.588
00002	infrastructurale voorzien fast ferry		92	1.653
vervoermiddelen				
00018	swath boten		897	15.251
machines apparaten installaties				
00014	nieuwe telefooncentrale		48	95
00049	duurzaam archiveren			
00056	investering e-dienstverl ecm		191	191
00057	investering e-dienstverlening crm		55	55
Totaal materiële vaste activa economisch nut			2.231	34.377
materiële vaste activa maatschappelijk nut				
grond-weg en waterbouwkundige werken mn				
00059	sluiskiltunnel		5.542	90.994
Totaal materiële vaste activa maatschappelijk nut			5.542	90.994
financiële vaste activa				
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen				
00019	aandelenkapitaal westerscheldetunnel			125.257
00020	aandelenkapitaal delta nv			568
00046	aandelenkap. economische impuls zld			103
00050	aandelenkapitaal bv kks			1.000
00051	perkpolder beheer bv			5
00052	perkpolder beheer cv			19
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds			200
00064	risicodekking zws participatiefonds			-200
overige langlopende leningen				
00023	geldleningen zws studiefonds		2	4
00025	hypothecaire geldleningen			
00027	leningen werkgelegenheidsfonds			44
00031	risicodekking lening werkgeelh.fonds			-44
00044	duurzaamheidlening woningverbetering		150	2.400
overige uitzettingen > 1 jaar				
10016	fortis 241878918 belegging		1.476	4.416
Totaal financiële vaste activa			1.628	133.773
totaal vaste activa			9.400	259.144
vlottende activa				
voorraden				
00035	grondbank zeeland			7.500
00053	grondexpl perkpolder rode zone			
00055	grondexpl waterdunen rode zone			
00061	grondbank landb flankerend beleid			
totaal vlottende activa				7.500
totaal generaal			9.400	266.644

4.1.1 Toelichting staat van activa

Toelichting

Activiteiten 00001, 00002, 00018, 00034, 00036, 00037, 00038, 00048, 00049, 00062:

Voor de kapitaallasten van deze activa is een dekkingsreserve gevormd.

Activiteit 00055 en 00053 Grondexploitatie Waterdunen en Perkpolder rode zone:

Aan het eind van de grondexploitatieprojecten wordt de vlottende activa overgedragen aan de eindgebruikers conform de verkoopovereenkomsten. Na levering van een project aan de eindgebruiker is de stand op de balans weer € 0 voor dat project.

Activiteit 00059 Sluiskiltunnel

De investeringen in de Sluiskiltunnel zijn tot en met 2010 direct ten laste gebracht van de Exploitatie (€ 7 miljoen). Toen was de prognose dat deze investering direct ten laste van de exploitatie gebracht kon worden. Van 2011 tot en met 2015 worden de investeringen (€ 105 miljoen) opgenomen op de balans. Van 2015 tot en met 2033 wordt jaarlijks een bedrag van € 5,5 miljoen afgeschreven ten laste van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, zodat geen meerjarig beslag gelegd wordt op de middelen in de meerjarenraming.

Activiteit 00063 Aandelenkapitaal Zeeuws Participatiefonds

Eind 2010 is het aandelenkapitaal met € 0,2 miljoen verhoogd, hiervoor is ook direct een voorziening gevormd om het risico af te dekken (00064) en zijn de lasten voor de vorming van de voorziening direct in de jaarrekening 2010 opgenomen.

Algemeen

- 1) Er vindt vanaf 1 januari 2009 geen interne renteberekening plaats conform de financiële verordening.
- 2) Investerings in materiële vaste activa met maatschappelijk nut in openbare ruimten, zoals wegen, komen sinds 2006 direct ten laste van de exploitatie als uitgaven. Deze investeringen worden direct als last genomen en hebben geen meerjarig beslag op middelen in de meerjarenraming na het besluit. Uitzondering hierop is de investering in de Sluiskiltunnel, maar er is de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel gevormd om daaruit de lasten exploitatieneutraal te dekken.
In het meerjarig actieplan MIZ wordt voor gemiddeld € 10 miljoen per jaar geïnvesteerd in provinciale (water)wegen tijdens de jaren uit de meerjarenbegroting. Aanvullend zijn er 2 projecten waarin wordt geïnvesteerd:
 - 1) Voor de periode 2009 t/m 2015 wordt € 296 miljoen geïnvesteerd in Kanaal Kruising Sluiskil (KKS). Het provinciale deel van de investering wordt van 2011 tot en met 2015 opgenomen op de balans (zie 00059). In de exploitatie lopen de bijdragen derden via OP-KKS Rijk (00372) en OP-KKS regionale bijdrage (00395) (zie ook 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva).
 - 2) Voor de periode 2007 t/m 2015 wordt € 104 miljoen geïnvesteerd in N62 Sloeweg- Tractaatweg. (zie ook 4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva; OP 00403 N62).
- 3) Op enkele investeringen van voor het inwerking treden van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een bijdrage van derden ontvangen. Deze bijdragen zijn direct in mindering gebracht, waarna de afschrijving berekend is over het netto investeringsbedrag.
- 4) Financiële vaste activa; kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:
Bij deelnemingen die niet in deze staat zijn opgenomen, zijn de aandelen in het verleden voor het inwerking treden van het BBV volledig gedekt uit de exploitatie, zoals onder andere de Nederlandse Waterschapsbank N.V. en het Zeeuws Participatiefonds B.V. De marktwaarde van de deelnemingen is hoger dan de boekwaarde. De boekwaarde is gelijk aan de verkrijgingprijs.

4.2 Staat van verloop investeringskredieten

(bedragen x 1000)

Activiteit code	Omschrijving	Totaal krediet	Uitgaven tm 2010	Restant krediet per 31-12-2010	Uitgaven 2011	Restant krediet per 31-12-2011	Uitgaven 2012
materiële vaste activa economisch nut							
machines apparaten installaties							
00056	investering e-dienstverl ecm	957	367	590	12	577	577
00057	investering e-dienstverlening crm	275		275		275	275
00062	wegsteunpunt s heer arendskerke	2.000		2.000		2.000	
totaal materiële vaste activa economisch nut		3.232	367	2.865	12	2.852	852
materiële vaste activa maatschappelijk nut							
grond-weg en waterbouwkundige werken mn							
00059	sluiskiltunnel	102.078		102.078	36.668	65.410	39.069
totaal materiële vaste activa maatschappelijk nut		102.078		102.078	36.668	65.410	39.069
financiële vaste activa							
overige langlopende leningen							
00044	duurzaamheidlening woningverbetering	3.000		3.000	1.000	2.000	1.000
00063	aandelenkap.zeeuws participatiefonds	200		200		200	200
00064	risicodekking zws participatiefonds	-200		-200		-200	-200
totaal financiële vaste activa		3.000		3.000	1.000	2.000	1.000
vlottende activa							
voorraden							
00035	grondbank zeeland	13.000	7.325	5.675	94	5.581	81
00053	grondexpl perkpolder rode zone	0	6.400	-6.400	1.584	-7.983	-7.983
00055	grondexpl waterdunen rode zone	-0	233	-233	738	-970	2.627
00061	grondbank landb flankerend beleid	0			2.743	-2.743	
00387	voorziening grond waterdunen rode z.	0	-122	122		122	
totaal vlottende activa		13.000	13.835	-835	5.158	-5.994	-5.275
Totaal generaal		121.310	14.203	107.107	42.839	64.268	35.646

(bedragen x 1000)

Restant krediet per 31-12-2012	Uitgaven 2013	Restant krediet per 31-12-2013	Uitgaven 2014	Restant krediet per 31-12-2014	Uitgaven 2015	Restant krediet per 31-12-2015	Uitgaven 2016	Restant krediet per 31-12-2016
2.000		2.000	2.000					
2.000		2.000	2.000					
26.341	26.341							
26.341	26.341							
1.000	1.000							
1.000	1.000							
5.500		5.500		5.500		5.500		5.500
-3.597	3.746	-7.343	-7.343					
-2.743		-2.743		-2.743	-2.743			
122		122		122		122		122
-719	3.746	-4.464	-7.343	2.879	-2.743	5.622		5.622
28.622	31.086	-2.464	-5.343	2.879	-2.743	5.622		5.622

4.2.1 Toelichting staat van verloop investeringskredieten

Toelichting

Activiteit 00035 Grondbank Zeeland:

Provinciale Staten hebben het plafond van het meerjarig krediet voor 2009 – 2018 vastgesteld op € 13 miljoen. In deze staat is het verloop van de door uit het college geplande aan- en verkopen van de ruilgrond opgenomen.

Activiteit 00055 en 00053 Grondexploitatie Waterdunen en Perkpolder rode zone:

Aan het eind van de grondexploitatieprojecten worden de activa overgedragen aan de eindgebruikers conform de verkoopovereenkomsten. Na levering van een project aan de eindgebruiker is de stand op de balans weer € 0 voor dat project en wordt het krediet opgeheven.

Activiteit 00059 Sluiskiltunnel

De investeringen in de Sluiskiltunnel (€ 7 miljoen) zijn tot en met 2010 direct ten laste gebracht van de Exploitatie. Toen was de prognose dat deze investering direct ten laste van de exploitatie gebracht kon worden. Vanaf 2011 t/m 2015 worden de investeringen opgenomen op de balans (€ 105 miljoen). Vanaf 2015 tot en met 2033 wordt jaarlijks een bedrag van € 5,5 miljoen afgeschreven ten laste van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, zodat er meerjarig geen beslag gelegd wordt op de budgettaire ruimte in de meerjarenraming.

4.3 Staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva

Totaal generaal		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
A Algemene reserve	Begin	-89.259	-102.682	-44.677	-34.808	-18.079	-13.934
	Af	38.142	105.080	29.409	30.039	20.134	3.477
	Bij	-51.564	-47.075	-19.540	-13.311	-15.988	-8.096
	Eind	-102.682	-44.677	-34.808	-18.079	-13.934	-18.553
B Bestemmingsreserve	Begin	-54.221	-58.117	-59.726	-59.547	-60.257	-57.296
	Af	1.383	3.780	4.791	5.230	12.168	13.562
	Bij	-5.280	-5.388	-4.612	-5.940	-9.207	-8.828
	Eind	-58.117	-59.726	-59.547	-60.257	-57.296	-52.562
C Dekkingsreserve	Begin	-21.970	-20.932	-19.894	-18.856	-19.960	-18.998
	Af	1.038	1.038	1.039	896	962	962
	Bij	0	0	0	-2.000	0	0
	Eind	-20.932	-19.894	-18.856	-19.960	-18.998	-18.036
D Voorzieningen	Begin	-22.907	-16.076	-63.136	-49.874	-36.780	-25.434
	Af	7.777	3.814	15.742	15.041	12.797	10.390
	Bij	-946	-50.874	-2.479	-1.947	-1.452	-1.031
	Eind	-16.076	-63.136	-49.874	-36.780	-25.434	-16.076
E Overlopende passiva	Begin	-107.546	-87.159	-110.071	-46.792	-15.285	-14.908
	Af	149.155	162.161	236.333	167.199	79.569	25.419
	Bij	-128.768	-185.073	-173.054	-135.692	-79.192	-25.396
	Eind	-87.159	-110.071	-46.792	-15.285	-14.908	-14.885

Totaal reserves, voorzieningen en overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Begin	-295.903	-284.966	-297.504	-209.876	-150.361	-130.570
	Af	197.494	275.873	287.313	218.405	125.630	53.810
	Bij	-186.558	-288.410	-199.685	-158.890	-105.840	-43.351
	Eind	-284.966	-297.504	-209.876	-150.361	-130.570	-120.112

A. Algemene reserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
00100 algemene reserve	Begin	-88.123	-92.626	-44.677	-34.808	-18.079	-13.934
	Af	37.006	95.024	29.409	30.039	20.134	3.477
	Bij	-41.509	-47.075	-19.540	-13.311	-15.988	-8.096
	Eind	-92.626	-44.677	-34.808	-18.079	-13.934	-18.553
00110 alg reserve resultaat na bestemming	Begin	-1.136	-10.056	0	0	0	0
	Af	1.136	10.056	0	0	0	0
	Bij	-10.056	0	0	0	0	0
	Eind	-10.056	0	0	0	0	0

B. Bestemmingsreserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
00200 bestemmingsreserve sluiskiltunnel	Begin	-54.221	-58.117	-59.726	-59.547	-60.257	-57.296
	Af	1.383	3.780	4.791	5.230	12.168	13.562
	Bij	-5.280	-5.388	-4.612	-5.940	-9.207	-8.828
	Eind	-58.117	-59.726	-59.547	-60.257	-57.296	-52.562

C. Dekkingsreserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
00201 dekk res vervangende nieuwb gr	Begin	-2.777	-2.666	-2.555	-2.444	-2.333	-2.222

C. Dekkingsreserve		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
woud	Af	111	111	111	111	111	111
	Eind	-2.666	-2.555	-2.444	-2.333	-2.222	-2.111
00207 dekk res verbouwing zeeuws museum	Begin	-5.203	-5.004	-4.804	-4.604	-4.404	-4.204
	Af	199	199	200	200	200	200
	Eind	-5.004	-4.804	-4.604	-4.404	-4.204	-4.004
00208 dekk res gistpoortgebouw	Begin	-2.750	-2.649	-2.547	-2.445	-2.343	-2.241
	Af	102	102	102	102	102	102
	Eind	-2.649	-2.547	-2.445	-2.343	-2.241	-2.140
00210 dekk res verbouwing pand schuytvlot	Begin	-4.152	-4.009	-3.865	-3.722	-3.579	-3.436
	Af	143	143	143	143	143	143
	Eind	-4.009	-3.865	-3.722	-3.579	-3.436	-3.293
00211 dekk res wegsteunpunt mauritsfort	Begin	-950	-855	-760	-665	-570	-475
	Af	95	95	95	95	95	95
	Eind	-855	-760	-665	-570	-475	-380
00212 dekk res duurzaam archiveren	Begin	-430	-287	-144	-1	-1	-1
	Af	143	143	143	0	0	0
	Eind	-287	-144	-1	-1	-1	-1
00214 dekk res ff aanlandingavoorz.	Begin	-3.501	-3.349	-3.197	-3.044	-2.892	-2.740
	Af	152	152	152	152	152	152
	Eind	-3.349	-3.197	-3.044	-2.892	-2.740	-2.588
00215 dekk res ff gebouwen en terr.	Begin	-2.207	-2.115	-2.022	-1.930	-1.838	-1.745
	Af	92	92	92	92	92	92
	Eind	-2.115	-2.022	-1.930	-1.838	-1.745	-1.653
00216 wegsteunpunt s heer arendskerke	Begin	0	0	0	0	-2.000	-1.933
	Af	0	0	0	0	67	67
	Bij	0	0	0	-2.000	0	0
	Eind	0	0	0	-2.000	-1.933	-1.867

Totaal reserves		(bedragen x € 1.000)					
	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Begin	-165.449	-181.731	-124.297	-113.210	-98.296	-90.228
	Af	40.563	109.898	35.238	36.165	33.264	18.001
	Bij	-56.844	-52.463	-24.152	-21.251	-25.195	-16.924
	Eind	-181.731	-124.297	-113.210	-98.296	-90.228	-89.151

D. Voorzieningen		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
00300 voorziening waterbeheer	Begin	-733	-824	-729	-666	-631	-641
	Af	120	266	233	205	160	160
	Bij	-211	-170	-170	-170	-170	-170
	Eind	-824	-729	-666	-631	-641	-651
00308 voorziening wachtgelden psd	Begin	-20.549	-15.247	-12.407	-9.850	-7.755	-5.771
	Af	6.037	3.543	3.132	2.562	2.354	1.929
	Bij	-735	-704	-575	-466	-370	-284
	Eind	-15.247	-12.407	-9.850	-7.755	-5.771	-4.127
00314 voorziening nme: natuurcomp braakman	Begin	-609	-5	0	0	0	0
	Af	604	5	0	0	0	0
	Eind	-5	0	0	0	0	0
00396 Voorziening schade	Begin	-1.016	0	0	0	0	0

D. Voorzieningen		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Landinricht.Walch	Af	1.016	0	0	0	0	0
00411 voorziening non activiteitsregeling	Begin	0	0	-50.000	-39.357	-28.394	-19.022
	Af	0	0	12.377	12.274	10.284	8.302
	Bij	0	-50.000	-1.734	-1.311	-912	-577
	Eind	0	-50.000	-39.357	-28.394	-19.022	-11.298

Totaal voorzieningen		(bedragen x € 1.000)					
	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Begin	-22.907	-16.076	-63.136	-49.874	-36.780	-25.434
	Af	7.777	3.814	15.742	15.041	12.797	10.390
	Bij	-946	-50.874	-2.479	-1.947	-1.452	-1.031
	Eind	-16.076	-63.136	-49.874	-36.780	-25.434	-16.076

E. Overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
00301 OP bodemsanering	Begin	-2.174	0	0	0	0	0
	Af	2.260	0	0	0	0	0
	Bij	-85	0	0	0	0	0
00303 OP stads- en dorpsvernieuw	Begin	-1.136	-353	0	0	0	0
	Af	783	353	0	0	0	0
	Eind	-353	0	0	0	0	0
00307 OP jeugdzorg	Begin	-1.106	-1.067	-977	-960	-983	-1.009
	Af	30.194	31.648	31.125	31.089	31.089	0
	Bij	-30.156	-31.558	-31.109	-31.112	-31.116	0
	Eind	-1.067	-977	-960	-983	-1.009	-1.009
00313 OP nme: natuurcomp w scheld	Begin	-3.778	-3.494	-1.069	-300	0	0
	Af	1.726	2.430	773	300	0	0
	Bij	-1.442	-5	-4	0	0	0
	Eind	-3.494	-1.069	-300	0	0	0
00316 OP isv 2	Begin	-536	-278	0	0	0	0
	Af	258	278	0	0	0	0
	Eind	-278	0	0	0	0	0
00327 OP BDU brede doeluitkering	Begin	-13.757	-10.861	-5.652	-1.823	-1.778	-1.733
	Af	30.500	32.089	29.629	25.460	25.284	24.974
	Bij	-27.604	-26.880	-25.800	-25.415	-25.239	-24.919
	Eind	-10.861	-5.652	-1.823	-1.778	-1.733	-1.679
00337 OP implem OV-chipkaart	Begin	-3.621	-2.480	-1.464	-857	-250	0
	Af	1.177	791	357	357	0	0
	Bij	-36	225	250	250	250	0
	Eind	-2.480	-1.464	-857	-250	0	0
00340 OP life project	Begin	-427	0	0	0	0	0
	Af	1.114	0	0	0	0	0
	Bij	-687	0	0	0	0	0
00342 OP ILG	Begin	-36.317	-48.116	-50.543	-21.858	-12.580	-12.413
	Af	17.482	38.328	94.037	31.500	167	0
	Bij	-29.281	-40.754	-65.353	-22.221	0	0
	Eind	-48.116	-50.543	-21.858	-12.580	-12.413	-12.413
00344 OP duurz veilig verkeer w zws-vl	Begin	-12	0	0	0	0	0
	Af	52	0	0	0	0	0
	Bij	-40	0	0	0	0	0
00349 OP besluit locatiegebonden subs	Begin	-957	0	0	0	0	0
	Af	957	0	0	0	0	0
00351 OP natuurbeschermingswet	Begin	-1	-36	0	0	0	0

E. Overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Af	78	46	0	0	0	0
	Bij	-113	-10	0	0	0	0
	Eind	-36	0	0	0	0	0
00354 OP servicepunt handhaving	Begin	13	7	0	0	0	0
	Af	112	125	100	100	100	100
	Bij	-118	-132	-100	-100	-100	-100
	Eind	7	0	0	0	0	0
00356 OP Staats Spaanse Linies interreg 4A	Begin	-50	-19	0	0	0	0
	Af	68	283	0	0	0	0
	Bij	-37	-264	0	0	0	0
	Eind	-19	0	0	0	0	0
00357 OP Stimuleringsregeling voordeltaE&M	Begin	-1.243	-1.977	0	0	0	0
	Af	781	1.905	75	0	0	0
	Bij	-1.515	71	-75	0	0	0
	Eind	-1.977	0	0	0	0	0
00359 OP Actief bodembeheer	Begin	36	-41	0	0	0	0
	Af	-19	65	24	24	24	24
	Bij	-59	-24	-24	-24	-24	-24
	Eind	-41	0	0	0	0	0
00360 OP Platform diffuse bronnen	Begin	-23	-19	0	0	0	0
	Af	17	34	15	15	15	15
	Bij	-12	-15	-15	-15	-15	-15
	Eind	-19	0	0	0	0	0
00362 OP Geluidsscherm Rilland A58 (VROM	Begin	-7	0	0	0	0	0
	Af	-9	0	0	0	0	0
	Bij	16	0	0	0	0	0
	Begin	-23	-33	0	0	0	0
00366 OP Vitaal sloe/kanaalzone	Begin	-23	-33	0	0	0	0
	Af	3	33	0	0	0	0
	Bij	-12	0	0	0	0	0
	Eind	-33	0	0	0	0	0
00370 OP DC Noise	Begin	92	0	0	0	0	0
	Af	-1	0	0	0	0	0
	Bij	-91	0	0	0	0	0
	Begin	140	0	0	0	0	0
00371 OP Climate Proof Areas	Begin	140	0	0	0	0	0
	Af	218	0	0	0	0	0
	Bij	-358	0	0	0	0	0
	Begin	-31.991	-17.992	-19.503	-2.529	570	1.660
00372 OP KKS Rijk	Begin	-31.991	-17.992	-19.503	-2.529	570	1.660
	Af	44.818	40.069	38.158	11.093	1.090	0
	Bij	-30.819	-41.580	-21.185	-7.994	0	0
	Eind	-17.992	-19.503	-2.529	570	1.660	1.660
00373 OP N62	Begin	2.210	0	0	0	0	0
	Af	-2.210	0	0	0	0	0
	Begin	-18	0	0	0	0	0
00374 OP regionale tv scheldemond 2	Begin	-18	0	0	0	0	0
	Af	18	0	0	0	0	0
	Begin	-52	-119	-52	-60	0	0
00375 OP N2000 beheerplan Voordelta (RMW)	Begin	-52	-119	-52	-60	0	0
	Af	32	192	116	160	0	0
	Bij	-99	-124	-124	-99	0	0
	Eind	-119	-52	-60	0	0	0
00377 OP Peilgestuurde drainage	Begin	330	152	0	0	0	0
	Af	195	104	0	0	0	0
	Bij	-372	-256	0	0	0	0
	Eind	152	0	0	0	0	0
00378 OP Coast alive Interreg IVB	Begin	9	6	0	0	0	0
	Af	11	136	0	0	0	0

E. Overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Bij	-14	-142	0	0	0	0
	Eind	6	0	0	0	0	0
00379 OP Maritime Skills (interreg IV A)	Begin	1	-1	0	0	0	0
	Af	23	109	0	0	0	0
	Bij	-25	-108	0	0	0	0
	Eind	-1	0	0	0	0	0
00380 OP Up Safety	Begin	-289	0	0	0	0	0
	Af	452	0	0	0	0	0
	Bij	-163	0	0	0	0	0
00381 OP herstel n689 Kloosterzande	Begin	-37	0	0	0	0	0
	Af	37	0	0	0	0	0
00382 OP locare interreg 4c	Begin	0	-42	0	0	0	0
	Af	6	42	0	0	0	0
	Bij	-48	0	0	0	0	0
	Eind	-42	0	0	0	0	0
00383 OP grondaankopen EHS	Begin	2	0	0	0	0	0
	Af	-467	136	204	0	0	0
	Bij	465	-136	-204	0	0	0
	Eind	0	0	0	0	0	0
00384 OP Leren voor duurzame ontwikkeling	Begin	-31	0	0	0	0	0
	Af	154	224	0	0	0	0
	Bij	-123	-224	0	0	0	0
00385 OP Waterdunen VROM	Begin	211	0	0	0	0	0
	Af	-2.052	0	0	0	0	0
	Bij	1.841	0	0	0	0	0
00386 OP Waterpoort naar waterdunen	Begin	0	0	-270	-20	0	0
	Af	0	530	1.300	1.770	0	0
	Bij	0	-800	-1.050	-1.750	0	0
	Eind	0	-270	-20	0	0	0
00388 OP fishing for Litter	Begin	-30	-15	0	0	0	0
	Af	15	15	0	0	0	0
	Eind	-15	0	0	0	0	0
00389 OP ISV 3	Begin	-4.540	-634	0	0	0	0
	Af	3.906	634	0	0	0	0
	Eind	-634	0	0	0	0	0
00390 OP project neem de mensen mee	Begin	0	-14	0	0	0	0
	Af	-14	14	0	0	0	0
	Eind	-14	0	0	0	0	0
00391 OP regionale tv scheldemond 3	Begin	0	0	0	0	0	0
	Af	276	0	0	0	0	0
	Bij	-276	0	0	0	0	0
00392 OP Bodemsanering groeve Nieuw Namen	Begin	-200	0	0	0	0	0
	Af	1.152	0	0	0	0	0
	Bij	-952	0	0	0	0	0
00393 OP Scaldwin	Begin	0	16	0	0	0	0
	Af	16	8	0	0	0	0
	Bij	0	-24	0	0	0	0
	Eind	16	0	0	0	0	0
00394 OP trans coast	Begin	0	43	0	0	0	0
	Af	548	1.194	5.598	0	0	0
	Bij	-505	-1.237	-5.598	0	0	0
	Eind	43	0	0	0	0	0
00395 OP regiobijdrage kks	Begin	-8.150	0	-157	11.817	7.300	0
	Af	8.150	1.000	11.974	11.093	1.090	0
	Bij	0	-1.157	0	-15.610	-8.390	0
	Eind	0	-157	11.817	7.300	0	0
00397 OP Waterdunen	Begin	0	109	100	0	0	0

E. Overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
natura people							
	Af	109	91	0	0	0	0
	Bij	0	-100	-100	0	0	0
	Eind	109	100	0	0	0	0
00398 OP Natuurlijk Vitaal	Begin	-88	-73	0	0	0	0
	Af	61	73	0	0	0	0
	Bij	-46	0	0	0	0	0
	Eind	-73	0	0	0	0	0
00399 OP Grenzeloze Kanaalzone	Begin	0	-24	-14	0	0	0
	Af	82	188	679	0	0	0
	Bij	-106	-178	-665	0	0	0
	Eind	-24	-14	0	0	0	0
00400 OP Delta Water Award	Begin	0	-73	0	0	0	0
	Af	32	73	0	0	0	0
	Bij	-105	0	0	0	0	0
	Eind	-73	0	0	0	0	0
00401 OP Proeftuin KRW	Begin	0	-46	0	0	0	0
	Af	15	46	0	0	0	0
	Bij	-61	0	0	0	0	0
	Eind	-46	0	0	0	0	0
00402 Op kerend tij	Begin	0	-111	0	0	0	0
	Af	586	255	0	0	0	0
	Bij	-697	-144	0	0	0	0
	Eind	-111	0	0	0	0	0
00403 OP n62 sloeweg-tractaatweg	Begin	0	427	-30.472	-30.183	-7.564	-1.413
	Af	5.427	7.302	20.455	52.195	20.710	306
	Bij	-5.000	-38.201	-20.167	-29.576	-14.559	-337
	Eind	427	-30.472	-30.183	-7.564	-1.413	-1.445
00405 OP Flood aware	Begin	0	-15	-13	0	0	0
	Af	15	307	682	0	0	0
	Bij	-30	-305	-669	0	0	0
	Eind	-15	-13	0	0	0	0
00406 OP World War II Heritage	Begin	0	13	-26	-17	0	0
	Af	13	974	1.021	2.043	0	0
	Bij	0	-1.013	-1.013	-2.026	0	0
	Eind	13	-26	-17	0	0	0
00408 OP Project EU(regio)2020	Begin	0	0	38	0	0	0
	Af	0	38	10	0	0	0
	Bij	0	0	-48	0	0	0
	Eind	0	38	0	0	0	0

Totaal overlopende passiva		(bedragen x € 1.000)					
	Saldo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Begin	-107.546	-87.159	-110.071	-46.792	-15.285	-14.908
	Af	149.155	162.161	236.333	167.199	79.569	25.419
	Bij	-128.768	-185.073	-173.054	-135.692	-79.192	-25.396
	Eind	-87.159	-110.071	-46.792	-15.285	-14.908	-14.885

4.3.1 De toelichting op de balansmutaties per reserve, voorziening en overlopende passiva

1. Inleiding

Conform het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dienen op de balans de reserves, voorzieningen en overlopende passiva toegelicht te worden, naar de aard en reden enerzijds en de wijzigingen in de stand anderzijds. De toelichting wordt per balanspost gegeven.

Het meerjarig verloop van de stand van de reserves, voorzieningen en overlopende passiva is in het cijfermatig deel aangegeven.

In de regels af (onttrekking) en bij (toevoeging) is een opsomming gegeven van verplichtingen ten laste van de balansposten, waartoe Provinciale Staten reeds besloten hebben of welke in deze begroting vastgesteld worden.

2. Algemene toelichting

Hieronder volgt eerst een algemene toelichting op reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

A. B. C. Reserves

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat als eigen vermogen wordt aangemerkt. Reserves zijn vrij te besteden, tenzij de politiek aan een reserve een bestemming heeft gegeven. De bevoegdheid om te beschikken over de reserves ligt bij de Provinciale Staten. Voorts mag aan een reserve rente worden toegerekend, maar de Provincie Zeeland heeft in de financiële verordening 2008 besloten dit niet te doen.

Met ingang van 2004 is het BBV provincies en gemeenten van toepassing. Dit besluit schrijft voor dat mutaties in reserves uitsluitend via resultaatbestemming mogen plaatsvinden. Dit betekent dat elk voorstel tot wijziging van de lasten van een programma, dat gedekt wordt middels een beschikking over een (bestemmings) reserve ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Provinciale Staten. Op deze manier is de bevoegdheid over de bestemming van de reserves door de Provinciale Staten geborgd.

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Voor de vrije deel van de algemene reserve kan het provinciaal bestuur nog een nadere bestemming bepalen. Bestemmingsreserves (waaronder dekkingsreserves) zijn reserves waaraan Provinciale Staten al een bestemming hebben gegeven.

Een speciale vorm van bestemmingsreserves zijn dekkingsreserves. Voor investeringen in materiële vaste activa met economisch nut zonder herinvestering plicht wordt in het jaar van besluit tot investeren vanuit de exploitatie geld gereserveerd voor de toekomstige afschrijvingslasten. Hiervoor wordt een dekkingsreserve gevormd en een investeringskrediet (van gelijke omvang). Gedurende de periode dat de investering nog niet afgerond is, is het bedrag op de staat van activa lager dan de dekkingsreserve. Dit komt omdat het saldo blijft staan op de staat van verloop investeringskredieten als aanvulling op de staat van activa. Als de investering gereed is, dan wordt de dekkingsreserve afgestemd op de totale investering door middel van toevoeging of onttrekking aan de reserve via de exploitatie. Daarna blijven de activa en bijbehorende dekkingsreserve gelijk in mutatie en omvang, door de afschrijving in de exploitatie jaarlijks te onttrekken uit deze dekkingsreserve.

Als besloten wordt dat projecten later in de tijd uitgevoerd worden of eerder in uitvoering komen dan origineel begroot en daarbij verschuiven over de jaargrens, dan worden deze kredieten met instemming van Provinciale Staten van het ene naar het andere jaar budgetneutraal overgeboekt via de algemene reserve (de toevoeging en onttrekking zijn per saldo van gelijke omvang).

D. Voorzieningen

Een voorziening is een vermogensbestanddeel dat als vreemd vermogen wordt aangemerkt. Voorzieningen zijn niet vrij te besteden. Op grond van artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording mogen en soms moeten voorzieningen gevormd worden door Gedeputeerde Staten volgens bepaalde criteria in onderdelen:

- 1a. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- 1b. Op de balansdatum bestaande risico's voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- 1c. Gelijkmatisering van de lasten;
2. Niet bestede bijdragen van derden voor een specifiek doel (derde is niet een Europees of Nederlands overheidslichaam).

Het BBV schrijft voor dat baten en lasten slechts eenmaal op een programma mogen worden gepresenteerd op basis van het inkomstenpatroon.

Beschikkingen over voorzieningen bestemd voor uitgaven, worden niet meer zichtbaar op de programma's, maar komen rechtstreeks ten laste van de voorzieningen. Autorisatie voor de uitgave is feitelijk al gegeven bij de toevoeging aan de voorziening.

Aan een voorziening mag geen rente worden toegerekend. Behalve wanneer de berekening van een voorziening gebaseerd is op contante waarde, dan wordt er jaarlijks wel rente toegevoegd aan de voorziening.

Het kenmerkende van een voorziening is dat de omvang van een voorziening altijd even hoog moet zijn als de verplichting of het ingeschatte risico. Beleidsuitgangspunt met betrekking tot voorzieningen is dat jaarlijks de hoogte en de noodzaak van handhaving van de voorzieningen worden beoordeeld en eventueel middels een toevoeging of onttrekking aangepast via een begrotingswijziging in de exploitatie.

E. Overlopende passiva

Een overlopende passiva is een vermogensbestanddeel dat als vreemd vermogen wordt aangemerkt. Overlopende passiva zijn niet vrij te besteden.

Voor ontvangen voorschotbedragen van een Europees of Nederlands overheidslichaam met een specifiek bestedingsdoel is het BBV per 1 januari 2008 aangepast in artikel 44, lid 2 en uitgebreid met artikel 49 en 40a en 52a. Hierin worden deze ontvangsten nu als overlopende passiva verantwoord. Tot en met 31 december 2007 werden deze als voorziening verantwoord. De voorzieningen op basis van bovengenoemd criterium per 31 december 2007 zijn als overlopende passiva verantwoord vanaf 1 januari 2008.

Het BBV schrijft voor dat baten en lasten slechts eenmaal op een programma mogen worden gepresenteerd op basis van het uitgavenpatroon. Dit betekent dat lasten (uitgaven) en wijzigingen in de lasten (uitgaven) uit de overlopende passiva in de exploitatie worden voorgelegd ter goedkeuring aan de Provinciale Staten met direct ook een bate mutatie van gelijke omvang. Inkomsten (kas ontvangsten) worden direct op de balans geboekt en zijn niet meer zichtbaar in de programma's.

Aan een overlopende passiva mag geen rente worden toegerekend. Alleen als het in de subsidiebeschikking door het Rijk voorgeschreven is wordt er jaarlijks een 'inflatiecorrectie' toegevoegd aan de overlopende passiva om de overlopende passiva middelen op contante waarde te houden. De berekening van deze 'inflatiecorrectie' wordt toegepast zoals in de individuele beschikking is aangegeven.

3. Toelichting per balanspost

Alle reservemutaties per programma worden toegelicht in de financiële begroting (zie 4.3).

A. Algemene reserve

00100 Algemene Reserve

Op de algemene reserve wordt al het vermogen verantwoord, waaraan nog geen bestemming is gegeven. Het vrije deel van de algemene reserve is het saldo wat over is na vermindering van alle verplichtingen in toekomstige jaren.

De algemene reserve kan gebruikt worden om risico's op korte termijn af te dekken. Daarom maakt de algemene reserve onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Conform het plan van aanpak risicomanagement is de weerstandscapaciteit voor de begroting 2013 bepaald op minimaal € 11 miljoen (zie 2.3.2 paragraaf weerstandsvermogen). De stand van de algemene reserve is per einde van het jaar steeds hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit. Het vrije deel van de algemene reserve bedraagt € 42 miljoen in 2020. Hiermee blijft de stand van de algemene reserve ook boven het minimumbedrag van € 25 miljoen, zoals in uitgangspunten financieel beleid (1.2) is vastgelegd. Geconcludeerd mag worden dat het weerstandsvermogen van de Provincie voor 2013 voldoende is.

Zoals in het tweede schema aangegeven is daalt de algemene reserve de eerste jaren en met name door de vorming van de voorziening voor de Non-activiteitsregeling (NAR) van € 50 miljoen.

De onttrekking in 2012 van € 50 miljoen in verband met de vorming van de NAR voorziening wordt vanaf 2013 en volgende jaren weer volledig aan de algemene reserve toegevoegd. Vanaf 2013 tot en met 2020 worden de in de exploitatie vrijvallende salarislaster van de personeelsleden die gebruik maken van de NAR-voorziening weer aan de algemene reserve toegevoegd. Daarna komen de vrijvallende salarislaster ten gunste van de budgettaire ruimte.

Hieronder is aangegeven het verloop per jaar en het verloop in de begrotingsperiode en daarna;

(Bedragen x 1 miljoen)											
Algemene reserve	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beginstand	102,7	44,7	34,8	18,1	14,0	18,6	23,2	29,5	35,9	41,8	41,8
Onttrekkingen	-105,1	-29,4	-30,0	-20,1	-3,5	-1,9	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Toevoegingen	47,1	19,5	13,3	16,0	8,1	6,5	6,5	6,5	6,0	0,0	0,0
Eindstand algemene reserve	44,7	34,8	18,1	14,0	18,6	23,2	29,5	35,9	41,8	41,8	41,8

Het mutatieverloop van de algemene reserve

(bedragen x € 1 miljoen)

93 Stand per 31-12-2011

10 Rekeningsaldo 2011, 2e begrotingswijziging 2012

-2 Bestemming rekeningsaldo, 2e begrotingswijziging 2012

- 50 Vorming voorziening Non-Activiteitsregeling in 2012

-5 Inflatiecorrectie voorziening Non-activiteitsregeling 2013-2016

30 Toevoeging algemene reserve 2013-2016 in verband met de Non-Activiteitsregeling (vrijval salarissen)

-20 Opvangen bezuinigingen provinciefonds vanaf 2011-2015 uit de algemene reserve in verband met natuurlijk verloop en gefaseerde korting subsidie budgetten

-12 Onttrekking in verband met toekenning prioriteiten in deze begroting 2013-2016

10 Toevoeging in verband met stelpost aframen budgetten in 2012, detail invulling in najaarsnota 2012

-36 Overboeking kredieten van voor 2012 welke uitgegeven worden in 2012-2016

19 Stand per 31-12-2016

-2 Mutaties na 2016, per saldo een onttrekking

25 Mutaties Non-Activiteitsregeling 2017 t/m 2020; het saldo van de toevoegingen en onttrekkingen

42 Het vrije deel van de algemene reserve in 2020

00110 Algemene Reserve rekeningresultaat na bestemming

Het rekeningresultaat van het vorig rekening jaar is het beginsaldo. Bij het vaststellen van de bestemming van het rekeningresultaat in mei het jaar erna wordt het middels een begrotingswijziging hier afgeboekt en aan de bestemming toegevoegd. Het saldo van het lopende jaar en erna is altijd nul in de begroting.

B. Bestemmingsreserve

00200 Bestemmingsreserve Sluiskiltunnel

De reserve Sluiskiltunnel is gevormd, zoals de naam al aangeeft, ten behoeve van de aanleg van een tunnel onder het Kanaal van Gent naar Terneuzen ter hoogte van Sluiskil. Voor de aanleg van de Sluiskiltunnel is eind 2006 een intentieovereenkomst met het Rijk getekend. In de loop der jaren zijn incidentele toevoegingen gedaan bij voor- en najaarsconferenties en in 2009 bij de opheffing reserve Westerschelde Oever Verbinding. In de voorjaarsnota 2011 is besloten om de motorrijtuigenbelasting (MRB) te verhogen en daarvan structureel twee miljoen in te zetten voor een korting op de toltarieven van de Westerscheldetunnel (WST). Het effect is dat de dividenduitkering van de WST met € 2 miljoen omlaag is gegaan en dat er € 2 miljoen uit de budgettaire ruimte (door de extra MRB) jaarlijkse toegevoegd wordt aan deze reserve.

De toevoegingen bestaan uit de dividend inkomsten van de Westerscheldetunnel en vanaf 2013 twee miljoen uit de extra baten motorrijtuigenbelasting. Deze inkomsten worden conform statenvoorstel de eerste jaren toegevoegd aan deze reserve om de provinciale kosten aan de bouw van de Sluiskiltunnel volledig te bekostigen. De onttrekkingen betreffen de provinciale afschrijving en onderhoudskosten vanaf 2015 en de financieringskosten over de investeringen in de bouw van de Sluiskiltunnel en de uitbreiding aandelenkapitaal van de Westerscheldetunnel. Door de onttrekking van deze extra financieringslasten verloopt dit gedurende de projectduur 'exploitatieneutraal'. Deze reserve blijft aangevuld worden uit de jaarlijkse dividendinkomsten Westerscheldetunnel en twee miljoen motorrijtuigenbelasting tot de bouw van de Sluiskiltunnel hieruit betaald is. Dit zal volgens de huidige prognose ongeveer in 2027 zijn. Daarna dient de investering in de Westerscheldetunnel van € 125 miljoen (00019) en KKS (00050) uit deze inkomsten volledig afgeschreven te worden, voordat de overdracht aan het Rijk plaatsvindt voor het symbolische bedrag van € 1 (zie Staat van activa 4.1).

Het mutatieverloop van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel		(bedragen x € 1 miljoen)
58 Stand per 31-12-2011		
-15	Afschrijving en onderhoudskosten 2015-2016	
26	Dividendopbrengsten Westerscheldetunnel	
8	Toevoeging 2 miljoen per jaar uit budgettaire ruimte door extra opbrengst motorrijtuigenbelasting	
- 24	Onttrekkingen 2012 t/m 2016 in verband met financieringslasten Sluiskil- en Westerscheldetunnel	
53 Stand per 31-12-2016		
- 119	Onttrekkingen na 2016 in verband met exploitatielasten; afschrijving en onderhoud	
- 75	Onttrekkingen na 2016 in verband met exploitatielasten; financiering	
141	Toevoegingen 2016 t/m 2027 tot de Sluiskiltunnel is afbetaald; Dividend Westerscheldetunnel en motorrijtuigenbelasting.	
0	Eindsaldo.	

C. Dekkingsreserve

De omvang van iedere dekkingsreserve is gelijk aan de omvang van de activa, of als de investering in de activa nog niet is afgerond, dan is de omvang gelijk aan het investeringskrediet.

00201 Dekkingsreserve vervangende nieuwbouw Groene Woud

De investering is in 2005 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00034).

00207 Dekkingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00037).

00208 Dekkingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00036).

00210 Dekkingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00038)

00211 Dekkingsreserve wegsteunpunt Mauritsfort

Vanuit de wegenoverdracht is in 2008 dit dekkingsreserve gevormd (zie bijlage 4.1 activiteit 00048).

00212 Dekkingsreserve duurzaam archiveren

In 2009 is de investering in duurzaam archiveren afgerond (zie bijlage 4.1 activiteit 00049).

00214 Dekkingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een dekkingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4^e begrotingswijziging 2009) (zie bijlage 4.1 activiteit 00001).

00215 Dekkingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een dekkingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4^e begrotingswijziging 2009) (zie bijlage 4.1 activiteit 00002).

D. Voorzieningen

00300 Voorziening waterbeheer

De voorziening is gevormd conform BBV art. 44 1c; Gelijkmatisering van de lasten. De leges voor de waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze wateronttrekkingen en die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de op handen zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

00308 Voorziening wachtgelden PSD

De voorziening is gevormd voor de (wachtgeld)verplichtingen ex-PSD-ers na de opheffing van de PSD in 2003, conform BBV art. 44 1a. Verplichtingen (en verliezen) waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten. Bij het beëindigen van de PSD heeft het Rijk de sanering

afgekocht en zijn voor de wachtgelden deze middelen, aangevuld met provinciale middelen, op contante waarde toegevoegd aan deze voorziening. De voorziening komt voort uit het sociaal plan waarin de provincie garant staat voor een aanvulling op het inkomen tot een bepaald niveau.

Voor het bepalen van de wachtgeldrechten is gebruik gemaakt van de basisgegevens per wachtgelder, zoals deze ook worden gebruikt door Loyalis, de uitvoerende instantie voor de wachtgelden. Daarnaast op de inzichten die de bemiddelingscommissie heeft van de neveninkomsten nu en in de toekomst. De rentecomponent, de inflatie en het prijspeil van de berekening is in overeenstemming met meerjarig besluit. Uiteraard zijn de rechten nog steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003. De uitkering wachtgelden als aanvulling op andere inkomsten wordt jaarlijks onttrokken en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening. Deze is gelijk aan de rente opbrengst van de uitgezette middelen.

00314 Voorziening nme: natuurcompensatie Braakman

De voorziening is gevormd conform BBV art. 44.2 Niet bestede bijdragen van derden voor een specifiek doel. De gelden zijn verstrekt door Zeeland Seaports als compensatiegelden in verband met de aanleg van een logistiek park. De middelen zijn nagenoeg volledig ingezet in 2011 voor de versnelling van de bos- en natuurontwikkeling in de Braakman, die in 2012 afgerond is.

00411 Voorziening non activiteitsregeling 2013

Er is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren moet een voorziening gevormd worden conform BBV art. 44.1 Verplichtingen (en verliezen) waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door de basisgegevens van alle deelnemer te bepalen en deze te waarderen tegen de netto contante waarde. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgelden PSD.

Het mutatieverloop van de voorziening non activiteitsregeling (bedragen x € 1 miljoen)	
0 Stand per 31-12-2011	
50 Vorming voorziening non activiteitsregeling	
4 Inflatiecorrectie voorziening non activiteitsregeling	
-43 Onttrekkingen 2012-2016 uitbetaling salarissen	
11 Stand per 31-12-2016	
1 Toevoegingen na 2016 in verband met inflatiecorrectie	
- 12 Onttrekkingen na 2016 salarisbetalingen	
0 Eindsaldo	

E. Overlopende passiva

Voor iedere specifieke doeluitkering (subsidie) een Europees of Nederlands overheidslichaam wordt een overlopende passiva aangelegd. De kasontvangsten worden direct aan de balans toegevoegd. De onttrekkingen vinden plaats aan de hand van de uitgavenraming van de provincie binnen de projectperiode en lopen via de lasten en baten in de exploitatie. Aan het eind van de projectperiode is het saldo van de overlopende passiva nul. Hieronder een samenvatting van belangrijkste OP projecten van bijlage 4.3.

Toelichting op grafiek:

- 00307 Jeugdzorg; de bedragen die jaarlijks als uitgaven geraamd worden (ongeveer € 29 miljoen), worden ook jaarlijks ontvangen. Een saldo op de balans staat structureel op 2,5% van de jaarlijkse inkomsten om kleine afwijkingen in het uitgave patroon op te vangen;
- 00327 Brede Doel Uitkering (BDU); De uitgaven per jaar fluctueren conform de ramingen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland (MIZ) en de inkomsten (ongeveer € 25 miljoen) zijn een structureel bedrag verhoogd met de jaarlijkse inflatietoevoeging over het beginsaldo. Het saldo op de balans fluctueert met de MIZ projecten. Het saldo eind 2016 van ca. € 2 miljoen is een buffer die bestemd is voor nieuwe aanbesteding openbaar vervoer algemeen en verbeteren toegankelijkheid openbaar vervoer, verplichtingen aan toekomstige projecten onder uitvoering van gemeenten en waterschap(pen), reservering voor provinciale projecten en om uitgaven in MIZ op te vangen.
In het bestuursakkoord van 21 april 2011 is opgenomen dat de BDU verkeer en vervoer gedecentraliseerd wordt en wordt overgeheveld naar de provincie- en gemeente fondsen. Tot het moment waarop het kabinetsvoornemen tot afschaffing van de WGR+ wordt geëffectueerd, wordt de huidige BDU systematiek gehandhaafd. Zodra de uitwerking inzicht biedt in de details aangaande het provinciefonds worden deze in de provinciefondscirculaire opgenomen;
- 00314 Investerings Landelijk Gebied (ILG); De uitgaven betreffen diverse thema's en projecten, inclusief het natuur pakket Westerschelde (NPW), welke per jaar fluctueren. De inkomsten van EL&I staan geraamd volgens de oude contractafspraken; ILG t/m 2013 en laatste jaar NPW in 2014. Het saldo is eind 2015 nul.
Door de onzekere situatie sinds oktober 2010 in verband met de lopende (uitwerking van de) onderhandelingen met het Rijk over de voortzetting van ILG, zijn zaken niet optimaal geactualiseerd. Wij hopen in de najaarsnota meer duidelijkheid te hebben. Dan worden de ramingen hierop aangepast in de 4^eBWN 2012 en 1^eBWN 2013;
- 00372 KKS Rijk en 00395 KKS regionale bijdrage; Het balanssaldo is ontstaan, omdat in de eerste jaren de ontvangsten groter zijn dan de uitgaven aan de investering. In 2015 wordt de investering afgerond. In 2013 gaat de overlopende passiva over in een overlopende activa. Het moment van de ontvangst van de regionale bijdrage uit Vlaanderen van € 24 miljoen (prijsspeil 2008) is nog niet duidelijk, maar het Rijk staat hiervoor garant. De Rijksbijdrage wordt nog

aangevuld uit indexering en renteopbrengsten en bij de eindafrekening wordt het geheel vereffend met het Rijk;

- 00373 N62; De behandeling van het investeringsvoorstel is voorzien in 2012. Voor die tijd hopen we meer duidelijkheid te hebben van het Rijk wanneer de laatste € 20 miljoen uitbetaald wordt. Het saldo eind 2016 is eigenlijk nul, maar de uitgaven worden pas geactualiseerd als de inflatietoevoeging en indexering exact bekend zijn;
- De overige projecten worden binnen de projectperiode uitgevoerd. Sommigen zijn omgezet in decentralisatieuitkeringen via het provinciefonds.

Het totaal saldo van de overlopende passiva gaat van € 87 miljoen eind 2011 naar circa € 2 miljoen eind 2016, doordat de andere projecten dan uitgevoerd zijn.

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland,
september 2012

Tekst

Provincie Zeeland

Fotografie

Felice Buonadonna
Johan van Haver
Ron Offermans
Ben Seelt
Eddy Westveer

Vormgeving

Provincie Zeeland

Print

Provincie Zeeland

Meer informatie over het
provinciaal beleid vindt u op
www.zeeland.nl